

ΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 774
Παρασκευή
1 Νοεμβρίου 2002
Τιμή: 4 Ευρώ

αν ο κ. Λαλιώτης κεντροαριστερίζεται...

ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
ΡΙΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΔΕΞΙΟΣ
ΠΡΟΚΡΙΤΗΣ

ΜΕΡΩΘΕΙΤΕ
ΕΟΠΤΙΚΑ!

ΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΩΝ
ΕΩΣ:

ΣΤΡΕΒΛΗ
ΠΤΥΞΗ

ΙΒΙΣΤΙΚΕΣ
ΟΚΤΟΝΙΕΣ

ΡΚΙΑ,
ΥΡΟΒΟΥΝΙΟ,
ΔΜ: ΜΕΤΑ ΤΙΣ
ΙΟΓΕΣ, ΤΙ;

ΡΑΖΙΛΙΑ
ΔΙΖΕΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

13 ΙΑΝ. 2003

N 1108-9822

1108 982000

ΓΡΑΦΟΣ

Thierry Meyssan

11 Σεπτεμβρίου 2001

Η τρομακτική απάτη

Κανένα αεροσκάφος δεν
συνετρίβη στο Πεντάγωνο

η αλήθεια...
...ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Το βιβλίο αυτό
βασίζεται αποκλειστικά
σε επίσημα έγγραφα
του Λευκού Οίκου
και του υπουργείου
Άμυνας, καθώς
και σε δηλώσεις
των πολιτικών
και στρατιωτικών
αξιωματούχων
των ΗΠΑ στο διεθνή
Τύπο.

Όλες οι πληροφορίες
που παρατίθενται
διαθέτουν παραπομπές
και επομένως μπορούν
να επαληθευτούν
από τον αναγνώστη

ένα βιβλίο... αποκάλυψη!!!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΓΡΑΦΟΣ

dvTi

၂၈ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၇
 ဘက်စုံ ဖြစ်
 ၂၈ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၇
 ၂၈ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၇
 ၂၈ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၇

Όταν ο κ. Λαλιώτης κεντροαριστερίζεται...

- [illegible]

Περίοδος Β' • Έτος 29ο • Τεύχος 774

Παρασκευή 1 Νοεμβρίου 2002

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημογάρους 60, 115 21 Αθήνα

Tnλ.010 7232713-010 7232819

Fax: 010 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chpapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Εύη Ζήση

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 010 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κλπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαι.: 74 ευρώ. Ετήσια: 148 ευρώ.

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξ. 76 δολ. ΗΠΑ, ετήσια 152 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ 0310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

•ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Όταν ο κ. Λαλιώτης κεντροαριστεριάζεται	4
•Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
•ΑΝΤΗΝΩΡ: Η Κύπρος στους «25»	6
•ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
•E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	13
•Τάσος Αναστασίου: Οβίδιος ο Αντι-αστυνομοκρατικός	14
•Ν. Εκλογικός: ΠΑΣΟΚ προς Αριστερά: Ο θάνατός σου η ζωή μου!	15
•Απόστολος Διαμαντής: Αριστερά: Ο χορός του Ζαλόγγου	16
•Μάνος Στεφανίδης: Μηνύματα και ΣΥΝ-θήματα	17
•Μελίτη Κοντογιώργη: Ένας σύντομος πολιτικός ονειροκρίτης	18
•Γ. Γιαχανατζής: Ενημερωθήκατε πλέρια; Καλά να πάθετε!	20
•Αλέκος Τζιόλας: Τα αποτελέσματα των αυτοδιοικητικών εκλογών	22
•Όλγα Φωτακοπούλου:Γιατί πρέπει οπωσδήποτε να γίνει ξενοδοχείο;	24
•Δ.Ζ. Παπανικολάου: Οι ανοχύρωτοι δήμοι	26
•Αλέξανδρος Καζαμίας: Το σύνδρομο του Σαμπών	27
•Μένης Ξένος: Ιράκ: Στο στόχαστρο του αμερικανικού σχεδίου ψηφίσματος	30
•Μένης Ξένος: Μπαλί: Ένα χρόνο, ένα μήνα και μια μέρα μετά	32
•Τάκης Διαμαντής: Βαλκάνια: Εκλογές - σταυροδρόμι εξελίξεων	33
•Ευάγγελος Αρεταίος: Τουρκία - Εκλογές: Μια νέα εποχή αρχίζει (;)	36
•Γιώργος Μπατζάς: Το Κουρδικό και πάλι στο προσκήνιο	38
• Τάκης Διαμαντής: Βραζιλία: Στροφή προς τα αριστερά	40
•Αρχίσαν τα ματς από τον Νίκο Πρωινό	41
•ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	42
•ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	43
• — : Δύο τούρκοι συγγραφείς και μια εκδήλωση στα Χανιά	47
• — : Αντιλογος περί του Ν.Μ. Ακροπόλεως και των θιγομένων συμφερόντων	48
•Δημήτρης Φιλιππίδης: Θηριομαχίες στη σύγχρονη Ελλάδα	49
•Μάνος Στεφανίδης: Η κατάσταση των εικαστικών μας πραγμάτων	50
•Ευριδίκη Τρισόν-Μιλσανή: «Ο πλησίον» της Δέσποινας Μειμάρογλου	52
•Δημήτρης Χαρίτος: Άκι Καουρισμάκι: Ο άνθρωπος χωρίς παρελθόν	54
•Κ.Θ. Καλφόπουλος: «Μπάαντερ» - Ακόμα μια ταινία για τη RAF	55
•Κρίστοφερ Χίτσενς: Η δίκη του Χένρι Κίσινγκερ (προδημοσίευση)	56
•Ε. Μουντράκη: Μια συζήτηση για την παράσταση του Γλάρου	58
•Δ. Κονδυλάκη: Λη Μπρούερ: Αισχύλου Χοηφόροι - «Ο χορός ως αφηγητής»	60
•Γρηγόρης Ιωαννίδης: Θέατρο Μουσούρη - David Auburn: Proof	61
•Ε. Μουντράκη: Το μαγαζάκι της γωνίας στο Θέατρο Ακάδημος	62
•ΒΙΒΛΙΟ	63

ΟΤΑΝ Ο Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΙΖΕΤΑΙ...

ΔΕΝ ΠΡΟΛΑΒΑΜΕ ν' αποτιμήσουμε το τι έβγαλαν οι κάλπες και δεχθήκαμε την επίθεση φιλίας από τα πρωτοκλασάτα στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Αίφνης ανεκάλυψαν «όμορους χώρους», «προοδευτικούς πόλους», «κυβερνητικές συνεργασίες» που θα δώσουν φτερά στην Ελλάδα και άλλα ηχηρά παρόμοια. Μας αγάπησαν αιφνιδίως και διαπίστωσαν ακαριαία, πλην όμως τυχαίως, πως δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς εμάς.

ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΝΤΗΣΕΙ πια τόσο κωμική η συμπεριφορά του ΠΑΣΟΚ γενικώς – και ειδικώς όσον αφορά στην Αριστερά. Μνήμη έχουμε και κρίση διαθέτουμε. Δεν χρειάζεται ν' ανατρέξουμε τώρα στις λαιμοδορίες του «γενάρχη του Κινήματος», μιας και είναι πολύ πρόσφατες οι ρήσεις του σημερινού Προέδρου του ΠΑΣΟΚ περί διεμβολισμού της Αριστεράς. Πώς λοιπόν να εμπιστευθεί κανείς τον αρχιμάγειρο της ίντριγκας (αυτό το έμαθε καλά) Κ. Λαλιώτη, όταν ρίχνει τα φιλομειδή του βλέμματα προς τ' αριστερά του; Μόλις προχτές ο νυν αποδιοπομπαίος Πάγκαλος μιλούσε για περιτρίμματα και ρετάλια.

ΠΟΙΟΣ ΜΠΟΡΕΙ να πάρει στα σοβαρά τις διακηρύξεις των στελεχών του ΠΑΣΟΚ ότι καταστρώνουν νέα «εκσυγχρονιστικά ανοίγματα», όταν υπάρχει όλη η προηγούμενή τους θητεία σε μια αντιλαϊκή πολιτική με ακραίες νεοφιλελεύθερες επιλογές στην οικονομία; Όταν στο διαχειριστικό επίπεδο έχουν μετατρέψει όλο το κράτος σε έναν φαύλο μηχανισμό προς εξυπηρέτηση των ημετέρων; Σε έναν τέτοιο μηχανισμό θα εμπλακεί και η Αριστερά; Υπάρχει πιο «δεξιά», πιο ανάλγητη οικονομική και κοινωνική πολιτική απ' αυτή των «εκσυγχρονιστών»;

ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ βέβαια ότι υπάρχουν στην Αριστερά πολλοί πρόθυμοι να συμπράξουν σ' ένα σχήμα συγκυβέρνησης με το ΠΑΣΟΚ, χωρίς καθόλου να προβληματίζονται γι' αυτές τις «λεπτομέρειες». Επενδύουν βεβαίως την προσχώρηση με έντεχνες διατυπώσεις περί της αναγκαιότητας να σχηματισθεί «ένας προοδευτικός πόλος». Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που παρακολουθήσαμε στο παρελθόν, προσχωρήσεων στελεχών της Αριστεράς στον κυβερνητικό μηχανισμό. Η εποχή της αδυναμίας που ζούμε είναι φυσικό να βρίθει ανθρωπίνων «αδυναμιών». Και τι έγινε; Απλώς έλυσαν προσωπικά και οικογενειακά τους προβλήματα. Αλλά οι «αριστερόστροφες» πιρουέτες τους έμειναν για να τους περιγελάμε αλλά και να θλιβόμαστε για την κατάντια μερικών πρώην συντρόφων.

ΥΠΑΡΧΕΙ βεβαίως ανάγκη να προχωρήσει ο τόπος και να βαδίσει σε άλλους, διαφορετικούς δρόμους. Η Αριστερά οφείλει να τους διερευνήσει. Αλλά ας μην κοροϊδευόμαστε. Δεν μπορεί να γίνει αυτό δια της πολιτικής κουλτούρας του ΠΑΣΟΚ. Αν πρόκειται να συμπράξει η Αριστερά σε «κεντροαριστερούς» σχηματισμούς και μάλιστα με το ΠΑΣΟΚ, θα πρέπει να δούμε πρώτα πολλές αλλαγές να συντελούνται στο κόμμα που σήμερα κυβερνά. Για να μπορέσει να πείσει το ΠΑΣΟΚ όχι την Αριστερά αλλά τον ελληνικό λαό, θα πρέπει πρώτα να μπορεί ν' αποδείξει ότι «εγκατέλιπεν τον πρότερον αμαρτωλόν βίον». Ότι ο σοσιαλισμός δεν είναι ανέξοδη ετικέτα αλλά διαρκής έγνοια του κι ότι ο εκσυγχρονισμός δεν ήταν απλά ένας δούρειος ίππος εντυπώσεων.

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ έχει άλλους σοβαρότερους προβληματισμούς σήμερα. Δεν πρέπει να την απασχολούν συγκατοικήσεις με ετερόδοξα σχήματα. Πρωτίστως οφείλουν να διαλεχθούν τα πολλά εκτός εξουσίας σχήματα και κόμματα που υπάρχουν και διακηρύσσουν ότι είναι αριστερά. Σήμερα το κύμα των αριστερών ανένταχτων διογκώνεται κι αυτό πρέπει να μας απασχολεί. Όταν μπορέσει η Αριστερά να σχηματίσει το δικό της μέτωπο και να καθορίσει τη φυσιογνωμία της, τότε θα μπορεί να ξανασκεφθεί για συμμαχίες και τα άλλα. Διαφορετικά θα είναι μια σημαία ευκαιρίας η οποία βεβαίως θα υποσταλεί στο πρώτο φύσημα του αγέρα. Απ' όπου κι αν φυσά αυτός.

αντί

ΕΙΜΑΙ
ΚΑΤΑΧΡΕΟΜΕΝΟΣ,

ΤΙ ΝΑ
ΚΑΝΩ;

ΤΟΝ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΚΡΑΤΟΥΣ

Κ.0210

Η Κύπρος στους «25» ...Αλλά άγνωστο τι προβλέπει το σχέδιο Κόφι Ανάν

ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ εξακολουθούν να μετρούν τους νεκρούς που σκότωσε το αέριο – αθώους ομήρους ή Τσετσένους αυτονομιστές... Στην Ουάσιγκτον ο Μπους και οι επιτελείς του κλιμακώνουν τις πιέσεις τους προς το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, προκειμένου να συναινέσει στον «αφοπλισμό του Ιράκ». [Το τελευταίο διάστημα αποφεύγουν όρους δυσώνυμους, όπως «επέμβαση», «ανατροπή», «πόλεμος», «πετρέλαιο», κ.ά.]... Στο Παρίσι, τρεις πρώην πρωθυπουργοί (ο Λοράν Φαμπιούς, ο Πιερ Μορουά και ο Μισέλ Ροκάρ) αναζητούν εκείνους τους συμβιβασμούς, που θα επιτρέψουν στον σοσιαλισμό ν' ανθίσει «ως μια κοινωνία αλληλεγγύης, μέσα στην οικονομία της αγοράς». Και στην Ελλάδα; Στην Ελλάδα, στην Αθήνα πιο συγκεκριμένα, η κυβέρνηση το ρίχνει στη λεκανομαντεία: Θα καταθέσει ή δεν θα καταθέσει «σχέδιο επίλυσης του Κυπριακού» ο Κόφι Ανάν; Και αν ναι, πόσο επαχθές θα είναι;

* * * *

ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ γεγονός ότι ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης επέστρεψε από τις

Βρυξέλλες, από την τελευταία σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ολίγον ευτυχής ή σχεδόν ευτυχής. Στο θέμα του ευρωστρατού, βέβαια, τα πράγματα δεν πήγαν τόσο περίφημα (άλλωστε, ούτε η Άγκυρα συμφώνησε με το νέο κείμενο των Βρυξελλών), αλλά στο θέμα της διεύρυνσης όλα κύλησαν ομαλά ή σχεδόν ομαλά. Διαφωνίες, μεταξύ των «15», πάνω σε θέματα όπως η μεταρρύθμιση λ.χ. της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, υπήρξαν, ασφαλώς. Όμως, παρά τις όποιες αντιπαράθεσεις, οι «15» συμφώνησαν, τελικά, να γίνουν «25». Και στον αριθμό αυτό περιλαμβάνεται και η Κύπρος, αφού η Αθήνα είχε καταστήσει σαφές (έστω και σε τόνους χαμηλούς) ότι δεν νοείται διεύρυνση «χωρίς την Κύπρο».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ, ωστόσο, που απασχολεί τόσο τον Κ. Σημίτη, όσο και τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Γλ. Κληρίδη, είναι τι είδους σχέδιο θα καταθέσει ο Κόφι Ανάν – αν θα καταθέσει. (Ως το πρωί της περασμένης Τετάρτης, εκπρόσωπος του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών δήλωνε ότι

δεν είναι βέβαιο ότι ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ θα καταθέσει σχέδιο...) Παρά ταύτα, οι πληροφορίες, ως προς το περιεχόμενο του «σχεδίου Ανάν», οργιάζουν: Ότι «προβλέπει» τη δημιουργία ομόσπονδου κράτους, με δυο χωριστές οντότητες, ότι η διεθνής του εκπροσώπηση θα είναι ενιαία, ότι η τουρκοκυπριακή πλευρά θα κρατήσει, τελικά, το 24-26% του κυπριακού εδάφους, ότι, στις εγγυήτριες δυνάμεις (Βρετανία, Ελλάδα, Τουρκία), θα προστεθούν τώρα και οι ΗΠΑ, ίσως και η Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι, ότι...

ΠΑΝΤΩΣ, ως την ώρα που σύρονται οι γραμμές αυτές, φαίνεται ότι κανείς (από τους άμεσα ενδιαφερομένους) δεν γνωρίζει τι ακριβώς διαλαμβάνει το σχέδιο Ανάν: Αν θα εδράζεται, δηλαδή, στις αρχές και τα ψηφίσματα του ΟΗΕ ή αν θα προσιδιάζει σε κατασκευές τύπου Βοσνίας... Από την άλλη, το σχέδιο αναμένεται να κατατεθεί, αρχές Νοεμβρίου, αμέσως, δηλαδή, μετά τις τουρκικές εκλογές. Τι μέλλει γενέσθαι, όμως, αν το σχέδιο θεωρηθεί επαχθές, από την ελληνική

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2001)

Α' εξάμηνο 2001

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δυσό ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
729 έως και 741 (ο 54ος)
και 742 έως και 753 (ο 55ος).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

Στους τόμους του περιοδικού ΑΝΤΙ

αποτυπώνεται η σύγχρονη ιστορία μας.

Β' εξάμηνο 2001

και την ελληνοκυπριακή πλευρά; Η σύνοδος κορυφής της Κοπεγχάγης, η οποία θα εγκρίνει, τελικά, την αμετάκλητη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πραγματοποιηθεί τέλη Δεκεμβρίου. Και, όπως είναι γνωστό, σε «χρόνο μηδέν» δεν γίνονται θαύματα.

ΣΕ ΧΡΟΝΟ ΜΗΔΕΝ, όμως, ενδέχεται να υπάρξουν αντιδράσεις ή «επιδόδια» από τουρκικής πλευράς. Οπότε η «σύσταση» που θα προωθούσε η Ευρωπαϊκή Ένωση προς τη Λευκωσία και την Αθήνα, θα μπορούσε να πάρει τη μορφή ευχολογίου: Παραβλέψετε τις τυχόν «ατέλειες» του σχεδίου Ανάν («ο πανδαμάτωρ χρόνος όλα θα τα ιάσει», κ.λπ.), για να μην καθυστερήσει η ένταξη του νησιού στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Η «σύσταση», όμως, θα μπορούσε να πάρει και άλλη μορφή: Αναβάλλουμε για ένα εξάμηνο ή για ένα χρόνο την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., για να παρακάμψουμε την ένταξη και να βοηθήσουμε στην επεξεργασία ενός καλύτερου σχεδίου, κ.λπ.

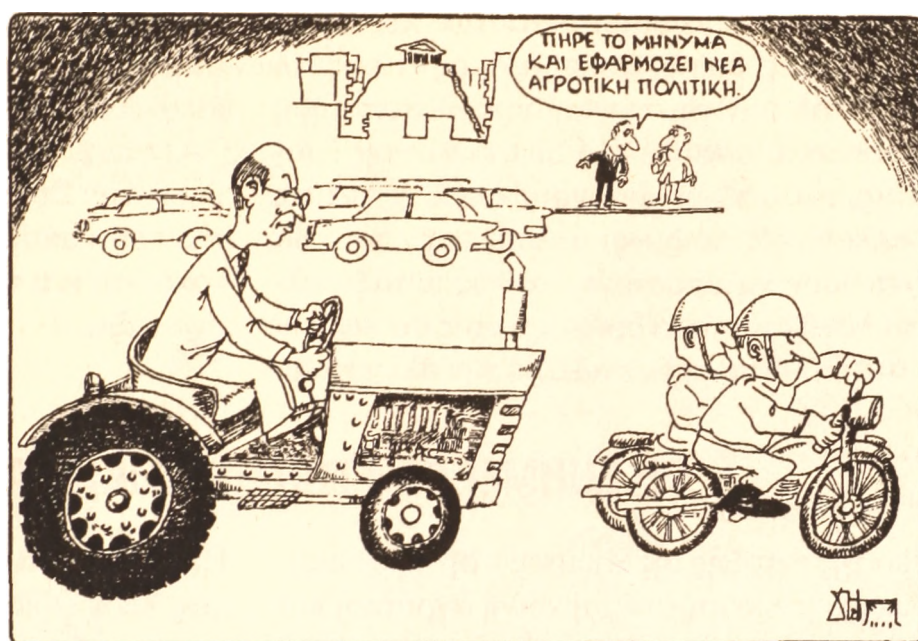
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, βασανίζουν, όπως είναι γνωστό, τον πρωθυπουργό Κ. Σημίτη, ο οποίος έσπευσε, από τώρα, να ενημερώσει τους αρχηγούς των κομμάτων για τα τυχόν «απρόοπτα» της κυπριακής ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

* * * *

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, όλες οι ενδείξεις πείθουν ότι αυτή η επίθεση φιλίας, αυτός ο ανανεωμένος «έρωτας», από πλευράς ΠΑΣΟΚ προς την Αριστερά και, ειδικότερα, προς τον Συνασπισμό, αρχίζει να κάμπτεται... Πρώτον, διότι ο Συνασπισμός (παθός και μαθός) ξέρει τι συμβαίνει στο ΠΑΣΟΚ, αλλά και τι δίδουν τα γκάλοπ στο ΠΑΣΟΚ, ενόψει των βουλευτικών εκλογών... Δεύτερον, γιατί η πολύ συγκεκριμένη πρόταση του ΣΥΝ προς το ΠΑΣΟΚ, για αλλαγή του εκλογικού νόμου (πολύ πριν από την τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος), είχε απορριφθεί, μετά πολλών επαίνων, από την ηγεσία του κυβερνώντος κόμματος. Τρίτον, γιατί άγνωστο παραμένει το περιεχόμενο του νέου εκλογικού νόμου που θα επε-

ξεργασθεί ο υπουργός Εσωτερικών Κ. Σκανδαλίδης, για τις μεθεπόμενες εκλογές. Και, καθώς λογής κυβερνητικοί αξιωματούχοι επανέρχονται στην ανάγκη «σταθερών κυβερνήσεων», εικάζεται ότι και ο νέος εκλογικός νόμος, δεν θα είναι νόμος για την απλή αναλογική.

[Ενδεικτικά είναι και τα όσα επισημαίνει ο καθηγητής Μανώλης Δρεττάκης, με άρθρα του στην *Ελευθεροτυπία* και την *Αυγή*: Αν την Κυριακή 20 Οκτωβρίου 2002 γίνονταν βουλευτικές εκλογές (και όχι δημοτικές και νομαρχιακές), τότε η Νέα Δημοκρατία, με βάση τον ισχύοντα εκλογικό νόμο θα

αναδεικνυόταν κυβέρνηση, με 165-170 έδρες στη Βουλή. Αντιθέτως, αν ίσχυε η απλή αναλογική ή έστω το γερμανικό σύστημα, τότε η Ν.Δ. θα ήταν μειοψηφία και στη Βουλή και στον λαό.]

ΠΑΝΤΩΣ, ορισμένοι υψηλόβαθμοι παράγοντες του κυβερνώντος κόμματος έφθασαν να εισηγούνται στον πρωθυπουργό (σε περίπτωση κυβερνητικής συνεργασίας ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ), ανάθεση της αντιπροεδρίας στον πρόεδρο του Συνασπισμού, Νίκο Κωνσταντόπουλο. Η σχετική πληροφορία δημοσιεύεται πρωτοσέλιδη, στην *Καθημερινή* της Τετάρτης. Πάντως, το θέμα το έκλεισε ο ίδιος ο Νίκος Κωνσταντόπουλος, με λίγες λέξεις: «Χωρίς αλλαγή του εκλογικού νόμου, δεν έχει νόημα οποιαδήποτε συζήτηση.»

* * * *

ΚΑΙ ΕΝΩ ΑΥΤΑ συμβαίνουν στον δικό μας μικρόκοσμο, ο Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν, πρόεδρος της Συνέλευσης για το μέλλον της Ευρώπης, τονίζει ότι

το βασικό σύνθημα του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, πάνω στο οποίο θα εδράζεται η Ενωμένη Ευρώπη του 21ου αιώνα, πρέπει να είναι το τρίπτυχο: «Ελευθερία, Δικαιοσύνη και Αλληλεγγύη». Το σύνθημα ηχεί ωραία, πλην, όπως παρατηρούσαν επιφανή μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το σχέδιο Συντάγματος, που παρουσίασε ο Ζισκάρ ντ' Εστέν, είναι εντελώς «γενικού χαρακτήρα», αφού δεν προσδιορίζει «ευαίσθητους τομείς» όπως είναι η κατανομή των εξουσιών στα θεσμικά κοινοτικά όργανα. Από την άλλη, για τους δικούς του λόγους, ο Ζισκάρ ντ' Εστέν προτίμησε ν' αναβάλει, για αργότερα,

τη συζήτηση για την ανάγκη εκλογής νέου προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τη δημιουργία ενός «Κογκρέσου των λαών της Ευρώπης», το οποίο –κατά την άποψή του– πρέπει ν' απαρτίζεται από μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και μέλη των εθνικών κοινοβουλίων της Ε.Ε.

ΜΕ ΤΙΣ προτάσεις αυτές δεν φαίνεται να συμφωνούν όλοι όσοι, στις Βρυξέλλες ή στο Στρασβούργο, ασχολούνται με θέματα δομών

της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλά επιφυλάξεις διατυπώνονται και για την πρότασή του για αλλαγή του ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε «*Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης*» (κατά το όραμα του Βίκτορος Ουγκό...) ή σε «*Ενωμένη Ευρώπη*».

ΑΛΛΑ ΜΕ την Ευρώπη και, ειδικότερα, με τα... «ευρωπαϊκά κοστούμια» –που αποτελούν άρνηση των παραδόσεών μας– ασχολήθηκε, την εβδομάδα αυτή, και ο αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, μιλώντας σε μαθητές του Αρσάκειου, με την ευκαιρία της μεταφοράς των λειψάνων της αγίας Αναστασίας της Ρωμαίας: «Τι θέλετε να είσθε;» – τους ρώτησε. «Κρέας ή κιμάς; Οι ξένοι θέλουν να μας κάνουν κιμά, ενώ το κρέας είναι στέρεο πράγμα... Επιτέλους, δεν υπάρχει κανείς ιεράρχης, έστω αρχιμανδρίτης ή απλός παπάς, που να πει στον Αθηνών: Έλεος!

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΚΥΡΙΕΣ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ

Ο Διονύσης Χαριτόπουλος, στην απολαυστική του σελίδα που έχει κάθε Σάββατο στα *Νέα*, εφορμά πλέον χωρίς ενδοιασμούς στο «εκσυγχρονιστικό» συνονθύλευμα, το οποίο παριστάνει το αριστερό, ενώ κατ' ουσίαν περιμένει κανένα κοκαλάκι από το Σημιτικό καθεστώς, ώστε να ξεχειμωνιάσει ιδεολογικώς και κυριολεκτικώς. Αυτή τη φορά μάλιστα έκανε διάνα: παρομοίασε εύστοχα τους «μοντέρνους» ιστορικούς που ολημερίς αναθεματίζουν το έθνος-κράτος, με τη Φρειδερίκη. Αυτοί ζητάνε ν' αρχίσει η απο-εθνοποίηση από την Ελλάδα, εκείνη ζητούσε από τον Μάρσαλ ν' αρχίσει τον τρίτο παγκόσμιο από την Ελλάδα. Νομίζω πως βαριά τούς πέφτει ακόμα και η Φρειδερίκη. «Κυρίες της Αυλής» θα ήταν ορθότερο αγαπητέ Διονύση.

ΘΟΥ ΚΥΡΙΕ...

Όταν ο προκαθήμενος της Εκκλησίας διαχωρίζει δημόσια το ποίμνιό του σε καλούς και κακούς Χριστιανούς, ανάλογα με τις εκλογικές τους προτιμήσεις, όταν ψεύδεται ασύστολα αρνούμενος ότι έκανε αυτόν τον διαχωρισμό, διακηρύσσοντας παράλληλα ότι δεν έχει καμία πρόθεση να αναμειχθεί στα πολιτικά πράγματα, ενώ στη συνέχεια, όταν αποκαλύπτεται η αλήθεια, αποφεύγει να πει ή να κάνει κάτι, οτιδήποτε βρε αδερφέ, έστω να ζητήσει συγγνώμη... Τι να πεις! Τ.Δ.

ΑΓΩΝΕΣ ΔΡΟΜΟΥ...

Σε αγώνα ταχύτητας εξελίσσεται από την πλευρά της κυβέρνησης το έργο της διαπλάτυνσης του δρόμου της μααραθώνιας διαδρομής, χάριν των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Το θέμα έφτασε μάλιστα στη βουλή, η αρμόδια επιτροπή της οποίας εκλήθη σε προκαταρκτική συζήτηση για την κύρωση μιας πράξης νομοθετικού περιεχομένου που εξέδωσε η κυβέρνηση και στην οποία καθορίζονται μεταξύ άλλων οι περιβαλλοντικοί όροι και οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις που θα πρέπει να γίνουν για να προχωρήσει το έργο.

Ήδη οι φορείς και οι κάτοικοι των περιοχών από τις οποίες διέρχεται ο δρόμος αυτός, οι οποίοι εμπόδισαν την αρχική πραγματοποίηση του έργου με προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, εκφράζουν έντονους φόβους για τις περιβαλλοντικές κυρίως αλλοιώσεις που θα υποχρεωθούν να υποστούν, καθώς μεταξύ άλλων υπολογίζεται ότι ο δρόμος αυτός θα «φάει» γύρω στα 5.000 δέντρα, ενώ από την άλλη πλευ-

ρά η πράξη νομοθετικού περιεχομένου δεν καθορίζει το κόστος του έργου, ούτε τους όρους των συμβάσεων που θα γίνουν με τους κατασκευαστές.

Η κυβέρνηση από την πλευρά της επιμένει ότι τα δέντρα που θα κοπούν δεν θα ξεπερνούν τα 1.000 και ότι το τελικό κόστος θα είναι χαμηλότερο απ' όσο προβλεπόταν αρχικά, αφού θα μειωθεί το όριο της διαπλάτυνσης και θα γίνει σε μειωμένη έκταση, παραδέχεται ωστόσο ότι η μελέτη του έργου δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

Και σε μια προσπάθεια να πείσει για την αναγκαιότητα της κύρωσης, προσθέτει και το... κερασάκι, ότι δηλαδή το έργο αυτό θα συμβάλει στην κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση της περιοχής.

Ας κάνει ο υφυπουργός ΠΕΧΩΔΕ μια βόλτα, εκεί στον Σταυρό, τον Γέρακα, την Παλλήνη και πιο πέρα ακόμα, όχι όμως με το υπηρεσιακό αυτοκίνητο και τη συνοδεία του, αλλά ας πούμε μ' ένα ταξί...

Τ.Δ.

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ

Το θέμα της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο ευρωστρατός, η κοινή αγροτική πολιτική και ο απειλούμενος πόλεμος στο Ιράκ βρέθηκαν στο επίκεντρο των διαδοχικών συναντήσεων που είχε ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης με τους πολιτικούς αρχηγούς προκειμένου να τους ενημερώσει σχετικά με την πρόσφατη σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Συμφωνήσαμε ότι διαφωνούμε», δήλωσε αμέσως μετά ο αρχηγός της ΝΔ Κωνσταντίνος Καραμανλής, προσθέτοντας ότι ανησυχεί ιδιαίτερα για τα εθνικά μας θέματα και δίνοντας έμφαση στο θέμα του ευρωστρατού, για το οποίο είπε ότι το κείμενο της Αγκυρας μετονομάστηκε απλώς σε κείμενο των Βρυξελλών.

Στο ίδιο θέμα έδωσε έμφαση εξάλλου και η γ.γ. του ΚΚΕ Αλέκα Παπαρήγα, η οποία χρησιμοποίησε την ίδια ακριβώς έκφραση, για να προσθέσει ότι το κείμενο αυτό διατηρεί ως προϋπόθεση την άμεση άσκηση ελέγχου από τις ΗΠΑ και τη Βρετανία.

Περισσότερο λεπτομερής ο πρόεδρος του ΣΥΝ Νίκος Κωνσταντόπουλος είπε ότι εξέθεσε στον πρωθυπουργό τις θέσεις του κόμματός του για τα συγκεκριμένα θέματα και συγκεκριμένα:

Για την Κύπρο υποστηρίζει την ανάγκη απρόσκοπτης ένταξής της και την ανάληψη συντονισμένων πρωτοβουλιών, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενα προβλήματα της τελευταίας στιγμής.

Πρόσθεσε ότι θα πρέπει επίσης να γίνει εγκαίρως ευρεία και ανοιχτή συζήτηση μεταξύ όλων των κομμάτων στην Ελλάδα, αλλά και όλων των κυπριακών πολιτικών δυνάμεων, για την επίτευξη μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης του κυπριακού προβλήματος.

Για τον ευρωστρατό ότι κύριο πρόβλημα είναι η αμυντική αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι το κείμενο που υιοθετήθηκε από τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις διαπνέεται ακριβώς από τη φιλοσοφία που υποτάσσει την αμυντική πολιτική της Ευρώπης στις προτεραιότητες των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ.

Για την αγροτική πολιτική ότι οι αποφάσεις που πάρθηκαν είναι δυσμενέστερες για τους έλληνες αγρότες, οι οποίοι θα βρεθούν μπροστά σε διαρκή χειροτέρευση των όρων ζωής του. Πρόσθεσε μάλιστα ότι ο ΣΥΝ θα καταθέσει δέσμη προτάσεων για τη στήριξη των μεσαίων και μικρών αγροτικών εισοδημάτων.

Για τον σχεδιαζόμενο πόλεμο στο Ιράκ, ο ΣΥΝ, με αφορμή την επικείμενη ελληνική προεδρία, θεωρεί ότι η ελληνική κυβέρνηση έχει ιστορικό χρέος και ευθύνη να λάβει έγκαιρα πρωτοβουλίες ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να αρνηθεί να συνεργήσει σε προαποφασισμένες ή σχεδιαζόμενες αμερικανικές επιδρομές εναντίον του Ιράκ.

Τ.Δ.

ΠΑΣΟΚΙΚΑ ΜΑΧΑΙΡΩΜΑΤΑ

Η ΝΔ πέρασε, λέει, μπροστά από το ΠΑΣΟΚ κατά 5-7 μονάδες στις πρόσφατες εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ποιος το λέει; Μα, ο Θόδωρος Πάγκαλος, και άντε τώρα να τον διαψεύσει κανείς. Και δεν έφτανε μόνο αυτό, προέβλεψε κιόλας ότι επόμενος αρχηγός του ΠΑΣΟΚ θα είναι ο Γιώργος Παπανδρέου, με τον οποίο –όπως είναι γνωστό– ο ίδιος ο Πάγκαλος βρίσκεται σχεδόν σε πλήρη διάσταση, που σημαίνει ότι ο Θόδωρος είτε γνωρίζει κάτι παραπάνω, είτε απλώς προσπαθεί να προλάβει κάτι που δεν θέλει. Αλλά το ΠΑΣΟΚ μάς έχει συνηθίσει σε τέτοιου και άλλου είδους μαχαιρώματα.

Τ.Δ.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ

Στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές δοκιμάστηκαν –και απέτυχαν– διάφοροι υποψήφιοι. Να αναφερθούμε σε μερικές μόνον περιπτώσεις. Στον Γιάννη Τζαννετάκο και τον Σπύρο Βούγια. Ειπώθηκαν πολλά γι' αυτούς. Για μένα ένας ακόμη λόγος, πέραν όσων έχουν αναφερθεί, είναι πιστεύω και το σύνδρομο της αποστασίας. Από την περίπτωση Μητσοτάκη ακόμη, θα έπρεπε να είχαν διδαχθεί ότι ο λαός αποστρέφεται τους αποστάτες. Και οι δύο αυτοί κύριοι λάνσαραν στο παρελθόν την «αριστερή» τους ταυτότητα. Και στη συνέχεια έκαναν το «άλμα» τους. Πώς να εμπιστευθεί ο απλός πολίτης τους γυρολόγους;

Χ.Ν.

ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Επίσκεψη στις περιοχές της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία πραγματοποίησε ο υφυπουργός Εξωτερικών Γιάννης Μαγκριώτης και με την ευκαιρία συναντήθηκε με επίσημους εκπροσώπους της –βουλευτές, νομάρχες, δημάρχους και ηγετικά στελέχη της οργάνωσης Ομόνοια– αλλά και με απλούς πολίτες, πριν μεταβεί στα Τίρανα, όπου στο περιθώριο μιας σύσκεψης των χωρών του ΟΣΕΠ είχε συναντήσεις και με την πολιτική ηγεσία τη χώρας.

Στις συζητήσεις ιδιαίτερα με τους Έλληνες ο κ. Μαγκριώτης διακήρυξε σε όλους τους τόνους ότι η ελληνική κυβέρνηση βρίσκεται πάντα στο πλευρό της μειονότητας, ότι γνωρίζει όλα τα θέματα που την απασχολούν και ότι συμβάλλει με κάθε τρόπο στην θετική αντιμετώπισή τους.

Κάτι ανάλογο έκανε άλλωστε συζητώντας και με τους εκπροσώπους της αλβανικής κυβέρνησης, οι οποίοι του έθεσαν συγκεκριμένα θέματα που αφορούν στην επικοινωνία μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας.

Μόνο που δεν έπεισε. Τα προβλήματα της μειονότητας είναι ήδη πολλά και δυσεπίλυτα και οι προσπάθειες που γίνονται είναι κατά κανόνα

σχεδόν αποσπασματικές και εμβαλωματικές, ενώ οι Αλβανοί πολιτικοί ζητούν, φορτικά μάλιστα, όλο και περισσότερα.

Έτσι για πολλούς στη μειονότητα στόχος της επίσκεψης Μαγκριώτη δεν ήταν τόσο να ακούσει ο υφυπουργός τι απασχολεί τους Έλληνες της Αλβανίας, όσο να διασκεδάσει την εικόνα που δημιούργησε μια ανάλογη επίσκεψη που είχε πραγματοποιήσει 24 ώρες νωρίτερα ο ιταλός πρωθυπουργός Σίλβιο Μπερλουσκόνι, ο οποίος επικέντρωσε το ενδιαφέρον του κυρίως στην περιοχή των Αγίων Σαράντα.

Εκεί μάλιστα πραγματοποιήθηκαν και οι επίσημες συνομιλίες του με τον αλβανό ομόλογό του Φατός Νάνο, με τον οποίο επισκέφθηκε τον αρχαιολογικό χώρο στο Βουθρωτό και φύτεψαν μία ελιά, σύμβολο της φιλίας των δύο χωρών.

Πέρα από αυτό, ο Μπερλουσκόνι συζήτησε με τον Νάνο μια σειρά από θέματα, μεταξύ των οποίων και ορισμένα που αφορούν άμεσα σε συγκεκριμένες επενδύσεις Ιταλών επιχειρηματιών στην περιοχή. Όχι παίζουμε...

Τ.Δ.

ΑΓΙΟΣ ΚΟΥΦΟΣ

Νοιάζεσαι για το μέλλον σου;

Η Εκκλησία μας ίδρυσε το νέο ΙΕΚ! ΙΕΚ ΚΟΥΦΟΣ!

Γίνε: Πυροτεχνουργός, τεχνικός όπλων, δυναμικό στέλεχος εταιρείας. Γιατί εμείς... βάζουμε στόχους και τους πετυχαίνουμε.

Μουσουράκης Γιάννης

ΑΝΤΙΘΕΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΥΤΑΣΦΑΛΙΣΗ Ο ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Δεν απέμεινε άλλο μέσο διαμαρτυρίας για τους καλλιτέχνες από το να κατέλθουν σε απεργία πείνας έξω απ' τη Βουλή, διαμαρτυρούμενοι για το 1ο άρθρο του νομοσχεδίου που τροποποιεί τον νόμο 2435/1996 για τις τιμητικές συντάξεις λογοτεχνών-καλλιτεχνών καταργώντας τες ουσιαστικά.

Το θέμα δεν αφορά μόνον στους μεγάλους σε ηλικία καλλιτέχνες –οι οποίοι μένουν κυριολεκτικά στο δρόμο– αλλά και στον υπόλοιπο καλλιτεχνικό κόσμο, αφού τους εντάσσει υποχρεωτικά στην αυτασφάλιση: Να χρεωθεί δηλαδή ο καλλιτέχνης αυτός ο ίδιος όλο το βάρος της ασφάλισής του αφήνοντας απ' έξω τόσο το κράτος όσο και όλους εκείνους που εμπλέκονται στη διακίνηση του έργου τέχνης και κερδίζουν από αυτό.

Μάλιστα στο νομοσχέδιο γίνεται η εξής επισήμανση: «Οι κάτω των 45 ετών

δεν θα μπορούν να προσβλέπουν στην τιμητική σύνταξη, προκειμένου ν' αποκτήσουν ασφαλιστική συνείδηση». Όπου ασφαλιστική συνείδηση σημαίνει ν' αυτασφαλιστούν στο ΤΕΒΕ, αφού δεν υπάρχει καμιά άλλη πρόβλεψη για τους εικαστικούς καλλιτέχνες.

Η αυτασφάλιση για τον εικαστικό δημιουργό θα έχει πολλές επιπτώσεις: Ήδη ισχύει το δελτίο παροχής υπηρεσιών και το δελτίο αποστολής όταν ο καλλιτέχνης εκθέτει σε κάποια γκαλερί. Το δελτίο αποστολής θα επεκταθεί εφ' όσον ο καλλιτέχνης θεωρηθεί επαγγελματιοβιοτέχνης.

Επίσης θα ισχύσει το καθεστώς των αντικειμενικών κριτηρίων, που ισχύει για τους άλλους ελεύθερους επαγγελματίες. Θα θεωρείται δηλαδή ότι ο επαγγελματίας έχει οπωσδήποτε κερδίσει ένα συγκεκριμένο ποσό το χρόνο και θα φο-

ρολογείται γι' αυτό ανεξάρτητα από τα πραγματικά του έσοδα. Μια άλλη συνέπεια είναι ότι θα ισχύσουν ρυθμίσεις όπως ταμειακές μηχανές, έλεγχος αποθήκης ή έλεγχος πρώτων υλών και εξόδων, ρυθμίσεις που σχετίζονται με την καταγραφή εμπορευμάτων και που επιφέρουν πρόστιμα.

Μπροστά στον διαφαινόμενο κίνδυνο το Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών τονίζει ότι είναι ανάγκη ν' αποκρουσθεί η αντίληψη που θεωρεί την τέχνη ως εμπόρευμα. Ζητά ακόμη να μην θιγεί το ισχύον καθεστώς για τις τιμητικές συντάξεις έως ότου λυθεί το ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό των καλλιτεχνών. Προτείνει επίσης να λυθεί το ασφαλιστικό σε τριμερή βάση και όχι στη βάση της αυτασφάλισης.

Σ. Λέτσιος

ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ

Όλοι μας στα παιδικά μας χρόνια γνωρίσαμε και είχαμε συχνή επαφή με τον οικογενειακό γιατρό. Ενίοτε ο ίδιος προσωποποιούσε και τον φόβο προς την αρρώστια. Από δω και στο εξής θα μπει στη ζωή μας και ο οικογενειακός αστυνομικός. Σύμφωνα με τα όσα σχεδιάζει και ετοιμάζεται να εφαρμόσει η κυβέρνηση κάθε γειτονιά θα έχει τον δικό της αστυνομικό, ο οποίος θα περιπολεί στην περιοχή ευθύνης του και θα γίνεται αποδέκτης παραπόνων και υποδείξεων από τους κατοίκους. Και γιατί όχι, θα δίνεται η ευκαιρία σε κάθε οικογένεια να βρίσκει τρόπο να προωθεί άμεσα τα όποια προβλήματα με τα άτακτα βλαστάρια της. Δεν θα χρειάζεται ν' αγωνιά ο γονιός για το πού συχνάζει ο γιος τα βράδια μετά το φροντιστήριο ή με ποιον βγαίνει βόλτα η κόρη, όταν την κοπανάει από το φροντιστήριο. Ένας συνασπισμός ανησυχούντων και αξιοπρεπών οικογενειαρχών είναι έτοιμος να υποδεχτεί με αναξιοπρεπή ενθουσιασμό τον εκπρόσωπο ενός νέου θεσμού. Εφόσον οι ίδιοι δεν μπορούν να συγκεντρώσουν την εξουσία που θα ήθελαν, περιβάλλουν με τον θαυμασμό που αναλογεί σε μια τέτοια περίπτωση τον φορέα που ιστορικά καλείται να διαδραματίσει αυτόν τον ρόλο. Πώς θα στηριχθεί ο νέος θεσμός, εάν δεν στη-

θεί και το ανάλογο δίκτυο; Οι συνήθως «καλοπροαίρετοι» και «πρόθυμοι» σ' αυτές τις περιπτώσεις θα σπεύσουν να προσφέρουν εθελοντικά το έργο τους.

Δίνοντας πληροφορίες για τους γείτονες που αντιπαθούν, για όσους υποπτεύονται με μοναδικό και μόνο λόγο επειδή η συμπεριφορά τους δεν συμβαδίζει με την δική τους. Είναι δυνατόν να έχεις την ευκαιρία να βάλεις δυνατά τη μουσική, να καλέσεις παραπάνω από τρεις φίλους το βράδυ για να τα πείτε ή να κυκλοφορήσεις γυμνός με τραβηγμένες τις κουρτίνες; Θα ενεργοποιηθεί αυτομάτως το σύστημα ασφαλείας της γειτονιάς. Ό,τι σε διαφορετικές κοινωνίες με άλλου είδους εκπαίδευση θα επέτρεπε στην έκφραση της ετερότητας να μεταφράζεται ως μια αφορμή για διεύρυνση της πολυπολιτισμικότητας, στην ελληνική πραγματικότητα γίνεται η αφορμή για να επιβάλλεται η ιδεολογία του τυχοδιωκτικού επαρχιωτισμού σ' όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής.

Αυτοί που υπερασπίζονται την ασφάλεια ουσιαστικά ικανοποιούνται με το να υπάρχει μια κοινωνία με διαβαθμίσεις και την εμφάνιση απαγορευτικών ορίων. Το νέο πεδίο της αναμέτρησης αλλά κατ' επέκτασιν και της πολιτικής τους επιβεβαίωσης για την σοσιαλδημοκρατία και τον νεοφιλελευθερισμό,

είναι το κατά πόσο θα υπερκεράσει ο ένας χώρος τον άλλο σε θέματα ασφάλειας.

Είναι από τις πλέον ασφαλείς επενδύσεις σε ψήφους. Στην Αγγλία οι Εργατικοί ετοιμάζονται να εξοστρακίσουν από τις πόλεις όσους κοιμούνται στο μετρό και στα πάρκα. Στην «συντηρητική» Γαλλία τσιγγάνοι, ζητιάνοι και άλλοι αδέσποτοι θα ριχθούν στη φυλακή, για να πάψουν να είναι πλέον ενοχλητικοί. Όταν η κοινωνία των πολιτών ουσιαστικά είναι μια γραφειοκρατική επινόηση της επίσημης πολιτικής, πώς είναι δυνατόν να υπάρχουν πολίτες οι οποίοι θ' αναλάβουν να προσφέρουν ένα εθελοντικό πρόγραμμα στήριξης σε ευπαθείς κατηγορίες ή να δημιουργήσουν ένα δίκτυο καθημερινής επαφής με όσους ζουν σε συνθήκες κοινωνικής απομόνωσης;

Η κοινωνική αλληλεγγύη παραμερίζεται μπροστά στην έξαρση του λαϊκισμού, ο οποίος τρέφεται από τις κοινωνικές φοβίες και προκαταλήψεις. Μια ρητορική περί του θέματος της ασφάλειας έρχεται να καλύψει το κενό που αφήνει πίσω η συμμετοχική και πολυφωνική δημοκρατία, με πολίτες που δεν φοβούνται να συνυπάρξουν με το άγνωστο και διαφορετικό.

Σ. Λέτσιος

— ΑΒΡΟΤΗΤΕΣ; — ΧΥΔΑΙΟΤΗΤΕΣ!

Συχνά κυβερνητικοί κρατούντες και πνευματικοί ταγοί της χώρας χαρακτηρίζουν τον υπογράφοντα ως αμετροεπή ή και υβριστή, επειδή κατά καιρούς διαφώνησε με καίριες επιλογές των εκάστοτε υπουργών Πολιτισμού ή με την διεύθυνση της Εθνικής Πινακοθήκης. Ακόμη πιο συχνά η αιχμηρή κριτική ή το υπερβολικό —έστω— χιούμορ χαρακτηρίστηκαν σε κατ' ιδίαν πηγαδάκια ως χυδαιότητες και δημοσίως οδήγησαν σε πειθαρχικές παραπομπές, δίκες ή ΕΔΕ.

Ε, λοιπόν, αυτό που άκουσα με τα ίδια μου τ' αφτιά από υψηλόβαθμο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ το θεωρώ μεγίστη χυδαιότητα! Νά τι είπε ο ιεροφάντης της πολιτικής σκέψης: «Δηλαδή θα του κακόπεφτε του Κωνσταντόπουλου να είναι αντιπρόεδρος της κυβέρνησης;» Θεώρησε μάλιστα πως εκείνη τη στιγμή δημιουργούσε πολιτική ο ίδιος και συγχρόνως ήταν εξαιρετικά αβρός ώστε να αποτελεί σημείο αναφοράς για τους συναδέλφους του.

Το είπα και το ξαναλέω πως οι άνθρωποι αυτοί είναι επικίνδυνοι, γιατί δεν έχουν μάθει τίποτε από το παρελθόν τους ούτε απ' τα λάθη με τα οποία έχουν υπονομεύσει τον τόπο επί δεκαετίες. Στο μυαλό τους κυριαρχεί η λογική του βολέματος, της θέσης, της ανταλλαγής

και της ξεδιάντροπης άσκησης της εξουσίας για την εξουσία.

Ο «αβρός» λοιπόν μεγαλοπασόκος αγνοεί —ή καμώνεται πως αγνοεί— ότι αν ήθελε ο Κωνσταντόπουλος θα ήταν αντιπρόεδρος ή και πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ πολύ πιο νωρίς απ' ό,τι ο συνολητής μου υπολογίζει. Επίσης ξεχνά —ή κάνει πως ξεχνά— ότι το ιδεολόγημα της κεντροαριστεράς απέτυχε, γιατί από την πρώτη στιγμή της κυοφορίας του δεν λειτούργησε ως προγραμματική πολιτική ή ισότιμη πλατφόρμα ιδεών παρά σαν επικοινωνιακό κυνήγι «γυαλιστερών», δηλαδή αριστερών του «γυαλιού» και της αυτορεκλάμας, και αυτοδίκαια τελείωσε όταν η ψαριά των λαλιώτηδων το μόνο που έπιασε, ήταν κάποιοι κοκωβιοί και κοκωβούγιες, κάποιες κουκουβάγιες ή δαμανάκηδες και μερικοί «άπιστοι» μπίστηδες.

Νά γιατί μια τέτοια εκδοχή αντιπροεδρίας συνιστά χυδαιότητα και ως έκφραση και ως σκέψη. Γιατί αποδεικνύει ότι η κυβερνητική παράταξη έχει ως μόνο στόχο, μέτρο σύγκρισης και αξιακό μέγεθος την εξουσία και η μόνη πολιτική που μπορεί να παραγάγει —κι εκεί είναι μανούλα— συνίσταται στην περιφρούρηση και τη διατήρηση της εξουσίας. Με όποιο κόστος. Αν λοιπόν ο Βούγιας ή ο Ευθυμίουπουλος μπορού-

σαν να γίνουν υφυπουργοί και η Δαμανάκη υποψήφια Δήμαρχος, ο Κωνσταντόπουλος ακριβοδίκαια επιβάλλεται να αποτιμηθεί με μια αντιπροεδρία, γιατί όλα τα πράγματα έχουν την τιμή τους και γιατί ο σοσιαλισμός και ο εκσυγχρονισμός χρειάζονται αριστερούς στη βιτρίνα για να ευδοκιμήσουν.

Έλα όμως που στον ΣΥΝ μάς τελείωσαν οι αριστεροί της βιτρίνας και που αν δεν μπορούμε να μιλάμε μεταξύ μας και με τους λοιπούς γείτονές μας (από το ΚΚΕ ως την ΝΔ) πολιτικά, καλύτερα να σιωπούμε. Και κάτι τελευταίο: Δεν παραμυθιαζόμαστε πια με τα παρωχημένα επίθετα «προοδευτικός», «συντηρητικός» ή «δικός μας» και «αντίπαλος». Μ' άλλα λόγια τα μέτρα και τα σταθμά του '60, όταν η Αριστερά πλειοδοτούσε υπέρ των κεντρικών υποψηφίων, δεν ισχύουν πια σήμερα. Κι αν δεν αναλύσουμε εκ νέου κάποιους παρωχημένους πολιτικά και ιδεολογικούς όρους, είναι προτιμότερο να μην τους αναφέρουμε. Όσο για κάποια στελέχη του ΠΑΣΟΚ είναι επιβεβλημένο, έστω και την δωδεκάτη, ν' αποδείξουν την περιώνυμη «προοδευτικότητά» τους με πολιτικές πράξεις και με πολιτικό κόστος κι όχι με δηλώσεις και ευχολόγια περισσότερο πονηρά παρά αφελή.

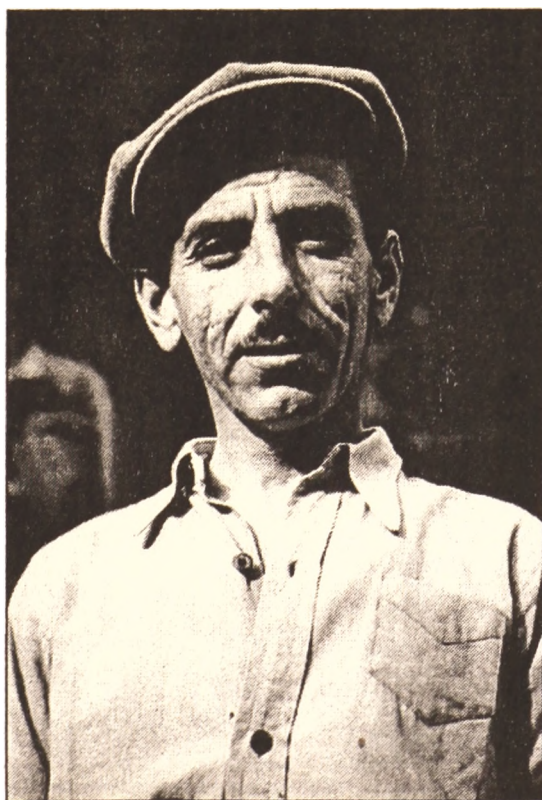
Μάνος Στεφανίδης

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΑΣΗ ΧΑΤΖΗ

Συμπληρώνονται στις 16 του Νοέμβρη είκοσι χρόνια από τον θάνατο του Θανάση Χατζή. Ο Θανάσης Χατζής ήταν ο δεύτερος γραμματέας του ΕΑΜ (από το 1941 ως το 1944). Πρώτος γραμματέας ήταν ο Λευτέρης Αποστόλου και μετά τον Θανάση Χατζή ο Μήτσος Παρτσαλίδης.

Ο Θανάσης Χατζής ήταν μια ξεχωριστή μορφή του ελληνικού αντιστασιακού κινήματος και είχε υποστεί διώξεις από την εξουσία αλλά και κατατρεγμούς από τους συντρόφους του.

Ο Θ. Χατζής έχει καταγράψει την ιστορία του ΕΑΜ στο τετράτομο έργο του με τίτλο *Η νικηφόρα επανάσταση που χάθηκε*.

ΜΙΑ ΒΑΣΙΚΗ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Το 91% των Ελλήνων εμφανίζεται, σύμφωνα με στοιχεία του ΙΝΚΑ, ότι δεν αποταμιεύει. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα το 65% των Ελλήνων ικανοποιεί τις ανάγκες του με δανεισμό.

Αυτό όμως που παραπέμπει σε σοβαρότερο προβληματισμό είναι η επισήμανση του ΙΝΚΑ προς το υπουργείο Ανάπτυξης να μαζέψει τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες «θα πρέπει να περιορίσουν την επιθετική πολιτική τους» σε σχέση με τα επιτόκια των πιστωτικών καρτών κ.λπ.

Γιατί ακριβώς αυτή η επιθετική και σχεδόν ανεξέλεγκτη επιθετική πολιτική των εμπορικών τραπεζών είναι μια από τις μεγαλύτερες αιτίες της οικονομικής κρίσης των Ελλήνων τα τελευταία χρόνια.

ΟΦΙς

ΑΚΡΙΒΕΙΕΣ

Και μια και μιλάμε για ευρωπαϊκή ισότητα και κοινή οικονομική πολιτική, μισθούς κ.λπ., δείτε πόσο κάνει ένας καφές στο περίφημο Restaurante Don Miguel στην Plaza de Espana της Μαδρίτης και κάντε συγκρίσεις με το Da Capo: 1,05 ευρώ, κύριε Χριστοδουλάκη μου. Στην δε περιώνυμη καφετέρια Franju, μόλις 0,90 ευρώ ο διπλός – όσο και το μεταλλικό νερό. Εσωκλείουμε και τα πειστήρια (του εγκλήματός σας).

Τζιμ Μπούκης

CAFETERIA FRANJU			
GRACIAS POR SU VISITA			
23/05/02	00:00		
#5544	1 52	TURNO 1	01
CAFE	0.90		
AGUA	0.60		
CAJA...	1.50		

RESTAURANTE DON MIGUEL			
GRACIAS POR SU VISITA			
Fecha: 21/05/02	Hora: 15:35		
Ticket: 1306	Cuenta: 6		
Und	Concepto	PVP	IMP
1	CAFE--TE--LECHE	1.05	1.05
-- GRACIAS POR SU VISITA --			
I.V.A. INCLUIDO EN PRECIO			

ΚΑΡΦΟΣ ΟΦΘΑΛΜΩΝ

Έγραψε ο Στάθης στην Ε δημοσιεύοντας το ανωτέρω κελεπούρι. Ο Βέλτσος, τραβάτε κι ας κλαίω φωτογραφίες, ο Πανταγιάς ονειρευόμενος νέες πολιτιστικές νίκες και ο ακατονόμαστος σαν πατερούλης από πάνω να 'χει σβεγκώσει τα δύο μανάκια υποδηλώνοντας ευγλώττως πως –και κυρίως ποιοι– το τρίβουν το πιπέρι. Κι όλα αυτά τα τερπνά συνέβησαν κατά την παρουσίαση του τρίτομου έργου του κ. Σημίτη που αναφέρεται στο... έργο του: «Mein Sozialistischer Kampf». Τώρα, αν με ρωτάτε τι κοινό έχουν Σημίτης, Βέλτσος, Κακαουνάκης και Πανταγιάς, σας απαντώ ειλικρινώς και ευθέως: την... γραφή!

(Πάντως εδώ που τα λέμε ο ακατονόμαστος προγλωσσικός δεν μπορούσε να βρει ευστοχότερο τίτλο για την φυλλάδα του: Το Καρφί! Ασφαλίτης μεν, ειλικρινής δε).

Τζιμ Μπούκης

Η ΧΥΤΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

♥ Από Το Βήμα της Αιγιαλείας:

Ψηφοφόρος εξερχόμενος από το εκλογικό κέντρο την Κυριακή το μεσημέρι είπε: «Το ΠΑΣΟΚ μάς άφησε χωρίς σάλιο, γι' αυτό και τα εκλογικά φακελάκια είναι αυτοκόλλητα».

♥ Στη Διεθνή Έκθεση του Βερολίνου έφθασε και εντυπωσίασε η περίφημη και μοναδική ροδοζάχαρη της Ι. Μονής Ταξιαρχών που κατασκευάζουν οι καλόγεροι από φύλλα των τριαντάφυλλων, μαζί με τα Πατρικά λουκούμια και την εύγευστη τεντούρα. Οι επισκέπτες ξετρελάθηκαν από τις γεύσεις και ζητούσαν πληροφορίες πώς κατασκευάζονται... Να και μια υπόθεση που δεν έχει δει ακόμα η Μητρόπολη σαν επιχείρηση...

Το Βήμα της Αιγιαλείας

♥ «Φαρμάκι» έχει γίνει ο καφές σε καφέ-μπαρ της Προκυμαίας. Το ευρώ ήρθε και ανέβασε την τιμή του καφέ τουλάχιστον 200 δρχ. πάνω! Γράφουν τα Κυριακάτικα Αιολικά. Αλλά πού να βρεθείτε σε άλλα παραλιακά... Υπάρχει όμως και η λύση να πεταχτείτε ως τη Μαδρίτη. Βλέπε σχετική είδηση στη διπλανή στήλη...

♥ Μερικά από τα μαργαριτάρια που αλιεύει το Φιστίκι της Αίγινας:

- * Το στήριγμα του Ελληνισμού σ' όλες τις καταπτώσεις.
- * Το σαρανταπεντάρι είναι όπλο 45 μιλιγκράμ.
- * Έχουν εκκενωθεί γύρω στους 100.000 κατοίκους (ANTENA).
- * Οι ομάδες βρίσκονται στην πλήρη εξέλιξη της ανέλκυσης (NET).
- * Και πάλι από τη NET: Πήρε μέρος στην έκρηξη.
- * Ο υπουργός Ευ. Μαλέσιος είπε: Οι οργανωμένοι φίλαθλοι να μην αισθάνονται ότι βρίσκονται στα πλαίσια ιερού πολέμου.
- * Αλλά και ο άλλος υπουργός –και ποιητής– Σκανδαλίδης: Θα αυξήσουν την παροχευτικότητα του νερού.

♥ Και ετυμολογικά από την Οφιούσα της Τήνου:

- * Βιντζηλαίος (βίντσι ή αγγλικό winch=βαρούκλο). Σε έγγραφο του 1540 επώνυμο Βίντσι στην Κωμιακή απ' όπου και κατάγεται η οικογένεια Βιντζηλαίου.
- * Τερζόπουλος, από το επαγγελματικό terzi=ράφτης+πατρωνυμική ελληνική κατάληξη -όπουλος. Εγκατάσταση στη Χώρα με προέλευση τη Σμύρνη (β' μισό 19ου αιώνα).

Σκίτσο από Το Βήμα της Αιγιαλείας με υπαινιγμούς για την επαγγελματική ενασχόληση υποψηφίων.

ΑΣΤΕΡΙ

Θα είμαι σύντομος. Αν είχατε εκπομπή στην τηλεόραση κι ερχόταν η 28η Οκτωβρίου, τι εκπομπή θα κάνατε; Θα καλούσατε κανέναν ανάπηρο πολέμου, κάποιον αντιστασιακό, κάποιον ιστορικό –κάτι σχετικό τέλος πάντων– για να τιμήσετε τη μεγάλη επέτειο. Αντ' αυτών όμως ξέρετε τι προτίμησε ο φέρελπισ κ. Θεοδωράκης στη NET; Να ζητήσει επ' ευκαιρία της επετείου την κατάργηση των παρελάσεων, διότι «είναι μιλιταριστικό κατάλοιπο»!

ΒΑΘΥ ΝΤΕΚΟΛΤΕ

Μάλιστα, αγαπητοί μου. Μιλιταριστικό κατάλοιπο η θεογκόμενα με το μίνι μέχρι τον αφαλό, που από το κλαμπ της παραλιακής πάει τσιφ στην παρέλαση! Κατάλοιπο τα λυκόπουλα που περιμένουν πώς και πώς να περάσουν μπροστά στις μαμάδες τους, κατάλοιπο τα προσκοπάρια, οι οδηγοί, οι αντιστασιακοί με το ένα πόδι, οι ανάπηροι πολέμου!

ΑΙΩΝΙΑ ΕΛΛΑΣ

Κατάλοιπο και όλος ο κόσμος που αυτή τη μέρα περιμένει να πάει στη λεωφόρο της γειτονιάς να καμαρώσει το παιδάκι του –μπλε άσπρο, άσπρο μπλε– και να δει και καμιά γνωστή φάτσα, που έχει να δει γείτονα μήνες και μήνες.

ΚΑΤΩ ΟΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΟΙ

Καμιά χώρα της Ευρώπης, λένε οι υστερικοί εκσυγχρονιστές στα κανάλια, δεν έχει παρελάσεις. Και λοιπόν; Τι πρέπει να γίνει δηλαδή; Επειδή κανείς δεν κάνει ταυρομαχίες, να τις καταργήσουν και οι

Ισπανοί; Επειδή κανείς άλλος δεν κλαίει και δεν προσεύχεται για τη Βασιλισσά του, να σταματήσουν και οι Άγγλοι;

ΘΕΤΙΚΙΣΤΕΣ

Κάθε λαός έχει τις ιδιορρυθμίες του. Τα έθιμά του. Πρέπει στο όνομα του «πολιτικώς ορθού» να τα ισοπεδώσουμε όλα και να δεχθούμε να γίνουμε όλοι ένα; Η παρέλαση στην Ελλάδα είναι ένα ωραίο, ευχάριστο και αγαπητό έθιμο. Παρέλαση έκαναν βεβαίως και οι ναζί, παρέλαση έκαναν και οι μπολσεβί-

κοι, παρέλαση κάνουν την πρωτομαγιά πολλοί λαοί – μην είμαστε απόλυτοι. Το νόημα της πράξης το δίνει ο ίδιος ο λαός – δεν το 'χει εσασεί και αμετάκλητα η λέξη.

ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΦΟΝΤΑΜΕΝΤΑΛΙΣΤΕΣ

Η παρέλαση για το 1940 ή το 1821 είναι μια λαϊκή πλέον εκδήλωση της ελληνικής φιλοπατρίας και της αγωνιστικότητας. Αλλά έτσι είναι. Δε βλέπουμε την τύφλα μας, δε βλέπουμε τι γίνεται γύρω μας και τα βάζουμε με ανεμόμυλους. Και από πάνω κάνουμε και τον αριστερό –τρομάρα μας. Τι αριστερός μπορεί να είναι κάποιος που φτύνει κατάμουτρα το λαό, που δεν σέβεται τους νεκρούς του πολέμου και τους ζωντανούς που θυμούνται και τα βάζει με τις παρελάσεις τους; Το να θέλεις να απαγορεύσεις μια λαϊκή πατριωτική εκδήλωση για λόγους ιδεολογικούς, αυτό είναι καθαρός φασισμός. Είναι η πεμπτουσία του φανατισμού.

ΤΟΥΣ ΠΗΡΑΜΕ ΧΑΜΠΑΡΙ

Το εθνικό αυτομαστίγωμα, που είναι μόδα στις μέρες μας, δεν είναι όμως τυχαίο και αθώο. Είναι όρος μιας ιστορικής ευθανασίας που μας επιφυλάσσουν, ώστε να δεχθούμε τα πάντα. Να δεχθούμε τη μετατροπή μας σε μια διεθνή πιάτσα, άβουλη, ανιστόρητη και άχρωμη. Αλλά όπως έλεγε και ο Ορφείας Ζάχος, έχουν οι γνώσιν οι φύλακες.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Σ

Τώρα που γιορτάζουμε το '40, ας θυμηθούμε και τον Ανδρόνικο Καρούζο. Ήταν ένας γενναίος. Ήταν ηγούμενος στο ιστορικό μοναστήρι της Άμφισσας, τον Προφήτη Ηλία, στα χρόνια του '40. Απ' το μοναστήρι αυτό ο ξεκίνησε ο Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας να λευτερώσει τα Σάλωνα τον Μάρτιο του 1821 και να σκοτωθεί μετά – ο πρώτος Δεσπότης που έπεσε.

Ε

Η

Υ

Ι

Τ

Ο

Ο Ανδρόνικος Καρούζος έδινε βοήθεια στους ελασίτες. Τους έδινε λεφτά, φαί, όπλα, έκανε τη Μονή αντάρτικο λημέρι, σαν τον Ησαΐα κι αυτός. Και μια μέρα κάτι επιπόλαιοι ελασίτες σκότωσαν 6 Ιταλούς κοντά στη μονή.

Τα αντίποινα των Ιταλών ήταν άμεσα.

Έπιασαν τον Ανδρόνικο Καρούζο, τον

πήγανε στην Άμφισσα, τον στήσανε μέσα στις ελιές, κοντά στο νεκροταφείο και τον εκτέλεσαν. Ο ηγούμενος απέναντι στο απόσπασμα φώναξε: «Η Ελλάς θα ζήσει» και μετά άφησε το κορμί του να το περιμαζέψει ένας παπάς που ήταν παρών στην εκτέλεση.

Άμα πάτε στην Άμφισσα, να πάτε και στο μοναστήρι. Είναι εκεί 5 καλόγριες. Θα σας δώσουν λουκούμια και θα σας πούνε για την Ιστορία.

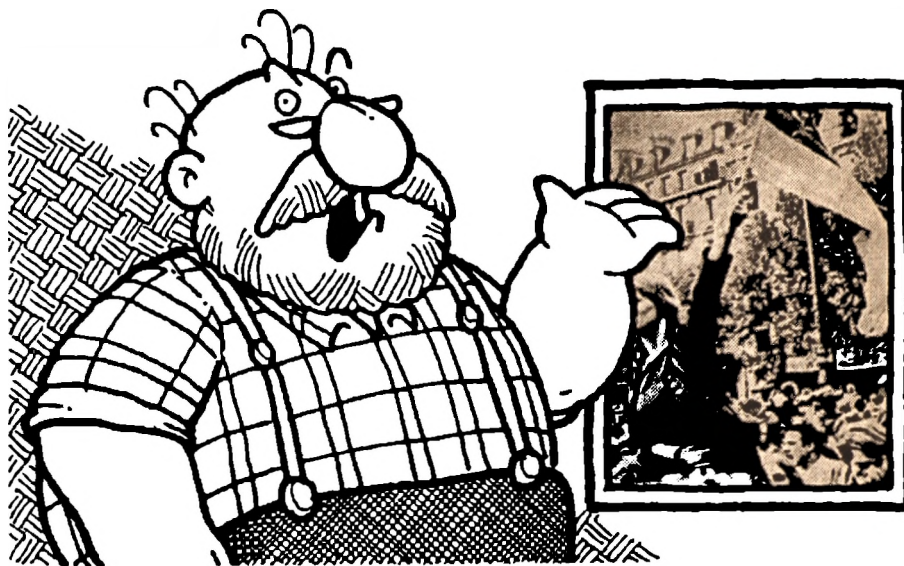
Ο ΚΥΡΙΟΣ ΟΒΙΔΙΟΣ Ο ΑΝΤΙΑΣΤΥΝΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 2007

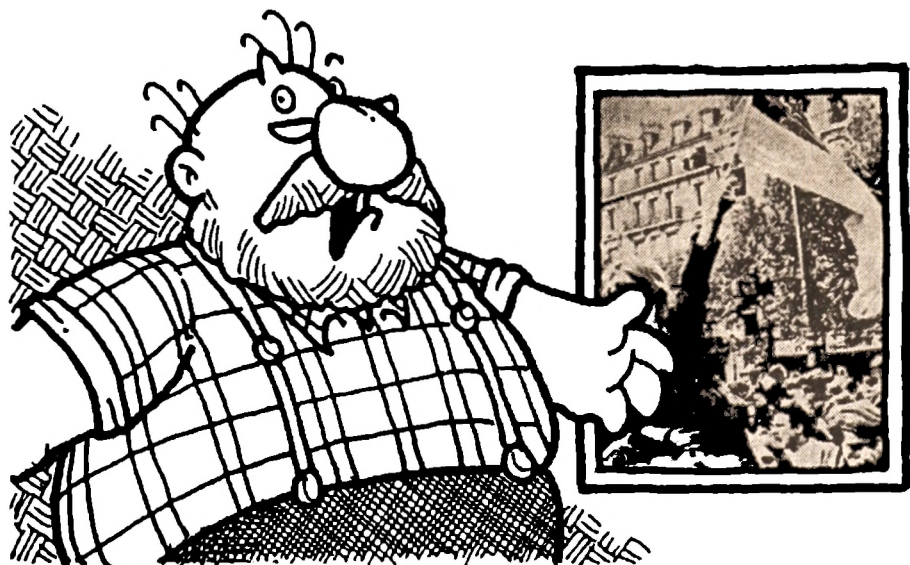
Ε ΟΧΙ! ΤΟ ΠΑΡΑΚΑΝΑΝΕ! ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΠΟΔΟΠΑΤΑΝΕ ΑΝΟΙΧΤΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ,
ΓΙΑ ΝΑ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΣΟΥΝ ΚΑΘΕ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΝΑ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΟΥΝ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΠΡΕΣΒΗ ΚΑΙ ΤΟ
ΑΦΕΝΤΙΚΟ ΤΟΥ!

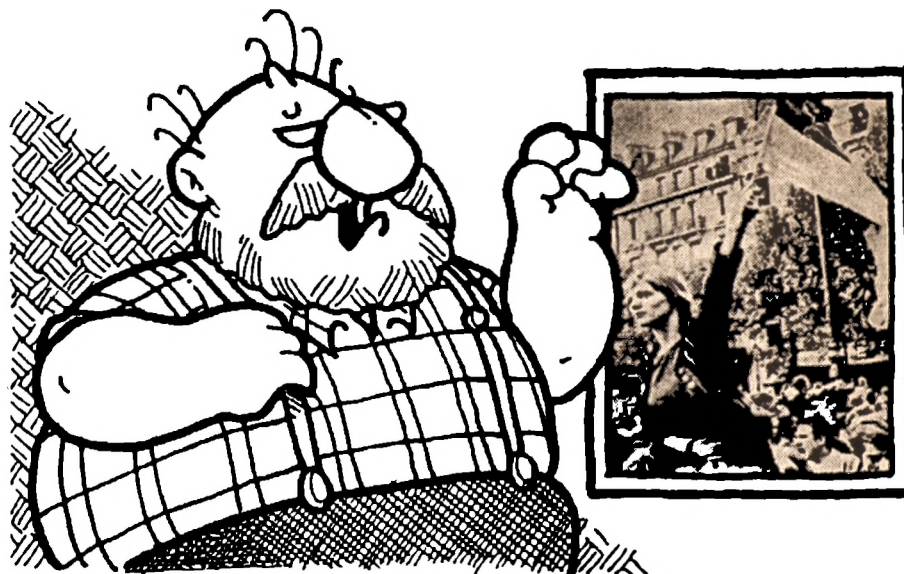
ΣΕ ΛΙΓΟ ΘΑ ΦΟΒΟΜΑΣΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΥΜΕ, ΜΗΠΩΣ
ΚΑΙ ΜΑΣ ΣΤΗΣΟΥΝ ΚΑΜΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΑ ΚΑΛΑ ΚΑΘΟΥΜΕΝΑ,
ΜΕ ΟΛΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ "ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΟΔΟΤΕΣ" ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ!

ΒΕΒΑΙΑ, ΔΕΝ ΛΕΜΕ ΟΤΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΔΡΑΝΗΣΕΙ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ Σ' ΟΛΟΥΣ ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΙΖΟΥΝ
ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΒΑΘΟΣ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΝΑ
ΚΑΤΑΛΥΣΟΥΝ ΒΙΑΙΩΣ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΜΑΣ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ!

...ΑΝΤΙΘΕΤΑ, ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΑΓΓΥΠΝΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΝΕΙ
ΟΛΟ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΞΩΘΕΣΜΙΚΟ ΑΝΑΡΧΟΛΟΙ', ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ
ΕΝ ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΔΥΣΑΡΕΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ
ΝΑ ΕΝΟΧΛΟΥΝ, ΑΛΛΑ ΔΥΣΤΥΧΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΕΣ!

...ΔΙΟΤΙ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟΙ ΚΑΙ
Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΑΣ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ ΔΙΕΘΝΩΣ ΟΤΙ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΤΑΞΕΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΑΝΤΟΣ
ΜΕΣΟΥ ΚΑΘΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑ Ή ΣΚΕΨΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΝΤΟΣ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ!

ΚΑΘΕ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ, ΛΟΙΠΟΝ, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΝ ΑΚΑΙΡΗ,
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΥΠΟΠΤΗ! Ή ΜΑΖΙ ΜΑΣ Ή ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΜΑΣ!
ΑΛΛΙΩΣ, ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΘΑΡΜΑΤΑ, ΜΑΥΡΟ ΦΙΔΙ
ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΦΑΓΕ!

ΠΑΣΟΚ προς Αριστερά: ο θάνατός σου η ζωή μου!

Η προεκλογική τακτική που σχεδιάζει ο Κ. Λαλιώτης και η αντίδραση του ΣΥΝ

του Ν. Εκλογικού

Τα αποτελέσματα των νομαρχιακών-δημοτικών εκλογών, παρά τα υψηλά ποσοστά που συγκέντρωσαν αθροιστικά τα δύο μεγάλα κόμματα, επιβεβαίωσαν μια δυναμική ρευστότητας στο πολιτικό σκηνικό. Παρά τους πανηγυρισμούς τους, ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, είναι υποχρεωμένα να αντιμετωπίσουν την πραγματικότητα, αν δεν θέλουν να εκπλαγούν άσχημα, χωρίς δυνατότητα επικοινωνιακής διαχείρισης των αποτελεσμάτων, στις βουλευτικές εκλογές.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ΝΔ διατηρεί προβάδισμα έως και 5% (ο υπολογισμός του καθηγητή Μ. Δρεπτάκη της δίνει 44,5%) και το ΠΑΣΟΚ, παρά την πρωτοφανή για δημοτικές εκλογές πόλωση και την εύκολη νίκη στην Υπερνομαρχία, δεν επαληθεύει, με αξιοπιστη βεβαιότητα, τις προβλέψεις για ανάκαμψη. Τουλάχιστον με τη γνωστή πολιτική συνταγή του εκβιασμού των ψηφοφόρων... Με ομοβροντία συνεντεύξεων κορυφαία στελέχη του ΠΑΣΟΚ (Κ. Λαλιώτης, Ε. Βενιζέλος, Κ. Σκανδαλίδης, Χρ. Πρωτόπαπας κ.ά.) μιλούν για την αναγκαιότητα συγκρότησης του «προοδευτικού πόλου με τη συμμετοχή της αριστεράς και του κέντρου». Επικαλούνται, μάλιστα, την ευρωπαϊκή εμπειρία των κυβερνητικών συνεργασιών, π.χ. στη Γερμανία και παλαιότερα στη Γαλλία. Τέλος, επισείουν, δίκην βραβείου, την αλλαγή του εκλογικού νόμου, έναν «αναλογικότερο νόμο». Οι δηλώσεις αυτές εντάσσονται στην προεκλογική τακτική του ΠΑΣΟΚ και έχουν ως κύρια κατεύθυνση τον ΣΥΝ.

ΟΙ ΔΥΟ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

Βασική αντίληψη του ΠΑΣΟΚ από το 1974 είναι η μονοκομματική-αυτοδύναμη διακυβέρνηση. Μόλις πέρυσι, κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος, απέρριψε όλες τις προτάσεις του ΣΥΝ και επέλεξε να συνυπογράψει με τη ΝΔ

το νέο Σύνταγμα, δηλαδή τις βασικές διατάξεις που οργανώνουν το πολίτευμα και συγκροτούν το πλαίσιο διακυβέρνησης. Στην ίδια «δικομματική συναίνεση» εντάσσεται και η άρνηση του ΠΑΣΟΚ να αλλάξει τον εκλογικό νόμο πριν την αναθεώρηση, με αποτέλεσμα

σήμερα να είναι ανέφικτη οιαδήποτε αναλογικότερη μεταρρύθμισή του, διότι προσκρούει στο συνταγματικά, πλέον, κατοχυρωμένο βέτο της ΝΔ. Αν, μόλις πριν ένα χρόνο, το ΠΑΣΟΚ αρνιόταν οιαδήποτε συζήτηση και προετοιμασία των όρων για «κυβερνήσεις συνεργασίας», γιατί τώρα ανοίγει το θέμα με τόση βιασύνη; Είναι προφανές ότι, παρά τους επικοινωνιακά εξηγήσιμους ισχυρισμούς του, το ΠΑΣΟΚ αποδέχεται ότι είναι δεύτερο σε εκλογική δύναμη

και προσβλέπει σε δύο κινήσεις που θα ενισχύσουν τη θέση του, ασχέτως αν δεν αποτραπεί η ήττα του.

Η πρώτη κίνηση αφορά στη με κάθε μέσο (πολιτικό και οικονομικό) ενθάρρυνση του Γ. Καρατζαφέρη να ιδρύσει ακροδεξιό κόμμα και να κόψει 1-2% από τη ΝΔ.

Η δεύτερη κίνηση αφορά στη με κάθε μέσο μείωση της δύναμης των αριστερών και ιδιαιτέρως του ΣΥΝ, με τον οποίο «συνορεύει».

Και οι δύο κινήσεις εξυπηρετούνται από την υπεροπλία που διαθέτει το ΠΑΣΟΚ στον τομέα των ΜΜΕ, υπεροπλία εξηγήσιμη, διότι ως κυβέρνηση συνεχίζει να μοιράζει την πίτα του Γ' ΚΠΣ και των μεγάλων έργων. Αλλά τα ΜΜΕ, επειδή θέλουν να διατηρούν κά-

ποια αξιοπιστία και να επηρεάζουν την κοινή γνώμη, από ένα σημείο και πέρα είναι πιθανό να καταγράφουν, παρά να διαμορφώνουν, λαϊκά ρεύματα. Και δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη η επιρροή της ΝΔ σε αγροτικές περιοχές και λαϊκούς δήμους της Αττικής, εκεί που κατά παράδοση υπερείχε εκλογικά το ΠΑΣΟΚ.

ΤΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΔ ΚΑΙ Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΑΥΤΑΠΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Η ΝΔ βρίσκεται μπροστά στο δίλημμα αν θα εξωθήσει τον Καρατζαφέρη να συγκροτήσει κόμμα ή θα επιδιώξει την απορρόφησή του - ατύπως ή και επισήμως. Ο β' γύρος έδειξε πως το φαινόμενο Καρατζαφέρη «φούσκωσε» εξαιτίας συγκυριακών λόγων, ωστόσο προοπτικά και με την αναγκαία ενίσχυση από τον Κ. Λαλιώτη, μπορεί να αποκτήσει μονιμότερη υπόσταση. Αν η ΝΔ κατορθώσει να επαναπατρίσει τον κύριο όγκο της διαμαρτυρίας, τότε ο κ. Καρατζαφέρης μπορεί να αποδειχθεί επίφοβος και για το ΠΑΣΟΚ. Άλλωστε ακόμη και στις νομαρχιακές εκλογές διαπιστώθηκε «εκλεκτική συγγένεια» ψηφοφόρων

του με το ΠΑΣΟΚ. Δεν είναι η πρώτη φορά που οι σχεδιασμοί του Κ. Λαλιώτη για διεμβολισμό άλλων χώρων καταλήγουν μπούμερανγκ, όπως π.χ. συνέβη με το κόμμα Αβραμόπουλου.

Με την αριστερά, και ειδικότερα τον ΣΥΝ, η κατάσταση αν και σαφέστερη, σε σύγκριση με το παρελθόν, παραμένει πιο σύνθετη. Η ηγεσία του ΣΥΝ δεν έχει αυταπάτες, τουλάχιστον στην παρούσα φάση, ότι μπορεί να ανταποκριθεί με στοιχειώδη φερεγγυότητα στην «πρόσκληση» του ΠΑΣΟΚ. Ο εκλογικός νόμος δεν επιτρέπει συνεργασίες κομμάτων (για το πρώτο κόμμα χάνεται το bonus της τρίτης κατανομής) και οιαδήποτε διαρροή προς το ΠΑΣΟΚ θα στοιχίσει την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση του ΣΥΝ, χωρίς να κερδίσει και πάλι η Χαριλάου Τρικούπη. Ποια λογική συνεργασιών μπορεί να γίνει πιστευτή από τον πολίτη, όταν επί τόσα χρόνια ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ βρίσκονται σε θέσεις αντιτιθέμενες, χωρίς δυνατότητα πραγματικών συγκλίσεων; Ποια χρησιμότητα για τον τόπο θα έχει ένας διάλογος για προγραμματικές συγκλίσεις, από τον οποίο εξαιρείται η κυβερνητική πολιτική;

Τις απλές αυτές αλήθειες κατανοούν σήμερα στον ΣΥΝ όλοι, ακόμη –καθώς φαίνεται– κι όσοι ή όσες προσφέρθηκαν να στηρίξουν τον κ. Σημίτη και αντιλήφθηκαν πόσο κλειστό είναι το παιχνίδι σε ένα αυτοαναπαράγόμενο σύστημα καθεστωτικής εξουσίας. Δεν είναι λίγοι εκείνοι, στον χώρο της αριστεράς, οι οποίοι από θέσεις ευθύνης για τη διαμόρφωση προοδευτικών πολιτικών-κοινωνικών εξελίξεων έχουν πειστεί πως για να υπάρξει φερεγγυα και αποτελεσματική προοδευτική διακυβέρνηση και συνεργασία πρέπει να ηττηθεί η πολιτική του ΠΑΣΟΚ και του κ. Σημίτη, δηλαδή να χάσει το ΠΑΣΟΚ τις εκλογές. Αυτή η τόσον απλή αλήθεια, που σπρώχνει λαϊκές μάζες στην κάλπη της ΝΔ, δεν αντιμετωπίζεται με παρά φύσιν εκλογικές συνεργασίες, αλλά με την επιλογή μακροπρόθεσμης ανασύνθεσης του κεντροαριστερού-αριστερού χώρου. Αυτή η επιλογή, όμως, είναι εκτός του ορίζοντα της Χαρ. Τρικούπη... Απομένει να δούμε αν η αριστερά θα αποφύγει, αυτή τη φορά, τα επίχειρα του μύθου της κοκκινουσκούφισας.

Αριστερά: ο χορός του Ζαλόγγου

του Απόστολου Διαμαντή

Παρατηρώντας κανείς την εκλογική δυναμική της αριστεράς στην Ελλάδα, διακρίνει με γυμνό μάτι ένα σταθερό βήμα που οδηγεί κατευθείαν στο γκρεμό. Χρόνο με το χρόνο οι δυνάμεις της μειώνονται και, το κυριότερο, χάνουν την πολιτικούς παρεμβατικότητα. Ελάχιστοι σήμερα περιμένουν να ακούσουν την πολιτική θέση του ΚΚΕ ή του ΣΥΝ, ελάχιστοι παίρνουν στα σοβαρά τις αναλύσεις τους.

Αφήνοντας κατά μέρος τις κοινωνικές και πολιτικές παραμέτρους που οδήγησαν σ' αυτή την κατάσταση, θεωρώντας ως δεδομένη την αρνητική εσωτερική και διεθνή συγκυρία και λαμβάνοντας υπόψη μόνο το ζήτημα της πολιτικής τακτικής των ηγεσιών της, βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα θλιβερό συμπέρασμα: Οι ηγετικές ομάδες που ελέγχουν σήμερα τα κόμματα της αριστεράς προσπαθούν απλώς να αναπαραγάγουν τους μηχανισμούς ελέγχου των κομμάτων τους, αδιαφορώντας εντελώς για τα ζητήματα της πολιτικής στρατηγικής.

Το ΚΚΕ μιλάει για τη δημιουργία ενός «αγωνιστικού πόλου» με το ΔΗΚΚΙ, αποκλείοντας τον ΣΥΝ. Η πραγματική του στόχευση είναι πρωτίστως η εξουδετέρωση του ΣΥΝ και η κοινοβουλευτική του εξόντωση στις προσεχείς εκλογές. Το επιχείρημα που χρησιμοποιείται είναι η διγλωσσία του ΣΥΝ και η συνεργασία του με το ΠΑΣΟΚ. Πρόκειται μάλλον για προσχηματική δικαιολογία, καθώς το μεγαλύτερο τμήμα του ΣΥΝ θα μπορούσε να δει θετικά μια συζήτηση για ενωτική πολιτική δράση της αριστεράς. Από την άλλη μεριά ο ΣΥΝ αρνείται σε μεγάλο βαθμό οποιαδήποτε συνεργασία με το ΔΗΚΚΙ, αλλά και με το ΚΚΕ, στα οποία αποδίδει λαϊκιστικές τάσεις. Πρόκειται κι εδώ για προσχηματική δικαιολογία, καθώς είναι φανερό πως δεν είναι δυνατόν ιδεολογικές αποχρώσεις στη διατύπωση πολιτικών θέσεων να εμποδίζουν μια κοινή πολιτική δράση.

Η πραγματική αιτία της πλήρους ασυνεννοησίας είναι άλλη. Η ηγεσία του ΣΥΝ περιμένει απλώς την εκλογική ήττα του ΠΑΣΟΚ, την δική του κοινοβουλευτική επιβίωση και τη σταδιακή σύγκλιση με το ΠΑΣΟΚ, το οποίο θα αναγκαστεί μετά την εκλογική του ήττα, αποκαθαμένο από την κατηγορία περί «καθεστώτος» να συγκροτήσει τον κεντρο-αριστερό πόλο με τον ΣΥΝ. Από την άλλη μεριά η ηγεσία του ΚΚΕ προσβλέπει και η ίδια σ' αυτή την εξέλιξη, καθώς έτσι θα καταστεί η ίδια η μοναδική δύναμη αναφοράς για κείνους που θέλουν ν' αντιπαρατεθούν με τα δύο μεγάλα πολιτικά ρεύματα, θα καταστεί δηλαδή η μοναδική αντιπολίτευση του δικομματισμού.

Τα ιδεολογικού τύπου επιχειρήματα, ένθεν και ένθεν, απλώς επικαλύπτουν την περισσότερο πεζή πολιτική στόχευση. Κι έτσι το σύνολο των δυνάμεων της αριστεράς σταδιακά αποψιλώνεται, καθώς και οι δύο ηγεσίες κάνουν ένα βασικό λάθος: Προκειμένου να εξοντώσουν τον αντίπαλο προτάσσουν την ιδεολογία αντί της πολιτικής. Όμως οι γενικές εκλογές είναι ζήτημα πολιτικής κι όχι ιδεολογικής τάξης. Κανείς δεν ψηφίζει για να δηλώσει την αντίθεσή του στο λαϊκισμό ή στον κοσμοπολιτισμό. Ψηφίζει για να πετύχει συγκεκριμένους πολιτικούς στόχους. Άλλος για να ανατρέψει την κυβέρνηση επειδή προσβλέπει στην αντιπολίτευση, άλλος για να στηρίξει την κυβέρνηση επειδή προσβλέπει σ' αυτήν και άλλος για να προκαλέσει ανατροπή του πολιτικού σκηνικού, προσβλέποντας στην ισχυροποίηση ενός τρίτου πόλου και στην ανατροπή των μονοκομματικών λύσεων. Τρίτη εκδοχή δεν υπάρχει.

Επομένως όσο η αριστερά δεν δείχνει έτοιμη να συνεργαστεί και να κατέλθει ενωμένη στις εκλογές, τόσο θα χάνει εκλογική δύναμη. Διότι κανείς δεν έχει όρεξη να χάνει το χρόνο του μετρώντας ψήφους. Οι δημοτικές εκλογές χτύπησαν ένα πολύ δυνατό καμπανάκι στις ηγεσίες του ΚΚΕ και του ΣΥΝ. Εάν είχαν

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝ-ΘΗΜΑΤΑ

του Μάνου Στεφανίδη

κατέβει ενωμένες με τον Μανώλη Γλέζο στην Υπερνομαρχία, είχαν σοβαρές πιθανότητες να περάσουν στον β' γύρο και τελικώς να νικήσουν, καθώς ο υποψήφιος της ΝΔ δεν είχε δυναμική. Επίσης αν είχαν προτείνει τον Γιάννη Δημαρά για τη Δημαρχία, πιθανόν και εκεί να έκαναν την έκπληξη και να πέρναγαν στον β' γύρο, αφού το ποσοστό του Χ. Παπουτσή ήταν κοντά στο αθροιστικό των 3 αριστερών υποψηφίων.

Οι επερχόμενες βουλευτικές εκλογές είναι βέβαιο πως θα είναι ιδιαίτερα πολιτικές και αμφίρροπες. Και είναι βέβαιο πως αν η αριστερά κατέλθει σ' αυτές κατατεμαχισμένη, τότε θα υποστεί μια νέα, μεγαλύτερη ήττα. Ο ΣΥΝ είναι πολύ δύσκολο ν' αντέξει, διότι θα υποστεί τη μέγιστη πίεση από το ΠΑΣΟΚ, καθώς θα είναι ορατές, υπό προϋποθέσεις, κάποιες πιθανότητες επανεκλογής του. Αλλά και ο πόλος ΚΚΕ-ΔΗΚΚΙ θα έχει σοβαρό πρόβλημα καθώς ενδέχεται να πιεστεί διπλά: Από την αντιδεξιά ρητορική του κ. Σημίτη και την αντικυβερνητική του κ. Καραμανλή. Ταυτόχρονα η δυναμική παρουσία του ΛΑΟΣ του κ. Καρατζαφέρη είναι πιθανόν ν' απορροφήσει ένα τμήμα της λαϊκής δυσαρέσκειας, όπως δείχνει και η ευρωπαϊκή εμπειρία.

Ο μόνος τρόπος ν' αποφευχθεί η διαφαινόμενη βαριά εκλογική ήττα της αριστεράς είναι ο σχηματισμός ενός πολιτικού μετώπου μεταξύ ΚΚΕ-ΣΥΝ-ΔΗΚΚΙ. Αυτό συμφέρει και τις ηγεσίες των κομμάτων αυτών. Ο ΣΥΝ κινδυνεύει άμεσα είτε με σταδιακή απορρόφησή του από το ΠΑΣΟΚ, είτε με κοινοβουλευτική έξοδο. Το δε ΚΚΕ θα αποφύγει τη συνεχιζόμενη πτώση του, η οποία ασφαλώς θα έχει επιπτώσεις και στην επιβίωση της ηγετικής του ομάδας. Αντιθέτως μια προγραμματική πολιτική συμφωνία των κομμάτων αυτών θα δημιουργήσει θετική λαϊκή δυναμική και θα ξαναβάλει στο πολιτικό παιχνίδι και τις ηγετικές κομματικές ομάδες.

Η αριστερά πρέπει να σταματήσει να «ταΐζει τις πάπιες», πρέπει να εκφράσει με τρόπο αυθεντικό το λαϊκό κόσμο και ν' αφήσει την αφ' υψηλού ρητορεία. Αν δεν το κάνει, ο κόσμος αυτός θα στραφεί αναγκαστικά αλλού. Και σ' αυτή την περίπτωση οι επερχόμενες εκλογές θα είναι ένας αριστερός χορός του Ζαλόγου.

Το πήραμε το μήνυμα... Το ΠΑΣΟΚ παρ' ότι έχει απολέσει τη λαϊκή του βάση, κατέχει την τεχνογνωσία της εξουσίας και ελέγχει εκείνους τους μηχανισμούς οι οποίοι εγγυώνται πως δεν θα είναι εύκολη η απαγκίστρωσή του απ' την εξουσία οψόποτε γίνουν βουλευτικές εκλογές. Απ' την άλλη πλευρά η Ν.Δ., παρά το θεαματικό της προβάδισμα, δεν πείθει ότι αποτελεί την εναλλακτική λύση εμπιστοσύνης τόσο στα μικρά όσο και στα μεγάλα θέματα που ταλανίζουν τον τόπο. Το έλλειμμα ανθρώπων και ιδεών ήταν κάτι παραπάνω από προφανές για την αξιωματική αντιπολίτευση στις πρόσφατες εκλογές και γι' αυτό ίσως όλοι κρεμάστηκαν από το ισχνό υπογένηιο του δυστυχή Τζαννετάκου, ο οποίος τελικά δεν έπεισε ούτε ως έγκυρος σχολιαστής, ούτε ως αξιόπιστος πολιτικός. Η σιωπή, ας πούμε, του Στέφανου Μάνου ήταν εκκωφαντική, όσο εκκωφαντικές υπήρξαν και οι τιποτολογίες των επιφανών αστέρων του δικομματισμού οι οποίοι εφθέγγοντο επί ώρες από τους τηλεδιαύλους άρρητα αθέμιτα, χωρίς να λένε, στην κυριολεξία, τίποτα. Στην εποχή λοιπόν της τηλεδημοκρατίας η πολιτική ασκείται ως καλαμπούρι ή ευφυολόγημα, τα προγράμματα εξαντλούνται στην επικοινωνιακή τους συσκευασία και το επίπεδο πάντως διολισθαίνει σταθερά προς το ναδίρ της όποιας αξίας, εκεί που κατοικοεδρεύει η εθνική μας ξεφτίλα. Έτσι απλά.

Και τώρα τι κάνουμε; Περιμένουμε τους νέους δημοτικούς και νομαρχιακούς άρχοντες να μας σώσουν κραδαίνοντας τις σφραγίδες και τα διάσημα των κομμάτων που τους γαλούχησαν, υποστήριξαν και ελέγχουν ως ευειδείς και φιλομειδείς μαριονέτες. Είπαμε: Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι από καιρό

ναρκοθετημένη από λογής κρατικές εξαρτήσεις και παρεμβάσεις. Άρα επ' αυτού ας μην μας παραμυθιάζουν περαιτέρω. Τώρα, το αποτέλεσμα των πρόσφατων εκλογών έστειλε εύγλωττα μηνύματα και στις κατακερματισμένες ηγεσίες της Αριστεράς εκ μέρους της συμπαγούς, όπως φαίνεται, βάσης τους. Η συντριπτική πλειοψηφία των αριστερών ψηφοφόρων ταυτίζει το ΠΑΣΟΚ με τη Ν.Δ. και επικροτεί την αποστασιοποίηση απ' το κυβερνών κόμμα. Αρκεί αυτή η αποστασιοποίηση να μην εξαντλείται σε φραστικές καταγγελίες αλλά να πιστοποιείται σε κάθε βαθμίδα πολιτικής δράσης και στρατηγικών επιλογών. Διερωτώμαι ως πότε το ΚΚΕ θ' ακολουθεί αυτή τη μονήρη πορεία που σταδιακά το περιθωριοποιεί και το αποκόβει από όμορες ιδεολογικά δυνάμεις. Απ' την άλλη ο ΣΥΝ δεν θα έπρεπε σε προγραμματικό επίπεδο να ρίξει κάποιες γέφυρες προς τον Περισσό; Είναι δυνατόν να ισχύουν ακόμη οι χαρακτηρισμοί «σταλινικοί» ή «δογματικοί» και «ρεβιζιονιστές» ή «αναθεωρητές» για τα δύο διεστώτα μέρη της αριστερής οικογένειας; Δεν ωρίμασαν πλέον οι συνθήκες για έναν ειλικρινή διάλογο;

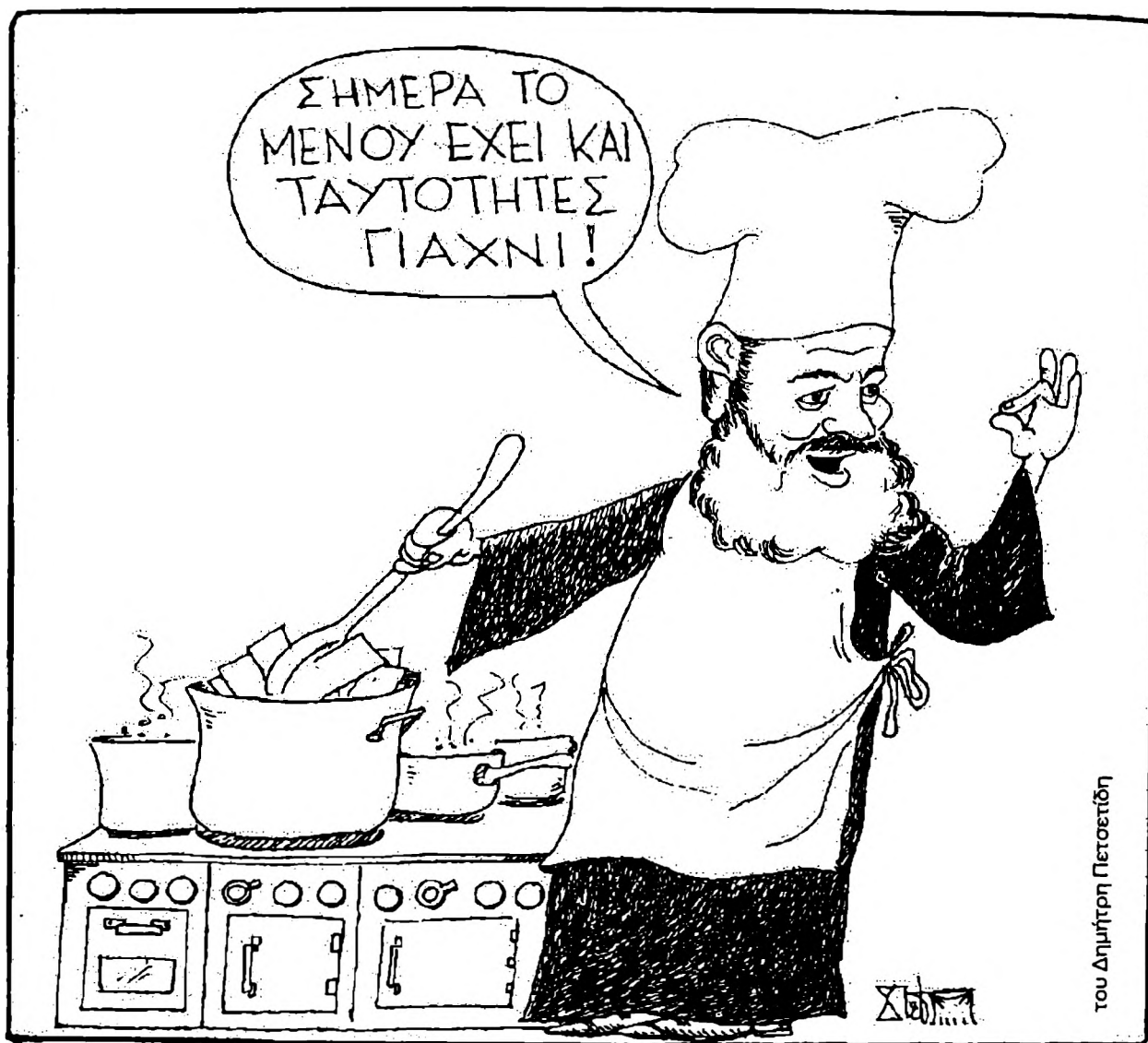
Κατά τη γνώμη μου ο ΣΥΝ δεν πρέπει να εφησυχάσει με τα υψηλά ποσοστά που κατά τόπους επέτυχε –και τα οποία σαφώς δημιουργούν ένα κλίμα– γιατί η ψήφος των τοπικών εκλογών έχει παραδοσιακά χαλαρό χαρακτήρα, αλλά θα πρέπει να είναι έτοιμος για σκληρή και οριακή σύγκρουση.

Κι αυτό που κυρίως πρέπει να κάνει, είναι ν' αναζωογονήσει τις τοπικές οργανώσεις που φθίνουν, ν' ανανεώσει τα εφθαρμένα πρόσωπα που απωθούν τη βάση με την γραφειοκρατική τους αυθεντία και να προχωρήσει σ' εκείνες τις

προγραμματικές αρχές που θα καταδεικνύουν εμπεριστατωμένα τις ριζικές διαφορές του απ' το ΠΑΣΟΚ. Ο ΣΥΝ δεν έχει κανένα κοινό σημείο με το ΠΑΣΟΚ, με την πολιτική που ακολούθησε όλα αυτά τα χρόνια, με την διαφθορά η οποία το κατατρώει, με την αναποτελεσματικότητα των ηγητόρων του, με τον αλαζονικό εφησυχασμό των μελών του. Όλα τ' άλλα είναι προφάσεις εν αμαρτίαις. Κι αν υπήρξε κατά τόπους υποστήριξη στελεχών του ΣΥΝ προς στελέχη του ΠΑΣΟΚ, αυτό συνέβη κατά παραχώρηση και λόγω των ειδικών αναγκών ή προτεραιοτήτων που δημιουργούνται στις τοπικές κοινότητες. Κι εν πάση περιπτώσει άλλο πράγμα είναι να βγάζεις δήμαρχο και άλλο πρωθυπουργό. Ο ΣΥΝ επ' ουδενί έχει δεσμευτεί μετεκλογικά για οποιαδήποτε συνεργασία και σωφρόνως την επαύριο των δημοτικών απέκλεισε κάθε δυνατότητα συμπόρευσης με το ΠΑΣΟΚ. Μια τέτοια πολιτική πρώτον ανακουφίζει τη συντριπτική πλειοψηφία των οπαδών του -κάτι που ουδόλως λαμβάνουν υπόψη τους τα «μηδίζοντα» υψηλόβαθμα μέλη του-, δεύτερον συσπειρώνει τους πάμπολλους, ανένταχτους, αναποφάσιστους, αποστασιοποιημένους και σαφώς αηδιασμένους από την παρούσα πολιτική κατάσταση αριστερούς και τρίτον αποστομώνει, οριστικά αυτή τη φορά, όσους τον θεωρούν δεκανίκι της κυβέρνησης. Η Αριστερά, στο σύνολό της, και ο ΣΥΝ πιο ειδικά, μπορούν να παίξουν στις επόμενες εκλογές τον ρόλο του κρίσιμου ρυθμιστή και ν' αντιτάξουν στα πολωτικά όσο και αλλοτριωτικά συνθήματα τον δικό τους αλλότριο, αλλά όχι αλλοτριωμένο, λόγο. Ο ΣΥΝ δεν πρέπει να λησμονεί ότι εκφράζει την αριστερή προοδευτική παράδοση σ' αυτόν τον τόπο κι έχει μια λαμπρή ιστορία προσφοράς με αγώνες, ηρωικές μορφές και ριζοσπαστικές ιδέες. Αυτά είναι η κληρονομιά μας απέναντι στον επιδεικνυόμενο νεοπλουτισμό τους. Κι αυτή η κληρονομιά δεν χαρίζεται, δεν διαιρείται, δεν υποθηκεύεται αλλά κληροδοτείται αποκλειστικά στους δικαιούχους της.

Ένας σύντομος πολιτικός ονειροκρίτης

της Μελίτης Κοντογιώργη

Ανησυχήσατε; Τρομάξατε; Ή μήπως το περιμένετε; Για ν' αναλύσουμε την αντίδρασή μας, είναι απαραίτητος ένας ορισμός του φαινομένου ακροδεξιά, των στοιχείων που περιλαμβάνει και του λόγου μέσω του οποίου εκφέρεται.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

Το φαινόμενο ακροδεξιά ιστορικά συνδέθηκε με τις θεωρίες εκείνες και τις δράσεις που απορρίπτουν τον κοινοβουλευτισμό και τη συνταγματική τάξη, προκειμένου να στηριχθούν στην «πυγμή» της εξουσίας του έθνους. Η ξеноφοβία, ο ρατσισμός, ο υπερσυντηρητισμός, η μισαλλοδοξία, η επίκληση

της ανωτερότητας και της «καθαρότητας» του έθνους, και ως εκ τούτου οι επεκτατικές τάσεις, αποτελούν συστατικά στοιχεία της. Το πιο ενδιαφέρον, όμως, στοιχείο της ακροδεξιάς ιδεολογίας αφορά στον λόγο με τον οποίο εκφέρεται, ο οποίος χαρακτηρίζεται από τον λαϊκισμό και την απλούστευση, που αποφεύγει τη χρησιμοποιούμενη «ξύλινη γλώσσα» των φορέων της πολιτικής. Επικαλείται την ανωτερότητα της φυλής έναντι του «άλλου», του ξένου, του εχθρικού, και υποστηρίζει την αναδιπλώση στις παραδοσιακές εθνικές αξίες, όπως η οικογένεια, το έθνος και η Εκκλησία (το κλασικό τρίπτυχο «πατρίς-θρησκεία-οικογένεια»).

Όπως, όμως, οποιοδήποτε ιδεολογικό μόρφωμα, έτσι και η ακροδεξιά δεν έμεινε ανεπηρέαστη από τις διεθνείς κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές

εξελίξεις, αλλά προσαρμόστηκε σ' αυτές. Έτσι εμφανίζεται να προσλαμβάνει κι άλλες μορφές, που αφενός διευρύνουν το πεδίο αναφοράς της και αφετέρου την καθιστούν λιγότερο αναγνωρίσιμη. Μια κύρια μεταμόρφωσή της αφορά στην αποδοχή του κοινοβουλευτισμού και την ενσωμάτωσή της στους κανόνες του πολιτικού του συστήματος. Η ακροδεξιά, πλέον, φέρεται να λειτουργεί σύμφωνα με τη δημοκρατική αρχή, να εντάσσεται στον κοινοβουλευτικό μηχανισμό και το εκλογικό παιχνίδι. Όπως όλα τα πολιτικά κόμματα, έτσι κι αυτή εκλέγεται και νομιμοποιείται από το λαό. Παράλληλα, από την αρχή της μη παρέμβασης του κράτους στη λειτουργία της οικονομίας, που επικαλείται ο νεοφιλελευθερισμός, η νέα ακροδεξιά μετατοπίζει το κέντρο βάρους της στην ενίσχυση του κράτους και την περιχαράκωση της εθνικής οικονομίας από τις σαρωτικές επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης. Το παγκόσμιο σύστημα καθίσταται ο μεγάλος εχθρός του έθνους, καθώς του καταλογίζεται το άνοιγμα της αγοράς εργασίας, δηλαδή η εισροή μεταναστών, το άνοιγμα του εμπορίου και η οικονομική δυσπραγία. Συνεπώς η νέα ακροδεξιά, έχοντας αναγάγει το «έθνος» στον πρωταρχικό σκοπό της οικονομίας, ευαγγελίζεται την επιστροφή σε προγενέστερες μορφές καπιταλιστικής οργάνωσης.

Αυτά ακριβώς τα νέα στοιχεία με τα οποία εμφανίζεται η ακροδεξιά ρητορεία, το μέτωπο κατά της παγκοσμιοποίησης, το κοινοβουλευτικό και δημοκρατικό προκάλυμμα, καθώς και ο εθνικός επεκτατισμός, αποτελούν τα κύρια όπλα της ιδεολογικής επιρροής της. Επομένως, η σύγχρονη αναγωγή μιας θεωρίας ως ακροδεξιάς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επίκληση των στοιχείων αυτών που εκφράζονται με δημαγωγικούς όρους.

ΑΚΡΟΔΕΞΙΑ; ΠΟΙΑ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑ;

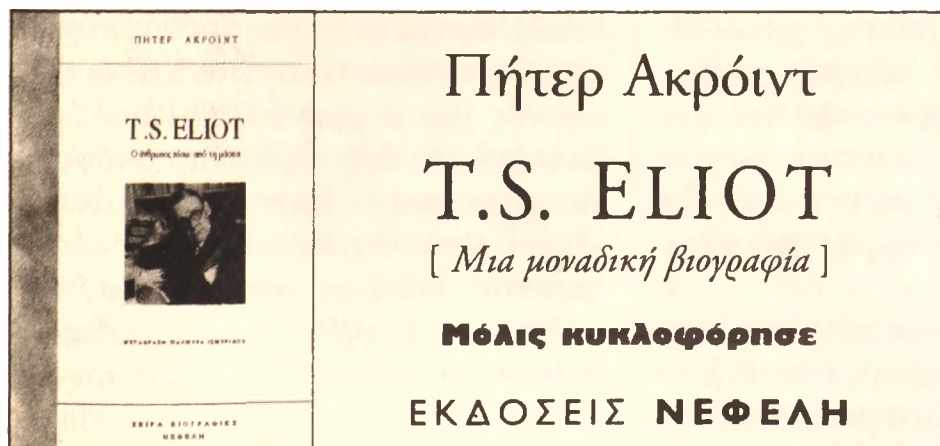
Κι έτσι φτάνουμε στο «μέγα ερώτημα» των ημερών: είναι ή δεν είναι ο λόγος του κ. Καρατζαφέρη ακροδεξιός; Ασφαλώς και είναι. Ποιο από τα επιχειρήματα που προτάσσει δεν εντάσσεται στην παραπάνω προβληματική; Κανένα, καθώς σύμφωνα με τον προεκλογικό του λόγο η οικονομική πολιτική πρέπει να αποβάλλει τους μετανάστες από το δυναμικό της και να ενισχυθεί η εθνική βάση, οι πολίτες πρέπει να προστατευθούν από την εγκληματικότητα των αλλοδαπών, το έθνος και η πόλη πρέπει να καθαριστούν από το «σκουπιδαριό» των ξένων, η οικογένεια πρέπει να ενισχυθεί – για να μη μιλήσουμε για το ρόλο της Εκκλησίας με την οποία έχει πιαστεί χέρι-χέρι, με τις ευλογίες του Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου. Συγχρόνως, ο κ. Καρατζαφέρης εμφανίζεται ως γνήσιος δημοκράτης στον οποίο φανερώνονται όνειρα επεκτατισμού που περιλαμβάνουν χαμένες πατρίδες και την ελπίδα επανάκτησής τους.

Είναι ν' απορεί, λοιπόν, κανείς γιατί το μήνυμα της ακροδεξιάς στην Ελλάδα είναι τόσο δυσανάγνωστο. Ποιο είναι το μέτρο, ποιοτικό ή ποσοτικό, που θα μας κάνει να παραδεχθούμε την ύπαρξή της; Η ακροδεξιά στην Ελλάδα σαφώς και υφίσταται: στο ρατσισμό και την ξενοφοβία του λόγου της, τις νεοφασιστικές οργανώσεις και τις επιβιώσεις των νοσταλγών της Επταετίας. Ίσως ένας παράγοντας παραγνώρισης του φαινομένου είναι το γεγονός πως η δεξιά, λειτουργώντας ως «δεξαμενή» της ακροδεξιάς, τη συγκάλυπτε. Ο κ. Καρατζαφέρης, που μέχρι πρότινος εντασσόταν στους κόλπους της ΝΔ, αποχωρώντας από αυτή, κατάφερε να προσελκύσει όχι μόνο τις ακροδεξιές τάσεις που ενυπάρχουν σ' όλο το πολιτικό φάσμα,

αλλά και τις ψήφους διαμαρτυρίας των δεξιών στην επιλογή Τζαννετάκου.

Ταυτόχρονα, επιχειρείται η αποϊδεολογικοποίηση της ακροδεξιάς, που εμφανίζεται ως το εκάστοτε άγραφο λευκό χαρτί διαμαρτυρίας. Η αποφυγή στιγματισμού του ακροδεξιού φαινομένου από τους εκπροσώπους της ΝΔ, που δικαιολογούν τη στάση τους επικαλούμενοι την μη απόδοση ενός χαρακτηρισμού σε κάποιον που τον αποποιείται, οδηγεί αφενός στην απογύμνωσή του από το πολιτικό του περιεχόμενο κι αφετέρου καθιστά πιο εύκολη τη χρησιμοποίησή του για την αλίευση ψήφων. Το υψηλό ποσοστό Καρατζαφέρη αποτελεί πόλο έλξης και για το ΠΑΣΟΚ, το οποίο ακολουθώντας την ίδια λογική επιθυμεί την προσέλευσή του. Δεδομένης, λοιπόν, της αποϊδεολογικοποίησης του ακροδεξιού χώρου, καθίσταται εύκολη η θεώρηση της ψήφου Καρατζαφέρη ως διαμαρτυρίας στην επιλογή Τζαννετάκου, επειδή ο τελευταίος δε θεωρήθηκε αρκούντως δεξιός, ώστε να συσπειρώσει τη δεξιά παράταξη.

Από αυτή, συνεπώς, την επιφανειακή και αποπροσανατολιστική τοποθέτηση πηγάζει η αντίληψη της μη ύπαρξης ακροδεξιάς στην Ελλάδα και η θεώρησή της ως το τίμημα της δημοκρατίας, η οποία νομιμοποιεί κάθε μόρφωμα που δείχνει ν' αποδέχεται το πολιτικό της πλαίσιο και να εκφράζει μια μερίδα πολιτών. Κι ακριβώς εδώ, στην υποτιθέμενη ελεύθερη πολιτική βούληση του λαού (οι έννοιες της εξαπάτησης και του λαϊκισμού φαντάζουν άγνωστες), βρίσκεται το πιο επικίνδυνο στοιχείο της ακροδεξιάς ρητορείας, που δυστυχώς φαίνεται να το ασπάζονται και να το χρησιμοποιούν δημαγωγικά και οι δημοκρατικές δυνάμεις.

Ενημερωθήκατε πλέρια; Καλά να πάθετε!

Του Γιάννη Γιαχανατζή

Οι δημοτικές-νομαρχιακές εκλογές μάς άφησαν μια πικρή γεύση στον ουρανίσκο, γι' αυτά που μας σέρβιραν η εξουσία και τα ηλεκτρονικά Μέσα (μη) Ενημέρωσης. Ακόμη και γι' αυτά που μερικοί κάλαμοι επιχείρησαν να μας εμφανίσουν ως τάχα πρωτογενές ρεπορτάζ, ενώ επρόκειτο σαφώς για μεταφερόμενο συνταγολόγιο μέσω επικοινωνιακού ιμάντα εκκινουμένου από σκοτεινούς θαλάμους της εξουσίας.

Γράψτε κάτι για τις εκλογές, μου είπαν. Τι να γράψουμε; Για τους αλλεπάλληλους εμετούς μας κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα; Να πούμε για την απαξίωση της πολιτικής; Και τι να πούμε; Κανέννας μας –φαντάζομαι– δεν παραξενεύεται πλέον από το κατάντημά της. Το έχουμε δυστυχώς συνηθίσει. Απλώς στεκόμαστε ενεοί, περιμένοντας τα χειρότερα που μέλλουν να συμβούν στις βουλευτικές εκλογές, οψέποτε διεξαχθούν.

Προσωπικώς, διαμαρτύρομαι. Αυτό είναι όλο.

Διαμαρτύρομαι κυρίως για την απαξίωση τής ενημέρωσης. Για τη στάθμη (υποστάθμη, καλύτερα) του ρεπορτάζ που επιχείρησαν και εξακολουθούν να επιχειρούν να μας πλασάρουν τα Μέσα Παραπληροφόρησης τα οποία επιζούν αναλώμασι του λαού. Διαμαρτύρομαι διότι με περνάνε για υπανάπτυκτο. Διότι προσπαθούν να με πείσουν ότι όποιος δεν είναι με το Σύστημα, είναι με τον σατανά. Ή το άλλο, ότι όποιος δεν ψηφίζει τον δικό μας υποψήφιο, στην ουσία στηρίζει τον αντίπαλο. Και άλλοι ακόμη πιο πονηροί, που υποτονθορύζουν ότι όποιος τα βάζει με τον αρχιπαπά είναι για τον Καιάδα, παραπέμποντάς μας στην περίπτωση Τζαννετάκου, διότι προφανώς ο παπάς είναι για ορισμένους υπεράνω κριτικής. Έστω κι αν μας προκαλεί κάθε τόσο με τις περί “αληθινών χριστιανών” και “οργάνων του σατανά” πομ-

φόλυγές του. Επαναστατώ.

Εκλογές 2002. Τα κανάλια οπλισμένα με νέα δύναμη, μετά τη θερινή νερόβραστη σούπα τής “τρομοκρατίας”, ρίχνονται στη μάχη της ανάδειξης δημοτικών αρχόντων. Τι ανάδειξη, λέω τώρα. Τους είχαν ήδη εκλέξει. Ήξεραν εκ των προτέρων τους νικητές. Εμείς είμαστε αιωνίως και εμμανώς με τους ηττημένους.

Μερικές (ή πολλές;) ραδιοτηλεοπτικές συνεντεύξεις ήσαν εξοφθάλμως αβανταδόρικες. Ο φίλος του φίλου... Άλλες πάλι ήσαν εν ψυχρώ πληρωμένες. Καμιά φορά απευθείας στον ιδιοκτήτη. Τις πιο πολλές φορές στους μεσάζοντες. Που γύριζαν στην αγορά και μεσίτευαν τηλεοπτικές παρουσιάσεις. Τόσα μόνος, τόσα με άλλους μαζί. Τόσα η ημίωρη συνέντευξη, τόσα η ωριαία. Έδινες κάτι παραπάνω και ετοιμάζες ο ίδιος το ερωτηματολόγιο. Παζαρεύονταν και πακέτα. Τρεις ή τέσσερις παρουσιάσεις σ' ένα 20ήμερο. Την περασμένη Κυριακή, το *Παρόν* τα κατήγγειλε επωνύμως. Κανενός το αφτί δεν ιδρώνει πλέον. Πού τα βρήκαν τόσα χρήματα μερικοί υποψήφιοι, δεν μπόρεσα να καταλάβω. Μιλάμε για πολλά εκατομμύρια. Σε γειτονικό μου Δήμο, τα συνήθη προεκλογικά έξοδα ενός υποψηφίου δημοτικού συμβούλου έφτασαν τα 20 εκ. δρχ.

«Για να ξοδεύουν τόσα πολλά προκειμένου να εκλεγούν, σημαίνει ότι ευελπιστούν να τα βγάλουν εάν εκλεγούν. Ή

όχι;», ρωτάει ένας ανύποπτος φίλος. Σηκώνω τους ώμους.

Εκλογές 2002. Η τηλεόραση βαδίζει απτόητη στο δρόμο που έχει χαράξει. Ρεπορτάζ καραγκιόζη. Αφελείς έως ανόητες ερωτήσεις. Αλλά και πολλές στημένες. «*Τι πιστεύετε για την υπερνομαρχία Αθηνών;*» Ο υποψήφιος ήταν της περιοχής Βοιωτίας, αν θυμάμαι καλά, αλλά αυτοί εκεί. Το δικό τους. Η συνταγή είναι σαφής: «*Παίξτε εναντίον του Τζαννετάκου!*» Όλα τα άλλα είναι για γέμισμα. Και μόλις ο καλεσμένος στο τηλεοπτικό πάνελ Πασαλάρης τόλμησε να πει ότι ο Τζαννετάκος δεν πλούτισε από τη δημοσιογραφία, κατέβηκαν τα διαφημιστικά σποτάκια κι όταν ξαναγύρισε η κανονική ροή προγράμματος ο Πασαλάρης δεν ήταν πια εκεί...

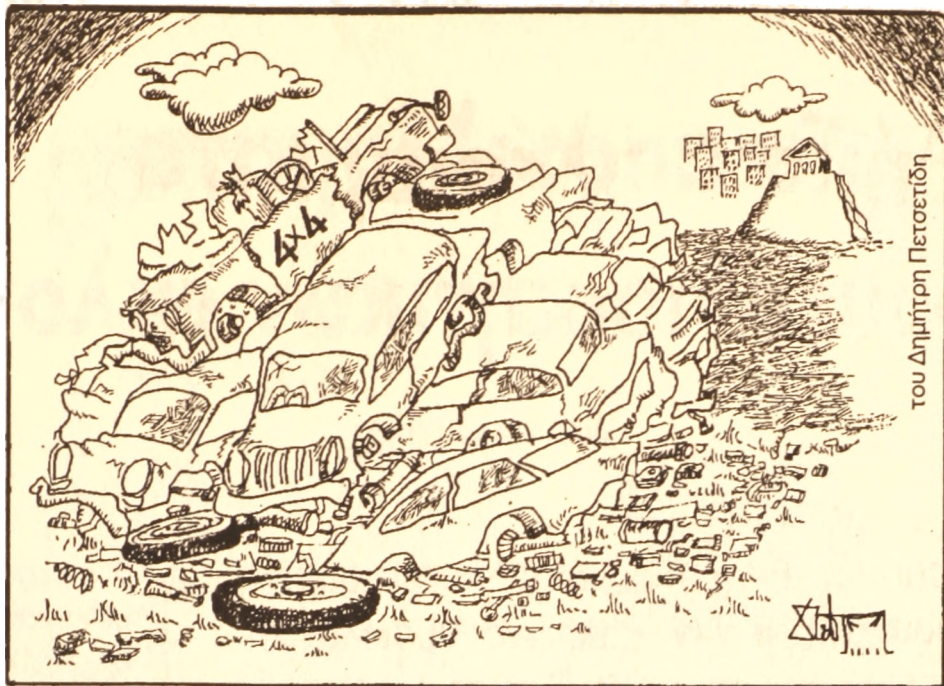
Και μετά οι τηλεοπτικές συνεντεύξεις με τον ίδιο τον Τζαννετάκο. Τηλεοπτικές ενέδρες ήσαν στην πραγματικότητα. Ακραία τηλεοπτικά φαινόμενα. «*Θα ζητούσατε συγγνώμην από τον Αρχιεπίσκοπο;*» Ο άνθρωπος είχε έλθει για να αναπτύξει δυο ψήγματα πολιτικής, αλλά δεν τον άφησαν. Όπου κι αν πήγαινε, τον Χριστόδουλο έβρισκε μπροστά του. Τι να σου κάνει και το κανάλι; Με προσωρινή άδεια λειτουργεί. Γύρευε τι μπορεί να μας ξημερώσει, σου λέει. Νομίζετε τυχαία κρατούνται σε εκκρεμότητα οι αδειοδοτήσεις των τηλεσταθμών; Με τα ραδιόφωνα όμως ξεμπερδεψαν. Οι αρεστοί ραδιοσταθμοί πήραν ελευθέρως. Τώρα ετοιμάζονται να εκπέμπουν και πανελλαδικώς. Κοντά ενάμισος χρόνος πέρασε αφότου εκδικάστηκαν στο ΣτΕ οι προσφυγές των κομμένων, και ακόμη το Δικαστήριο δεν εξέδωσε απόφαση. Λόγω φόρτου... Στην Ελλάδα ζούμε. Που –κατά τον πρωθυπουργό– πάει μπροστά. Τόσο μπροστά και τόσο γρήγορα, ώστε ξεχνάμε αυτά που μας εκθέτουν διεθνώς. Δεν μιλάω για τον Κηφισό.

Εκλογές 2002. Συγκεκριμένοι δημοσιογράφοι ορισμένων εφημερίδων στήνουν συχνά-πυκνά ένα ρεπορτάζ για την επί θύραις σύναψη συμφωνίας ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ, με στόχο τη συγκρότηση της μυθικής Κεντροαριστεράς.

«Στα σκαριά η Κεντροαριστερά», προσπαθούν να μας πείσουν. Δώσου και φωτογραφίες του Κωνσταντόπουλου μαζί με τον Λαλιώτη που συναντήθηκαν σε άσχετη εκδήλωση, αλλά οι συνειρμοί, καταλλήλως επενδεδυμένοι, οδηγούνται κατευθείαν στην επίτευξη της περιλάλητης συμμαχίας. Τόσες φωτογραφίες ο Νίκος δεν είδε ούτε επί εποχής Ειδικού Δικαστηρίου. Την περασμένη Κυριακή οι «μεσίτες» ξεσάλωσαν. Ολόκληρη συγχορδία στήθηκε από τις γνωστές εφημερίδες. Κεντροαριστερά, ο εθνικός πλέον στόχος. Αναρωτιέμαι αφελώς: Αν το ΠΑΣΟΚ είναι Αριστερά, όπως λένε, μοιραία κατά τη λογική τους ο ΣΥΝ είναι Κέντρο. Πώς αλλιώς θα «δέσει» ο τίτλος;

Προκειμένου μάλιστα να «τσιμπήσουν» το δόλωμα οι οπαδοί του ΣΥΝ, εφευρίσκονται διάφορα τερτίπια. Νά ένα ωραίο: Εφημερίδα *Τα Νέα*, 19 Οκτωβρίου, Σάββατο, παραμονή της επαναληπτικής εκλογής. «Ανάλυση» εκλογικών αριθμών. Περιποιημένο γράφημα, με τα αποτελέσματα της πρώτης Κυριακής των δημοτικών-νομαρχιακών εκλογών 2002 και των βουλευτικών του 2000. Γράφει ο συντάκτης-αναλυτής ότι στην Ανατ. Αττική, το 2000, το ΠΑΣΟΚ είχε πάρει 24,1% και ο ΣΥΝ 6%. Σύνολο 30,1%. Τώρα όμως που πήγαν μαζί για τη Νομαρχία, πήραν συνολικά 37,1%, ήγουν 7% κέρδος. Και στο μυαλό του αναγνώστη οι συνακόλουθοι συνειρμοί (με την προτροπή φυσικά του ευφυσούς συντάκτη) «Τι ωραία που είναι όταν συνεργαζόμαστε!...» κ.λπ., κ.λπ.

Φευ, οι αριθμοί είναι τελείως διαφορετικοί. Εδώ έχουμε παραποίηση επισημών στοιχείων. Στις βουλευτικές του 2000, κύριε συντάκτη, στην εν λόγω περιοχή το ΠΑΣΟΚ είχε πάρει 40,825% και ο ΣΥΝ 3,770%, σύνολο 44,595%. Αφού τώρα πήραν 37,1%, σημαίνει ότι

η συνεργασία έχασε 7,495%. Αλλά αυτά είναι ψιλά (και επικίνδυνα) γράμματα. Και προπαντός δεν πρέπει να τα διαβάζουν οι αριστεροί του ΣΥΝ, μπας και απογοητευθούν και λακίσουν.

Και τα κανάλια από κοντά. Με τον Μπίστη στα παράθυρα μέχρι και στα δελτία καιρού που λέει ο λόγος. Μπίστης και των γονέων. Για να επισημανθεί υποδορίως ότι ήδη ένα στέλεχος του ΣΥΝ είναι με το γκουβέρνο. Τι καλά!...

Εκλογές 2002. Στον Συνασπισμό ανακάλυψαν ότι ο έως χθες συνεργάτης της *Αυγής* Γιάννης Τζαννετάκος δεν είναι καλός. Το ανακάλυψαν λίγο πριν από τις εκλογές. (Περισσότερη λεπτότητα προς ένα συνεργάτη δεν θα έβλαπτε...) Για ποιο λόγο είναι κακός, δεν μας είπαν. Μοιραία το μυαλό του απλού ανθρώπου πάει στο ψητό. Βρίζουν –σου λέει– τον Τζαννετάκο επειδή είναι υποψήφιος με τη ΝΔ. Αλλά, εντελώς τυχαία, αυτό παρέλειψαν να το κάνουν όταν ο Μίκης πήγε με τη ΝΔ. Στους Μίκηδες συγχωρούνται όλα, στους Τζαννετάκους τίποτε. Όλοι είμαστε ίσοι, αλλά μερικοί... κ.λπ. κ.λπ. Αυτή την (παράλογη) λογική δεν μπορούμε να την καταπιούμε.

Μας είπαν όμως ότι ο ΣΥΝ τη δεύτερη Κυριακή θα τηρήσει γραμμή ουδέτερη. Δηλαδή ο καθένας ας ψηφίσει ό,τι θέλει. Αλλά η συνεργασία με το κυβερνών κόμμα σε επτά νομαρχίες είναι παρούσα, ενώ εντελώς... τυχαία τη δεύτερη Κυριακή οι ΣΥΝασπιστές ψήφισαν τους υποψήφιους νομάρχες του ΠΑΣΟΚ. Προοδευτική ψήφος, είπαν. Αρχίζω και αναδιψώ τα λεξικά μου για να βρω την πραγματική σημασία της λέ-

ξης “προοδευτικός”. Παραπήραμε προοδευτική φόρα και αρχίσαμε να τσαλαπατάμε τα πάντα. Στις άλλες εκλογές μου φαίνεται ότι στον ΣΥΝ θα ψάχνουν για την ψήφο μας. Αρχίζω και υποψιάζομαι ότι η μήνις του ΣΥΝ κατά του Μπίστη οφείλεται στο γεγονός ότι εκείνος πρόλαβε κι... αλλαξομπίστησε πριν απ’ αυτούς. (Προοδευτικό και το ΣΔΟΕ που είπε «δεν πάμε καμιά

βόλτα κατά Ψωμιάδη μεριά, μπας και βρούμε τίποτε παρανομίες;» Το πανελλήνιο καγχάζει, αλλά ο εκπρόσωπος μιλάει για ελέγχους ρουτίνας.)

Εκλογές 2002. “Εγκυροι” αναλυτές αθηναϊκών εφημερίδων επιχειρούν βολικές βουτιές στα προεκλογικά νερά όμορων νομών. Το σεβαστό *Βήμα* γράφει ότι στην Ανατ. Αττική το ΠΑΣΟΚ διεκδικεί στα ίσια την οικεία Νομαρχία. Τόσο στα ίσια, ώστε στις εκλογές ο πρώην δήμαρχος Αθηναίων Λεων. Κουρής (ΝΔ) με την πρώτη Κυριακή τούς πήρε τις φανέλες: 51% ο ίδιος, 37% ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ με την υποστήριξη του ΣΥΝ. Άντε τώρα να διαβάσεις ανάλυση στο *Βήμα* για να ενημερωθείς... Δεν ξέρω αν κατάλαβαν τίποτε οι του Συνασπισμού.

Από κοντά και οι νεοδημοκρατικές (;) εφημερίδες του Μήτση. Εκεί χόρτασα φωτογραφίες και ρεπορτάζ του Μπεντενιώτη. «Έτσι ο Μανώλης, αλλιώς ο Μανώλης» και άλλα παρόμοια. Στην αρχή νόμισα πως ο Μπεντενιώτης ήταν με τη Νέα Δημοκρατία. Αλλά έκανα λάθος. Όλα αυτά τα προβλητικά οφείλονταν στη δίψα των δύο εφημερίδων Μήτση για πλήρη κατατόπιση του αναγνώστη. Προπαντός το ιερό χρέος της δημοσιογραφίας...

Εκλογές 2002. Θέλω να πω αυτό: Μέσα στο μυαλό μου υπάρχει η υποψία ότι πολλοί δημοσιογράφοι λοιδόρησαν τον Τζαννετάκο για δύο λόγους. Πρώτον, διότι το 80% απ’ αυτούς δεν μπορεί να μιλήσει τα ελληνικά του. Δεύτερον, διότι μερικοί εξ αυτών τον μίσησαν γιατί δεν πλούτισε από τη δουλειά του, ενώ αυτοί...

Τα αποτελέσματα των αυτοδιοικητικών εκλογών

του Αλέκου Τζιόλα

Νομίζω ότι μπορούμε να πούμε πως τούτη τη φορά τα αποτελέσματα των αυτοδιοικητικών εκλογών δεν περιείχαν εκπλήξεις. Φυσιολογική ήταν η άνοδος της Νέας Δημοκρατίας, όπως φυσιολογική και η πτώση του ΠΑΣΟΚ. Επειδή δε από τις εκλογές αυτές απουσιάζει ο εκβιασμός των ενδεχόμενων κυβερνητικών αναταράξεων, οι προτιμήσεις της λαϊκής βούλησης παρουσιάζονται πιο αυθεντικές αλλά και τα πολιτικά μηνύματα έχουν μεγαλύτερο «αναγνωστικό» ενδιαφέρον.

Η συνέχιση της φθοράς του κυβερνητικού κόμματος επιβεβαιώθηκε παρά την προσωρινή μικρή ανάκαμψη που φάνηκε να σημειώνει με τις επιτυχίες του στο θέμα της τρομοκρατίας. Από δω και πέρα ο παράγοντας τρομοκρατία, που, θέλουμε δε θέλουμε, χρεώνεται, έστω χωρίς στοιχειοθέτηση, στην Αριστερά ή ακόμη και στο ΠΑΣΟΚ, θα αποβαίνει επωφελής μόνο για το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας. Το υψηλό ποσοστό της κ. Μπακογιάννη, που υπήρξε και θύμα αυτού του παράγοντα, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σ' αυτό.

Φυσιολογική ήταν και η επικράτηση του κ. Ψωμιάδη από την πρώτη Κυριακή, όπως και το υψηλό ποσοστό του κ. Καρατζαφέρη. Σε συνθήκες ιδεολογικής κατάρρευσης του ΠΑΣΟΚ και δικαίωσης της ιδεολογίας της Νέας Δημοκρατίας η υπερψήφιση ως και ακροδεξιών εκπροσώπων είναι φυσιολογική. Για μια συντηρητική ή συντηρητικοποιημένη κοινωνία που φυλά στους κόλπους της υψηλά ποσοστά τέτοιων τάσεων, όπως η δική μας, δεν έχει τόσο σημασία αν είναι κάποιος ακροδεξιός, όσο το να είναι επαρκώς δεξιός. Η αποτυχία του κ. Τζαννετάκου έχει και αυτή την αιτία της στη δεξιά του ανεπάρκεια. Γιατί καμιά καιροσκοπική μεταλλακτική προσποίηση δεν παρέχει ικανά πειστήρια για μεταλλαγή και πο-

λιτικής ταυτότητας.

Συνεπώς δεν ήταν η αρνητική προπαγάνδα του κ. Χατζησάββα που επιδόθηκε τον κ. Ψωμιάδη, αλλά η στομωμένη πλέον αντιδεξιά πολιτική της κυβέρνησης και η υποκρισία που περικλείει η διατύπωσή της. Όταν το ίδιο το κυβερνών κόμμα έχει έμμεση μεν αλλά καίρια ευθύνη για τη γέννηση τέτοιων τάσεων, η φραστική καταγγελία τους δεν μπορεί παρά ν' αποβαίνει εις βάρος του. Υποτιμούν ή υποκρίνονται ότι υποτιμούν το έργο τους οι ιθύνοντες του ΠΑΣΟΚ, όταν επιρρίπτουν στη Νέα Δημοκρατία και μόνο τις ευθύνες για την εμφάνιση του ακροδεξιού φαινομένου.

Εκπληξη δεν περιέχει ούτε η άνοδος της Αριστεράς, του Συνασπισμού ειδικότερα, ή η μεγάλη συμβολή της στην ανάδειξη νέων τοπαρχών, ιδίως όταν αυτή αποτελεί καρπό συνεργασιών. Ός και το ΚΚΕ, χάρη στις συνεργασίες του, που εκτείνονται και πέρα από το ΔΗΚΚΙ αγγίζοντας σε κάποιες περιπτώσεις και το Συνασπισμό, μπόρεσε να συγκρατήσει πολλές από τις δυνάμεις του. Μια συνεργασία επομένως σύνολης της Αριστεράς θα ανέτρεπε την αναντιστοιχία μεταξύ της κοινωνικής και πολιτικής της δύναμης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τις διαπιστώσεις αυτές θα μπορούσαν να συναχθούν και κάποια

συμπεράσματα. Ο λαός φαίνεται ότι δεν κατέχει από δεξιούς και ακροδεξιούς, γι' αυτό και όχι μόνο δεν κάνει τέτοιες «ρατσιστικές» διακρίσεις αλλά και τολμά, κάθε που του δίνεται η ευκαιρία, να εκδηλώνει αυτή την «αδιακρισία» του. Δεν είναι στη φύση του να υποκρίνεται, όπως οι πολιτικοί του εκφραστές, και δε δέχεται να καταπνίγει τα αισθήματά του. Είναι δε αυτό διπλά δημοκρατικό. Γιατί επιβεβαιώνει την ύπαρξη των αντικειμενικών όρων που επιτρέπουν την εκδήλωσή τους και από την άλλη διενεργείται αυτή αβίαστα. Η παρέμβαση επομένως του ΠΑΣΟΚ, που αποσκοπούσε στην παρεμπόδιση της ελεύθερης εκδήλωσης του λαϊκού φρονήματος μέσω της επίσεισης του ακροδεξιού κινδύνου, ήταν έκδηλα αντιδημοκρατική, γι' αυτό και επέφερε το αντίθετο αποτέλεσμα. Γενικότερα οι οποιασδήποτε μορφής αντιδημοκρατικές διαθέσεις δεν εξαλείφονται ούτε με πατάξεις, ούτε με αποκρύψεις, ούτε με υποκριτικούς εκβιασμούς.

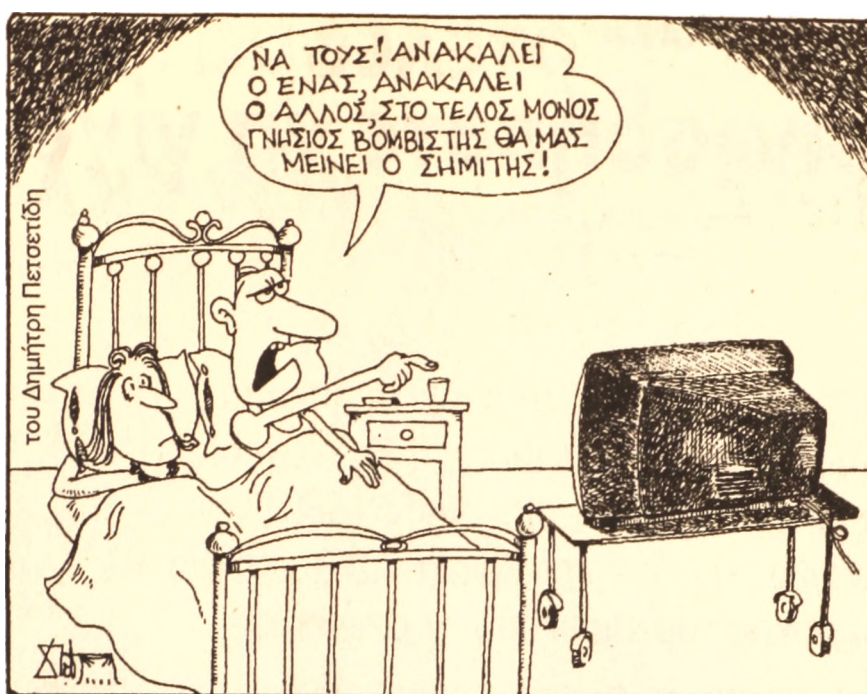
Μαρτυρία πραγματικής δημοκρατίας θα ήταν να μην είχαν γεννηθεί καν αυτά τα εχθρικά αισθήματα απέναντι στη δημοκρατία. Δεν επιτρέπεται σε μια ολοκληρωμένη δημοκρατία να εμφυτεύονται στην ψυχή των πολιτών της σπέρματα αναίρεσής της και να προσλαμβάνουν λαϊκό έρεισμα ανάλογες επιδιώξεις. Η γέννηση αντιδημοκρατικών αισθημάτων είναι πάντα προφανέστατο δείγμα μεγάλου δημοκρατικού ελλείμματος.

Σχετικά με το συναφές θέμα ύπαρξης ή μη της ακροδεξιάς στην Ελλάδα, θεωρώ εντελώς περιττή την αμφισβήτηση του ισχυρισμού της ανυπαρξίας του. Θα είχε ισχύ ένας τέτοιος ισχυρισμός, εάν δεν υπήρχε παράδοση ως προς την καλλιέργεια και την εφαρμογή τέτοιων ιδεών, που διαμορφώνουν και το σχετικό πολιτικο-πνευματικό και ιστορικό

υπόστρωμα. Όταν αυτό υπάρχει, κάποια ανάγκη, η ανεργία λ.χ., με τη συνδρομή και της συγκυρίας, το αναδεικνύει. Αυτός είναι και ο λόγος που καμιά φορά μπορεί να εμφανιστεί και σε κοινωνικούς χώρους που βρίσκονται έξω από την επιρροή της Δεξιάς. Σχετική όμως παράδοση όντως υπάρχει στη χώρα μας, όπως και παραδείγματα εφαρμογών, αλλά και σκληρές βιοτικές ανάγκες, που αναδεικνύουν κατά καιρούς, όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν, αυτό το φαινόμενο. Ο ισχυρισμός επομένως της ανυπαρξίας του

θα ισοδυναμούσε είτε με την πίστη στο ανιστόρητο, ότι δεν υπήρξε δικτατορία, η οποία, σημειωτέον, δεν είχε τόσο περιορισμένο λαϊκό έρεισμα όσο θέλουμε να λέμε, είτε με την αμφισβήτηση της απόδοσης του έργου της Εκκλησίας. Γίνεται σύνδεση της ακροδεξιάς ιδεολογίας με την Εκκλησία όχι επειδή στην πράξη όπου εμφανίζεται η μια εμφανίζεται και η άλλη («Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών» από τη μια, καθολική συμμετοχή της Εκκλησίας στη στήριξη της δικτατορίας από την άλλη, άνοδος των ποσοστών του κ. Καρατζαφέρη, έπαινοι προς αυτόν και τους ψηφοφόρους του εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου, αλλά και έμπρακτη ανταπόδοση των φιλοφρονήσεών του εκ μέρους του κ. Καρατζαφέρη με τη θεαματική συμμετοχή του στο μυστήριο της μετάληψης), αλλά κυρίως επειδή ο ελληνορθόδοξος φονταμενταλισμός αποτελεί το κυριότερο και μονιμότερο συστατικό της ακροδεξιάς ιδεολογίας στη χώρα μας.

Ένα άλλο γενικό συμπέρασμα που μπορεί να συναχθεί, είναι ότι οι υποστυλώσεις που προσφέρει η Αριστερά, και κυρίως ο Συνασπισμός, προς το κυβερνών κόμμα, δεν επιβραδύνουν τη φθορά του, απλώς παρατείνουν για λίγο ακόμη την παραμονή του στη θέση της εξουσίας, χωρίς να μπορούν –και χωρίς να υπάρχει λόγος– να αποτρέψουν την πτώση του. Θα ήταν θετική η συμβολή της Αριστεράς στην πολιτική μας ζωή, πιστεύω, αν απέσυρε αυτές τις υποστυλώσεις, ώστε να εξελιχθεί απρόσκοπτα η πτωτική πορεία του υπο-

στυλωμένου κόμματος, να έρθει στην ώρα της η Δεξιά στην εξουσία, πριν εμπεδωθεί κι άλλο στη συνείδηση των Ελλήνων η αναγκαιότητά της, και να ξεκινήσει από πιο πριν το επώδυνο έργο της δικής της φθοράς, που έχει χρέος να κάνει η Αριστερά. Αναπότρεπτα η ιστορία πορεύεται κατ' αυτό τον τρόπο, με «ζικ ζακ», πολλές φορές και με παλινδρομήσεις. Μάταια λοιπόν αναλώνει η Αριστερά δυνάμεις, για μη αναγνωρίσιμους σκοπούς, ενώ παράλληλα συνυφίσταται τη φθορά της κυβέρνησης και στο βαθμό επομένως που την υποστυλώνει, «υποστυλώνει» και τη δική της φθορά.

Το χρέος της Αριστεράς αλλά και η αναγκαιότητα της επιβίωσής της επιβάλλουν ενδοαριστερές συνεργασίες και όχι φυγόκεντρες. Ήταν και είναι αδήριτη ανάγκη να συγκροτηθεί γενικό αριστερό μέτωπο κατά των δυνάμεων της συντήρησης. Ήδη ακόμη και το ΚΚΕ, που φαίνεται απρόθυμο για κάτι τέτοιο, δειλά-δειλά είχε αρχίσει από τις προηγούμενες εκλογές να κάνει κάποια τέτοια ανοίγματα, είτε προς πρόσωπα, που αποδείχθηκαν ατυχέστατα, είτε προς κόμματα: προς το ΔΗΚΚΙ και σ' ένα βαθμό προς το Συνασπισμό σε τούτες τις εκλογές. Προϋπόθεση όμως για κάτι τέτοιο είναι ότι θα πρέπει να παύσει ο Συνασπισμός να εκπροσωπείται από εκφραστές των κυβερνητικών υποστυλώσεων. Πρέπει να καταστεί σαφές στον καθένα μας: Επιδιώκουμε τη συγκρότηση της αριστερής ιδεολογίας και την αντίταξή της στην πολιτική του καπιταλισμού ή την υποστύλωσή

της; Εφόσον απαντηθεί καταφατικά το πρώτο σκέλος του ερωτήματος, τότε δεν έχει λόγους το ΚΚΕ να βρίσκει περισσότερη ιδεολογική συγγένεια με το ΔΗΚΚΙ, παρά με το Συνασπισμό, εκτός κι αν δε νιώθει καμιά ανάγκη αιτιολόγησης των πράξεών του.

ΕΠΙΜΥΘΙΑ

Συνάγονται όμως και κάποια επιμύθια από τα τελευταία εκλογικά αποτελέσματα.

Στις πολιτικές εξαγορές δε βγαίνουν χαμένοι οι εξαγορασμένοι μόνο (Βούγιας, Τζαννετάκος κ.λπ.), βγαίνουν χαμένοι και οι εξαγοραστές τους.

Ο πολιτικός που, ενώ αναλαμβάνει την ευθύνη για την άσκηση της κοσμικής εξουσίας, την εκχωρεί για λόγους κομματικής σκοπιμότητας σε «υπερκόσμιες» εξουσίες, στην Εκκλησία λ.χ., στήνει με αυτή την εκχώρηση εμπόδια ο ίδιος στην υλοποίηση και των δικών του πολιτικών επιδιώξεων (περίπτωση καταψήφισης Τζαννετάκου). Άραγε ο κ. Καραμανλής επιδιώκει την υπαγωγή της κοσμικής εξουσίας στην «υπερκόσμια» της Εκκλησίας ή απλώς δε βλέπει τους κινδύνους για τη δημοκρατία και την πολιτική, που ελλοχεύουν σ' αυτή την υπαγωγή; Για να επανέλθουμε στο χαρακτήρα του επιμυθίου, η αντιφατική πάντως στάση του Καραμανλή ως προς αυτό αποτελεί και το πρώτο μεγάλο αμαύρωμα της πολιτικής του σταδιοδρομίας.

Το τελευταίο επιμύθιο έχει ισολογιστική σκοπιμότητα: Όσες φθορές κι αν υφίστανται τα δύο μεγάλα κόμματα, είτε από τις αντιφάσεις τους είτε από τις πολιτικές εξαγορές που διενεργούν, κανένα συνακόλουθο πολιτικό κόστος δε θα σημειώνεται εις βάρος τους, όσο η Αριστερά παραμένει διασπασμένη. Γιατί αυτά μόνο συμμετέχουν ουσιαστικά στο πολιτικό παιχνίδι και είναι εντελώς φυσικό αυτά και μόνο πάλι να επωφελούνται αμοιβαία από τα διαδοχικά τους λάθη, τα οποία κατ' αυτό τον τρόπο αλληλοαπορροφώνται και ισοσταθμίζονται. Αυτή είναι και η πιο μεγάλη συμβολή της Αριστεράς προς τον πολυαναθεματισμένο δικομματισμό. ❧

ΕΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ:

Γιατί πρέπει οπωσδήποτε να γίνει ξενοδοχείο;

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Το ερώτημα του τίτλου απευθύνεται προσωπικά στον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο και είναι η αβίαστη απορία που προκύπτει από τα σχέδια του Οργανισμού Διαχείρισης Εκκλησιαστικής Περιουσίας (ΟΔΕΠ) να κατασκευάσει ξενοδοχείο στον χώρο που σήμερα βρίσκονται τα κτήρια του πρώην 401 στρατιωτικού νοσοκομείου, πίσω από τα κτήρια της ΕΑΤ-ΕΣΑ.

Το Αντί ασχολήθηκε διεξοδικά με το θέμα μέσα στη χρονιά. Έκτοτε, παρακολουθώντας πολύ προσεκτικά και πολύ ψύχραιμα τις εξελίξεις, παρατηρούμε ότι «καταρρέει» η επιφανειακή εντύπωση πως πρόκειται για μια διένεξη μεταξύ των κατοίκων της περιοχής και της Εκκλησίας της Ελλάδος. «Ανοίγει» πολύ ο κύκλος των εμπλεκομένων για να είναι κάτι τόσο «απλό» και μόνο.

Κατ' αρχήν έντεκα στρέμματα στο συγκεκριμένο σημείο της Αθήνας (Μέγαρο Μουσικής, Πάρκο Ελευθερίας, Λυκαβηττός) αποτελούν όντως ένα «φιλέτο» που πολλοί μπορεί να «ορέγονται».

Ανήκουν όμως στην Εκκλησία της Ελλάδος. Και η Εκκλησία της Ελλάδος θεωρεί –και ορθά– ότι οφείλει να εκμεταλλευθεί το ακίνητό της ώστε να της προκύψουν έσοδα για τις φιλανθρωπικές δραστηριότητές της.

Η Εκκλησία της Ελλάδος επίσης έχει συστήσει έναν οργανισμό διαχείρισης της περιουσίας της. Εδώ αρχίζουν και γίνονται πολυπλοκότερα τα πράγματα, αφού ένας τέτοιος οργανισμός κινείται σαφώς με βάση τους νόμους της αγοράς και κατ' επέκταση υπηρετείται και από ανθρώπους της αγοράς, οι οποίοι είναι άσχετοι με το πνευματικό έργο της Εκκλησίας.

Οι τεχνοκράτες άνθρωποι της αγοράς σκέπτονται, αναλύουν και κάνουν προτάσεις με βάση τις ψυχρές οικονομικές λογικές της αγοράς. Αφού λοιπόν έχουμε ως πολίτες μπροστά μας προτάσεις τεχνοκρατών ανθρώπων της αγοράς, ως τέτοιες θα τις αναλύσουμε και ως τέτοιες θα τις κρίνουμε.

Και σε μια τέτοια περίπτωση δεν μπορούμε σαφέστατα να μπούμε σε λογικές «πολέμου κατά της Εκκλησίας», πολύ δε περισσότερο δεν μπορούμε να τις εντάξουμε στο κλίμα που έχει δημιουργηθεί μετά την κόντρα Εκκλησίας-Πολιτείας για την αναγραφή του θρησκευάματος στις ταυτότητες.

Ένα τεχνοκρατικό όργανο συμβουλεύει την Εκκλησία, που είναι πνευματικός οργανισμός, πώς θα πρέπει να εκμεταλλευθεί ένα ακίνητό της. Αυτό είναι το γεγονός. Η ουσία και η ορθότητα της πρότασης αυτής κρίνεται από πολίτες –πιστούς ή μη– αλλά κυρίως από την ίδια την Εκκλησία της Ελλάδος. Δηλαδή από τα μέλη της Ιεράς Συνόδου. Αναλόγως, η πρόταση εγκρίνεται, αν είναι ορθή, ή απορρίπτεται, αν είναι λανθασμένη.

Φυσικά το «σωστό» και το «λάθος» στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι κάτι που απορρέει από ουσιαστικότερους λόγους απ' ό,τι οι αυστηρά τεχνοκρατικοί. Μπορεί μάλιστα ν' αποτελέσει και αντικείμενο γενικότερου προβληματισμού...

Ανεξάρτητα απ' όσα υποστήριξαν οι εκπρόσωποι της Εκκλησίας την προηγούμενη εβδομάδα στη συνεδρίαση του

Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων, που αποφαινεται ποια από τα νεότερα μνημεία πρέπει ή όχι να κριθούν διατηρητέα, για το αν είναι ή όχι άξια να κριθούν διατηρητέα τα ήδη υπάρχοντα κτήρια στον χώρο, η ουσία της κριτικής δεν μπορεί να αλλοιωθεί.

Οι κύριοι Πυλαρινός, Δεσύλλας, Μαρίνος και Λιάσκας ήταν τα μέλη της αντιπροσωπείας, υπό τον Πρωτοσύγκελλο της Αρχιεπισκοπής π. Θωμά Συνοδινό, τα οποία επιχειρηματολόγησαν γιατί κατά την άποψή τους δεν αξίζει να κριθούν διατηρητέα τα συγκεκριμένα κτήρια.

Είχαν προηγηθεί οι εκπρόσωποι του Συλλόγου «Λυκαβηττός», του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων και της Εταιρείας Προστασίας Φυσικού Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, που ζήτησαν να κηρυχθούν αυτά τα κτήρια διατηρητέα. Θεωρούν ότι πέρα από τα όποια ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, τα κτήρια αυτά οφείλουν να διατηρηθούν κυρίως ως φορέας διατήρησης της ιστορικής μνήμης (αποτελούν συνέχεια της ΕΑΤ-ΕΣΑ), αλλά και ως εναπομείναντα τμήματα ενός ενιαίου συνόλου κτηρίων από τα οποία τα περισσότερα έχουν ήδη εξαφανισθεί κάτω από τόνους μπετόν: Δεκαπέντε κατεδαφίστηκαν για να χτιστεί το Ν.Ι.Μ.Τ.Σ., πέντε για το Μέγαρο Μουσικής, έξι για το Πάρκο Ελευθερίας, οκτώ για το Ναυτικό Νοσοκομείο... Έχουν μείνει μόνο τα τέσσερα της ΕΑΤ-ΕΣΑ κι αυτά του ΟΔΕΠ για τα οποία γίνεται η συζήτηση.

Οι εκπρόσωποι του ΟΔΕΠ αντέκρουσαν την άποψη των φορέων και ανέφεραν ότι πρόκειται για κτήρια χωρίς ιδιαίτερη αρχιτεκτονική αξία (ακούστηκε και η φράση «σαβούρα»), τα οποία «θα πρέπει να κατεδαφιστούν». Μάλιστα ο Κώστας Πυλαρινός έγινε και πιο συγκεκριμένος. Ανέφερε ότι αφού τα περισσότερα από αυτά τα κτήρια έχουν ήδη γκρεμιστεί, «γιατί να μην γκρεμι-

Δuo από τα παλαιά κτίρια που οι δραστήριοι άνθρωποι της αγοράς δέλουν να κατεδαφίσουν προκειμένου να ανεγείρουν τα ματαιόδοξα νέα έργα τους που θα «λαμπρύνουν» την πόλη και με την ευκαιρία θα κερδίσουν οι εργολάβοι και η Εκκλησία θα αυξήσει τα έσοδά της...

στούν και αυτά; Τα τέσσερα κτήρια της ΕΑΤ-ΕΣΑ που είναι διατηρητέα είναι αρκετά».

Τα μέλη του Συμβουλίου συναντήθηκαν με τους φορείς και τους εκπροσώπους της Εκκλησίας για να κάνουν αυτοψία στον χώρο του πρώην 401 Στρα-

τιωτικού Νοσοκομείου προχθές Τετάρτη στις 12.00 το μεσημέρι. Δεν γνωρίζουμε την απόφασή τους μετά την αυτοψία. Πιθανολογούμε ότι μπορεί να είναι σολομόντεια: «Να διατηρηθούν μόνο δύο κτήρια στην άκρη και να γκρεμιστούν τα υπόλοιπα», όπως πρό-

τειναν οι εκπρόσωποι του ΟΔΕΠ όταν ανέλυαν την άποψή τους προ δεκαημέρου στα μέλη της επιτροπής που θα την κρίνουν.

Ζούμε τη φρενίτιδα των Ολυμπιακών του 2004. Στο βωμό τους ισοπεδώνεται η ιστορική μνήμη και η η πολιτιστική κληρονομιά. Διότι είναι γνωστό ότι το συγκεκριμένο ξενοδοχείο, αν κατασκευασθεί τελικά, λύνει τα χέρια του «Αθήνα 2004» για τους Ολυμπιακούς. Με δεδομένο ότι ο Πρωθυπουργός έχει αποκαλέσει «γραφικούς ή τρελούς» όσους ασκούν κριτική στα έργα για τους Ολυμπιακούς, μπορούμε να εξαγάγουμε πιο εύκολα ορισμένα ενδιαφέροντα συμπεράσματα και για το συγκεκριμένο ζήτημα...

«Κάποιοι» θυμούνται ακόμα τον «θάλαμο Κωστοπούλου», ο οποίος βρίσκεται στα κτήρια του ΟΔΕΠ. Εκεί νοσηλεύονταν οι κρατούμενοι στρατιώτες που βασανίστηκαν στη Μακρόνησο. Γι' αυτούς είναι ιστορική μνήμη που πρέπει να διατηρηθεί.

«Κάποιοι» άλλοι σκέπτονται ακόμα ότι θα μπορούσε ίσως να βρεθεί ένας τρόπος και η Εκκλησία της Ελλάδος να έχει έσοδα και τα κτήρια να διατηρηθούν και ο χώρος γύρω από αυτά να αναβαθμιστεί ώστε να αποτελεί μια μικρή ανάσα για τους κατοίκους του Λεκανοπεδίου. Χωρίς διάθεση υπερβολής, αυτοί οι «κάποιοι» αναφέρονται σε πράγματα τα οποία δεν έχουν αντίκρισμα στην αγορά.

Η ιστορική μνήμη, ο καθαρός αέρας και η ομορφιά ενός τοπίου είναι πράγματα που δεν μπορούν να αξιολογηθούν από τους ανθρώπους της αγοράς. Μπορούν όμως να αξιολογηθούν από τον πνευματικό φορέα που προΐσταται των ανθρώπων της αγοράς.

Επαναλαμβάνοντας το αυτονόητο ότι η Εκκλησία έχει αναφαίρετο δικαίωμα όπως και ο κάθε ιδιώτης να αξιοποιήσει τα ακίνητά της ώστε να της αποφέρουν έσοδα, θα επαναλάβουμε και το αρχικό μας ερώτημα προς τον Αρχιεπίσκοπο, **γιατί πρέπει οπωσδήποτε να γίνει αυτό το ξενοδοχείο; Γιατί να καταστραφεί ένας ακόμη από τους ελάχιστους εναπομείναντες ελεύθερους χώρους στο πολύπαθο κέντρο της Αθήνας;**

Οι ανοχύρωτοι δήμοι

του Δ.Ζ. Παπανικολάου

Παλαιότερα η πρώτη αιτία πολέμων ήταν η πρόσκτηση εδαφών δια της μετατόπισης των συνόρων. Τα καινούργια εδάφη αύξαναν την έκταση των κρατών που τα προσαρτούσαν. Άλλη αιτία πολέμου ήταν οι πρώτες ύλες, το αλάτι για παράδειγμα, το πετρέλαιο ή ο χαλκός. Υπάρχουν και αφανείς πόλεμοι, που γίνονται με ειρηνικά μέσα για την κατάκτηση αγορών. Εταιρείες προσπαθούν να επεκτείνουν τα σύνορα επιρροής τους.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει τάση επέκτασης, ούτε των εδαφών, ούτε των εμπορικών αγορών. Η μοναδική τάση, η οποία όμως έχει αποκτήσει τον τελευταίο καιρό τεράστια δυναμική, είναι η επέκταση του σχεδίου πόλεως σ' όλους σχεδόν τους δήμους και τις κοινότητες της χώρας αυτής. Φυλλομετρώντας τα προεκλογικά προγράμματα αρκετών υποψηφίων δημάρχων, η πρώτη υπόσχεση προς τους δημότες που βρίσκουμε είναι η ένταξη στο σχέδιο πόλης των εκτάσεων που μπορούν ακόμα να «αξιοποιηθούν».

Αυτή η τάση δικαιολογείται. Οι δημότες των πόλεων όλο και κάποιο αγρόκτημα έχουν κληρονομήσει από τους προγόνους τους. Η έλλειψη επενδύσεων και η χαμηλή παραγωγικότητα έχει εξαφανίσει κάθε προοπτική ανάπτυξης κι οι θείοι στην Αμερική έχουν προ πολλού αποβιώσει μοναδική ελπίδα: η ένταξη στο σχέδιο και η αύξηση της αξίας του χωραφιού που προ πολλού έχει γίνει λόγος.

Η ανάπτυξη των πόλεων στην περιφέρεια, με μείωση συνάμα και του συντελεστή δόμησης, δημιουργεί ραγδαία αύξηση της δαπάνης για τις υποδομές. Επειδή οι καινούργιες εντάξεις αφορούν συνήθως σε κατοικίες, το κέντρο των πόλεων που δεν είναι μελετημένο για να δεχτεί τον φόρτο των νέων αυτοκινήτων που μπαίνουν σε κυκλοφορία, φρακάρει κι ένα πλήθος από κυκλοφο-

ριακά προβλήματα δημιουργούνται ακόμη και σε κωμοπόλεις των 3.000 κατοίκων, όπως η Κύμη για παράδειγμα.

Ένας από τους κύριους λόγους της οικιστικής παρακμής στην Ελλάδα είναι η αλόγιστη και συνεχής ένταξη στο σχέδιο πόλεως αγροτικής γης.

Αυτό έγινε αντιληπτό σε μένα στο τελευταίο συνέδριο αρχιτεκτονικής στο Βερολίνο. Οι βερολινέζοι πολεοδόμοι εξήγησαν στους συνέδρους πως η λειτουργικότητα του Βερολίνου οφείλεται στο ότι η πόλη τους δεν είχε τη δυνατότητα ανάπτυξης στην περιφέρεια, αφού για χρόνια ήταν μια απομονωμένη νησίδα μέσα στο ανατολικό μπλοκ. Υπήρχε δηλαδή γύρω από την πόλη ένα αόρατο τείχος που δεν μπορούσαν να το υπερβούν. Έπρεπε να τα καταφέρουν με το έδαφος που είχαν. Αποτέλεσμα ήταν η μέγιστη δυνατή οικονομία στην αξιοποίηση του χώρου. Μετέτρεψαν έτσι πολλούς αποθηκευτικούς χώρους σε πολυλειτουργικά κέντρα. Ενοποίησαν τα εσωτερικά αίθρια των πολυκατοικιών. Πρόσφατα ενοποιούν μ' έναν καλυμμένο διάδρομο σχεδόν όλα τα μουσεία και τις πινακοθήκες.

Οι πολεοδόμοι έδειξαν στους συνέδρους πώς η δημιουργία ενός αόρατου απαράβιαστου τείχους γύρω από μια πόλη, δημιουργεί ένα πλήθος από ευρηματικές λύσεις που μετατρέπουν την πόλη σ' έναν ζωντανό και λειτουργικό οργανισμό. Εξάλλου οι οικονομικοί αναλυτές ανέφεραν πως το Βερολίνο λόγω αυτής της ιδιαιτερότητας –να μην μπορεί για 50 και πλέον χρόνια να επεκτείνει το σχέδιο πόλης– απέκτησε εξαιρετική λειτουργικότητα, με αποτέλεσμα η κατά κεφαλήν δαπάνη για τη συντήρηση και τη λειτουργία της πόλης να είναι η χαμηλότερη της Ευρώπης.

Την ίδια άποψη εξέφρασαν εξάλλου και οι πολεοδόμοι της Σιγκαπούρης. Η πόλη τους δεν έχει κανένα τείχος, απλώς τα εθνικά τους σύνορα περικλεί-

ουν ένα κράτος στο μέγεθος της νήσου της Κεφαλονιάς, με έναν πληθυσμό 4.000.000 κατοίκων – μαζί με τους αλλοδαπούς. Εδώ δεν έχουν γίνει σχέδια για την επέκταση της πόλης αλλά για την επέκταση του πρασίνου. Το πράσινο δεν έχει τη δυνατότητα να αυξηθεί παρά μόνο με έναν τρόπο: να περιμαζευτούν τα συμπράγκαλα του ανθρώπου. Η U.R.A. (Urban Redevelopment Agency), υπηρεσία ανασύνταξης πολεοδομικού ιστού, είναι επιφορτισμένη να φτιάχνει μοντέλα βελτιστοποίησης της λειτουργικότητας της πόλης και κατά καιρούς να επεμβαίνει σε τεράστια πολεοδομικά συγκροτήματα γκρεμίζοντάς τα και μεταφέροντάς τα πλησίον των σταθμών του υπογείου σιδηροδρόμου. Όχι δηλαδή ο υπόγειος σιδηρόδρομος κάτω από την πόλη αλλά η πόλη πάνω από τον υπόγειο σιδηρόδρομο. Η Σιγκαπούρη έχει το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν εισόδημα σε παγκόσμιο επίπεδο και ορισμένες ανακοινώσεις αρχιτεκτόνων στο συνέδριο του Βερολίνου αυτό το αποδίδουν σε μεγάλο βαθμό στους πολεοδόμους.

Το μοντέλο του Βερολίνου, τη δημιουργία δηλαδή ενός αόρατου τείχους γύρω από την πόλη, το έχουν παραλάβει αρκετές κινέζικες πόλεις, γιατί οι τοπικοί άρχοντες αυτών των πόλεων έχουν αντιληφθεί την επίπτωση που έχει ο αυτοπεριορισμός στην οικονομική ανάπτυξη.

Οι δικοί μας δημοτικοί άρχοντες προχωρούν στην ένταξη στο σχέδιο πόλεως των τελευταίων χωραφιών που βρίσκονται γύρω από την πόλη τους. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα το σφράγισμα της γης με ασφαλτό, την επιδείνωση των προβλημάτων από τις πλημμύρες, την αύξηση του κόστους λειτουργίας και συντήρησης των δημοτικών υποδομών και τελικά τη μείωση της παραγωγικότητας και τη διαιώνιση της οικονομικής κρίσης στην οποία η Ελλάδα από καιρό βρίσκεται.

Το σύνδρομο του Σαμψών

του Αλέξανδρου Καζαμία

«Και εβόησεν ο Σαμψών προς τον Κύριον και είπε, Δέσποτα Κύριε, ενθυμήθητί με, δέομαι· και ενίσχυσόν με, παρακαλώ, μόνον ταύτην την φοράν, Θεέ, δια να εκδικηθώ κατά των Φιλισταίων... Και ενηγκαλίσθη ο Σαμψών τους δύο μέσους στύλους, επί των οποίων ίστατο ο οίκος... Και είπεν ο Σαμψών, Αποθανέτω η ψυχή μου μετά των Φιλισταίων. Και εκάμφθη με δύναμιν· και ο οίκος έπεσεν επί τους άρχοντας και επί πάντα τον λαόν τον εν αυτώ.»

Κριταί, ιστ', 27-30

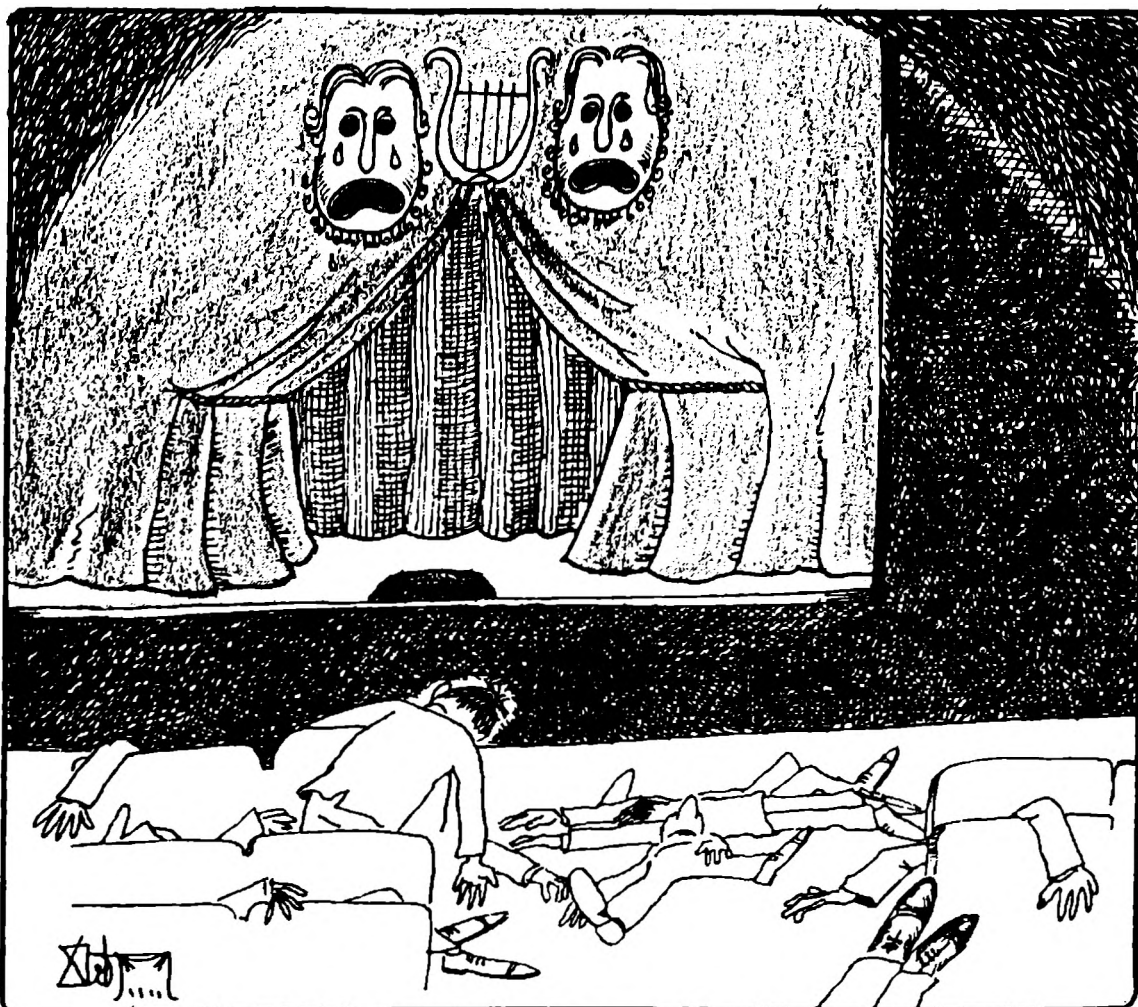
Όσο ο δυτικός πολιτισμός θα συνεχίζει να μάχεται τη δολοφονική αυτοκτονία με στερεότυπα της μεσαιωνικής του σκέψης, τόσο οι κοινωνίες του θα συνεχίζουν να απειλούνται απ' τη φανατική εκδίκηση του σύγχρονου συνδρόμου του Σαμψών. Ένα χρόνο μετά την επιστροφή στη φεουδαρχική φρασεολογία των «σταυροφοριών», του «δίκαιου προληπτικού πολέμου» και της «απαλλαγής του κόσμου απ' το κακό», ήρθε αυτός ο Οκτώβριος να αποδείξει ότι απ' το Κουβέιτ, την Υεμένη και το Ισραήλ ως το Μπαλί, τις Φιλιππίνες και τη Μόσχα οι ζηλωτές του Ισλάμ δεν έπαψαν ακόμα ν' αυτοκτονούν σκοτώνοντας κάθε αθώα ή ένοχη εκδήλωση της δυτικής ζωής. Βρισκόμαστε ήδη στην εποχή μιας γενικής εξέγερσης κατά του αμερικανικού ολοκληρωτισμού και των εξαρτημένων καθεστώτων που τον επιβάλλουν. Όμως πίσω απ' τους φερετζέδες και τα γένια του νέου τζιχάντ διακρίνεται διαρκώς το πράο πρόσωπο ενός μηδενισμού που βρίσκεται πέρα απ' το άγχος της δικαίωσης κάποιου πολιτικού ή θρησκευτικού σκοπού: είναι το αποφασισμένο «τίποτα» όσων μηδενίζει μία εποχή που ισχυρίζεται ότι επιτρέπονται τα πάντα.

Ετσι και πάλι άρχισε, κορυφώθηκε και τελείωσε μια ακόμη τραγωδία που στοίχισε τη ζωή εκατόν είκοσι ανθρώπων σε κάποια αθώα στιγμή νυχτερινής διασκέδασης: όχι «μ' έναν λυγμό», όπως έγραφε στον πολύπαθο μεσοπόλεμο ο Τ.Σ. Έλιοτ, αλλά «με μία έκρηξη». Ο πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν διέταξε να χρησιμοποιηθούν κατά των συμπατριωτών του τα ίδια εκείνα θανατηφόρα αέρια εξαιτίας της κατοχής των οποίων ετοιμάζεται ο μαζικός βομβαρδισμός του Ιράκ. «[Οι τσετσένοι τρομοκράτες] δεν θέλουν το θάνατό μας, και οι αξιωματούχοι μας δεν θέλουν ζωντανό κανέναν από μας», ήταν η ύστατη κραυγή μιας ομήρου στο ραδιοσταθμό «Ηχώ της Μόσχας» καθώς έβλεπε τα θανατηφόρα αέρια να αναδύονται μπροστά της. Η διαφορά; Τα μεν ιρακινά αέρια ίσως χρησιμοποιηθούν υπέρ της αλ-Κάιντα, τα δε ρωσικά, που όντως χρησιμοποιήθηκαν, στρέφονταν, σύμφωνα με τον Πούτιν, κατά της «διεθνούς τρομοκρατίας»! Όλα αυτά χωρίς καμιά απόδειξη ανάμειξης της αλ-Κάιντα μήτε στην τραγωδία της Μόσχας μήτε στο Ιράκ.

Κι ανάμεσα στην προηγούμενη και στην επόμενη καταδίκη της διεθνούς τρομοκρατίας μονίμως επανέρχεται και χάνεται μια σκιά: γιατί ο Μοβσάρ Μπαράγιεφ και οι πενήντα τσετσένοι μασκοφόροι διάλεξαν να πεθάνουν σ' ένα θέατρο της Μόσχας τόσο εγκληματικά;

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

Στη διάρκεια του έτους που μας πέρασε έλαβαν χώρα πάνω από 200 θάνατοι

του Δημήτρη Πετσετίδη

αυτουργών σε περισσότερες από 100 ατομικές ή ομαδικές επιχειρήσεις δολοφονικής αυτοκτονίας – τόσοι σχεδόν όσοι έχουν καταμετρηθεί σε έρευνα του Ρόχαν Γκουναράντα για την εικοσαετία 1980-2000. Με εξαίρεση το έτος 1944-45, οπότε σημειώθηκαν πάνω από 2.500 επιθέσεις ιαπώνων καμικάζι, ο απολογισμός της τελευταίας χρονιάς είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος που έχει σημειωθεί, και ο μεγαλύτερος εκτός πολέμου. Αν και η αλ-Κάιντα ευθύνεται για το μεγαλύτερο μερίδιο των θυμάτων του τελευταίου χρόνου, η πιθανολογούμενη συμμετοχή της στο σύνολο των 500 περίπου επιθέσεων αυτοκτονίας που έχουν πραγματοποιηθεί από το 1980 είναι ισχνή, καθώς τις περισσότερες τις έχουν πραγματοποιήσει οι Ταμίλ της Σρι Λάνκα. Όμως το νέο στοιχείο του περσινού απολογισμού είναι πως στη συντριπτική πλειοψηφία τους οι επιθέσεις αυτοκτονίας στρέφονταν κατά αμάχων, γεγονός που τις καθιστά τρομοκρατικές κι όχι στρατιωτικές (όπως π.χ. των καμικάζι), κι ως τέτοιες αποτελούν τις περισσότερες που έχουν ποτέ συμβεί μέσα σε έναν χρόνο.

Παρ' όλα αυτά, η διάκριση ανάμεσα στην τρομοκρατική αυτοκτονία και σε άλλες μορφές τρομοκρατίας έχει ως τώρα απορριφθεί με μια φανατική κι απόλυτη άρνηση από το σύνολο σχεδόν του δυτικού κόσμου. Αφήνοντας κατά μέρος το ζήτημα της εξίσου συστηματικής παραποίησης της έννοιας της τρομοκρατίας απ' όλες τις προπαγάνδες των κρατών, εκείνο που φαίνεται να επιχειρείται με μανία εδώ είναι η *πλήρης διαγραφή του στοιχείου της αυτοκτονίας* από ενέργειες όπως εκείνη της 11ης Σεπτεμβρίου, των παλαιστινιακών επιθέσεων που πρόσφατα αναβίωσαν, καθώς και της κατάληψης του θεάτρου της Μόσχας απ' τους Τσετσένους του Μπαράγιεφ. Για παράδειγμα, στην αμερικανική εγκυκλοπαίδεια *Wikipedia*, εκτός από τον όρο «βομβιστική αυτοκτονία», συναντούμε επίσης και το λήμμα «βομβιστική ανθρωποκτονία», το οποίο ορίζεται ως εξής: «όρος που χρησιμοποιήθηκε από τον Λευκό Οίκο του Μπους για τη “βομβιστική αυτοκτονία”, ώστε να αφαιρέσει την έμφαση

Οι τσετσένοι αυτονομιστές στο Πολιτιστικό Θέατρο της Μόσχας έδεσαν όρους και αιτήματα, όμως...

από το στοιχείο αυτοθυσίας».

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

Η αφαίρεση του στοιχείου της αυτοθυσίας που περιέχει η τρομοκρατική αυτοκτονία επιχειρείται ωστόσο με πιο εκλεπτισμένες μεθόδους παραποίησης από τη χοντροκομμένη λογοκρισία που επιβάλλει ο Λευκός Οίκος. Τα δύο βασικά τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται είναι (α) πως οι τρομοκράτες που αυτοκτονούν κατά βάθος... δεν βιώνουν την εμπειρία της αυτοκτονίας αφού πιστεύουν πως έτσι οδηγούνται στον παράδεισο και (β) πως ούτως ή άλλως τελούν υπό συνθήκες υπνωτισμού. Έτσι ακριβώς διατυπώνονται οι αλληλένδετοι αυτοί ισχυρισμοί από το αμερικανικό δίκτυο NBC: «Οι βομβιστές –λέει– πιστεύουν ότι στέλνονται στις επιχειρήσεις τους από το Θεό, κι όταν είναι έτοιμοι να δεθούν με εκρηκτικά, λένε οι πηγές, έχουν φτάσει σε κατάσταση υπνωτισμού». Παρομοίως, ο Ουίλλιαμ Σαφάιρ των *New York*

Times κρίνει πως «οι ανθρώπινες ρουκέτες προγραμματίζονται και εξοπλίζονται... Απαιτούνται δάσκαλοι τρόμου, με δεξιότητα στη δημιουργία μαρτυρικών οραμάτων... Η πλύση εγκεφάλου ενισχύεται από επίσημες εκπομπές... που υπαινίσσονται ότι οι αυτοκτονούντες δολοφόνοι θα μπουν στον παράδεισο».

Αυτού του είδους ο σκοταδισμός αγνοεί ωστόσο επιμελώς κάποια γνωστά στοιχεία της εμπεριστατωμένης έρευνας των ειδικών που επιβεβαιώνουν κατηγορηματικά ότι η *τρομοκρατική αυτοκτονία δεν οφείλεται σε κίνητρα θρησκευτικά*. Σύμφωνα με τον Ισραηλινό Αριέλ Μεράρι, διευθυντή της Μονάδας Ερευνών Πολιτικής Βίας του Πανεπιστημίου του Τελ Αβίβ, από δείγμα 36 περιπτώσεων δολοφονικής αυτοκτονίας Παλαιστινίων των ετών 1993-96 (περιλαμβανομένων συνεντεύξεων με βομβιστές που συνελήφθησαν πρωτού αυτοκτονήσουν, καθώς και με συγγενείς νεκρών), εξάγεται το συμπέρασμα ότι «κανείς τους δεν είχε ψυχιατρικά προβλήματα κι ούτε ήταν ιδιαίτερα θρήσκος». Όσο για την υποτιθέμενη «πλύση εγκεφάλου» και «ύπνωση», στην οποία υποβάλλονται οι αυτοκτονούντες τρομοκράτες από «δασκάλους τρόμου», είναι σαφές πως πρόκειται για επινοήσεις. Σε συνέντευξή του στις 23 Απριλίου στην ισραηλινή *Ha'aretz*, ο 26χρονος Παλαιστίνιος Θάμπετ Μαρντάουι, υπεύθυνος (κατά δική του ομολογία) για 9 δολοφονικές αυτοκτονίες, δηλαδή περίπου για το 1/10 όσων πραγματοποιήθηκαν τον περασμένο χρόνο, περιέγραφε την οργάνωση των επιχειρήσεων αυτών ως εξής: «Χρειάζονταν μία ή δύο μέρες προετοιμασίας, ενίοτε μια βδομάδα. Ο Νορέσι ετοίμαζε τις βόμβες, εγώ τον βοηθούσα. Ο βομβιστής επέλεγε το στόχο ο ίδιος. Τους λέγαμε να τιναχτούν όπου υπήρχαν άνθρωποι. Πήγαιναν όπου ήξεραν να πάνε.»

ΠΟΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΔΟΛΟΦΟΝΩΝΤΑΣ;

Όταν ρωτήθηκε γιατί διοργάνωσε τις 9 τρομοκρατικές δολοφονίες για τις οποίες ανέλαβε την ευθύνη, ο Θάμπετ

Τι χάνει και τι κερδίζει ο Πούτιν

Η περιπέτεια των 750 ομήρων που κρατούσαν επί τέσσερις ημέρες 50 τσετσένοι αυτονομιστές στο Πολιτιστικό Θέατρο της Μόσχας έληξε – όχι όμως για όλους: Τουλάχιστον 118 από αυτούς, καθώς και 34 από τους δράστες της επίθεσης, άφησαν την τελευταία τους πνοή στον τόπο του δράματος, οι περισσότεροι βρίσκοντας τραγικό θάνατο από τη δράση ενός νέου άγνωστου ακόμη αερίου που χρησιμοποίησαν οι ρωσικές ειδικές δυνάμεις με σκοπό την εξουδετέρωση κάθε αντίστασης από τους καταληψίες του θεάτρου.

Ήδη ορισμένοι από τους Τσετσένους που είχαν καταλάβει το θέατρο, ήταν οι ίδιοι ζωσμένοι με εκρηκτικά, ενώ παράλληλα είχαν παγιδεύσει αρκετούς από τους ομήρους όσο και το ίδιο το κτήριο, το οποίο απειλούσαν να τινάξουν στον αέρα, αν δεν γίνονταν δεκτά τα αιτήματά τους.

Αμέσως μετά τη γνωστοποίηση της κατάληξης που είχε η περιπέτεια αυτή, σύσσωμη σχεδόν η διεθνής κοινότητα, από τις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι την Κίνα και αρκετές χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, έσπευσε να εκφράσει την ανακούφιση που αισθάνθηκε και ταυτόχρονα να σταθεί πλάι στον ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος από την πλευρά του ζήτησε μεν συγγνώμη για τους νεκρούς ομήρους, ξεκαθάρισε όμως παράλληλα ότι η αντίδραση κατά των Τσετσέ-

νων ήταν επιβεβλημένη και ότι θα επαναληφθεί εναντίον οποιουδήποτε αποπειραθεί να απειλήσει στο μέλλον τη Ρωσία και τον λαό της.

Η ενέργεια αυτή των τσετσένων αυτονομιστών δεν ήταν βεβαίως πρωτόγνωρη. Αντίθετα αποτελεί μια πρακτική που έχει επαναληφθεί αρκετές φορές σε διάφορα σημεία του πλανήτη, στο μακρινό και το πρόσφατο παρελθόν, με στόχο την ικανοποίηση πολιτικών ή κοινωνικών αιτημάτων, άλλοτε επιτυχώς και άλλοτε ανεπιτυχώς. Αυτή η τελευταία ωστόσο σημειώθηκε σε μια πολύ καλή στιγμή που «βόλευε» τόσο τον Βλαντιμίρ Πούτιν όσο και τους δυτικούς ηγέτες, κυρίως μάλιστα τον αμερικανό πρόεδρο Τζορτζ Μπους.

Ο Πούτιν, αντιστρέφοντας την αρνητική εικόνα που δημιουργήθηκε με την επίθεση των Τσετσένων, στην ίδια μάλιστα την πρωτεύουσα της χώρας του, και η οποία έπληττε το πρότυπο του «ισχυρού κράτους» που καλλιεργεί ο ίδιος, θέλησε να δείξει ότι δεν υποχωρεί σε οποιαδήποτε εξωτερική ή εσωτερική πίεση, με οποιοδήποτε τρόπο κι αν εκδηλώνεται.

Ταυτόχρονα, ανανεώνοντας στην ουσία την υποστήριξη της Δύσης, ξεκαθάρισε ότι δεν πρόκειται να υποχωρήσει σε καμία από τις διεκδικήσεις των Τσετσένων, τους οποίους σκόπιμα συνέδεσε με τη διεθνή τρομοκρατία, εμποδίζοντας έτσι την εκδήλωση συ-

μπάθειας ή συμπαράστασης προς αυτούς εκ μέρους ξένων παραγόντων, ενώ με τις αντιτρομοκρατικές κορώνες του συμπαράτάχθηκε με τη Δύση και ιδιαιτέρως με τους Αμερικανούς, στη «μάχη κατά του κακού» που έχουν ξεκινήσει, εξασφαλίζοντας έτσι την ανοχή τους στο θέμα της Τσετσενίας, αλλά και τη συμμετοχή του στις διεθνείς εξελίξεις που σηματοδότησαν οι τρομοκρατικές επιθέσεις στη Νέα Υόρκη και την Ουάσιγκτον τον Σεπτέμβριο του περασμένου χρόνου.

Οι δυτικοί ηγέτες από την πλευρά τους, οι οποίοι είναι βέβαιο ότι σε άλλη περίπτωση θα είχαν καταδικάσει από την πρώτη στιγμή τον ρώσο πρόεδρο, έδειξαν όλη την ανοχή τους στην πραγματική τραγωδία που εκτυλίχθηκε στην Μόσχα, προσβλέποντας σε μια ουσιαστική στροφή του Πούτιν προς τη «θετική κατεύθυνση» της αποδοχής και υποστήριξης των πολιτικών αποφάσεων και πρακτικών τους.

Ιδιαίτερα ο πρόεδρος Μπους είναι βέβαιο ότι θα εκμεταλλευθεί τη σύνδεση της ενέργειας των Τσετσένων με τη διεθνή τρομοκρατία, ώστε να επιτείνει την αίσθηση του «παγκόσμιου κινδύνου» που καλλιεργεί και η οποία θα πείσει κάθε αντιφρονούντα να συμπαράταχθεί με τα σχέδιά του, και παράλληλα ώστε να καταστήσει πειθνίο «σύμμαχο» τον μέχρι τώρα απρόβλεπτο Πούτιν.

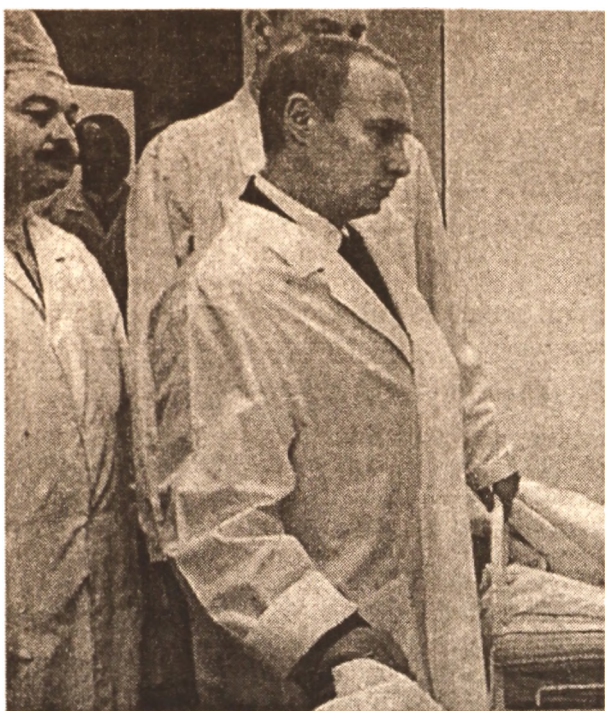
Τ.Δ.

Μαρντάουι δεν αναφέρθηκε στον Αλλάχ, στον παράδεισο, ή σε οποιαδήποτε οράματα μαρτυρικής λυτρώσεως. «Μου σκότωσαν τους φίλους μου», απάντησε με το πλέον κοσμικό επιχείρημα· κι αμέσως μετά συνέχισε: «Ο λαός μου ζητά ελευθερία, τα δικαιώματά του. Αυτός δεν είναι πόλεμος μεταξύ στρατών· κι εσείς σκοτώσατε αμάχους.» Τα ίδια κοσμικά κίνητρα φαίνεται να ώθησαν και τους άλλους εννέα τρομοκράτες τους οποίους προμήθευσε με εκρηκτικά: «Δεν είχαμε πρόβλημα να

επιστρατεύσουμε βομβιστές. Ούτε χρειαζόταν να τους μιλήσουμε για παρθένες που περιμένουν στον παράδεισο.»

Αν και υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία για τα κίνητρα που ώθησαν τον 24χρονο Μοβσάρ Μπαράεφ στην πολιορκία του θεάτρου της Μόσχας, δύο πράγματα είναι γνωστά γι' αυτόν: Πρώτον, ότι ο θείος του Αρμπί Μπαράεφ υπήρξε ένας εύπορος και βάνανσος πολέμαρχος από το Αρκούν της Τσετσενίας που βρήκε το θάνατο στα χέρια των ρωσικών μυστικών υπηρεσιών τον προπερα-

σμένο Ιούνιο· και δεύτερον, πως έξω από το Αρκούν της Τσετσενίας, όπως και στο Γκρόζνι, στο Γιουρτ και στην Αλχάν-Κάλα έχουν βρεθεί από το Φεβρουάριο μαζικοί τάφοι Τσετσένων, από έναν ακήρυκτο δεύτερο πόλεμο που από το 1999 ως σήμερα στοιχίζει 30.000 ζωές ετησίως. Επίσης, σύμφωνα με έρευνα της πολωνής συγγραφέως Κρίστινα Κουρτζάμπ-Ρεντλίτς, «η ανάπτυξη ανθρώπων, νεκρών ή ζωντανών, αποτελεί πρόσφατη τακτική του ομοσπονδιακού [ρωσικού] στρατού», με

χαρακτηριστικό παράδειγμα το δέσιμο 21 Τσετσένων, ανδρών, γυναικών και παιδιών, στις 3 Ιουλίου στο Μεσκιέρ Γιουρτ και την ανατίναξή τους με βόμβα από ρώσους στρατιώτες».

Υπάρχει βεβαίως και η άποψη του σχολιαστή των *New York Times* Τόμας Φρίντμαν, που ισχυρίζεται ότι «πολλοί άνθρωποι στον κόσμο βρίσκονται σε απόγνωση, όμως δεν κυκλοφορούν με δυναμίτες τυλιγμένους γύρω από το σώμα τους». Πολύ σωστή η παρατήρηση. Όμως όλο το πρόβλημα που θέτει στον δυτικό πολιτισμό το φαινόμενο της δολοφονικής αυτοκτονίας ξεκινά από το γεγονός ότι, είτε μας αρέσει, είτε όχι, όλο και περισσότεροι άνθρωποι από εκείνους που βιώνουν καθημερινά την ασύγκριτα μεγαλύτερη βαρβαρότητα της κρατικής τρομοκρατίας των ΗΠΑ, της Ρωσίας και του Ισραήλ πάνω στα σώματα και τις ζωές χιλιάδων αθώων ανθρώπων, αποφασίζουν να αντιδράσουν μ' ένα ανάλογο δείγμα της ίδιας αυτής βαρβαρότητας. Τι νόημα έχει λοιπόν να λέμε ότι δεν πρέπει κάποιος απελπισμένος να δολοφονεί αυτοκτονώντας τη στιγμή που αυτός έχει ήδη αποφασίσει να το κάνει;

«ΑΠΟΘΑΝΕΤΩ Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ»

Σ' ένα απόσπασμα του *Εξεγερμένου Ανθρώπου* ο Αλμπέρ Καμύ αναφέρεται στο παράδειγμα του αδιάστακτου ρώσου τρομοκράτη Καλιάεφ, ο οποίος προτίμησε να συλληφθεί παρά να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή δύο παιδιών που αντί-

κρισε ξαφνικά στην άμαξα του Αρχιδούκα Σεργκέι καθώς ετοιμαζόταν να τον δολοφονήσει. «Τέτοιος βαθμός ανταρσίας –γράφει ο Καμύ– συνδυασμένος με τέτοιο απίστευτο σεβασμό για τη ζωή των άλλων, επιτρέπει να υποθέσουμε ότι αυτοί οι ιδιότροποι δολοφόνοι ζούσαν τη μοίρα της ανταρσίας τους με τον πιο αντιφατικό τρόπο», και στη βάση της αντίφασης αυτής εντοπίζει την εσωτερική σύγκρουση που οδηγεί στο μηδενισμό τους.

Δεν είναι συμπτωματικό το γεγονός ότι και ο Μαρντάουι και ο Μπαράεφ έδειξαν την ίδια περίεργη ευαισθησία απέναντι στα παιδιά. Ο πρώτος, ομολογώντας ψύχραιμα τις πράξεις του στους ισραηλινούς δημοσιογράφους της *Ha'aretz*, φαίνεται να κυριεύεται ξαφνικά από μία μόνο αγωνία: «Στις επιχειρήσεις μου, οι γυναίκες και οι γέροι σας σκοτώθηκαν, όχι όμως τα παιδιά. Διάβαζα στις εφημερίδες πως δεν υπήρχαν παιδιά· στα λεωφορεία δεν υπάρχουν παιδιά.» Κι ο Μπαράεφ το πρώτο πράγμα που διαπραγματεύτηκε με τις ρωσικές αρχές, που σε δυο μέρες θα τον σκότωναν, ήταν η αποχώρηση των παιδιών απ' το θέατρο που κατέλαβε.

Η προπαγάνδα της κρατικής τρομοκρατίας των δυτικών χωρών έχει κάθε λόγο να θέλει να παρουσιάσει τη νέα απειλή της εποχής μας ως την απόλυτη πράξη θρησκευτικής ύπνωσης από υποχείρια ανεύθυνων δολοφόνων που καπηλεύονται το Ισλάμ. Σκοπός αυτής της προπαγάνδας δεν είναι μόνο η συγκάλυψη των εγκλημάτων της κρατικής τρομοκρατίας που διαπράττονται εις βάρος χιλιάδων ανυπεράσπιστων αμάχων, σε πληθυσμούς κατακτημένους από την αποικιοκρατία κάποιων ιμπεριαλιστικών κρατών. Ολόκληρος ο δυτικός πολιτισμός δεν έχει τη δυνατότητα να εντάξει στη ματαιόδοξη κουλτούρα του τη διάσταση της απόλυτης άρνησης αυτών που τον εχθρεύονται απέναντι στη ζωή. Κυρίως δεν μπορεί ν' αντιληφθεί πώς είναι δυνατό να υπάρξει τέτοια απεγνωσμένη απαξίωση απέναντι στο φόβο και στον ωφελιμισμό, από ανθρώπους που συνάμα γνωρίζουν πλήρως τη διάσταση του κολασμένου εγκλήματος που επιλέγουν να διαπράξουν.

Στο στόχαστρο

Έντονες αντιδράσεις από τη Ρωσία και διαφοροποιήσεις από την Κίνα και τη Γαλλία δέχτηκε το αμερικανικό σχέδιο ψηφίσματος που διένειμε στις 23 Οκτωβρίου ο πρέσβης των ΗΠΑ στον ΟΗΕ Τζων Νεγκροπόντε. Το σχέδιο (βλ. παρακάτω) προβλέπει «αυτόματη» χρήση βίας μέσα από την εσκεμμένα θολή διατύπωση «το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει επανειλημμένως προειδοποιήσει το Ιράκ πως θα αντιμετωπίσει “σοβαρές επιπτώσεις” ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων παραβιάσεων των υποχρεώσεών του». Πρόκειται για μια αναδρομική διατύπωση η οποία, σε χρόνο παρακείμενο και εξακολουθητικό ενεστώτα, επιδιώκει να νομιμοποιήσει τη χρήση βίας για παλαιότερες πράξεις του Σαντάμ, αποσυνδέοντας έτσι την εξέλιξη της έρευνας των ελεγκτών του ΟΗΕ από την κήρυξη ενός νέου πολέμου.

Οι αμερικανοί διπλωμάτες στον ΟΗΕ διένειμαν το σχέδιο του ψηφίσματος και στις 14 μόνιμες αντιπροσωπίες των μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, αποβλέποντας έτσι στην απομόνωση των τριών μονίμων μελών που διατηρούν επιφυλάξεις. Οι ίδιοι δηλώνουν αισιόδοξοι για μεταβολή της στάσης της Γαλλίας που ως τώρα προτιμά την τακτική των «δύο σταδίων» αντί της «αυτόματης» χρήσης βίας που επιθυμούν οι Αμερικανοί.

Ήδη όμως η Γαλλία φαίνεται να επιστρέφει στη συνήθη διγλωσσία της απέναντι στις ΗΠΑ, αφού ο μόνιμος πρέσβης της στον ΟΗΕ Ζαν-Νταβίντ Λεβίτ δήλωνε στις 24 Οκτωβρίου πως «οι ασάφειες του αμερικανικού σχεδίου

του αμερικανικού σχεδίου ψηφίσματος

μπορούν να οδηγήσουν σε κρίση», ενώ αξιωματούχοι στο Παρίσι δήλωναν πως η Γαλλία δεν θα μπλοκάρει πρόταση που θα ενέκρινε ο αρχηγός των ελεγκτών Χανς Μπλιξ και ο πρόεδρος της Διεθνούς Αρχής Ατομικής Ενέργειας Μωχάμεντ ελ-Μπαράντεϊ.

Παράλληλα, ο κινέζος πρόεδρος Ζιάνγκ Ζεμίν, σε κοινή συνέντευξη που έδωσε με τον πρόεδρο Μπους στις 25 Οκτωβρίου από το ράντσο του τελευταίου στο Κρόφορντ του Τέξας, απέφυγε επανειλημμένως να σχολιάσει τις εκκλήσεις του οικοδεσπότη του για «υποστήριξη ενός νέου ψηφίσματος που να απαιτεί τον πλήρη αποπλισμό του Ιράκ από όπλα μαζικής καταστροφής». Ασχολίαστη παρέμεινε και η έμφαση που θέλησε να δώσει ο Μπους λέγοντας πως «πρέπει να υπάρξουν επιπτώσεις. Το θέτω ωμά: πρέπει να υπάρξουν επιπτώσεις».

Οξύτερες όμως παραμένουν οι ρωσικές αντιρρήσεις που ακόμα δεν φαίνεται να υποδηλώνουν πως η Ρωσία θα

διατηρήσει ουδετερότητα στην ψηφοφορία για το αμερικανικό σχέδιο ψηφίσματος.

Ο ρώσος πρέσβης στον ΟΗΕ Σεργκέι Λαβρόφ εξήγησε πως η χώρα του αντιτίθεται σ' αυτό διότι «ακόμη περιλαμβάνει αυτόματη έγκριση χρήσης βίας», και πρόσθεσε πως το σχέδιο «επιβάλλει ανεφάρμοστα και μη ρεαλιστικά αιτήματα στους ελεγκτές του ΟΗΕ και στους ιρακινούς αξιωματούχους».

Βεβαίως όταν λέγονταν αυτά δεν είχε προκύψει το θέμα των ομήρων στο Πολιτιστικό Θέατρο της Μόσχας και της τραγικής κατάληξής του, την οποία έσπευσαν να υποστηρίξουν τόσο η Ευρώπη και οι ΗΠΑ όσο και η Κίνα, ενώ στο μεταξύ αναμένονται τα αποτελέσματα των αμερικανικών εκλογών για την ανανέωση του Κογκρέσου και της Γερουσίας, αποτελέσματα που δεν αποκλείεται ν' αλλάξουν τη στάση της Ουάσιγκτον.

ΜΕΝΗΣ ΞΕΝΟΣ

Οι πρόεδροι Ζιάνγκ Ζεμίν και Τζορτζ Μπους σε θερμή χειραψία κατά την συνάντησή τους, το αποτέλεσμα της οποίας θα καθορίσει την παραπέρα στάση της Κίνας στα σχέδια της Ουάσιγκτον.

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΙΡΑΚ

- Το Ιράκ πρέπει να αποδεχτεί το ψήφισμα σε διάστημα επτά ημερών από την υιοθέτησή του.
- Το Ιράκ πρέπει να δηλώσει μέσα σε 30 μέρες όλα τα όπλα μαζικής καταστροφής, τα προγράμματα και το σχετικό υλικό, περιλαμβανομένων και εξαρτημάτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μη στρατιωτικούς σκοπούς.
- Οι Ελεγκτές θα πρέπει να επιληφθούν του έργου τους μέσα σε διάστημα 45 ημερών από την υιοθέτηση του ψηφίσματος.
- Οι Ελεγκτές θα πρέπει να υποβάλουν αναφορά στο Συμβούλιο Ασφαλείας 60 μέρες αργότερα, αλλά μπορούν να αναφέρουν οποιαδήποτε μη συμμόρφωση εκ μέρους του Ιράκ σε οποιαδήποτε στιγμή.
- Οι Ελεγκτές θα λάβουν άμεση, ανεμπόδιση, άνευ όρων και απεριόριστη πρόσβαση σε οποιοδήποτε μέρος το οποίο επιθυμούν να επιθεωρήσουν.
- Οι Ελεγκτές δύνανται να ζητήσουν από τους ιρακινούς επιστήμονες και άλλους αξιωματούχους, καθώς και τις οικογένειές τους, να εγκαταλείψουν τη χώρα για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων.
- Οι Ελεγκτές δύνανται να «αναστείλουν τη λειτουργία» μιας εγκατάστασης, για τη διεξοδική της έρευνα, κηρύσσοντάς την αποκλεισμένη ζώνη «απαγορευμένων πτήσεων» και «απαγορευμένης οδικής διέλευσης».
- «Αναληθείς δηλώσεις ή παραλήψεις» σε ανακοινώσεις που καταθέτει το Ιράκ καθώς και αποτυχία πλήρους συνεργασίας για την εφαρμογή του ψηφίσματος θα αποτελέσει «περαιτέρω υλική παραβίαση» των υποχρεώσεων του Ιράκ.
- Οι Ελεγκτές θα αναφέρουν αμέσως στο Συμβούλιο Ασφαλείας οποιαδήποτε «παρέμβαση στο έργο επιθεώρησης από το Ιράκ καθώς και οποιαδήποτε αποτυχία συμμόρφωσης του Ιράκ προς τις υποχρεώσεις του για αποπλισμό». Το συμβούλιο τότε συσκέπτεται αμέσως «για να εξετάσει την κατάσταση και την ανάγκη πλήρους συμμόρφωσης» προς όλα τα σχετικά ψηφίσματα.
- Το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει επανειλημμένως προειδοποιήσει το Ιράκ πως θα αντιμετωπίσει «σοβαρές επιπτώσεις» ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων παραβιάσεων των υποχρεώσεών του.

Πρακτορείο Ρούτερ, 24.10.02.

Ένα χρόνο, ένα μήνα και μια μέρα μετά

του Μένη Ξένου

Καθώς καταμετρούνται ακόμα τα 180 και πλέον πτώματα της τρομοκρατικής επίθεσης που έπληξε στις 12 Οκτωβρίου την Κούτα του Μπαλί, όλα τα βλέμματα έχουν πλέον στραφεί στον 64χρονο ινδονήσιο ιερέα Άμπου Μπακάρ Μπασγίρ, που θεωρείται από τις ΗΠΑ ηγέτης του τρομοκρατικού δικτύου Τζαμάα Ισλαμίγια. Στοιχεία, βεβαίως, ελάχιστα υπάρχουν, εκτός και αν η δήλωσή του «υποστηρίζω τον αγώνα του Οσάμα Μπιν Λάντεν διότι είναι ο πραγματικός αγώνας στήριξης του Ισλάμ», θεωρηθεί από μόνη της ενοχοποιητική. Ός τώρα πάντως δε φαίνεται να υπάρχει άλλο στοιχείο εις βάρος του εκτός απ' την κατάθεση του Κουβετιανού Ομάρ αλ-Φαρούκ στις ινδονησιανές αρχές, που φέρει τον Μπασγίρ ως τον κύριο σύνδεσμο της αλ-Κάιντα στη χώρα αυτή και υπεύθυνο για μια σειρά επιθέσεων της Τζαμάα Ισλαμίγια το 2000 κατά χριστιανικών εκκλησιών.

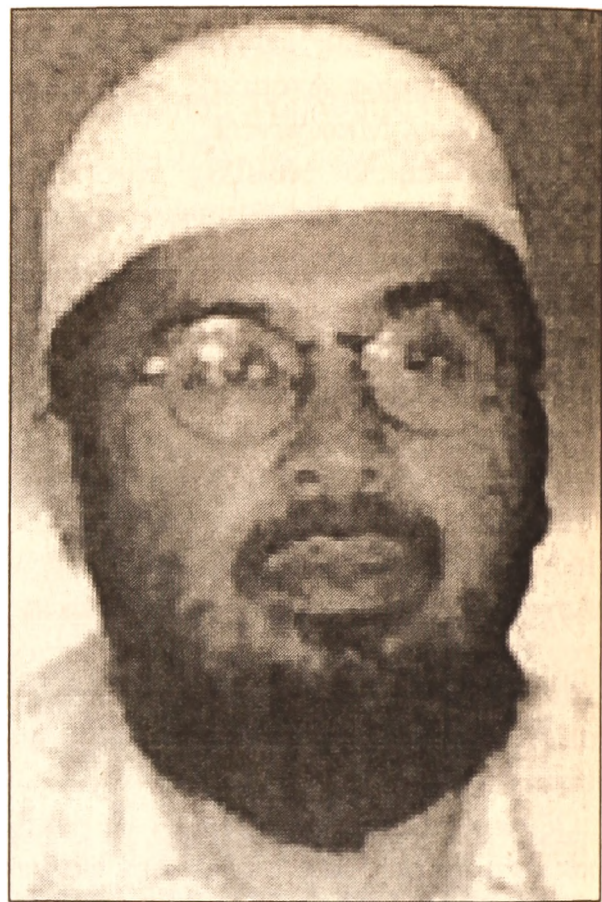
Ο ίδιος ο Μπασγίρ, που συνελήφθη το προπερασμένο Σαββατοκύριακο σε σχέση με τις επιθέσεις του 2000, δηλώνει «απλός ιεροκήρυκας» ισλαμικού σχολείου στο Σόλο της κεντρικής Ιάβας, αρνείται οποιαδήποτε διασύνδεση με την Τζαμάα Ισλαμίγια ή τον Μπιν Λάντεν, και καταδικάζει την επίθεση στο κλαμπ του Μπαλί ως «βάρβαρη πράξη». Άλλωστε, η σύλληψή του δεν έχει συνδεθεί από τις αρχές της Ινδονησίας με την έκρηξη στο Μπαλί. Όμως η CIA ισχυρίζεται πως ιθύνων νους της επίθεσης της 12ης Οκτωβρίου είναι ο 36χρονος Ινδονήσιος Ριντουάν Εσαμουντίν ή «Χαμπάλι», που φέρεται ως αρχιεκτελεστής της Τζαμάα Ισλαμίγια. Μέσω αυτού η CIA συνδέει εμμέσως και τον Μπασγίρ με την επίθεση στο Μπαλί και στο βαθμό που ο Μπασγίρ συνδέεται με την αλ-Κάιντα, οι ΗΠΑ θεωρούν το χτύπημα στο Μπαλί έργο δικό της.

Παράλληλα, όμως, οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ, των Φιλιππίνων, της Μαλαισίας και της Σιγκαπούρης αναγνωρίζουν ανοιχτά την απουσία επαρκούς

Ο Άμπου Μπακάρ Μπασγίρ, κύριος ύποπτος για την επίθεση στο Μπαλί και για διασύνδεση με την αλ-Κάιντα.

πληροφόρησης από τις μυστικές υπηρεσίες τους για την κατάσταση της ισλαμικής τρομοκρατίας στην Ινδονησία. Τέτοιος είναι ο βαθμός της άγνοιας, ώστε ο στρατός των Φιλιππίνων, που με τη συμπαράσταση της CIA κα-

Ο Ριντουάν Εσαμουντίν ή «Χαμπάλι», που η CIA αποκαλεί «Οσάμα Μπιν Λάντεν της Ν.Α. Ασίας».

ταδιώκει για χρόνια τους αντάρτες της Άμπου Σαγιάφ, κατέληξε να ακολουθεί νεαρούς που μετέφεραν πίτσες σε σπίτια φερομένων ως μελών της! Οι ανοργάνωτες υπηρεσίες ασφαλείας, η απουσία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, αλλά και η γεωγραφική μορφολογία της Ινδονησίας, με τις χιλιάδες των δασότοπων νησιών της να απλώνονται σ' ένα τεράστιο αρχιπέλαγος, καθιστούν τη δίωξη της τρομοκρατίας ιδιαίτερα δυσχερή υπόθεση. Άλλωστε, εκτός απ' την Τζαμάα Ισλαμίγια και την Άμπου Σαγιάφ, τα τελευταία χρόνια δρουν εκεί και άλλες οργανώσεις, όπως η Λασκάρ Τζιχάντ, η Νταρ αλ-Ισλάμ και το Μέτωπο Ισλαμικής Άμυνας που διαθέτει χιλιάδες μέλη και εξαπολύει κι αυτό επιθέσεις στα κλαμπ της Ινδονησίας κατά τη διάρκεια του Ραμαζανιού.

Εκλογές - σταυροδρόμι εξελίξεων

του Τάκη Διαμαντή

Νέο σκηνικό δημιουργείται στα δυτικά Βαλκάνια ύστερα από τις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν διαδοχικά τον τελευταίο μήνα στην ΠΓΔΜ, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο. Σκηνικό, στο οποίο οι παραπάνω χώρες έχουν βεβαίως η καθεμία τις δικές της ιδιαιτερότητες, με τα μεγάλα ή μικρά εσωτερικά της προβλήματα, παράλληλα ωστόσο θα εξακολουθούν να βρίσκονται σε διαρκή αλληλεξάρτηση και στις νέες εξελίξεις που σηματοδοτούνται στην πολύπαθη και ευαίσθητη αυτή περιοχή.

Εξελίξεις μάλιστα που δεν φαίνεται μεν ότι θα έχουν τον έντονα δραματικό χαρακτήρα των τελευταίων τεσσάρων χρόνων, δεν παύουν ωστόσο να κρύβουν εξίσου σοβαρούς κινδύνους, η εκδήλωση ή όχι των οποίων εξαρτάται άμεσα από την πορεία επίλυσης μιας σειράς σοβαρών προβλημάτων που παραμένουν ανοιχτά, επηρεάζοντας με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τη διαδικασία του πλήρους εκδημοκρατισμού και της δημιουργίας συνθηκών για την ειρήνη, την ασφάλεια, τη σταθερότητα και την ανάπτυξη των ίδιων αυτών χωρών αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

Ο Μίλο Τζουγκάνοβιτς

Εδώ και αρκετό καιρό, ιδιαίτερα μετά τη λήξη των βομβαρδισμών του ΝΑΤΟ κατά της Γιουγκοσλαβίας το 1999 και τον «πόλεμο» που ακολούθησε πέρυσι στην ΠΓΔΜ, ο διεθνής παράγοντας δια των εκπροσώπων του προσπαθεί να παίζει ένα κατευναστικό ρόλο για την εκτόνωση των εντάσεων και την πρόληψη των τριβών, με την ad hoc επίλυση των προβλημάτων που παρουσιάζονται. Είναι γεγονός όμως ότι βρίσκεται ακόμα πολύ μακριά από την εξεύρεση μόνιμων λύσεων στα θέματα που κρατούν σε συνεχή αναβρασμό τις χώρες και τις εθνότητες που ζουν σ' αυτές.

Θέματα, μεταξύ των οποίων κυρίαρχη θέση έχει πρώτον το «στάτους» που θα επιλεγεί τελικά για το Κοσσυφοπέδιο και οι επιπτώσεις που θα έχει αυτό στις γειτονικές αλβανοκατοικούμενες περιοχές της νότιας Σερβίας, της ΠΓΔΜ

και του Μαυροβουνίου, και δεύτερον το μέλλον της γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας με τη μορφή του νέου κράτους που συναποφάσισαν να ιδρύσουν η Σερβία και το Μαυροβούνιο, ενώ ακολουθούν το μέλλον της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και η ακριβής οριοθέτηση των διεθνών συνόρων που χωρίζουν τις χώρες που προέκυψαν ή θα προκύψουν από τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας και τα οποία, ως κατάλοιπα της παλιάς γιουγκοσλαβικής διοικητικής διαίρεσης, σε αρκετές περιπτώσεις αμφισβητούνται από τις ενδιαφερόμενες πλευρές.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΙΣΤΩΝ

Η ΠΓΔΜ αποτελεί ένα από τα απτά παραδείγματα για τον «πυροσβεστικό» ρόλο του διεθνούς παράγοντα και την επιβολή εκ μέρους του λύσεων με στόχο τον κατευνασμό των παθών και την πρόληψη ενδεχόμενων συγκρούσεων, κα-

θώς σε όλη τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, κατά την διεξαγωγή της ψηφοφορίας, αλλά και μετά από αυτήν, οι ξένοι σύμβουλοι και παρατηρητές συμμετείχαν άμεσα ή έμμεσα σε όλη την διαδικασία, έχοντας λόγο για όλες τις λεπτομέρειες, από την οργάνωση των εκλογών μέχρι τη συμπεριφορά των κομμάτων, την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, ακόμα και τον σχηματισμό κυβέρνησης από τους νικητές.

Όπως είναι γνωστό, τις εκλογές της 15ης Σεπτεμβρίου κέρδισε κατά κύριο λόγο η Ένωση Σοσιαλδημοκρατών, επικεφαλής μιας συμμαχίας με το μικρό Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα, τερματίζοντας έτσι, μάλλον άδοξα, το πείραμα της εναλλαγής των κομμάτων στην εξουσία που είχε σηματοδοτήσει η νίκη του VMRO στις εκλογές του 1998. Ένα πείραμα που ξεκίνησε με τις καλύτερες προοπτικές, για να καταλήξει σε πραγ-

ματικό φιάσκο, εξαιτίας τόσο της αδυναμίας του πρώην πρωθυπουργού Λιούπσο Γκεοργκίεφσκι να βρει τα κατάλληλα πρόσωπα που θα τον βοηθούσαν στην άσκηση μιας αποτελεσματικότερης πολιτικής, όσο και στις αναπόφευκτες κακές πολιτικές επιλογές που τον έφεραν σε σύγκρουση με το εκλογικό σώμα.

Για την αποτυχία του Γκεοργκίεφσκι εξάλλου θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή: Πρώτον, στη συμμετοχή στην κυβέρνηση του αλβανικού κόμματος DPA του Αρμπέν Τζαφέρι, ενός ικανότατου πολιτικού, ο οποίος κατάφερε να παρασύρει τον ηγέτη του VMRO σε σημαντικές υποχωρήσεις έναντι των Αλβανών τόσο σε σχέση με το Κοσσυφοπέδιο όσο και στην ίδια την ΠΓΔΜ. Δεύτερον, στον ρόλο του διεθνούς παράγοντα, ο οποίος από το 1998 με αφορμή την κρίση του Κοσσυφοπεδίου παγίδευσε ολόκληρη την κυβέρνηση του Γκεοργκίεφσκι στην εκστρατεία για την ανατροπή του Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς και την προστασία των δικαιωμάτων των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου έναντι του Βελιγραδίου αρχικά, αλλά και της ίδιας της ΠΓΔΜ αργότερα, όπως έδειξαν τα πράγματα.

Θα πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι η ήττα του VMRO στις εκλογές ήταν προϋπόθεση μιας ψήφου διαμαρτυρίας, με την οποία ωστόσο το εκλογικό σώμα δεν τιμώρησε σκληρά το κόμμα του Γκεοργκίεφσκι που κατάφερε να συγκρατήσει 34 βουλευτικές έδρες από τις 40 που είχε πάρει το 1998.

Η Ένωση Σοσιαλδημοκρατών από την άλλη πλευρά πέτυχε μια εκπληκτική για τα δεδομένα της χώρας νίκη, που τις εξασφάλισε 60 από τις 120 έδρες της βουλής. Ο ηγέτης της Μπράνκο Τσερβένκοφσκι διαθέτει την εμπειρία της προηγούμενης θητείας της παράταξής του στην εξουσία, από το 1990 μέχρι το 1998, και σίγουρα έχει την υποστήριξη του διεθνούς παράγοντα που δείχνει κουρασμένος από τα επικίνδυνα παιχνίδια μιας εθνικιστικής κλίμακας του VMRO, αντίστοιχης με εκείνη των εξτρεμιστών Αλβανών.

Ο Τσερβένκοφσκι όμως θα πρέπει εκ των πραγμάτων να συνεργασθεί με τους Αλβανούς που κατά πάγια τακτική συμ-

Ο απερχόμενος πρωθυπουργός της ΠΓΔΜ Λιούπσο Γκεοργκίεφσκι

μετέχουν σε κάθε κυβέρνηση, και στην προκειμένη περίπτωση με το κόμμα που έχει ιδρύσει ο πρώην ηγέτης του Εθνικού Απελευθερωτικού Στρατού (UCK) Αλί Αχμέτι, την Ένωση Δημοκρατικής Ένταξης, όχι μόνο διότι πέτυχε μια επίσης εκπληκτική νίκη που της εξασφάλισε 16 έδρες της βουλής, αλλά και διότι ο ίδιος ο Αχμέτι έχει την πλήρη υποστήριξη των διεθνών παραγόντων.

Η συνεργασία από την πλευρά του Τσερβένκοφσκι γίνεται μάλλον απρόθυμα, ωστόσο μετά από διαπραγματεύσεις που κράτησαν αρκετές ημέρες και κάτω από τη στενή επιτήρηση των διεθνών συμβούλων επιτεύχθηκε συμφωνία με την οποία το κόμμα του Αχμέτι θα συμμετέχει καταλαμβάνοντας μία θέση αντιπροέδρου της κυβέρνησης και τέσσερα υπουργεία (τα Δικαιοσύνης, Υγείας, Παιδείας και Μεταφορών-Επικοινωνιών).

Ο Τσερβένκοφσκι δεν δέχτηκε σε καμία περίπτωση να παραχωρήσει στους Αλβανούς ένα από τα υπουργεία Εξωτερικών, Εσωτερικών ή Άμυνας που ζητούσαν, αν και δέχτηκε τελικά τη συμμετοχή για πρώτη φορά Αλβανών στο συμ-

βούλιο εθνικής ασφάλειας που συγκαλείται από τον πρόεδρο της χώρας.

Το ερώτημα όμως είναι πόσο συνεπική θα αποβεί η νέα κυβέρνηση, καθώς η χώρα αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα, ενώ από την άλλη πλευρά θα πρέπει ν' αντιμετωπισθούν οι διαμάχες μεταξύ των εθνοτήτων, αναφορικά με τις οποίες ο Αλί Αχμέτι, παρά τη μετριοπάθεια που επέδειξε προεκλογικά, δεν θα είναι διατεθειμένος να δεχτεί υποχωρήσεις.

Ανάμεσα στις προτεραιότητες της νέας κυβέρνησης προέχουν τα τεράστια οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αποκαταστήσει την αξιοπιστία της πολιτείας, να αντιμετωπίσει την συνεχώς αυξανόμενη εγκληματικότητα αλλά και τα συχνά βίαια επεισόδια ανάμεσα σε ομάδες Σλάβων και Αλβανών, να επιβάλει τον νόμο και την τάξη σε όλη την επικράτεια και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την αποκατάσταση της ειρήνης και της σταθερότητας, ώστε να μπορέσει να προχωρήσει στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και τη δημιουργία κλίματος ανάπτυξης.

Είναι βέβαιο όμως ότι για τους Αλβανούς εταίρους στην κυβέρνηση πριν απ' όλα και με κάθε κόστος προτεραιότητα θα δοθεί στην υλοποίηση της συμφωνίας που είχαν υπογράψει όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί τον Αύγουστο του περασμένου χρόνου στην Οχρίδα με σκοπό τον τερματισμό του «πολέμου» που είχε ξεσπάσει στην χώρα.

Μια συμφωνία για τις ανάγκες της οποίας έχουν ήδη γίνει αλλαγές στο σύνταγμα και σε σχετικούς νόμους της χώρας, η εφαρμογή τους όμως δεν έχει αρχίσει ακόμα. Αλλαγές στις οποίες περιλαμβάνονται ορισμένα «καυτά» θέματα, όπως οι νέες διευθετήσεις αναφορικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, η έκδοση νέων πιστοποιητικών ταυτότητας και διαβατηρίων, η πλήρης αναγνώριση της αλβανικής γλώσσας, η χρήση εθνικών συμβόλων, η συμμετοχή των Αλβανών στον στρατό και την αστυνομία αλλά και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθώς και σε διευθετήσεις στον τομέα της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης, στο

πλαίσιο της οποίας οι Αλβανοί εγκαταλείπουν το ιδρυθέν από τον ύπατο αρμοστή του ΟΑΣΕ Μαξ βαν ντε Στουλ και επιστρέφουν στην υποστήριξη του αλβανικού πανεπιστημίου που ιδρύθηκε στο Τέτοβο πριν έξι χρόνια και το οποίο έχει κηρυχθεί παράνομο.

Θέματα, με άλλα λόγια, που πιστεύεται ότι θα προκαλέσουν νέες αντιθέσεις μεταξύ Αλβανών και Σλάβων, με αποτέλεσμα τριβές στον κυβερνητικό συνασπισμό, που δεν αποκλείεται να επεκταθούν και εκτός κοινοβουλίου με τη «βοήθεια» των караδοκούντων και από τις δύο πλευρές ακραίων εθνικιστών.

ΑΠΟΣΧΙΣΗ:

Η κατάσταση στο Μαυροβούνιο, αν και δεν έχει καθόλου δραματικό χαρακτήρα μέχρι αυτή τη στιγμή, δεν παύει ωστόσο να εγκυμονεί κινδύνους νέων εμπλοκών, σε πολιτικό τουλάχιστον επίπεδο, αναφορικά με το μέλλον της γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας.

Στις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν πρόσφατα, το Δημοκρατικό Κόμμα Σοσιαλιστών, με το συμμαχικό του Σοσιαλιστικό Κόμμα, κέρδισαν γύρω στις 40 από τις 75 έδρες της βουλής, αφήνοντας πολύ πίσω το αντιπολιτευόμενο Λαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα.

Ο ίδιος ο ηγέτης των νικητών και πρόεδρος της Δημοκρατίας Μίλο Τζουγκάνοβιτς προτίμησε να δώσει στο εκλογικό αποτέλεσμα τη διάσταση της «νίκης που πέτυχε η χώρα στην πορεία της προς την Ευρωπαϊκή Ένωση» και να υποσχεθεί ότι θα σχηματίσει «μια σταθερή κυβέρνηση που θα εργασθεί για τα σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας».

Τα πράγματα όμως έβαλε στη θέση τους η γαλλική κυβέρνηση, η οποία σε ένα πρώτο σχόλιο για τα εκλογικά αποτελέσματα του Μαυροβουνίου τόνισε ότι αυτά δίνουν την ευκαιρία για «γρήγορη δουλειά, με στόχο την εξασφάλιση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων και ιδιαιτέρως του κοινού κράτους με την Σερβική Δημοκρατία».

Ο Τζουγκάνοβιτς, ο οποίος αναμένεται στις προεδρικές εκλογές που θα διεξαχθούν στη Δημοκρατία στις 22 Δεκεμβρίου να θέσει υποψηφιότητα και για

δεύτερη θητεία, είναι γνωστό ότι από την εποχή που εμφανίσθηκε στην πολιτική σκηνή το 1999 έχει βάλει στόχο του την απόσχιση του Μαυροβουνίου από κάθε είδους Ομοσπονδία και την πλήρη ανεξαρτητοποίησή του.

Σ' αυτό βοήθησε βεβαίως και η διεθνής κοινότητα, η οποία προέβαλλε την απειλή της απόσχισης του Μαυροβουνίου προκειμένου ν' ασκήσει πρόσθετες πιέσεις για την ανατροπή του Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς· στο πλαίσιο αυτό μάλιστα ως εναλλακτική λύση προώθησε την αναρρίχηση του Τζουγκάνοβιτς στην εξουσία. Μόνο που ύστερα από την ανατροπή του Μιλόσεβιτς και τη διεξαγωγή των πρώτων εκλογών στη Γιουγκοσλαβία η Δύση όχι μόνο υπαναχώρησε, όπως ήταν φυσικό, από τις θέσεις που υποστήριζαν την απόσχιση του Μαυροβουνίου, αλλά ανέλαβε επίσης εκστρατεία για να πεισθεί ο Τζουγκάνοβιτς να ξεχάσει τις αποσχιστικές βλέψεις του και να συμβιβαστεί με μια εναλλακτική λύση που βρέθηκε με τη μορφή της συμφωνίας για τη δημιουργία ενός «κοινού κράτους Σερβίας και Μαυροβουνίου» που υπογράφηκε από τις δύο πλευρές τον περασμένο Μάρτιο.

Ορισμένοι δυτικοί κύκλοι ωστόσο εκφράζουν φόβους για μια ενδεχόμενη προσπάθεια του Τζουγκάνοβιτς, ενισχυμένος καθώς είναι από τις εκλογές στη χώρα του και με το πρόσθετο πρόσημο της εμπλοκής που σημειώθηκε στις προεδρικές εκλογές της Σερβίας, οι οποίες πρέπει να επαναληφθούν μέχρι το τέλος του χρόνου, να επαναφέρει άμεσα ή έμμεσα το θέμα της απόσχισης.

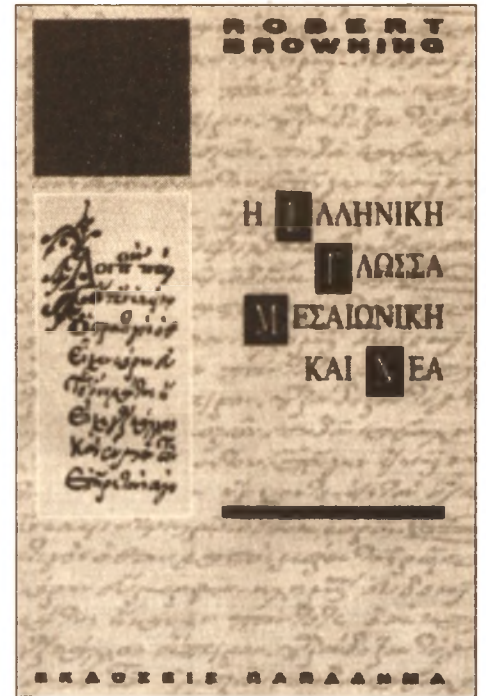
Η Δύση, και ιδιαίτερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν θα έβλεπε με καθόλου καλό μάτι μια ενδεχόμενη απόσχιση του Μαυροβουνίου, η οποία, εκτός από το κόστος που συνεπάγεται, θα μπορούσε επίσης να προκαλέσει νέες εντάσεις στο άλυτο ακόμα θέμα του Κοσσυφοπεδίου και να δημιουργήσει τριβές με το Βελιγράδι. Από την άλλη πλευρά όμως, όπως είναι φυσικό, πολλά θα εξαρτηθούν από τις εξελίξεις που θα σημειωθούν στη Σερβία, η πορεία της οποίας με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζει την πορεία και των άλλων πρώην γιουγκοσλαβικών Δημοκρατιών.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ROBERT BROWNING

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΑΡΙΑ Ν. ΚΟΝΟΜΗ

Το βιβλίο «*Η Ελληνική Γλώσσα Μεσαιωνική και Νέα*» του γνωστού Ελληνιστή και Βυζαντινολόγου R. Browning, πάντοτε επίκαιρο, κυκλοφορεί σε τρίτη έκδοση. Το πρώτο μέρος αναφέρεται στη γλώσσα της Βυζαντινής Λογοτεχνίας, ενώ στο δεύτερο εξετάζεται το ζήτημα της Ελληνικής διγλωσσίας χθες και σήμερα. Στόχο του βιβλίου αποτελεί η κατάδειξη μιας **συνεχούς παράδοσης της Ελληνικής γλώσσας** από τα ομηρικά ποιήματα (7ος αι. π.Χ.) ως τις μέρες μας. Η ειδικότερη προσέγγιση αφορά την ανάπτυξη της Ελληνικής γλώσσας από την Ελληνιστική εποχή μέχρι σήμερα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα

Τηλ.: 010 36.27.318

www.papadimasbooks.gr

e-mail: papadimas@atp.gr

Εκλογές: Μια νέα εποχή αρχίζει (:)

του Ευάγγελου Αρεταίου

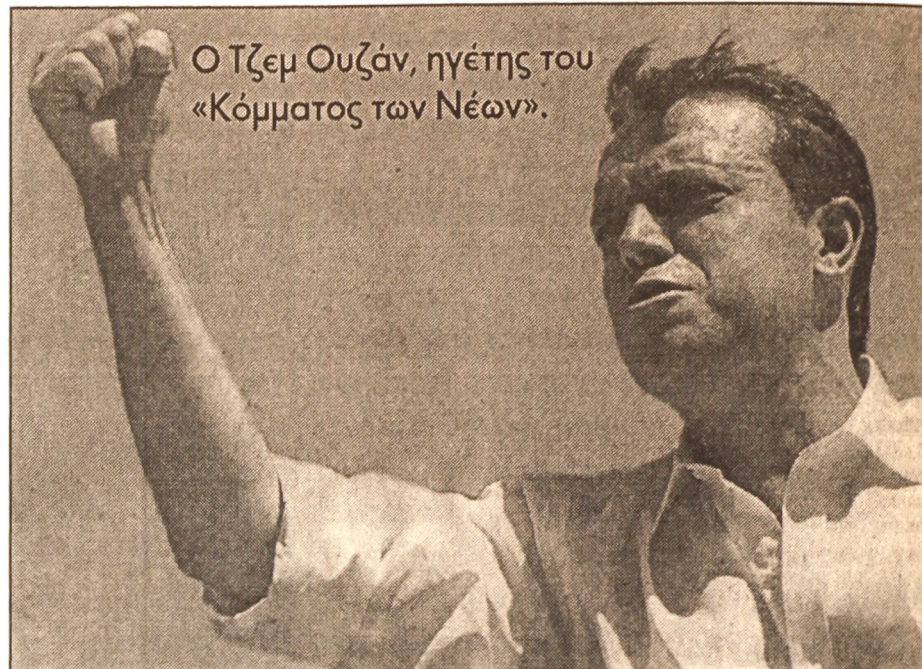
Οι ριζικές αλλαγές στη δομή της τουρκικής διοίκησης, της οικονομίας και της γενικότερης πολιτικής φιλοσοφίας είναι στο επίκεντρο των εκλογών της 3ης Νοεμβρίου, που θεωρούνται από πολλούς αναλυτές ως εκλογές που θα σημάνουν το τέλος μιας περιόδου. Η τουρκική κοινωνία των πολιτών, επιχειρηματίες, διανοούμενοι αλλά και οι μάζες των ψηφοφόρων, επιθυμούν, ο καθένας σύμφωνα με τις αντιλήψεις του, έναν εκσυγχρονισμό της τουρκικής πολιτείας και οι επικείμενες εκλογές χαρακτηρίζονται από την καταδίκη του σημερινού συστήματος και την αναζήτηση ενός άλλου δρόμου στην τουρκική πολιτική σκηνή και στην κυβέρνηση της Τουρκίας, λένε οι ίδιες πηγές.

Οι εκλογές της 3ης Νοεμβρίου, όπως οι εκλογές του 1950, του 1961 και του 1983, είναι εκλογές που χαρακτηρίζονται από την αντίδραση των πολιτών στις χρεοκοπημένες κρατιστικές πολιτικές και στη γραφειοκρατία. Είναι εκλογές άρνησης, όπου οι ψηφοφόροι θα ψηφίσουν για το τέλος μιας περιόδου, με την ισχυρή ελπίδα για την αρχή μιας νέας, θεωρούν πολιτικοί παρατηρητές.

Δώδεκα μέρες πριν από τις εκλογές η ισχυρή Ένωση Εμπορικών Επιμελητηρίων Τουρκίας εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία ζητά από όποια κυβέρνηση και αν σχηματιστεί μετά τις εκλογές να ολοκληρώσει γρήγορα τις απαραίτητες θεσμικές μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της διοίκησης. Η ανακοίνωση σημειώνει τα πέντε μεγάλα προβλήματα της χώρας: το τεράστιο οικονομικό χρέος, τη χαμηλή ανάπτυξη, την ανεργία, την αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση και την έλλειψη πολιτικής βούλησης.

Οι συζητήσεις άλλωστε ανάμεσα στα πολιτικά κόμματα, συζητήσεις που πυκνώνουν σταδιακά καθώς πλησιάζουμε στις εκλογές, επικεντρώνονται στα θέματα αυτά, ενώ η Ε.Ε. ή το Κυπριακό έχουν πολύ μικρή θέση στη δημόσια ρητορική των κομμάτων και στις πολιτικές λαϊκές συγκεντρώσεις.

Η πορεία της χώρας προς την Ε.Ε. αυτή καθεαυτή δεν απασχολεί τόσο πολύ τις μεγάλες μάζες του τουρκικού πληθυσμού – ούτε η γενικότερη εξωτερική πολιτική της Τουρκίας. Ο μέσος τούρκος ψηφοφόρος χαρακτηρίζεται από την απογοήτευση, ακόμα και από την αγανάκτηση κατά των πολιτικών στο σύνολό τους, καθώς ακόμα δεν έχουν καταφέρει να προωθήσουν ουσιαστικά την εξυγίανση της οικονομίας και τον εκσυγχρονισμό του κράτους, τονίζουν αναλυτές και σημειώνουν ότι πίσω όμως από τον εκσυγχρονισμό του κράτους

Ο Τζεμ Ουζάν, ηγέτης του «Κόμματος των Νέων».

και τις μεγάλες θεσμικές αλλαγές βρίσκεται η Ε.Ε.

Εξάλλου, διανοούμενοι και οικονομικές και κοινωνικές ελίτ στην Κωνσταντινούπολη, στην Άγκυρα και σε ορισμένες άλλες σημαντικές πόλεις της Τουρκίας έχουν πλήρη συνείδηση της σημασίας που έχει για την Τουρκία η εξασφάλιση μιας ημερομηνίας για την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Ε.Ε.

Κανείς δεν πιστεύει ότι η χώρα θα μπορέσει να ενταχθεί στην Ε.Ε. μέσα στα επόμενα 10 με 15 χρόνια, αλλά η εξασφάλιση μιας ημερομηνίας θα δώσει το στίγμα της μελλοντικής Τουρκίας, λένε ακαδημαϊκές πηγές στην Κωνσταντινούπολη.

Η Τουρκία σήμερα αναζητά αγωνιωδώς την ταυτότητά της στο 21ο αιώνα. Αν η Ε.Ε. δώσει μια έστω μακρινή και με προϋποθέσεις ημερομηνία, η Τουρκία θα ανήκει πλέον στην Ευρώπη. Αν όχι, θα πλησιάσει την Αμερική της διοίκησης Μπους και οι ελπίδες ουσιαστικού εκσυγχρονισμού θα είναι πολύ μικρές, λένε οι ίδιες πηγές.

Η άσχημη κατάσταση της οικονομίας, η ανεργία, η ανικανότητα της διοίκησης αλλά και άλλα μεγάλα προβλήματα που απασχολούν τις μάζες των ψηφοφόρων, όπως το κεφαλομάνηλο και η γενικότερη θέση των πιστών Μουσουλμάνων στην τουρκική πολιτεία, μπορούν να αντιμετωπισθούν πιο εύκολα μέσα στην ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας, εκτιμούν.

Εξαιρώντας το Κόμμα Νέων (GP) του Τζεμ Ουζάν και το Κόμμα της Εθνικιστικής Δράσης (MHP) του Ντεβλέτ Μπαχτσελί, όλα τα άλλα κόμματα έχουν εκφράσει στο προεκλογικό τους πρόγραμμα την πλήρη υποστήριξή τους στην ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας και όσον αφορά στο Κυπριακό δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα στα κόμματα.

Το σημαντικότερο πρόβλημα που απασχολεί τον μέσο τούρκο ψηφοφόρο σήμερα είναι η οικονομία, είναι οι δυσμενείς καθημερινές οικονομικές συνθήκες που έχουν πλήξει το μεγαλύτερο μέρος των Τούρκων, εκτιμούν παρατηρητές και

συνεχίζουν: Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι πρώτα στις δημοσκοπήσεις έρχονται το συντηρητικό Κόμμα της Δικαιοσύνης και της Ανάπτυξης (ΑΚΡ, του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν), το Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα (CHP, του Ντενίζ Μπαϊκάλ), όπου σημαντικό ρόλο για την άνοδο και τη γενικότερη εικόνα του παίζει ο Κεμάλ Ντερβίς, και το υπερλαϊκιστικό Κόμμα Νέων.

Το ΑΚΡ αντιπροσωπεύει τις μάζες στις μεγάλες πόλεις και στην Ανατολία, μάζες που έχουν ταλαιπωρηθεί από την κατάσταση της οικονομίας, που παραμένουν πιστές σε κάποιες παραδοσιακές αξίες της τουρκικής κοινωνίας, όπως η οικογένεια και το Ισλάμ, και που πιστεύουν ότι ο Ταγίπ Ερντογάν και οι συνεργάτες του μπορούν να κυβερνήσουν την Τουρκία διαφορετικά από τις κλασικές στρατο-γραφειοκρατικές κεμαλικές ελίτ.

Οι ψηφοφόροι του CHP είναι όσοι δεν επιθυμούν την άνοδο του ΑΚΡ, φοβούμενοι ότι πίσω από τις μετριοπαθείς ρητορικές του κόμματος βρίσκεται ακόμα ο κίνδυνος του ακραίου ισλαμισμού, όσοι πιστεύουν στον Κεμάλ Ντερβίς και πολλοί που, παρά την αντιπάθειά τους για τον Ντενίζ Μπαϊκάλ, θα ψηφίσουν το κόμμα γιατί δεν υπάρχει κανένα άλλο.

Οι πιο απομονωμένοι, αποξενωμένοι και αγανακτισμένοι

ψηφοφόροι συγκεντρώνονται στο Κόμμα Νέων του Τζεμ Ουζάν, που τους υπόσχεται από βιβλία μέχρι αυτοκίνητα και κραυγάζει κατά των ξένων που καταδυναστεύουν την Τουρκία μας.

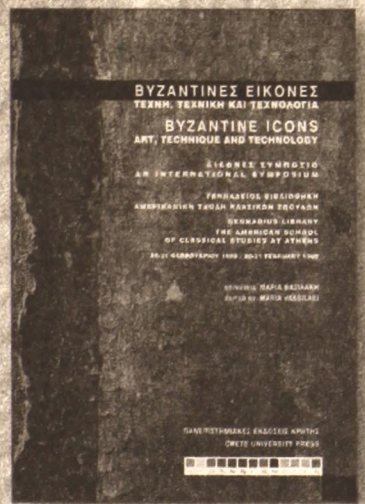
Τα κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού, κυρίως το ΜΗΡ και το Κόμμα της Δημοκρατικής Αριστεράς (DSP) του Μπουλέντ Ετζεβίτ, δεν φαίνεται ότι θα ξεπεράσουν το 4 με 5%, ενώ το κόμμα της Μητέρας Πατρίδας (ANAP) του Μεσούτ Γιλμάζ, που υποστηρίζεται από ορισμένες φιλοευρωπαϊκές κλασικές ελίτ, ίσως πλησιάσει το 10%, σύμφωνα με πρόσφατες δημοσκοπήσεις.

Η Τανσού Τσιλέρ με το Κόμμα του Ορθού Δρόμου (DYP), που κατέβαλε όλα αυτά τα χρόνια ιδιαίτερες προσπάθειες να βγει από την απομόνωση που προκάλεσε η συμμαχία της με τον Νετζμετίν Ερμπακάν, θεωρείται από πολλούς αναλυτές και επιχειρηματίες λαϊκίστρια και, βασιζόμενη σε αντιφατικές ρητορικές, πλησιάζει και αυτή το όριο του 10%.

Το Κόμμα της Νέας Τουρκίας (YTP) του Ισμαήλ Τζέμ δεν φαίνεται ότι θα ξεπεράσει το 5 με 6%, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις, ενώ το Δημοκρατικό Λαϊκό Κόμμα (DEHAP), που συγκεντρώνει τις προτιμήσεις του κουρδικού στοιχείου, θεωρείται από πολλούς ότι έχει αυτή τη φορά ελπίδες να πλησιάσει το 10%.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
 Μάνης 5, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: (01) 38 18 372, Fax: 33 01 583

ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑ (επιμ.)
Βυζαντινές Εικόνες:
Τέχνη, Τεχνική και Τεχνολογία

[19 x 28 cm, σελ 392] ISBN 960-524-154-4
 Τιμή: 35,00 €

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.), της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (EFPF) και της Εθνικής Έταιρείας Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (ΕΕΨΕ) (Μέλος της ΕΑΡ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Όμαδική Ψυχοθεραπεία - Ψυχόδραμα
 Ψυχολογική Αξιολόγηση
 Κοινωνική Ψυχιατρική - Κοινωνικοθεραπεία
 Δυναμική της Οικογένειας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
 ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
 ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πληροφορίες - Έγγραφες

Αθήνα: Γραμματεία τοῦ Α.Ψ.Κ. 9.00 π.μ. - 9.00 μ.μ.
 Γεωργία Μαιροπούλου 0651 75487, Τέλη Τόλη 0651 21782.
Ιωάννινα: Φραντζέσκα Μπασιλά 031/455.331, Τρίτη - Τετάρτη 6.00 - 8.00 μ.μ.
Θεσσαλονίκη: Ασπασία Παπαδοπούλου 031 / 435.919, Δευτέρα & Τετάρτη: 6.00-8.00 μ.μ.
Κατερίνη: Λάμπης Σωτηρόπουλος 0351/ 38465, Τρίτη 10.00 - 1.00 π.μ. & Τετάρτη 5.00-8.00 μ.μ.
Λάρισα: Στέλλα Τ. Αμπεροπούλη 041 / 253108
Βόλος: Μαρία Αποστολίδου 0421 / 50349

Σ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 6447.533-6435.980-
 FAX 6445.140 e-mail: igaa-opc@otenet.gr - www.opc.gr

Το Κουρδικό και πάλι στο προσκήνιο

του Γιώργου Μπατζά

Πέρασαν τέσσερα χρόνια από την παράδοση του Αμπτουλλάχ Οτζαλάν στις τουρκικές αρχές. Έκτοτε μεσολάβησαν διάφορα γεγονότα που επηρέασαν την ελληνική εξωτερική πολιτική και την οδήγησαν σε μια ριζική μεταστροφή και αυτό το διαπιστώνει κανείς από τη στάση της κυβέρνησης έναντι της Τουρκίας και των ΗΠΑ.

Κατά το διάστημα της παράδοσης του Οτζαλάν δημιουργήθηκε μεγάλος ντόρος στα ΜΜΕ από εκείνους τους Έλληνες που τον υποστήριζαν και τον πίστεψαν ως ηγέτη του κουρδικού εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος. Και στην πατρίδα του χιλιάδες Κούρδοι τον ακολούθησαν και θυσίασαν ακόμη και τη ζωή τους. Το βασικό αίτημά τους ήταν η ανεξαρτησία του Κουρδιστάν.

Αν δει κανείς τη σύγχρονη ιστορία των Κούρδων, παρατηρεί πως κάθε φορά και μετά από τόσες θυσίες με το ίδιο αίτημα, επέρχεται η ήττα. Σαν αποτέλεσμα, μετά από 15 χρόνια αγώνα, δεν μπόρεσαν να πετύχουν ούτε το μίνιμουμ δικαίωμα που είναι η πολιτιστική αυτονομία. Η σημερινή κατάσταση μπορεί να συγκριθεί μ' εκείνη της δεκαετίας του '60. Υπάρχει δηλαδή ένα πισωγύρισμα σ' όλη αυτή την υπόθεση. Η σημερινή Τουρκία δεν φαίνεται διατεθειμένη ν' αναγνωρίσει κάποια δικαιώματα στους Κούρδους παρ' όλες τις πιέσεις της ΕΕ.

Ο Οτζαλάν ήταν ένας ηγέτης που όπως και άλλους τον κυρίευσε η αλαζονεία και ο αυταρχισμός και δεν μπόρεσε να προβλέψει τις αλλαγές που επρόκειτο να γίνουν σε παγκόσμια κλίμακα για να λάβει κάποια μέτρα.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΕΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Δεν είναι δυνατόν να κάνουμε την αποτίμηση ενός κινήματος είκοσι ετών στο πλαίσιο αυτού του άρθρου. Μπο-

ρούμε όμως να ερευνήσουμε ποιοι παράγοντες ανάγκασαν το κίνημα αυτό να καταφύγει στον ένοπλο αγώνα, μιας και αυτό το θέμα συζητιέται πολύ στις μέρες μας. Το στρατιωτικό πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980 επέβαλε μια στυγνή δικτατορία σ' όλη την επικράτεια της Τουρκίας και ειδικά στις περιοχές της Ανατολής. Εκείνη την εποχή και κάτω απ' αυτές τις συνθήκες διαφεύγουν αρκετοί Κούρδοι στη Συρία, μαζί τους και ο Οτζαλάν. Έπειτα όμως από κάποιο χρονικό διάστημα η Συρία σταμάτησε να τον υποστηρίζει, θεωρώντας επιζήμιο για τα συμφέροντά της να προστατεύει ένα κουρδικό κίνημα που μαχόταν ενάντια στη γείτονά της χώρα. Η συνέχεια μας είναι γνωστή. Από κει και πέρα ένα από τα σοβαρά μειονεκτήματα του Οτζαλάν ήταν ότι δεν μπόρεσε να δημιουργήσει με τις δυνάμεις που κατείχε μια απελευθερωμένη περιοχή στην επικράτεια της Τουρκίας – μολονότι ήταν δύσκολο αλλά όχι ακατόρθωτο. Το ίδιο σχεδόν λάθος είχε διαπράξει το 1975 και ο Μουσταφά Μπαρζανί

στον οποίο παρείχε υποστήριξη ο Σάχης του Ιράν. Και τότε, με τη συμφωνία του Αλγερίου, διακόπηκε η υποστήριξη του Σάχη.

Εν πάση περιπτώσει. Όλοι όσοι υποστήριξαν –καλώς ή κακώς– το κίνημα του Οτζαλάν στην Ελλάδα, ξαφνικά σιώπησαν και δεν μπορέσαμε να κάνουμε την αποτίμηση όλης αυτής της ιστορίας. Σαν να μην υφίσταται πλέον κουρδικό πρόβλημα, και σαν να αγνοούμε την ύπαρξη 35 εκατομμυρίων ανθρώπων. Την ήττα όμως την πληρώνει, όπως και στο παρελθόν, ο κουρδικός λαός.

Με την επικείμενη στρατιωτική επέμβαση των ΗΠΑ στο Ιράκ, έρχεται ξανά στο προσκήνιο το Κουρδικό, που σίγουρα αφορά τα γειτονικά κράτη –Τουρκία, Ιράν, Συρία– την ΕΕ, τη Ρωσία και τις ΗΠΑ.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΒΛΕΨΕΙΣ

Το τουρκικό συμβούλιο αποφάσισε να εφαρμόσει τη «στρατηγική της κόκκινης γραμμής» και σε περίπτωση που οι Κούρδοι ανακηρύξουν ανεξάρτητο κουρδικό κράτος να κτυπήσει στην περιοχή του βορείου Ιράκ (βλ. *Sabah* 25/9/02). Από την άλλη όμως η Τουρκία αντιμετωπίζει με χλιαρή διάθεση τη λύση του ομόσπονδου σχήματος υπό τον όρο να περιλαμβάνεται η εθνική οντότητα των Τουρκμένων της περιοχής στο σχήμα αυτό. Ένα άλλο σοβαρό θέμα που απασχολεί την Τουρκία είναι να μην περάσουν στον έλεγχο των Κούρδων οι πετρελαιοπηγές της Μοσούλης και του Κιρκούκ κατά τη διάρκεια της αμερικανικής επιδρομής.

Από τις προτάσεις που είχε κάνει πρόσφατα στο συμβούλιο ο υπουργός των Εξωτερικών της Τουρκίας Σουκρού Γκιουρέλ είναι να κλείσουν την

μοναδική δίοδο του Χαμπούρ στα σύνορα του βορείου Ιράκ. Αυτό είναι ένα είδος εμπόργκο για τους Κούρδους του Ιράκ.

Εντωμεταξύ οι Κούρδοι δραστηριοποιούνται, και σαν πρώτη κίνηση έγινε προσπάθεια συμφιλίωσης των δύο μεγάλων κομμάτων, του Δημοκρατικού Κόμματος του Μπαρζανί και της Ένωσης Πατριωτών του Τζελάλ Ταλαμπανί. Η προσπάθεια αυτή είχε ξεκινήσει με τη διαμεσολάβηση των ΗΠΑ από το 1998 και συνεχίστηκε με τη συζήτηση που έγινε στις αρχές του Οκτωβρίου στην κουρδική τοπική βουλή (βλ. *Radikal* 13/9/02).

ΤΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Φαίνεται ότι οι Αμερικανοί θέλουν να τους χρησιμοποιήσουν για τα νέα κυβερνητικά σχήματα που θα προκύψουν την επόμενη της στρατιωτικής επέμβασης στο Ιράκ, εφόσον επιτευχθεί η ανατροπή του Σαντάμ. Αφού και οι δύο ηγέτες πήραν πρόσφατα από την Ουάσιγκτον τις ανάλογες εγγυήσεις για την ακεραιότητά τους, εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη συγκρότηση ενός ισχυρού μετώπου, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις επικείμενες εξελίξεις. Μια άλλη προσπάθεια του Μ. Μπαρζανί προς αυτή την κατεύθυνση είναι το σχέδιο Συντάγματος που θα ψηφιστεί από την κουρδική βουλή τις επόμενες μέρες. Και αυτό ενοχλεί την Τουρκία, διότι το Σύνταγμα προβλέπει μια ομοσπονδία που θ' αποτελείται κυρίως από Αραβες και Κούρδους και μέσα σ' αυτό το σχήμα θα περιλαμβάνονται και οι δύο μειονότητες των Τουρκομάνων και των Ασσυρίων που θ' απολαμβάνουν τις δημοκρατικές ελευθερίες. Η Τουρ-

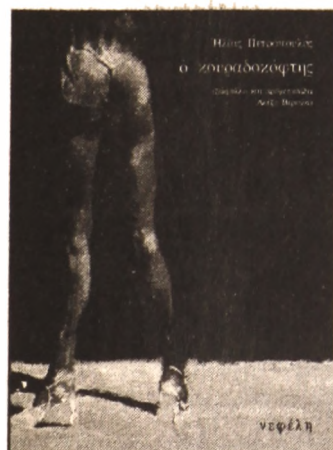
Τα πετρέλαια στη Μοσούλη και το Κιρκούκ ενδιαφέρουν την Τουρκία η οποία έχει επιπλέον τον φόβο ανακίνησης του κουρδικού στις νοτιανατολικές της περιοχές.

κία ενοχλείται επειδή οι Τουρκομάνοι κατατάσσονται στο μειονοτικό status, καθώς θεωρεί και προβάλλει τον εαυτό της ως «προστάτη» των τουρκικών φυλών που βρίσκονται εκτός Τουρκίας. Το προσχέδιο του Συντάγματος περιλαμβάνει την πόλη Κιρκούκ στη επικράτεια του Κουρδιστάν (βλ. *Radikal* 28/9/02).

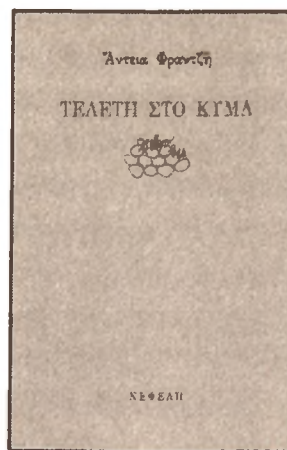
Τα σύννεφα πολέμου συσσωρεύονται πάνω από το Ιράκ. Ο πρόεδρος Μπους φαίνεται αποφασισμένος να επέμβει και ζητεί την κάλυψη της διεθνούς κοινής γνώμης. Οι προφάσεις των ΗΠΑ για το κτύπημα –όλα αυτά τα περί αντιδημοκρατικού καθεστώτος, περί όπλων μαζικής καταστροφής, περί συνεργασίας με την αλ-Κάιντα και υπόθαλψης τρομοκρατών– δεν πείθουν.

Κοντολογίς, σχεδιάζεται από τις ΗΠΑ αλλαγή του χάρτη των συνόρων στη Μέση Ανατολή, με στόχο να υπαχθούν στον έλεγχό τους οι μεγαλύτερες σε παραγωγή πετρελαιοπηγές της περιοχής, που βρίσκονται στη Μοσούλη και το Κιρκούκ.

Δυστυχώς ο αραβικός κόσμος είναι διασπασμένος σ' ό,τι αφορά το ζήτημα του Ιράκ, καθώς τα συμφέροντα των αραβικών χωρών στην περιοχή συγκρούονται. Ταυτόχρονα όμως υπάρχει και η μόνιμη ένταση στη διένεξη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων, που θέλουν φυσικά να διατηρούν οι ΗΠΑ ενθαρρύνοντας τον Σαρόν στην πολιτική που εφαρμόζει έναντι των Παλαιστινίων. Και το μέλλον διαγράφεται ζοφερό...

Ηλίας Πετρόπουλος
Ο ΚΟΥΡΑΔΟΚΟΦΤΗΣ
Μόλις κυκλοφόρησε
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Άντεια Φραντζή
ΤΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΚΥΜΑ
[Ποίηση]
Μόλις κυκλοφόρησε
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Βραζιλία: Στροφή προς τα αριστερά

του Τάκη Διαμαντή

Σε μια περίοδο που η διεθνής κοινότητα ταλανίζεται από φόβους και ανασφάλειες για το μέλλον της, καθώς οι εντεινόμενες κραυγές εναντίον του «παγκόσμιου κακού» συγκεντρώνουν τα σύννεφα ενός νέου πολέμου, προοιωνιζόμενη μεγαλύτερα κακά με απρόβλεπτες και καταστροφικές συνέπειες για όλη την ανθρωπότητα, στη Λατινική Αμερική φαίνεται ότι, μετά από πειραματισμούς είκοσι περίπου χρόνων, ξαναζωντανεύει το κλίμα προηγούμενων εποχών, όταν η αντίδραση στην αδυναμία του πολιτικού κατεστημένου, στην εκμετάλλευση, στην εξάρτηση και τη φτώχεια οδηγούσαν σε προοδευτικές αναζητήσεις και γεννούσαν εξεγέρσεις, τροφοδοτώντας επαναστάσεις και αντεπαναστάσεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα το αποτέλεσμα του δεύτερου γύρου των εκλογών της Βραζιλίας, στις οποίες ο ηγέτης του αριστερού Εργατικού Κόμματος Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα κέρδισε με 61,3% έναντι 38,7% του δεξιού αντιπάλου του Χοσέ Σέρα.

Η επικράτηση της επανάστασης των Σαντινίστας στη Νικαράγουα το 1981, υποχρέωσε πολλές δικτατορικές, δεξιές ή ακόμα κεντρώες κυβερνήσεις χωρών της Νότιας Αμερικής να βρουν τρόπους ανάπτυξης των οικονομιών τους και βελτίωσης των συνθηκών ζωής των πολιτών τους, πάντα όμως υπό την σκέπη της Ουάσιγκτον, η οποία επιμένει πάντα να θεωρεί την περιοχή αυτή αναπόσπαστο μέρος των εθνικών της συμφερόντων.

Προσπάθειες ωστόσο που δεν κατάφεραν να κλείσουν τις περισσότερες από τις ανοιχτές πληγές της Λατινικής Αμερικής, οι χώρες της οποίας, κάτω και από τις τελευταίες διεθνείς συγκυρίες έπρεπε να ενταχθούν στην παγκοσμιοποίηση και να περάσουν από την κομπραδόρική ουσιαστικά οικονομία τους στην οικονομία της ελεύθερης αγοράς, ενώ στο μεταξύ η Ουάσιγκτον προσπαθεί να υλοποιήσει το παλιό όνειρό της για τη δημιουργία, από το ένα μέχρι το άλλο άκρο της αμερικανικής ηπείρου, μιας «κοινής αγοράς» που θα τελεί όμως υπό τη δική της κυριαρ-

χία και θ' ακολουθεί τους δικούς της νόμους.

Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν τα φαινόμενα κρατικής χρεοκοπίας που έκαναν ήδη την εμφάνισή τους κυρίως στην Αργεντινή και τη Βενεζουέλα, ενώ αναμένονται και σε άλλες χώρες της περιοχής.

Η νίκη του Βραζιλιάνου ντα Σίλβα έρχεται σαν απάντηση στα φαινόμενα αυτά και την λαϊκή αντίδραση που προκάλεσαν, ιδιαίτερα καθώς η Βραζιλία, η μεγαλύτερη σε έκταση και πολυπληθέστερη χώρα της Νότιας Αμερικής, με ένα πολυπολιτισμικό συνονθύλευμα πολλών διαφορετικών φυλών και εθνοτήτων, αποτελεί τον καθρέφτη όλων των αρνητικών σημείων του λατινοαμερικανικού τρόπου διακυβέρνησης, των μεγάλων ανισοτήτων, της εκμετάλλευσης και της φτώχειας που συνεπάγεται.

Όπως είναι φυσικό όμως, η ανάληψη της εξουσίας, ιδιαιτέρως σε μια χώρα της περιοχής αυτής, από έναν αριστερό πολιτικό αποτελεί αιτία πρόκλησης αναταραχής στους πολιτικούς κύκλους της Ουάσιγκτον, οι οποίοι παρά τη δημόσια αποδοχή του («έτοιμος να εργασθεί εποικοδομητικά με την Βραζιλία» δήλωσε ότι είναι ο πρόεδρος Τζορτζ Μπους) άρχισαν ήδη να τον υπονομεύουν, μη διστάζοντας να τον συνδέσουν έμμεσα με την... διεθνή τρομοκρατία.

Ο ντα Σίλβα, ένας πρώην λούστρος, αναδείχθηκε σε κορυφαίο συνδικαλι-

στή και τελικά σε πολιτικό ηγέτη-εκφραστή των λαϊκών πόθων και αναζητήσεων. Στόχος του είναι μάλιστα να σχηματίσει κυβέρνηση ευρύτερης αριστεράς, ακόμα και με «σημαίνοντα μέλη της κοινωνίας, ανεξάρτητα από κόμματα». Γνωρίζει όμως ότι η διακυβέρνηση της χώρας δεν θα είναι εύκολη. «Μέχρι εδώ ήταν τα εύκολα, τώρα αρχίζουν τα δύσκολα», δήλωσε ο ίδιος την ημέρα των εκλογών και έσπευσε να διευκρινίσει ότι δεν πρόκειται να επιβάλει αλλαγές που θα φέρουν αναταραχή στις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας του.

Ήδη όμως ο νέος πρόεδρος της Βραζιλίας έχει ταχθεί κατά του σχεδίου δημιουργίας ζώνης ελεύθερου εμπορίου που θέλει να εγκαθιδρύσει ο αμερικανός ομόλογός του στην αμερικανική ήπειρο, ζητώντας αντίθετα τη διακοπή της παρουσίας αμερικανών στρατιωτικών συμβούλων στην Κολομβία, καθώς και του αμερικανικού αποκλεισμού της Κούβας.

Η εκλογή του ντα Σίλβα στη Βραζιλία αποτελεί ωστόσο έναν πρόσθετο λόγο ταραχής για τους Αμερικανούς, καθώς στη γειτονική Αργεντινή την εξουσία διεκδικεί ένας τροτσκιστής, ο Λουίς Τσαμόρα, ενώ στο Εκουαδόρ στον πρώτο γύρο των εκλογών της περασμένης Κυριακής κέρδισε ο Λούσιο Γκουτιέρρες, πρώην αντάρτης και πολέμιος του νεοφιλελευθερισμού, που πριν από δύομισι χρόνια είχε ανατρέψει τον τότε πρόεδρο της χώρας Τζαμίλ Μαχουάντ με μια επίθεση στο κοινοβούλιο.

Αν σ' αυτά προστεθεί η παραμονή του Φιντέλ Κάστρο στην Κούβα, η άνοδος στη Βενεζουέλα ενός αμφιλεγόμενου πολιτικού, του Ούγκο Τσάβες, πονοκέφαλου επίσης για τους Αμερικανούς, καθώς και ο γενικά περίεργος τρόπος που λειτουργούν οι δημοκρατίες στην περιοχή αυτή του κόσμου, με τα όχι και τόσο ήρεμα ήθη, αντιλαμβάνεται κανείς την ταραχή που επικρατεί στην Ουάσιγκτον.

Πρωτάθλημα μετ' εμποδίων

Γράφει ο Νίκος Πρωινός

☞ Οι τηλεφωνικές κλήσεις στα αμαρτωλά 090-... (των μεγαλοεκδοτών βεβαίως-βεβαίως) από απελπισμένους οπαδούς τον προηγούμενο μήνα πήραν φωτιά. Σύσσωμη η συντεχνία των αστρολόγων-χειρομαντών-καφετζούδων και λοιπών μεταφυσικών επιστημόνων προσπαθούσε να προβλέψει πότε θ' αρχίσει εκ νέου το πρωτάθλημα του ποδοσφαίρου. Διότι άλλες οι επιθυμίες των οπαδών-φιλάθλων-ποδοσφαιριστών και άλλες των ιδιοκτητών των ΠΑΕ.

☞ Όσο για τους Λιανοβενιζέλους, περιορίστηκαν εκ νέου (παλιά τους τέχνη κόσκινο) σε ρόλο απλού παρατηρητή. Από τη μια οι διαπλοκές πολιτικής-ποδοσφαίρου από ιδρύσεως του «επαγγελματικού» πρωταθλήματος, που είναι όχι απλά ισχυρές, αλλά μπετόν αρμέ, κι από την άλλη η αδυναμία χορήγησης σανίδος σωτηρίας εκ μέρους της πολιτείας στις αμαρτωλές ΠΑΕ, μεσούσης της προεκλογικής περιόδου των δημοτικών, καθιστούσε κάθε κίνηση αδύνατη, άνευ της συναινέσεως της Ν.Δ.

☞ Άλλο τι γινόταν στο παρασκήνιο. Έτσι κι αλλιώς ο χώρος αυτός κυρίως παρασκηνιακά κινείται.

☞ Στο διάστημα αυτό όμως συνέβησαν αρκετά, ώστε να θαυμάσουμε πώς αντιλαμβάνονται πολιτεία και μαγαζάτορες των ΠΑΕ τις έννοιες οργάνωση, προγραμματισμός, εκσυγχρονισμός και όλα τα συναφή.

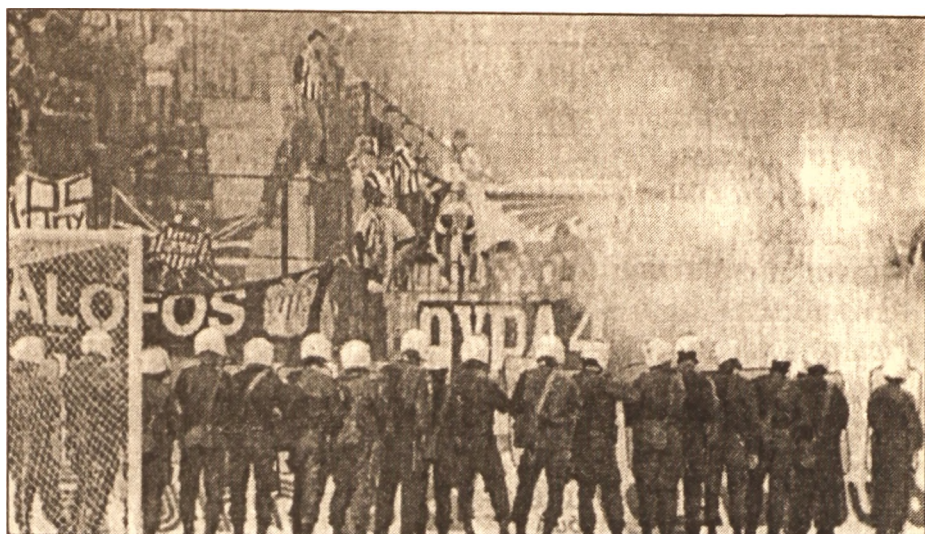
☞ Όταν επιτέλους είδαν ότι παιχνίδι με τα τηλεοπτικά δικαιώματα δε γίνεται κι ότι στο Στοιχείο πολύ δύσκολα θα μπουν, πέντε-έξι πρωτοπαλλήκαρα του χώρου (μ' άλλα λόγια η πεφωτισμένη πρωτοπορία τους) δια του εκπροσώπου τύπου της ΕΠΑΕ (που θέλει να πιστεύει και ότι προεδρεύει...) αμόλησαν τη ρουκέτα. Περικοπές στα συμβόλαια των παικτών κατά 20%. Χωρίς να συζητήσουν με τους ποδοσφαιριστές, χωρίς να παραθέσουν στοιχεία, χωρίς να προσπαθήσουν να πείσουν κανέναν για το πώς και το γιατί;

☞ Τα αντανakλαστικά όμως του συνδικάτου των ποδοσφαιριστών λειτούργησαν αυτοστιγμεί. Απειλήσαν ότι δε θα δεχτούν κάτι τέτοιο και απείλησαν με απεργία. Όλα έδειχναν ότι η διοργάνωση έμπαινε σε νέο τούνελ. Πιο μακρύ και πιο σκοτεινό αυτή τη φορά.

☞ Ως γνήσιοι ομορτυνιστές η πεντάδα των προέδρων ανέκρουσε πρύμνα, τα έχωσε στον εκπρόσωπο τύπου (δυνάμει πολιτευτή του ΠΑΣΟΚ και κατ' όνομα πρόεδρο της ΕΠΑΕ) για τη διαρροή και υποστήριξε ότι ποτέ δεν αποφασίστηκε κάτι παρόμοιο, ότι οι όποιες σκέψεις αφορούσαν τα πριμ και διάφορες άλλες σαχλαμάρες που δε θα χρησιμοποιούσαν ούτε οι επιτελείς της Ρηγίλλης με το αξεπέραστο know-how των αυτογκόλ (λέγε με Τζαννετάκο).

☞ Προς το παρόν από αυτή την άποψη τα πράγματα ησύχασαν, αλλά τα χρέη στις περισσότερες εταιρείες παραμένουν.

☞ Ούτως εχόντων των πραγμάτων, ουδείς μπορεί να προ-

βλέψει το αύριο πέραν των αστρολόγων. Όμως η χρέωση στις τηλεφωνικές γραμμές είναι ακριβή κι έτσι αναμένουμε τις εξελίξεις.

☞ Όμως βόμβες δεν έχουμε μόνο από την ΕΠΑΕ, αλλά και από αυτόνομους πυρήνες της. Έτσι ο πρόεδρος (ένας είναι ο κυρ-Σωκράτης), ευρισκόμενος για επαγγελματικό ταξίδι στις ΗΠΑ, απέλυσε τηλεφωνικώς τον προπονητή του Ολυμπιακού, λίγες μέρες πριν το ματς με τη Μάντσεστερ. Κίνηση απρόβλεπτη που θύμισε τον μετρ Ανδρέα Παπανδρέου στα ξηλώματα των «ανθυπάτων» του. Χαμός στο λιμάνι. Όχι επειδή ο Λεμονής είχε πολλούς φίλους. Εξάλλου η παρουσία του μπορεί να συνοδεύτηκε με τίτλους στο χιλιοτρυπημένο από άποψη αξιοπιστίας ελληνικό πρωτάθλημα, αλλά και με διασυρμούς στην Ευρώπη. Αιτία το όνομα του νέου –έστω και υπηρεσιακού– κόουτς.

☞ Και το όνομα αυτού Κόλλιας. Η θύρα 7 με τη γνωστή ψυχαγωγική εκπομπή της στο κανάλι του κυρ-Σωκράτη από την αρχή έγινε έξω φρενών και τα 'χωσε στο Λούβαρη (όταν δε μπορείς να χτυπήσεις το γαίδαρο, βάρα το σαμάρι). Το μεγάλο στοίχημα ήταν ο αγώνας με τους Άγγλους που πήραν τη νίκη στη Ριζούπολη κι έγινε ο χαμός. Αυτή τη φορά όχι μόνο από την 7, αλλά και από τους επισήμους. Μέχρι πλαστικά με καφέδες εκτοξεύτηκαν προς τους διοικούντες το λιμάνι. Κι έπεται συνέχεια. Προφανώς θα εμπλουτιστούν τα προς εκτόξευση αντικείμενα με ζαρζαβατικά και γαλακτοκομικά προϊόντα.

☞ Καπάκι και το Σαββάτο τα επεισόδια στην Τούμπα. Η «εκσυγχρονιστική» αστυνομία της συμπρωτεύουσας και η τηρούσα... ίσες αποστάσεις ΕΠΟ του κ. Γκαγκάτση, έδωσε το Ο.Κ. για μετακίνηση οπαδών του Ολυμπιακού στη Σαλονίκη, κάτι που είχε αρνηθεί στον ΠΑΟ, και έγινε κόλαση. Για να δούμε, τι ποινές θα επιβληθούν;

☞ Όσο για τον τεχνοκράτη πρόεδρο του Παναθηναϊκού, συνεχίζοντας την πορεία του looser που με τόση συνέπεια διακονεί, απέπεμψε τον Σάντος και κάλεσε εκ νέου τον Μαρκιανό που κανείς δεν κατάλαβε γιατί είχε απομακρύνει ο ίδιος το περασμένο καλοκαίρι.

☞ Να κλείσουμε και με τη νεοεμφανισθείσα συμμαχία ΠΑΟ-ΑΕΚ-Αιγάλεω που η προοπτική της θυμίζει την κατάληξη της Συμμαχίας του πάλαι πότε ΚΚΕ-εσ. με την ΕΔΑ, τη Σοσιαλιστική Πορεία, τη Χριστιανική Δημοκρατία και το ΚΟΔΗΣΟ.

☞ Η ζωή μας κύκλους κάνει...

δια ΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Για τους τόπους κατοικίας...

Από τον Τάσο Γούλα
πήραμε την ακόλουθη
επιστολή:

Αγαπητό Αντί!

Πολύ συχνά το γερμανικό ΙΚΑ, ΤΕΒΕ ή και άλλες κρατικές υπηρεσίες αναζητούν μάταια μέσω του ελληνικού ΙΚΑ ή ΟΓΑ τη διεύθυνση κατοικίας ασφαλισμένων/μελών τους σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Η μονότονη απάντηση της Αγίου Κωνσταντίνου είναι: «Δυστυχώς στην Ελλάδα είναι εισέτι άγνωστη η Υπηρεσία Δηλώσεως Κατοικίας (ΥΔΚ). Συνεπώς αδυνατούμε να σας γνωστοποιήσουμε τη διεύθυνση κατοικίας που αναζητάτε και παρακαλούμε για τις περαιτέρω λόγω αρμοδιότητας ενέργειές σας.»!

Σε κανένα ελληνικό δημοτολόγιο δεν καταχωρείται ποτέ ούτε η οδός αλλά ούτε ο αριθμός, παρά μόνον ο τόπος κατοικίας του δημότη, και μάλιστα χωρίς ταχυδρομικό κώδικα, αν και είναι από ετών γνωστός.

Όταν όμως αυτή η εγγραφή τροποποιηθεί μαζί με τον α.α. οικογενειακής «μερίδας», λόγω γάμου ή/και μεταδημότευσης ενός μέλους της οικογένειας, τότε εξαφανίζεται και αυτό το ελάχιστο στοιχείο που λέγεται «τόπος κατοικίας» και αυτομάτως, αν δεν υπάρξει προσωπική εθελοντική πρόνοια, χάνονται και τα ίχνη του ενδιαφερόμενου, ενός δυνητικού δράστη ή ακόμα και ενός μελλοντικού τρομοκράτη!

Δεν γνωρίζω αν στο πλαίσιο του τρομονόμου έχει προβλεφθεί και η υποχρεωτική δήλωση οδού, αριθμού και τόπου κατοικίας των δη-

μοτών.

Άκουσα όμως χθες τον αρμόδιο υπουργό Σκανδαλίδη να καταφέρεται, εκτός εαυτού, μαινόμενος, εναντίον του αποχωρούντος αρχιδιμήρχου Αθηναίων Δημήτρη Αβραμόπουλου, καταμαρτυρώντας του την ευθύνη για τις αναγκαστικές «πράξεις νομικού περιεχομένου» που εκδόθηκαν στο πόδι, ώστε να ψηφίσουν χιλιάδες ακαταχώριστοι Αθηναίοι, αν και η πρωτεύουσα άδειασε, αφού ουδείς προθυμοποιήθηκε να μεταφέρει τα εκλογικά του δικαιώματα με μια απλή μεταγραφή στο νέο τόπο μόνιμης διαμονής του!

Αυτές οι συχνά επαναλαμβανόμενες νευροφθόρες αλληλοκατηγορίες θα ήταν σίγουρα άνευ αντικειμένου, αν τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου Φίλιππος Πετσάλλινκος και Άκης Τσοχατζόπουλος είχαν προνοήσει έγκαιρα, μαζί με τον πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη, να εισαγάγουν στη χώρα την Υπηρεσία Δηλώσεως Κατοικίας, έναν θεσμό του οποίου την ύπαρξη γνωρίζουν άριστα από τη Γερμανία που έζησαν και σπούδασαν.

Αρκεί το ότι δεν υπάρχει ακόμα ελληνικό κτηματολόγιο!

Εδώ η Υ.Δ.Κ. φέρει την επωνυμία Einwohnermeldeamt, στη Γαλλία bureau de déclaration de domicile, στην Αγγλία local government office for registration of residents, στην Ιταλία anagrafe, στην Τουρκία nüfus müdürlüğü. Και η Αθήνα; Αυτή κάτι έχει ακουστά!!!

Η κυβέρνηση γνωρίζει ότι οι πληθωρικοί δημόσιοι υπάλληλοι, με τον μεγαλύτερο πανευρωπαϊκά όγκο, αποτελούν το μέγιστο εμπό-

διο εκμοντερνισμού· παρ' όλα αυτά αμελεί έστω και τη λήψη των πιο απλούστατων μέτρων, όπως την εγκαθίδρυση της Υ.Δ.Κ., εκδίδοντας μια μπρος και πίσω περιττή και ΕΟΚικά πρωτόγνωρη «ταυτότητα ψηφοφόρου», ως μια ακόμα ελληνική απερίσκεπτη και αδόκιμη μοναδικότητα.

Όταν όμως η Ε.Ε. αναλαμβάνει όπως τώρα το κόστος της εκστρατείας εκτίμησης των λεπτών του ευρώ, αφού ξεχάστηκε η λαϊκή ρήση «φασούλι...», γιατί τότε παραμελεί η Αθήνα να αιτηθεί πόρους για το στήσιμο της Υ.Δ.Κ., που ίσως κοστίζει και φθηνότερα στην Ε.Ε.; Διότι οι διάφοροι άσχετοι ανωτατοποίησαν τον στείρο εντυπωσιασμό, ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα οποιαδήποτε δυνατότητα ανακούφισης του πολίτη, περιοριζόμενοι σε ψευδολεονταρισμούς περί περίπτωσης πολέμου με την Τουρκία, ή παίζοντας το ρόλο του κηδεμόνα της ανεξάρτησης Κύπρου, κλείνοντας τα μάτια στην οικονομική διαφθορά που κυριαρχεί στη μεγαλόνησο με τις σημαίες ευκαιρίας, που προσφέρονται για μια χούφτα λίρες, στο ξέπλυμα βρόμικου χρήματος που την έχει εκθέσει διεθνώς, και στις «εμπορικές συναλλαγές» με Ρωσίδες και Ρώσους, που καταφθάνουν εκεί για τα πανάκριβα ψώνια τους, με χρήματα όμως που ενθυλάκωσαν παράνομα.

Φαντάζομαι λοιπόν το τι είδους τσίρκο θα δημιουργούσαν, αν βρίσκονταν στη θέση π.χ. του Χουάν Κάρλος, ο οποίος αφήνει εντελώς ανεκμετάλλευτη τη θέση της Ισπανίας ως το πραγματικό εθνικομητροπολιτικό κέντρο

της ισπανόφωνης Νοτίου Αμερικής, χωρίς πατριαρχικές αναμίξεις και άλλα προκατακλυσμιαία ευτράπελα!!!

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Τάσος Γούλας

Για το περιβάλλον

Από ένα φίλο το γράμμα
που ακολουθεί:

Αγαπητό Αντί,

Θα ήμουν ο τελευταίος που θα τασσόμουν εναντίον της ανάπτυξης του αθλητισμού στη χώρα μας, ακόμα και αν πρόκειται για το ποδόσφαιρο, οι αμαρτίες του οποίου βαρύνουν τους πάτρωνές του κι όχι τις χιλιάδες των φιλάθλων που συρρέουν στα γήπεδα. Ωστόσο καμία αθλητική ανάπτυξη δεν μπορεί να στρέφεται σε βάρος της ίδιας της ζωής των πολιτών, περιλαμβανομένων και των φιλάθλων.

Θέμα μου εδώ είναι το Άλσος της Νέας Φιλαδέλφειας, ένας από τους ελάχιστους πλέον πνεύμονες πρασίνου στο λεκανοπέδιο της Αττικής, πράμα που βεβαιώνουν, απολαμβάνοντάς το, οι χιλιάδες των κατοίκων της περιοχής του, αλλά και των άλλων, που το επισκέπτονται, και το οποίο απειλείται με νέο ακρωτηριασμό από τις συνεχώς επεκτεινόμενες εγκαταστάσεις του σταδίου της ΑΕΚ.

Τα σχέδια εκείνων που το διευθύνουν είναι φανερό ότι έχουν καθαρά επιχειρηματικά κίνητρα, τα οποία όχι μόνο δεν προάγουν κατ' ανάγκη τον σκοπό του, αλλά παράλληλα συνιστούν ένα έγκλημα προς το περιβάλλον.

Ι.Κ.Δ.

Επισημαίνουμε

Εκσυγχρονισμός στο Τρίτο

Το έχουμε υποστηρίξει πολλές φορές από τις στήλες του Αντί ότι το Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας είναι μια όαση στα σκουπίδια των ερτζιανών.

Κι όμως ακόμη κι αυτό το πολύτιμο είδος εν ανεπαρκεία, εδώ και καιρό μαραζώνει χωρίς πόρους και έμπνευση, αρκούμενο σε επαναλήψεις και έχοντας φαίνεται απεμπολίσει κάθε ελπίδα για κατάκτηση μιας νέας ταυτότητας κι ενός σύγχρονου ύφους. Έτσι, πλάι σε εξαιρετικές αναμεταδόσεις διεθνών μουσικών γεγονότων, υπάρχουν αφελείς εκπομπές που σέρνονται από αμηχανία και πλατειάζουν απ' την αφόρητη λογοδιάρροια, συχνά με αντι-ραδιοφωνικές φωνές παρουσιαστών ή με κάποιες αναίτιες μετακλήσεις σταρ από το εμπορικό ραδιόφωνο που στερούνται και γνώσεων και αισθητικής.

Τον τελευταίο καιρό το Τρίτο είναι πάλι ακέφαλο και οι πολιτιστικοί σύμβουλοι του πρωθυπουργού μαθαίνουν πως κινούνται για την εξεύρεση του κατάλληλου νέου διευθυντή. Εν τω μεταξύ οι διαχειριστές του προγράμματος ξαναπαίζουν τη «Λιλιπούπολη», τριάντα χρόνια μετά, σε μια κρίση συγκινητικού αλλά ατελέσφορου παλιμπαιδισμού. Οι εκσυγχρονιστές της κυβέρνησης δεν κατάφεραν να εκσυγχρονίσουν ούτε το Τρίτο Πρόγραμμα. (Αν δει κανείς τα «καινούργια προγράμματα» της λοιπής κρατικής ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, θα διαπιστώσει τις πολύχρονες επαναλήψεις τύπου «Συν-Πλην» και την παντελή έλλειψη νεύρου και νέων ιδεών.)

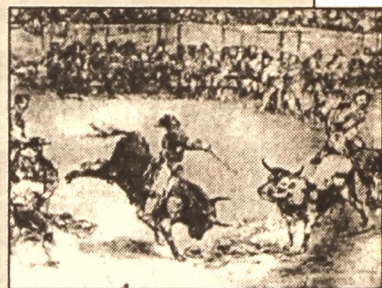
Ως πιθανότερος νέος διευθυντής ακούγεται το όνομα νεαρού εμπορικού συνθέτη ο οποίος πρόσφατα άλωσε το Ηρώδειο και ο οποίος σε συνέντευξή του στο περιοδικό *View* της *Καθημερινής* εδήλωσε ότι είναι παραγκωνισμένοι οι συνάδελφοί του Κραουνάκης και Σπανουδάκης. Ας τους λυπηθούμε λοιπόν!

Το Τρίτο όμως είχε μιαν άλλη παράδοση και έχει ένα εντελώς διαφορετικό κοινό από εκείνο των Κραουνοσπανουδάκηδων. Επίσης υπάρχουν εξαιρετικοί μουσικοσυνθέτες ή θεωρητικοί της μουσικής που θα μπορούσαν ν' αναλάβουν και ν' ανανεώσουν αυτόν τον τόσο σημαντικό για τον μουσικό μας πολιτισμό, θεσμό. Και αντί να ψάχνουν οι αρμόδιοι κακέκτυπα του Χατζιδάκι το 2002 ή managers τύπου «Μικρούτσικου» ας λειτουργήσουν, έστω για πρώτη φορά, αξιοκρατικά, κι ας υποδείξουν ανθρώπους με ταλέντο, γνώση και εμπειρία. Ανθρώπους που έχουν δουλέψει στο Τρίτο και που έχουν προσφέρει στη μουσική έκφραση του τόπου. Εγώ θ' ανέφερα ενδεικτικά τους μουσικοσυνθέτες Χάρη Βρόντο και Γιώργο Κουμεντάκη, τον μουσικοκριτικό Πάνο Λουκάκο, τον Ανδρέα Ρικάκη – παρότι είμαι βέβαιος πως υπάρχουν και πολλοί άλλοι.

Μάνος Στεφανίδης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

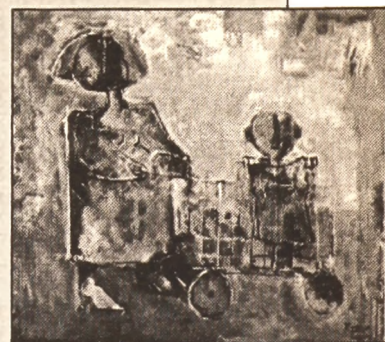
- Για τις δύο μεγάλες εκθέσεις **ισπανικής τέχνης του 20ού αι.**, την έκθεση της Εθνικής Πινακοθήκης με τίτλο «Ο αιώνας του **Πικάσσο** - Ισπανική τέχνη του 20ού αι.» και εκείνη που φιλοξενείται στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης και τιτλοφορείται «**Σαλβαντόρ Νταλί** - Μύθος και ιδιομορφία», θα έχετε ήδη ακούσει και διαβάσει πολλά και σίγουρα θα πρέπει να τις επισκεφθείτε. Ωστόσο, μια ακόμη ενδιαφέρουσα έκθεση που αφορά στην ισπανική τέχνη γίνεται και στον Πειραιά, στη Δημοτική Πινακοθήκη: Εκεί, με τη φροντίδα του Ινστιτούτου Θερβάντες, παρουσιάζονται 40 χαρακτηριστικά του μεγάλου **Γκόγια** με θέμα τις ταυρομαχίες. Θα διαρκέσει έως τις 17 Νοεμβρίου (Ηρώων Πολυτεχνείου 91, Πειραιάς).

- «**Κειμήλια των Αρμενίων της Κιλικίας**» είναι ο τίτλος της νέας έκθεσης του Μουσείου Μπενάκη. Θέμα της η ιστορία και η τέχνη των Αρμενίων της Κιλικίας από τον 12ο έως τον 20ό αι. Τα εκθέματα (εικονογραφημένα χειρόγραφα, παλαίτυπα, νομίσματα, ιερατικά άμφια και λειτουργικά σκεύη) μαρτυρούν για τις σχέσεις της αρμενικής με τη μεσαιωνική δυτική, τη βυζαντινή αλλά και την οθωμανική τέχνη.

- Η **αίθουσα** τέχνης «**Αστρολάβος-artlife**» (Ηροδότου 11, Κολωνάκι) παρουσιάζει την έκθεση «**Σουρεαλιστικοί ψίθυροι**» με ζωγραφική του Νίκου **Εγγονόπουλου** και φωτογραφίες του Ανδρέα **Εμπειρικού**. Διαρκεί έως τις 29 Νοεμβρίου.

- **Έκθεση** του αρμένι ζωγράφου και γλύπτη **Γκάγκικ Αλτουιάν**, που από το 1995 ζει και εργάζεται στην Ελλάδα, παρουσιάζει από τις 5 έως τις 23/11 η γκαλερί **Περιπλάνηση** (Δούσμανη 5, Γλυφάδα).

- **Έκθεση** ζωγραφικής του **Χρήστου Πετρίδη** φιλοξενεί από τις 5 έως 30/11 η γκαλερί **Νέες Μορφές** (Βαλαωρίτου 9, κέντρο Αθήνας).

- **Στις 7/11** στην αίθουσα τέχνης **Εποχές** (Κηφισίας 263, Κηφισιά) εγκαινιάζεται έκθεση χαρακτηριστικής της **Ξενής Σαχίνη** με τίτλο «**Θαλασσογραφήματα**». Διάρκεια έως 23 Νοεμβρίου.

- **Μέχρι τις 16/11** θα διαρκέσει η έκθεση του εικαστικού **Ζάφου Ξαγοράρη** στη γκαλερί «a.antopoulos.art» με ζωγραφικά έργα και κατασκευές, που έχει τίτλο «**Το βέλος και το μάτι**» και αφορά στον χώρο και την εμβέλειά του.

«Τα Καβούρια»

Μια ουκρανή σκηνοθέτρια πάει στο Βερολίνο με μια ταινία για την Ελλάδα

Η Ιρίνα Μπόικο, μετά την αποφοίτησή της από το τμήμα σκηνοθεσίας της Ακαδημίας Τεχνών του Κιέβου, δούλεψε σ' ένα από τα πρώτα ανεξάρτητα θέατρα του Κιέβου. Στην Ελλάδα ήρθε το 1995. Το 1998 αποφοίτησε από την ιδιωτική σχολή κινηματογράφου «Panavision». Έπαιξε έναν ρόλο στην ταινία μικρού μήκους *Ένας λαμπερός ήλιος* του Βασίλη Λουλέ, η οποία τιμήθηκε με βραβείο του φεστιβάλ Δράμας. Ήδη το 1998 σκηνοθέτησε την παράσταση *Καρναβάλι στο παραμυθένιο δάσος* στον ρώσικο σύλλογο «Ιαπετός». Μετά την παράσταση αυτή ακολούθησαν και άλλα παιδικά της έργα. Η πρώτη κινηματογραφική της σκηνοθεσία ντοκιμαντέρ, *Τα Καβούρια*, επιλέχθηκε στο διαγωνιστικό τμήμα του Φεστιβάλ του Βερολίνου «Prix Europa».

Το ντοκιμαντέρ της Ιρίνας Μπόικο αναφέρεται στο κέντρο διασκέδασης «Τα Καβούρια». Το μαγαζί άνοιξε το 1958 στο κέντρο της Αθήνας, στην Ιερά Οδό. Σεργίρανε καβούρια και ποτό το μεσημέρι, και το βράδι οι νεαρές σεργιτόρες έκαναν κονσομασιόν και «παρείχαν και άλλες υπηρεσίες». Φτάσαμε στο 2001, αλλά για «Τα Καβούρια» είναι σαν να μην υπήρξε η ροή του χρόνου: Ίδιο ντεκόρ, ίδια μουσική, ίδια και τα κορίτσια, μόνο που μεγαλώσανε λίγο. «Τα Καβούρια» είναι το μόνο που έχουν στη ζωή τους.

Η ηρωίδα της ταινίας, η Βαλεντίνα, ήρθε στο μαγαζί 16 χρονών και έμεινε μέχρι σήμερα.

«Η ταινία είναι για τη ζωή. Για τη ζωή όλων μας. Για την ελπίδα. Για τα όνειρα. Από πού μπορεί να ξεκινήσει ένας άνθρωπος και πού να φτάσει. Και ότι δεν υπάρχει το καλό και το κακό. Το ίδιο είναι. Είναι όλα μια ιδέα» – εξηγεί η σκηνοθέτρια.

Όμως η Ιρίνα Μπόικο δεν σκόπευε να γυρίσει μια ταινία σε μαύρα χρώματα. Κανείς δεν αμφισβάζει ότι η Βαλεντίνα, όταν ήταν νέα κοπέλα, προερχόμενη από μια συνηθισμένη, παραδοσιακή οικογένεια, ονειρευόταν να παντρευτεί, να γεννήσει παιδιά, να γίνει καλή σύζυγος, μητέρα και νοικοκυρά. Κατέληξε όμως να δουλεύει σήμερα με τρεις χιλιάδες μεροκάματο τη βραδιά κι αν δεν έχει δουλεία να παίρνει αντί για μεροκάματο ένα μπολάκι φαΐ που της δίνουν τα αφεντικά. Δεν φεύγει όμως από το μαγαζί. Ούτε ποτέ θα φύγει. Δεν έχει πού να πάει. Όπως δεν έχουν πού να πάνε και οι άλλες γυναίκες του μαγαζιού – όπως μάλλον και πελάτες. «Τα Καβούρια» γίνεται τρόπος ζωής τους.

Η ταινία μάς δίνει ένα μήνυμα. Το μήνυμα που λέει ότι όλοι οι άνθρωποι θέλουν αγάπη στη ζωή, αγάπη και ελπίδα. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο τα τελευταία λόγια της ηρωίδας της

Η ηρωίδα της ταινίας *Τα Καβούρια*, Βαλεντίνα.

Ιρίνα Μπόικο.

ταινίας είναι: «Κάηκα. Έφυγαν τα χρόνια μου. Αλλά δεν πειράζει... Θα περάσει...» Και όντως θα περάσει. Θα περάσουν όλα. Το μόνο που θα μείνει είναι η ανθρώπινη ανάγκη για λίγη ζεστασιά. Αυτό δεν είναι που ψάχνουμε όλοι μας;

Βσέβολοντ Σαμοχβάλοβ

Σεμινάριο ιστορίας της τέχνης

Η Ελληνοαμερικανική Ένωση διοργανώνει τα τελευταία χρόνια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων και κύκλους μαθημάτων με κεντρικό θεματικό άξονα την τέχνη.

Μια σειρά δώδεκα διαλέξεων με κεντρικό θέμα «Η νεοελληνική τέχνη και τα δυτικοευρωπαϊκά της συμφραζόμενα: από την Άλωση ως την εποχή του Internet» θα δοθούν από τις 4 Νοεμβρίου 2002 μέχρι και τις 10 Φεβρουαρίου 2003, 6:30-8:30 κάθε Δευτέρα απόγευμα, στον 8ο όροφο της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης. Στις παραπάνω διαλέξεις, που θα συνοδεύονται από προβολή διαφανειών, θα παρουσιαστεί η νεοελληνική τέχνη (ζωγραφική και γλυπτική) μέσα στα ευρωπαϊκά της συμφραζόμενα. Εισηγητής των διαλέξεων αυτών θα είναι ο Ιστορικός Τέχνης και Επιμελητής της Εθνικής Πινακοθήκης, Μάνος Στεφανίδης.

Στο τέλος του σεμιναρίου θα χορηγηθεί στους συμμετέχοντες βεβαίωση παρακολούθησης από την Ελληνοαμερικανική Ένωση.

Αιτήσεις συμμετοχής μέχρι και την Παρασκευή 1/11/2002.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Πολιτιστικών της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης στα εξής τηλέφωνα: 010 3680071, 010 3680047, 010 3680000 (Γιώργος Μπανιώκος, Έλλη Ηλιοπούλου).

Οικονομική θεωρία και ιστορία

Διεπιστημονική διημερίδα με αντικείμενο τις νέες τάσεις, τις ομοιότητες και τις διαφορές στην Οικονομική Θεωρία και την Οικονομική Ιστορία πρόκειται να πραγματοποιηθεί στην αίθουσα συνεδρίων του Πανεπιστημίου Πειραιώς στις 8 και 9 Νοεμβρίου.

Η οικονομική ιστορία βρίσκεται στην τομή της οικονομικής επιστήμης και της ιστορίας. Ο σκοπός της διημερίδας συνίσταται στον διεπιστημονικό διάλογο με στόχο την ανάδειξη σημείων της συγκεκριμένης τομής που συνιστά η οικονομική ιστορία, με την έννοια της υπέρβασης των περιορισμών που προκύπτουν από τις δύο άλλες επιστήμες, αλλά και των ορίων που οι συγκεκριμένες αυτές επιστήμες προσδιορίζουν.

Την διημερίδα διοργανώνει το τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Μετασχηματισμοί της Ελληνικής Πόλης

Προθεσμία υποβολής περιλήψεων μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 2002 έχουν οι ενδιαφερόμενοι εισηγητές προκειμένου να συμμετάσχουν στο συνέδριο με θέμα «Μετασχηματισμοί της ελληνικής πόλης». Οι περιλήψεις που θα υποβάλουν στην οργανωτική επιτροπή οι εισηγητές πρέπει να έχουν κείμενο έκτασης μίας σελίδας και να περιλαμβάνουν τη θεματική ενότητα στην οποία θα εντάσσεται η εισήγηση, τον τίτλο της και περίληψη του περιεχομένου της.

Η τελική μορφή των εισηγήσεων πρέπει να υποβληθεί μέχρι τις 20 Μαρτίου 2003.

Την ευθύνη της διοργάνωσης του συνεδρίου έχει αναλάβει η Οργανωτική Επιτροπή, που αποτελείται από τους:

Βασίλη Γρηγοριάδη, αρχιτέκτονα
Χρυσούλα Μακράκη, αρχιτέκτονα
Μαρία Μαντουβάλου, Καθηγήτρια ΕΜΠ
Κώστα Μπαρδάκη, αρχιτέκτονα
Παντελή Νικολακόπουλο, αρχιτέκτονα
Κωστή Παπαντωνίου, αρχιτέκτονα
Άλκη Πρέπη, Επικ. Καθηγητή ΑΠΘ
Γιώργο Σαρηγιάννη, Καθηγητή ΕΜΠ
Χρήστο Σελιανίτη, αρχιτέκτονα
Νίκο Σιαπκίδη, αρχιτέκτονα
Λευτέρη Τσουλουβή, Αναπλ. Καθηγητή ΑΠΘ
Σήφη Φανουράκη, αρχιτέκτονα

Για πληροφορίες και αποστολή υλικού οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στη Γραμματεία του συνεδρίου, κ. Κώστα Σκλιά, Δαφνομήλη 49Α, 114 71 - Αθήνα και στα τηλέφωνα: 010 3641127 ή 097 7993824, e-mail: sklias_k@gnto.gr ή στα μέλη της οργανωτικής επιτροπής.

Το Συνέδριο θα λάβει χώρα στην Αίθουσα Τελετών της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ στις 9, 10 και 11 Μαΐου 2003. Ο τίτλος του Συνεδρίου είναι «Μετασχηματισμοί της ελληνικής πόλης, σοσιαλιστική θεωρία, προοπτικές και καθημερινή πράξη». Κι η αναλυτική θεματολογία του συνεδρίου:

Α. Οι δυνάμεις που διαμόρφωσαν τις πόλεις και τους οικισμούς της Ελλάδας κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα.

1. Η επίδραση των ιστορικών, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων, των διεθνών τάσεων, των αρχιτεκτονικών κινήσεων.

2. Οι προτάσεις της ελληνικής αριστεράς για την πόλη.

Β. Η πόλη σήμερα, κυρίαρχα φαινόμενα και μετασχηματισμοί.

1. Η πολιτική της συνειδητής απουσίας σχεδιασμού ως βάση εξέλιξης της νεοελληνικής πόλης.

2. Κερδοσκοπία και αυθαιρεσία ως μηχανισμοί παραγωγής της σύγχρονης πόλης. (Ο ρόλος σ' αυτές του κράτους, της Τ.Α., του μεγάλου κεφαλαίου των κοινωνικών

ομάδων).

3. Η αλλοτρίωση του δημόσιου χώρου.

4. Βάναυσες επεμβάσεις στην πόλη.

5. Η αλλοίωση της ιστορικής μνήμης της πόλης.

6. Το κτήριο και η πόλη. Η απουσία της αρχιτεκτονικής και η απαξίωση του δημόσιου κτηρίου.

7. Το φυσικό περιβάλλον και η πόλη.

8. Πόλη και αντιστάσεις. Καταστολή και τρομοκρατία.

9. Πόλη και κοινωνικός αποκλεισμός. Κοινωνικές αντιστάσεις και κινήματα.

Γ. Διαφαινόμενες τάσεις, αντιστάσεις και προοπτικές στη σημερινή ελληνική πόλη.

1. Υπεράσπιση, ανάκτηση και διαχείριση του δημόσιου χώρου.

2. Το πρόβλημα της ανανέωσης του κτηριακού αποθέματος.

3. Δυνάμεις και συνθήκες για τον ανθρωποκεντρικό μετασχηματισμό των πόλεων.

Δ. Πολεοδομία, ιδεολογία, σπουδές και πραγματικότητα.

1. Το ζήτημα του κοινωνικού μετασχηματισμού και η πόλη. Θέσεις και... παραλείψεις. Κόμματα, επιστήμονες, επιστημονικοί φορείς, κοινωνικές ομάδες.

2. Κατευθύνσεις και σχέσεις με άλλα ρεύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

3. Σύστημα και οργάνωση της διδασκαλίας. Ιδεολογικά ζητήματα των σπουδών και σχέση τους με την πράξη.

Β Ο Μ Β Ι Δ Ι Α πολιτιστικής Α Φ Α Σ Ι Α Σ

• Γιάννη, χάσαμε! (Αλλά αυτός δεν είναι λόγος εσύ να είσαι διαρκώς παραπονούμενος και δυσάρεστος.)

• Λαλιώτης, κυρίες και κύριοι! Ο Ναπολέων του Κινήματος! Ο στρατηγός της Ήττας! Ο ευφραδέστερος πολιτικός μετά τον Γεώργιο Παπανδρέου.

• Και Βενιζέλος βεβαίως-βεβαίως... Ο πορθητής της Σαλονίκης.

• Ο εμπνευσμένος αρχηγός και ο ταλαντούχος κειμενογράφος-τεχνοκριτικός.

• Ιδίως το κείμενο με το οποίο προλογίζει την έκθεση Βαρλάμη για την

αδελφή του Μεγαλέξαντρου – ένα ποίημα αληθινό.

• Παραθέτουμε ένα απόσπασμα για να γίνετε και σεις κοινωνοί της συγκίνησής μας:

• «Οι μεγάλοι σταθμοί της δισχισιεύουσας και πλέον πορείας της πόλης και οι συμβολισμοί της ως ζωγραφικού και πολιτισμικού κόμβου ανάμεσα σε Βορρά και στο Νότο και Ανατολή και Δύση συγκροτούν μέσω των μεταγραφών τους στην τέχνη του Βαρλάμη ένα εικαστικό οδοιπορικό...»

• «Οι συμβολισμοί του κόμβου!» Απίθανο εύρημα

του Μεγάλου.

• Πρόκειται για τη Σχολή Αβραμόπουλου – πώς λέμε Σχολή Πανσέληνου – στην οποία συμμετέχουν Βενιζέλος, Λαλιώτης, Παυλόπουλος κ.ά.

• Σύμφωνα μ' αυτή, μπορεί ο διαπιστευμένος της να μιλάει επί σαρανταπέντε λεπτά χωρίς να λείει τίποτε απολύτως.

• «Πολιτιστικός καρατζαφερισμός»!

• Έχω ένα όνειρο!

• Να μην ξαναδιαφυσστεί ο Χριστόδουλος.

• Πάντως το ΠΑΣΟΚ έχει μεγέθη αχτύπητα. Θα σας πω απλώς δύο ονόματα:

• Πρωτόπαπας και Δρυς! Κολοσσοί! Κι ένα ακόμη: Μαγκριώτης!

• Μπροστά τους η Ν.Δ. είναι βήτα εθνική. Τι να σου κάνει ο έρμος Ψωμιάδης...

• Όχι ο Μάκης. Ο Άλλος.

• Αpropos. Συγχαρητήρια, κύριε Κόκκαλη, για τις επιτυχίες του «θρύλου»!

• Φέτος δεν θα βουλιάξετε μόνο το εγχώριο πρωτάθλημα αλλά και το Champions' League.

• 75 τρις. (sic) τα χρέη των ΠΑΕ, κύριε Τουρκμεντζόγλου μου.

• Άσχετο: Ήταν η αδελφή του Μεγαλέξαντρου λεσβία (με το συμπάθειο);

• Όχι η Γοργόνα, η άλλη...

• Μόνο μην το μάθει ο κ. Βαρλάμης, γιατί θα κάνει νέα σειρά έργων:

• «Κι αν είμαι γκέη, είμαι στρατηλάτης κι έχω κλέη».

• Απαντήστε, κύριοι του ΠΑΣΟΚ: Ήταν ο Ναπολέων straight ναι ή ου;

• Εμένα πάντως μ' άρεσε εκείνος ο τυπάκος που με έλεγε στην τηλεόραση πως ο Φίλιππος ήταν παππούς

Νέοι καλλιτέχνες

Εκατόν ογδοντατέσσερις καλλιτέχνες έως σαράντα ετών εκθέτουν μέχρι τις 17 Νοεμβρίου τα έργα τους στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων στο Γκάζι.

Η «Έκθεση νέων καλλιτεχνών» είναι μια εκδήλωση η οποία εντάσσεται στον «Μήνα Εικαστικών Τεχνών» και είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας της Τεχνόπολης και του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών.

Ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, κατασκευές, φωτογραφία και video, είναι οι επιμέρους κατηγορίες της έκθεσης.

Η φωτογραφία είναι από την έκθεση και είναι μια από τις δύο συμμετοχές της δικής μας Σεμίρας Μανωλάκη. Έχει τον τίτλο «Μαγεία». Τραβήχθηκε το 1998 και είναι φωτογραφία αργύρου (δηλαδή χωρίς καμία επεξεργασία), 40x50 εκ.

Το Σοκ του '70

Την επρχόμενη Παρασκευή, 8 Νοεμβρίου 2002, εγκαινιάζεται μια νέα αίθουσα τέχνης. Πρόκειται για τον τεχνολογικό χώρο «Το Μήλο», στην οδό Αμύντα, αρ. 11, πολύ κοντά στην Πλατεία Προσκόπων στο Παγκράτι (τηλ. 010 7254897), που θα φιλοξενήσει την έκθεση «Το Σοκ του '70».

Έργα-ντοκουμέντα από τις πρωτοποριακές δημιουργίες των καλλιτεχνών, ζώντων και απελθόντων, της δεκαετίας του '70 προσπαθούν σ' αυτή την έκθεση να δώσουν το κλίμα μιας έκφρασης, τα όρια της οποίας, εκείνη ακριβώς την εποχή, διευρύνονται δραματικά. Στην έκθεση παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικά έργα τριανταδύο καλλιτεχνών έργα ικανά να καταγράψουν (κατά το δυνατόν) το στίγμα της ιδιαίτερα έντονης αυτής εποχής.

«Η δεκαετία του '70 προκαλεί (ακόμη) Σοκ. Το παράδοξο αυτό γεγονός, όταν μιλάμε για το εικαστικό κομμάτι αυτής της εποχής, αναφέρεται συνήθως στις δραστηριότητες δεκάδων ελλήνων καλλιτεχνών που κινήθηκαν γύρω από το «Δεσμό» του Μάνου Παυλίδη και της Έπης Πρωτονοταρίου. Ο «Δεσμός» έχει διακόψει τη λειτουργία του περίπου μια δεκαετία. Περιέργως υπάρχει ακόμη και όλοι μοιάζουν να τον αντιμετωπίζουν ως ζωντανό χώρο.» (Από το κείμενο του Θανάση Μουτσόπουλου στον κατάλογο της έκθεσης.)

Την οργάνωση-επιμέλεια της έκθεσης έχει αναλάβει ο Μάνος Παυλίδης, ιδρυτής του «Δεσμού», όπου παρουσιάστηκαν τα περισσότερα από τα έργα αυτά.

Η έκθεση θα λειτουργεί καθημερινά και θα διαρκέσει έως τις 15 Ιανουαρίου 2003.

του.

- Ντεμέκ καταστάσεις τελικά.
- Και τώρα, κυρίες και κύριοι, Λαζόπουλος!
- Το διαρκές μνημόσυνο του αείμνηστου Κώστα Χατζηχρίστου.
- Γιατί στην Ελλάδα οτιδήποτε καινούργιο χτίζεται, πατάει στις αρχαιότητες.
- Εμείς πάντως ψηφίζουμε Μητσοκώστα (ιδιαίτερα όταν κάνει τη Φώφη).
- Καλημέρα σας, κυρία Υπερνομάρχης!
- Χαιρετισμούς στον ερίτιμο και αξιότιμο σύζυγό σας.
- Ό,τι και να πεις, το ΠΑΣΟΚ έχει στελέχη, έχει βάθος τοπίου.
- Και μ' αυτά τα στελέχη κυβερνάει στιβαρά τον κρατικό μηχανισμό εδώ και είκοσι χρόνια.
- Και έτσι ο τόπος

πορεύεται προς τα ιστορικά του πεπρωμένα.

- Στην Ελλάδα δεν υπάρχει μίζα που να μην στηρίζεται σ' ένα ιδανικό. Όλα κι όλα...
- Το δαιμόνιο της Φυλής. (Φυλής και Κοδριγκτώνος γωνία).
- Άσχετο: πώς λέγονται οι αριστεροί του γυαλιού, πέτρου τύπου;
- Γυαλιστεροί!
- Τεράστια επιτυχία από πλευράς προσέλευσης πνευματικών ανθρώπων σημείωσε η βιβλιοπαρουσίαση του τρίτομου έργου του κ. Πρωθυπουργού στην «Αίγλη» από τις εκδ. Καστανιώτη.
- Ήταν όλοι εκεί: Πανταγιάς - Μυταράς, Κακαουνάκης - Γιώργος Μιχαηλίδης, Βέλτσος - Πλάκα κ.λπ.
- Πλάκα δεν έχει;

- Είπαμε: Η Μάχη του Μαραθώνος έγινε στην Αρετσού.
- Και ερωτώ τον εκδότη του Αντί: Ο Μην. Ταβάφης του περασμένου τεύχους, που παρωδούσε τους «Αλεξανδρινούς βασιλείς», μήπως είναι ο Δημ. Μαρωνίτης;
- Τον Νίκο Ζία τον ξέρετε;
- Παλιός διευθυντής Βυζαντινών στο ΥΠΠΟ, καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης, μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων...
- Μ' αυτές λοιπόν τις ιδιότητες απεφάνθη ότι τα κτήρια του πρώην 401 μπορούν να κατεδαφιστούν και η Εκκλησία να χτίσει το μεγαθήριό της.
- Αλληλουία, κ. Λιάσκα μου!
- Να χαίρεστε την δεξιάν σας, κ. Βενιζέλε μου.

- Θα το πούμε και πάλι: Σε τέτοια πολιτιστική παρακμή -παρά τις γκλαμουριές- είχε να βρεθεί η Ελλάδα εδώ και δεκαετίες.
- Βλέπετε στον τόπο αυτό -κι όχι μόνο, φευ- οι σεκιουριτάδες και οι μπάτσοι προσέχουν τους μεγαλοτραπεζίτες και τους σαπιοκοιλίες.
- Ενώ θα 'πρεπε να φυλάνε τους ποιητές σαν πολύτιμα πιάνα βυθού.
- Αλήθεια, η ποιητική συλλογή του πολύτιμου Γιάννη Βαρβέρη Πιάνο Βυθού δεν απαντάει πλάγια σ' εκείνα τα μυθικά βιβλία Μην ομιλείτε εις τον οδηγόν και Τα κλειδοκύμβαλα της Σιωπής του Εγγονόπουλου;
- Λέγοντας απλώς «πιάσαμε πάτο» και «Σιωπή»!

Μανωλάκης ο βομβιστής

Δύο τούρκοι λογοτέχνες

και μια εκδήλωση στα Χανιά τη Δευτέρα 11 Νοεμβρίου

Το Αντί και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων οργανώνουν τη Δευτέρα 11 Νοεμβρίου εκδήλωση με θέμα: «Μια γέφυρα για τα Ελληνικά Γράμματα από τα Χανιά του χθες στην Τουρκία του σήμερα».

Η εκδήλωση γίνεται με την ευκαιρία της πρόσκλησης δύο τούρκων συγγραφέων των οποίων η καταγωγή είναι από τα Χανιά. Πρόκειται για τους Τζεβάτ Τσαπάν και Αχμέτ Γιορουλμάζ. Σύντομα βιογραφικά σημειώματα των δύο συγγραφέων θα διαβάσετε στη συνέχεια.

Η εκδήλωση θα γίνει στα Αρσενάλια, στο παλιό ενετικό λιμάνι των Χανίων, και θα αρχίσει στις 7.00 το απόγευμα. Μετά τους χαιρετισμούς από το Νομάρχη Χανίων κ. Γ. Κατσανεβάκη και τον εκδότη του περιοδικού, θα μιλήσουν ο καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης Αλέξης Πολίτης με θέμα «Οι σχέσεις της ελληνικής και της τουρκικής διανόησης» και η Άνθη Καρρά που θα παρουσιάσει το έργο των προσκεκλημένων Αχμέτ Γιορουλμάζ και Τζεβάτ Τσαπάν. Στη συνέχεια ο Αχμέτ Γιορουλμάζ θα μιλήσει με θέμα «Οι Τουρκοκρητικοί του Αϊβαλί» και ο Τζεβάτ Τσαπάν με θέμα «Επιστρέφοντας στα Χανιά». Θα επακολουθήσουν παρεμβάσεις και συζήτηση.

Cevat Capan

Ο Τζεβάτ Τσαπάν γεννήθηκε το 1933, από μητέρα Χανιώτισσα. Τελείωσε τη Ροβέρτειο Σχολή στην Κωνσταντινούπολη και στη συνέχεια σπούδασε Αγγλική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ.

Το 1970 έγινε καθηγητής στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου της Κωνσταντινούπολης. Από το 1980 έως το 1996 ήταν καθηγητής στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Μιμάρ Σινάν, ενώ από το 1996 είναι κοσμήτορας του Πανεπιστημίου Yeditepe της Κωνσταντινούπολης.

Βραβευμένος ποιητής ο ίδιος (1986, Βραβείο Behcet Necatigil), έχοντας εκδώσει έως σήμερα τέσσερις δικές του ποιητικές συλλογές, θεωρείται ως ο πλέον σημαντικός και αξιόλογος μεταφραστής ξενόγλωσσας ποίησης της σύγχρονης Τουρκίας, έχοντας αποδώσει κατά γενική εκτίμηση με μοναδική ευαισθησία στη γλώσσα του έργα των μεγαλύτερων ποιητών της παγκόσμιας λογοτεχνίας (J. Whiting, W.B. Yeats, Robert Graves, T.S. Eliot, Ezra Pound,

Philip Larkin, Wallace Stevens, Giuseppe Ungaretti, Eugenio Montale, Salvatore Quasimodo, Henri Michaux, René Char, Yves Bonnefoy, Frederico Garcia Lorca, Vincente Aleixandre, F. Pessoa, Rafael Alberti, Osip Mandelstam, Czeslaw Milosz κ.ά.).

Ιδιαίτερη θέση κατέχει στο έργο του η σύγχρονη ελληνική ποίηση, η οποία χάρη στις επιτυχίες και πολυδιαβασμένες του μεταφράσεις έγινε ευρύτερα γνωστή στην Τουρκία και άσκησε κατά γενική ομολογία σημαντική επιρροή σε πολλούς σύγχρονους τούρκους λογοτέχνες.

Έχει μεταφράσει Καβάφη, Σικελιανό, Σεφέρη, Ρίσο, Ελύτη, Γκάτσο, Τάκη Σινόπουλο, Μίλτο Σαχτούρη, Ε. Βακαλό κ.ά., καθώς και πολλούς ποιητές της αρχαίας ελληνικής γραμματείας (Σαπφώ, Αλκαίο, Ανακρέοντα, Ποσειδίππο, Ασκληπιάδη, Μελέαγρο, Φιλόδημο, Ρουφίνο, Αντίφιλο, Αγαθία).

Ahmet Yorulmaz

Ο Αχμέτ Γιορουλμάζ γεννήθηκε το 1932 στο Αϊβαλί από Χανιώτες γονείς. Στο σπίτι του μιλούσαν μόνο κρητικά,

τα τούρκικα τα έμαθε στο σχολείο. Τελείωσε το Δημοτικό και το Γυμνάσιο στο Αϊβαλί, έχοντας ήδη ριχτεί στη βιοπάλη. Από το 1963 ανέλαβε το κεντρικό βιβλιοπωλείο του Αϊβαλιού, το οποίο έχει μαζί με τη γυναίκα του έως σήμερα. Είναι αυτοδίδακτος. Τη γνώση του της ελληνικής γλώσσας την καλλιέργησε μόνος του διαβάζοντας ελληνική λογοτεχνία αλλά και την ιστορία της γενέτειρας πόλης του. Καρπός της ενασχόλησής του αυτής είναι το μικρό βιβλίο που πρωτοδημοσίευσε το 1977 για το Αϊβαλί, το οποίο μετά από αλλεπάλληλες βελτιωμένες εκδόσεις αποτελεί πλέον σήμερα έναν αμερόληπτο τουριστικό οδηγό για τους συμπατριώτες του που επιθυμούν να γνωρίσουν τόσο την πατρίδα του Κόντογλου και του Βενέζη όσο και των μουσουλμάνων Κρητικών και Βοσνιάκων που αναζητήσαν με τη σειρά τους μια νέα πατρίδα στην αιολική γη.

Έχοντας ως κριτήριο για τις μεταφράσεις του, όπως χαρακτηριστικά λέει ο ίδιος, «να είναι βιβλία ανθρωπιστικά και ειρηνιστικά», μετέφρασε στα τούρκικα πολλούς έλληνες πεζογράφους (Κώστα Ταχτσής, Στρατή Τσίρκα, Δημήτρη Χατζή, Μένη Κουμανταρέα, Βασίλη Βασιλικό, Στρατή Μυριβήλη, Δέσποινα Τομαζάνη, Κώστα Τομανά), δύο θεατρικά έργα (την *Αυλή του θαυμάτων* του Ιακώβου Καμπανέλλη και το *Χέρι του σκοτωμένου* του Παντελή Πρεβελάκη), καθώς και ποιήματα διαφόρων νεοελλήνων ποιητών για τη συλλογή *Ελλήνων και Τούρκων Ποιητών* του Ασίμ Μπεζιρτζί, αλλά και για λογοτεχνικά περιοδικά (Κική Δημουλά).

Το 1997 δημοσίευσε το πρώτο του μυθιστόρημα, *Τα παιδιά του πολέμου*, με θέμα τα ταραγμένα τελευταία χρόνια της συνύπαρξης μουσουλμάνων και χριστιανών Κρητικών στα Χανιά και την οδυνηρή εμπειρία της ανταλλαγής των πληθυσμών. Το 1999 δημοσιεύτηκε το δεύτερο μυθιστόρημά του, το *Γενεές ή Μία ζωή στο Αϊβαλί*.

Αντίλογος περί του Ν.Μ. Ακροπόλεως και των διγομένων συμφερόντων

Οταν πριν μερικούς μήνες το Αντί ασχολήθηκε με το θέμα της ανέγερσης του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως στο οικόπεδο Μακρυγιάννη, άνοιξε ένας κύκλος αντιρρήσεων για τις επιλογές και τις μεθοδεύσεις του ΥΠΠΟ. Αντιρρήσεις τις οποίες «υπέγραφαν» γνώστες του αντικειμένου, καταξιωμένοι αρχαιολόγοι που, αν μη τι άλλο, το σκεπτικό της απόψής τους δεν θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητο. Τον Αύγουστο ήρθε να προστεθεί στον κατάλογο των «αντιρρήσιών» και το ICOMOS. Έκτοτε όμως άρχισε και μια πολεμική εναντίον όχι μόνον όσων διαφωνούν με τις επιλογές της ηγεσίας του ΥΠΠΟ, αλλά και όσων απλώς διατυπώνουν ερωτήματα ή σημειώνουν τα αυτονόητα, όπως ο σεβασμός μιας αρχαιολογικής ανασκαφής.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι το ΥΠΠΟ και όσοι συντάσσονται με τις απόψεις του, έχουν δίκιο. Η ανασκαφή γίνεται κανονικά και δεν υφίσταται ουδέν το μεμπτόν. Σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα έπρεπε να δοθούν πειστικές απαντήσεις βασισμένες σε κάποια επιχειρήματα; Από πότε η αλήθεια φοβάται; Αντ' αυτού όμως βλέπουμε όλο και πιο συχνά το τελευταίο διάστημα «επιχειρήματα» του τύπου:

«Δεν υπάρχει **καμιά απολύτως αμφιβολία** ότι η όψιμη αρχαιολογική ευαισθησία των περιοίκων δεν σχετίζεται με τα ευρήματα των ανασκαφών, αλλά με την προάσπιση του ιδίου συμφέροντος από τις επικείμενες απαλλοτριώσεις όσων ακόμη ακινήτων εμποδίζουν την πλήρη απελευθέρωση του τετραγώνου.»* (Η έμφαση δική μας)

Ποιοι είναι αυτοί οι περίοικοι στους οποίους γίνεται γενική και αόριστη αναφορά; Δηλαδή όλοι όσοι διατυπώνουν ερωτήματα ή διαφωνούν με τις επιλογές για το Νέο Μουσείο ή τον τρόπο που αυτές υλοποιούνται, είναι κάτοχοι ακινήτων στην περιοχή;

Ακόμα διαβάζουμε για μια «πρωτοφανή συστράτευση για τη ματαίωση της ανεγέρσεως του μουσείου: όσων κατοικούν γύρω και πάνω στην περιοχή, τη “Συντονιστική Επιτροπή Φορέων και Συλλόγων”, δημοσιογράφους με αταλάντευτες απόψεις και αρχιτέκτονες με αποκρυσταλλωμένες αισθητικές αρχές, περιβαλλοντολό-

γους που μάχονται για την προάσπιση των ελεύθερων χώρων και εραστές της φύσεως που αγωνίζονται για την επιβίωση του πρασίνου στην τσιμεντούπολη, γνωστούς ζωγράφους οι οποίοι τρομάζουν από την γειτνίαση του κτιρίου με τον Παρθενώνα και θεματοφύλακες ιστορικών εταιρειών, διακεκριμένους νομικούς και παρακομματικούς παράγοντες, τους κήνσορες της ηθικής νομιμότητας και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης».

Οι παραπάνω εντός εισαγωγικών απόψεις έχουν υπογραφή. Του φίλου κ. Άγγελου Δεληβοριά, κλασικού αρχαιολόγου, διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη και καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Θα περιμέναμε με ενδιαφέρον να μάθουμε ποια είναι τα ταπεινά ιδιωτικά συμφέροντα του καθενός από αυτούς οι οποίοι αποσκοπούν «στην καθυστέρηση με την παρεμβολή συνεχών εμποδίων, μηνύσεων και αγωγών, προσφυγών και ανακρίσεων, υπομνημάτων και αστυνομικών παρεμβάσεων, μ' έναν καταιγισμό κακόβουλων δημοσιευμάτων και με την κατασπατάληση του χρόνου όσων επωμίζονται την ευθύνη του έργου». Έλκει το ενδιαφέρον μας επίσης –ανάμεσα στα άλλα– και η άποψη του κ. Δεληβοριά η οποία απορρέει απ' αυτή την τελευταία παράγραφο. Προτιμά μήπως έναν κόσμο όπου το ΣτΕ (εκεί έχουν προσφύγει όλοι αυτοί οι... «ιδιώτες») και τα άλλα δικαστήρια επίσης, θα είναι διακοσμητικά στοιχεία, αφού σωστή θα είναι η μία άποψη και κατ' επέκταση στον λόγο δεν θα υπάρχει αντίλογος. Δηλαδή, αν καταλάβαμε καλά, όποιος διαφωνεί με την περαιτέρω τσιμεντοποίηση του κέντρου είναι «περίοικος» και έχει ταπεινά ιδιωτικά συμφέροντα; Ενώ πάλι όποιος συναινεί με τον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό του κ. Βενιζέλου, τα μεγαθήρια του κ. Λαμπράκη και του κ. Λιάσκα, το σούπερ ξενοδοχείο της Εκκλησίας στον Λυκαβηττό είναι πατριώτης; Τα ίδια μάς λέγανε για το Γουδή, το άλσος Ριζάρη, τον Ελαιώνα και τόσες ακόμη ασχημίες που διαπράχθηκαν ή σχεδιάζονται να διαπραχθούν στο πολύπαθο κέντρο. Εσείς, κ. Δεληβοριά, τους λέτε πατριώτες. Εμείς απλά εμποράκους του πατριωτισμού μας.

Θα επιμείνουμε με ψυχραιμία στην

αντίληψη ότι στον λόγο υπάρχει αντίλογος και δεν υπάρχουν απόλυτες αλήθειες και κατ' επέκταση φορείς που κατέχουν απόλυτες αλήθειες. Και αφού δεν υπάρχουν απόλυτες αλήθειες, αλλά όλα υπόκεινται στη δημόσια κρίση και κριτική, περιμένουμε με ενδιαφέρον τη δημοσιοποίηση των σχεδίων του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης –που ακόμα είναι «εν κρυπτώ»– και βέβαια μια πρώτη δημοσίευση της αρχαιολογικής ανασκαφής στο οικόπεδο Μακρυγιάννη.

Ο κ. Δεληβοριάς είναι ένας πολύ σημαντικός αρχαιολόγος και ένας επαρκέστατος διευθυντής Μουσείου. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο σεβόμαστε τις απόψεις του. Απόψεις όμως που συμπορεύονται με την πολιτική του ΥΠΠΟ και ελπίζουμε όχι με τις δικές του επιστημονικές αντιλήψεις. Διότι αντίθετες απόψεις, εναντίον της ανέγερσης του Ν.Μ.Α. στον συγκεκριμένο χώρο, έχουν στο παρελθόν εκφράσει πολλοί αρχαιολόγοι, καλλιτέχνες κ.ά. Θα θέλαμε να θυμίσουμε στους φιλιαναγνώστες το άρθρο του Γιάννη Χαϊνή πριν λίγο καιρό στο *Βήμα της Κυριακής* αλλά και τον σκεπτικισμό πολλών μελών της Αρχαιολογικής Εταιρείας. Ποιος δεν συμμερίζεται –ελπίζουμε και ο κ. Δεληβοριάς– τις αμφιβολίες για τη μελλοντική μεταφορά των αρχαιοτήτων από τον ένα χώρο στον άλλο και για τη δυνατότητα αποπεράτωσης του Ν.Μ.Α. έως το 2004 αλλά και τις ανησυχίες για τις τεράστιες ζημιές που θα επιφέρει η θεμελίωση του κτίσματος στις αποκαλυφθείσες αρχαιότητες. Θα περιμέναμε αυτοί οι συλλογισμοί να είχαν διατυπωθεί και από τον κ. Δεληβοριά.

Τέλος πολλοί επίσης διακεκριμένοι αρχαιολόγοι ανησυχούν λέγοντας ότι η όλη επίσπευση έχει ως μόνο λόγο την ανάληψη της διεύθυνσης του Ν.Μ.Α. από τον κ. Παντερμαλή, άλλοτε «ευνοούμενο» αρχαιολόγο του Κ. Καραμανλή και σήμερα επιστήθιο φίλο του Πρωθυπουργού και βουλευτή Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ!

Αντί

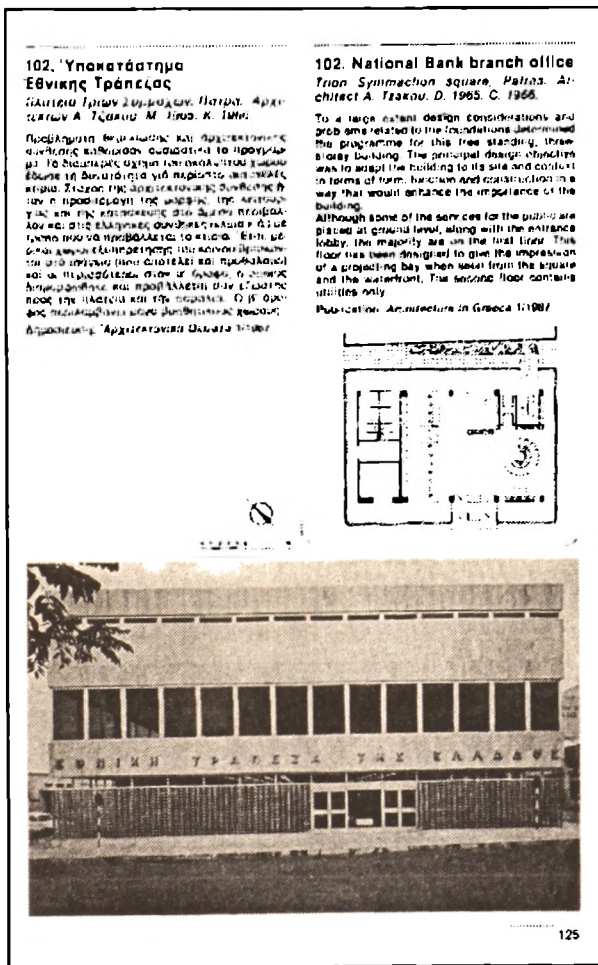
*Ο καθηγητής κ. Ζίας με όμοια επιχειρηματολογία σχετικά με το «Ξενοδοχείο της Εκκλησίας», πιστεύει ότι όσοι αντιτίθενται στην ιδέα ανέγερσης του ξενοδοχείου στην οδό Δεινοκράτους ενδιαφέρονται απλώς για την αξία της παρακείμενης ακίνητης ιδιοκτησίας τους.

Με αφορμή κάθε φορά κάποια αλλοίωση ή καταστροφή, ακόμα και την απειλή για κάτι τέτοιο, έχουν γραφτεί διάφορα (πάντα υπέρ) για την προστασία των αξιόλογων δειγμάτων της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα. Οι περισσότερες περιπτώσεις είναι εκ των υστέρων διαμαρτυρίες, αφού τέτοιες αποφάσεις εκτελούνται αστραπιαία, ακριβώς για να μην εμποδιστούν από τυχόν διαμαρτυρίες.

Θηριομαχίες στη σύγχρονη Ελλάδα

Τέτοια περιστατικά (δυστυχώς) υπάρχουν άφθονα στην πρόσφατη ιστορία. Ίσως το πιο γνωστό είναι η διαβόητη υπόθεση του εργοστασίου Φιξ στη Συγγρού (1994), έργου του Τ. Ζενέτου, αλλά ακόμα και πριν λίγες βδομάδες “μάθαμε” για ένα σπίτι του ’30 του Θ. Βαλεντή στη Νέα Σμύρνη που κατεδαφίστηκε.

Ήδη πάντως από την τόσο κραυγαλέα υπόθεση του Φιξ, έγινε αισθητό πως υπάρχουν αρκετές διαφωνίες σχετικά μ’ αυτή την αρχιτεκτονική, και μάλιστα όχι μόνο στο “ανειδίκευτο” κοινό αλλά και μεταξύ των ίδιων των αρχιτεκτόνων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η τυχόν αντίρρηση εκφράζεται με την αδιαφορία. Πράγματι, ελάχιστοι δραστηριοποιούνται κάθε φορά που εξαγγέλλεται μια τέτοια καταστροφή, ίσως περισσότερο τελετουργικά και με μικρές πιθανότητες να κερδίσουν τη μάχη. Για παράδειγμα, το πρωτοποριακό κυκλικό σχολείο του Τ. Ζενέτου στον Αγ. Δημήτριο και το ξενοδοχείο (Ξενία) «Τρίτων» στην Άνδρο του Α. Κωνσταντινίδη (ιδιοκτησία ΕΟΤ) έχουν κατά καιρούς αναφερθεί ότι κινδυνεύουν από κατεδάφιση. Οι αναφορές αυτές συνοδεύονται από χαρακτηρισμούς όπως «ιεροσυλία», «βανδαλισμός» και «προσβολή της μνήμης». Για το πρώτο έργο έχει πρόσθετα συνταχθεί ερευνητικό πρόγραμμα από το Πολυτεχνείο που εγγυάται (άμποτε) την επιβίωσή του (χρειάζεται να συγκινηθεί όμως και το Υπ. Παιδείας), ενώ για το δεύτερο τηρείται σιγή ιχθύος –

δεν είναι εύκολο να υποστηρίξει κανείς ένα άθλιο κουφάρι, διαβρωμένο από τη θάλασσα και με απαρχαιωμένο εξοπλισμό, που επιπλέον δεν αγαπήθηκε ποτέ από τους ντόπιους.

Αν για το σχολείο του Ζενέτου υπάρχουν κάποιες ελπίδες να αποκατασταθεί –επαναλαμβάνω, αν ο κ. Ευθυμίου καταλάβει τι διαμάντι έχει στην κατοχή του–, ο «Τρίτωνας» έχει ελάχιστες πιθανότητες επιβίωσης, ενώ άλλες «Ξενίες» του Κωνσταντινίδη (όπως της Μυκόνου) φαίνεται πως θα καταφέρουν να ανακαινιστούν ώστε να κρατηθούν εν ζωή. Έτσι κάθε περίπτωση

παίζεται με διαφορετικό τρόπο, και τα έργα “κερδίζουν” ή “χάνουν” για μια σειρά από λόγους, όχι πάντα συνυφασμένους με την καθαυτό αξία τους.

Αυτό τον καιρό όμως “βράζει” μια άλλη, αρκετά διαφορετική υπόθεση: οι μέλλουσες αλλαγές στις όψεις του υποκαταστήματος της Εθνικής Τραπέζης στην Πάτρα, έργο της Α. Τζάκου (1965-66), με πρωτοβουλία της ίδιας της τράπεζας. Το έργο είναι “καταξιωμένο” δείγμα του μεταπολεμικού μοντερνισμού, περιλαμβάνεται στα 116 έργα του μοναδικού ως τώρα σχετικού οδηγού του Ο. Δουμάνη (1984), και γενικά θεωρείται “διατηρητέο” (ουσιαστικά και όχι τυπικά). Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων της Πάτρας μάλιστα προγραμματίζει σχετική ημερίδα και μπορεί κανείς να προβλέψει τις έντονες αντιπαραθέσεις που θα δημιουργηθούν γύρω από αυτό το ζήτημα.

Από τη μια μεριά ο ιδιοκτήτης (η Εθνική) έχει προγραμματίσει ευρύ πρόγραμμα εκσυγχρονισμού πολλών “παλιών” καταστημάτων της τράπεζας, προσκαλώντας ορισμένα γνωστά αρχιτεκτονικά γραφεία να υποβάλουν προτάσεις για ένα νέο τέτοιο “πρόσωπο”. Η λογική που κρύβεται πίσω από την επιθυμία αλλαγής είναι πως όλα εκείνα τα κτήρια έχουν σχετική μόνο αξία, αφού εκφράζουν τα γούστα της εποχής που χτίστηκαν, ενώ σήμερα οι ανάγκες προβολής έχουν ριζικά αλλάξει και ζητούν μια άλλου τύπου αρχιτεκτονική, πιο “φιλική” και “προσιτή” στο κοινό, που να συμβολίζει τον (απαραίτητα) νεανικό, άρα γρήγορο και ανταγωνιστικό, χαρακτήρα ενός σημερινού τραπεζιτικού οργανισμού.

Δύσκολα μπορεί κανείς να προβλέψει ποιο θα είναι το πρακτικό αποτέλεσμα μιας τέτοιας αντιπαραθέσης. Το μόνο που θα μπορούσε κανείς να ευχηθεί σ’ αυτό το σημείο είναι να μην καταντήσει η πολιτική προστασίας της πρόσφατης, μοντέρνας αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα ίδια με εκείνη, την τόσο αλλοπρόσαλλη και αντιφατική, που εφαρμόστηκε στα περίφημα “νεοκλασικά” μας. Εκείνη δηλαδή που θυμίζει περισσότερο σκηνές θηριομαχίας στις ρωμαϊκές αρένες, με τους θεατές να αποφασίζουν δια βοής για τη ζωή του ενός ή του άλλου μονομάχου, έτσι στην τύχη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Η τέχνη μοιάζει μ' ένα αυγό. Πολλοί εξαντλούνται στην επιφάνειά της αλλά η ουσία της κρύβεται στο εσωτερικό: Η τέχνη είναι ένα όλον περικλειστο που δεν τεμαχίζεται ούτε για τις ανάγκες της επιστήμης ούτε για τους κανόνες της μεθοδολογίας. Ένα σπασμένο αυγό είναι μια μικρή, πλην ανεπανόρθωτη, καταστροφή. Και η τεμαχισμένη, χάριν της «επιστήμης», τέχνη θυμίζει περισσότερο ομελέτα. Το αυγό, επίσης, όπως και η τέχνη, κρύβει μέσα του το παρελθόν του αλλά και το μέλλον του: Φυσικά, αβίαστα, νομοτελειακά.

Περί αυγού, μονοκαλλιέργειας και αυτοκατανάλωσης

Μέσα λοιπόν στην τέχνη βρίσκει κανείς τη συνέχειά της, καθώς το κάθε ρεύμα, κίνημα, ή έστω φαινόμενο, εκκολλάπει την διάδοχό του κατάσταση. Η τέχνη είναι ανεξάρτητη αλλά και εξαρτημένη. Εξαρτάται από τις συνθήκες του χώρου και του χρόνου, όμως κέκτηται την σχεδόν εωσφορική δύναμη να υπερβαίνει τις συνθήκες αυτές. Να τις εκμηδενίζει. Σήμερα η τέχνη του δυτικού κόσμου ραγδαία «εξορθολογίζεται» και βιομηχανοποιείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε την τέχνη να υποκαθιστούν οι μηχανισμοί παραγωγής και προβολής της, τα μουσεία, τα έντυπα, οι έμποροι, οι θεωρητικοί, οι managers ή οι ποικίλοι γραφειοκράτες δημιουργοί. Στις μέρες μας αυξάνονται οι ζωγράφοι, οι γλύπτες, οι λογιές εικαστικοί, αλλά μειώνονται ανησυχητικά οι καλλιτέχνες. Αυτοί δηλαδή που χλευάζουν τον «ορθό λόγο» και αντιστέκονται στην τυποποίηση και βιομηχανική εκμετάλλευσή του εσωτερικού μας κόσμου.

Αυτοί είναι μέσα στο αυγό και τρέφονται τόσο από το ασπράδι όσο και από τον κρόκο του. Τι κι αν –σχετικά– δυσφορούν; Δεν μπορούν κατά βάθος να κάνουν αλλιώς. Οι λοιποί βρίσκονται επάνω ή περί το αυγό, κυκλοφορούν, σχολιάζουν, προσέχουν να μην εκθέσουν και να μην εκτεθούν, αγωνιούν μήπως και ραγίσει το κέλυφος: Σιγά τ' αυγά!

Την τέχνη την φτιάχνουν άνθρωποι

όπως τ' αυγά οι κότες. Μόνο που η τέχνη προηγείται κι έπεται με τον ίδιο υπαρξιακό τρόπο που προηγείται κι έπεται η κότα του αυγού και τούμπαλιν.

Συχνά σκέφτομαι ότι η ελληνική τέχνη υπάρχει ερήμην... αν όχι της τέχνης γενικώς, πάντως ερήμην της παγκόσμιας ιστορίας της.

Μοιάζει η ελληνική δημιουργία να είναι ένα ερζάτς φαινόμενο, ένα είδωλο όπου στα μεγάλα ονόματα και στους μεγάλους σταθμούς της διεθνούς «τέχνης» αντιστοιχούν οι δικοί μας τοπικοί «ήρωες», σχεδόν σε πλήρη αντιστοιχίση.

Έτσι πλάι στον Σεζάν αναφέρεται ο Παρθένης, πλάι στον Γκωγκέν ο Μαλέας, στον Βλαμένκ ο Ν. Λύτρας, στον Ματίς ο Τσαρούχης, στον Καντίνσκυ ο Σπυρόπουλος κ.ο.κ. Έπίσης αναγνωρίζουμε την ελληνική εκδοχή του Ιμπρεσιονισμού ή των Nabis ή του Εξπρεσιονισμού –όπου το ελληνικό πάρισο του Κίρχνερ ή του Σουτίν είναι ο Μπουζιάνης– κ.ο.κ. Ή πάλι ξέρουμε τους Nouveaux Réalistes λόγω της ενδιάμεσης –έστω– σχέσης τους με τον Κεσσανλή, ή την Arte Povera λόγω Κανιάρη κ.λπ. Ο Κουνέλλης πάλι, ο «ήρωας» της Arte Povera, εντάσσεται σ' αυτό το πανευρωπαϊκής δράσης κίνημα επειδή έγκαιρα προσεχώρησε στο ιταλικό καλλιτεχνικό milieu και από τη δεκαετία του '60 συνοδοιπορεί με τον Paolini, τον Merz, τον Pistoletto.

Έως τώρα στη διεθνή τέχνη έχουμε προσφέρει μονάδες, όχι σώμα δημιου-

Φωτ.: Τάκης Διαμαντόπουλος

Η τέχνη ήταν και είναι ένα αυγό, όπου μέσα του φύεται το σπέρμα του επόμενου ρεύματος. Η στρόγγυλη και περικλειστή σαν αυγό ελληνική τέχνη λειτουργεί καθαρά ως ένα τοπικό φαινόμενο· υπάρχει ερήμην του αυγού της και γι' αυτό είναι σαν να μην υπάρχει.

Όσο είναι λοιπόν λάθος να λέμε ότι ο Γύζης είναι ακαδημία, άλλο τόσο είναι λάθος να λέμε ότι είναι πρωτοπορία.

Κάπου στην μέση είναι η αλήθεια.

Παράδειγμα ο Μαυροΐδης: ένα γοητευτικό ισορρόπημα ποίησης, αυθορμησίας και ενστίκτου.

Ό,τι πιο αισιόδοξο στη μίζερη αν και «εκαυγχρονισμένη» Ελλάδα: Ο λόγιος ζωγράφος Γιώργος Μαυροΐδης, γεννημένος το 1913, τα τελευταία του έργα που φέρουν τη χρονολογία 2002 και η αναδρομική έκθεση που ετοιμάζει τον Ιούνιο του 2003 στο Μουσείο Μπενάκη.

γίας ή συγκροτημένο λόγο.

Το γεγονός αυτό έχει να κάνει και με τη μικρή και αρκετά ανοργάνωτη εσωτερική αγορά. Το μέγα σφάλμα πάντως είναι πως αντί να εξάγουμε ιδέες και να εισάγουμε κριτήρια και τρόπους συμπεριφοράς, πράττουμε το αντίθετο. Δηλαδή εισάγουμε ιδέες και βάσει αυτών ρυθμίζουμε την εγχώρια καλλιτεχνική παραγωγή. Ή πάλι «εξάγουμε» ό,τι ακριβώς περιμένει να δει η διεθνής αγορά από μας: την –τελικά– ηττημένη μας συμπίεση προς το ισχύον παγκό-

σμιο μοντέλο. Κι εδώ είναι η απάτη. Το ισχύον μοντέλο είναι ένα επιφαινόμενο της κρατικοοικονομικής διαχείρισης της τέχνης και της πολιτιστικής βιομηχανίας. Δεν είναι καλλιτεχνικό φαινόμενο και δεν θ' αντέξει στη βάσανο του χρόνου. Άρα ας μην μας ξυπάζουν οι προβολείς και ο θόρυβος. Θα τολμούσα να πω πως in the long run είναι το ίδιο ανύπαρκτος στην κλίμακα των καλλιτεχνικών αξιών ο Jean Michel Basquiat, παρά τα βιβλία, τις εκθέσεις, τον Warhol ή και την ταινία του J. Schnabel, όσο και ο άμοιρος απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών Αθηνών που αισθάνεται να συνθλίβεται από την έλλειψη κοινού αφενός, και από την κατάχρηση καλλιτεχνικής εξουσίας εκ μέρους των πατρώνων της τέχνης αφετέρου.

Αυτό που θέλω να πω είναι ότι η τέχνη και οι εσωτερικοί μηχανισμοί της δεν εκλογικεύονται, ούτε καταλήγουν σε νόρμες παραγωγής και κανόνες επιτυχίας.

Η αληθινή ευτυχία μας δεν ανταλλάσσεται με καμία συνταγή ευτυχίας και με κανένα προσωπείο ευτυχισμένου.

Ο Μοντερνισμός υπήρξε η τελευταία εκδοχή του ευρωπαϊκού καρτεσιανισμού, του πνεύματος δηλαδή της *οικουμενικότητας* (Πιερ Γκενασιά). Ο Ντεκάρτ έλεγε ότι λυδία λίθος της πραγματικής σκέψης είναι η οικουμενικότητά της. Δηλαδή επειδή η σκέψη δεν έχει χρώμα ή εθνοτική ρίζα, μας επιβάλλει να υπερβούμε κάθε ιδιαιτερότητα. Αν όμως η σκέψη είναι σε άμεση συνάρτηση προς τη γλώσσα, τότε και η σκέψη, όπως και η γλώσσα, εξαρτάται και από το χρώμα και από την εθνοτική ρίζα. Σαφώς τα cogito, η μέθοδος εργασίας δηλαδή, εξομαλύνουν και γενικεύουν τα επιμέρους. Αυτά όμως τα επιμέρους, έστω και ως σπέρμα, εξακολουθούν να υφίστανται. Έτσι ο Αριστοτέλης μεταφραζόμενος στα λατινικά και από εκεί σ' όλες τις λατινογενείς γλώσσες δεν είναι πια ο Αριστοτέλης του 4ου αι. π.Χ., ο Αριστοτέλης της εντελέχειας και των *Πολιτικών*. Έχει υποστεί τη μοιραία μετάλλαξη της νέας γλώσσας ή της νέας εποχής. Γι' αυτό και στις πιο κρίσιμες στιγμές των μεταφράσεων οι παραδειγματικοί όροι παραμένουν ως έχουν π.χ. mimesis, idea, poesis.

Η τέχνη πάλι είναι μια οικουμενική γλώσσα· ως γλώσσα όμως, δηλαδή ως

μηχανισμός επικοινωνίας, φέρει και εγγράφει τα ιθαγενή χαρακτηριστικά των χρηστών της. Χαρακτηριστικά που θα ήταν εξαιρετική αφέλεια και συγχρόνως πνευματική πτωχία ν' απεμπολήσει κανείς. Η οικουμενικότητα χωράει άπειρες οικουμενικότητες τελικά.

Descartes: αφετηρία του κοσμικού πνεύματος, της διάκρισης της γνώσης ή της ηθικής από τη θρησκεία.

Αν πάντως η διεθνής τέχνη επιβάλλει τη μονοκαλλιέργεια ενός απαράβατου καλλιτεχνικού δόγματος, η εντόπια υποκρισία προτείνει αυτοκατανάλωση: δηλαδή Φασιανό τρώω και Φασιανό μαρτυρώ· ή Μυταρά, ακόμη χειρότερα, που είναι και «πολιτικοποιημένος».

Στην εποχή μας ακμάζει μια ιδέα που έχει να κάνει πρωτίστως με την αγορά και τα κριτήριά της. Εξετάζουμε την τέχνη αποκλειστικά σε σχέση με τον υπαρκτό ή ανύπαρκτο αποδέκτη της και υιοθετούμε χυδαία την καθόλα χυδαία λέξη «καταναλωτής», ή πάλι εξισώνουμε το έργο τέχνης προς την καθόλου χυδαία πλην ανακριβή λέξη «προϊόν». Χρήστες λοιπόν και καταναλωτές και προϊόντα κι ένα κοινό που δεν υπάρχει· και ακριβοδίκαια ο θρήνος για το τέλος της τέχνης και το τέλος της ζωγραφικής και το τέλος του τέλους της αισιοδοξίας κ.ο.κ.

Είναι όμως έτσι τα πράγματα; Προσωπικά, παρά την τόση θανατολογία, πιστεύουμε ότι η λογική που λέει ότι η τέχνη πέθανε επειδή η αγορά δεν ενδιαφέρεται, πέθανε. Η τέχνη παίρνει χίλιους δρόμους πέραν των θεσμοθετημένων, σαν τους χείμαρρους που ανατρέπουν τις μπαζωμένες κοίτες και ελευθερώνεται. Σήμερα βιώνουμε ένα καθεστώς αντιβασιλείας· ο βασιλιάς λείπει στον πόλεμο και ο διάδοχος είναι ακόμη πολύ μικρός. Ας μην θλίβονται οι πληττόμενοι, γιατί σύντομα «έσεται ήμαρ».

Νά ένα ιστορικό παράδειγμα:

Το 1950 ήταν έτος εξαγωγής της ελληνικής τέχνης.

Κατά την πρώτη μεταπολεμική συμμετοχή της Ελλάδος στην Biennale Βενετίας, έναν θεσμό ο οποίος σταθερά ακολουθεί την εξέλιξη της εικαστικής μας παραγωγής και γίνεται συχνά το κορυφαίο μέτρο αξιολόγησης δημιουργών και δημιουργημάτων, αποστέλλο-

νται ο Μπουζιάνης, ο Γκίκας, ο Απάρτης, ο Τάσος, ο Ζαΐρης κ.ά.

Το ίδιο φθινόπωρο οργανώνεται στο Λονδίνο έκθεση ελληνικής τέχνης με την τριάδα Γκίκας-Παπαλουκάς-Κόντογλου. Η επιλογή είναι ενδεικτική και εξαιρετικά διαφωτιστική των τάσεων και των διαθέσεων που κυριαρχούν εκείνη την εποχή. Κατ' αρχήν διαπιστώνεται η δημοτικότητα του Γκίκας, ενός κοσμοπολίτη δημιουργού με πολυάριθμους φίλους τόσο στο Παρίσι όσο και στο Λονδίνο.

Κατόπιν ο κοσμοκαλόγερος Φώτης Κόντογλου, «δάσκαλος» μα και ιδεολογικός αντίπαλος του προηγούμενου, και τέλος ο Σπύρος Παπαλουκάς, ίσως ο πιο ζωγραφικός δημιουργός του 20ού αι.

Το 1951 θα εκθέσει στη γκαλερί Art du Faubourg του Παρισιού και στην Redfern Gallery του Λονδίνου ο έτερος καπαδόκης Γιάννης Τσαρούχης, εγκαινιάζοντας έτσι τη διεθνή του σταδιοδρομία.

Την ίδια πάνω-κάτω εποχή στην Αθήνα η έκθεση των ανδρικών γυμνών του, αλλά και των γυμνών κοριτσιών του Γ. Μόραλη στην Δ' Πανελλήνια (Απρίλιος-Μάιος του 1952) θα προκαλέσει την παρέμβαση της αστυνομίας. Η κυβέρνηση Παπάγου δεν είναι διατεθειμένη να επιτρέψει σε κανέναν να αμφισβητήσει εν τοις πράγμασιν τα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη.

Ίσως, τελικά, η μεγαλύτερη συμβολή του Γ. Τσαρούχη να έγκειται σε αυτό ακριβώς: Ότι σε μιαν εποχή εξαιρετικά πρώιμη τόλμησε να αμφισβητήσει τα κυρίαρχα σχήματα της εν χριστώ οικογένειας και να μιλήσει για την επιθυμία και το δικαίωμα του ερωτικού σώματος. Ως τέτοιος αντιμετωπίστηκε σαν αποδιοπομπαίος τράγος, ανάλογες όμως ιδέες υπεστήριξαν ο Δημήτρης Καπετανάκης, ο Ανδρέας Εμπειρίκος, ο Νίκος Καλαμάρης (Νικήτας Ράντος, Νίκολας Κάλας) και βέβαια ο Διαμαντής Διαμαντόπουλος, ο οποίος σταδιακά από το 1949 αυτοαπομονώνεται αρνούμενος να εκθέσει ή να συνεργαστεί στην εμπορία του έργου τέχνης. Ο προσωπικός του Σταυρός «μεταφέρθηκε» επί τριάντα περίπου χρόνια. Και γι' αυτόν όμως υπήρξε μια ιδιότυπη μορφή Ανάστασης.

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Πολλοί παίζουν με το κομπιούτερ και καταπιάνονται να αλλοιώνουν τις εικόνες του πραγματικού, να τις μεταμορφώνουν σύμφωνα με τις έμμονες ιδέες τους και την έμπνευση της στιγμής. Το αποτέλεσμα αυτής της επεξεργασίας είναι αμφίβολο. Ελάχιστοι πετυχαίνουν να φτάσουν το ύψος ενός έργου με ιδιαίτερο ύφος, συνέπεια και εννοιολογική γραμμή.

«Ο πλησίον» της Δέσποινας Μεϊμάρογλου

Μια εξαιρετική περίπτωση εννοιολογικού και τεχνολογικού καλλιτέχνη είναι η Δέσποινα Μεϊμάρογλου. Η Μεϊμάρογλου από νωρίς επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και επιδεξιότητα για την τυπωμένη εικόνα. Είτε πρόκειται για κλασική χαρακτηριστική εικόνα, είτε φωτοτυπική, είτε τυπωμένη απ' το κομπιούτερ, η εικόνα αυτή παρουσιάζει την τελειότητα της αχειροποίητης. Δεν φέρει δηλαδή το συναισθηματικό αποτύπωμα που αφήνει η έστω και μικρή αδεξιότητα του χεριού όταν μεταχειρίζεται πινέλο, πένα ή μολυβί. Ο Άντυ Γουόρχωλ, που επεδίωκε ανάλογη τε-

λειότητα και αποστασιοποίηση, συνειδοτοποιώντας τη φόρτιση του προσωπικού χναριού έβαζε τη μητέρα του να υπογράφει τα έργα του κι αργότερα δεν τα υπέγραφε. Κι είναι η τελειότητα αυτή που εντυπωσιάζει, γοητεύει και μαγνητίζει, γιατί μοιάζει με παρθενογένεση, με θαύμα που σου επιβάλλεται και αδυνατείς να το αμφισβητήσεις. Γι' αυτό και τα έργα του Γουόρχωλ χαρακτηρίζονται από ψυχρή αίγλη.

Αυτήν ακριβώς την τέλεια εικόνα έχει διαλέξει η Μεϊμάρογλου για να μας διηγηθεί τα τέρατα και τα σημεία των ημερών μας που έρχονται μέσω της πληροφόρησης, και της δημιουργούν

συναισθηματικό σοκ, την πληγώνουν και την οργίζουν, εκείνα που θέλει να ξεορκίσει.

Φυσικά μια τέτοια εικόνα έχει και τα τρωτά της. Άσαρκη, φιλμική, ευάλωτη στην υλικότητά της –οι εικόνες αυτές δεν γνώρισαν τη δοκιμασία του χρόνου, αλλά ποιος νοιάζεται σήμερα για την αιωνιότητα;– είναι μια εύθραυστη φαντασμαγορική μαρτυρία. Ωστόσο η καλλιτέχνίδα κατορθώνει χάρη στις επεμβάσεις της να αποκρυσταλλώσει τη φευγαλέα ένταση που έχει στην ύφανσή του το ενσταντανέ και να μεταβιβάσει το χρωματιστό θάμπος και το γρήγορο που μας προσφέρει καμιά φορά ο κινηματογράφος. Στα έργα της σταματά τη δράση στο χρόνο μηδέν και μετέωρη αλλά ζεστή την αφήνει να πέσει πάνω στην ταραγμένη κιόλας συνειδήσή μας.

Ο κινηματογράφος, το βίντεο και η φωτογραφία της επικαιρότητας είναι πηγές έμπνευσης για τη Μεϊμάρογλου. Το τραγικό συμβάν, η σκηνή βίας, η θέα όπλων και αιματοχυσίας, η καταδίωξη, οι κάθε είδους βιαιοπραγίες που θα βρεθούν μπροστά της εν είδη ντοκουμέντου αποτελούν ψηφίδες που με το χρόνο συσπειρώνονται, ταξινομούνται και μπαίνουν στη λογική του έργου της. Μια μικρή, ασήμαντη φωτογραφία κομμένη από ένα περιοδικό, που η καλλιτέχνης σέρνει για μήνες στην τσάντα της και φυλά θρησκευτικά, είναι ικανή να την φαντασιώσει μέχρι ντελίριου και να γίνει απαρχή μιας καινούργιας σειράς της.

Ωστόσο η τοποθέτηση είναι εννοιολογική. Το θέμα προϋπάρχει της εικόνας, μια κρυφή οργή βρίσκεται σίγουρα μέσα στο άτομο της Μεϊμάρογλου, μια επανάσταση, όταν το φοβερό πραγματικό έρχεται να την συναντήσει, να γίνει ο μαγικός καταλύτης που θα φέρει στην επιφάνεια συνειρμούς, αντιστοιχίες, και θα την βοηθήσει να το υλοποιήσει.

Οι εικόνες της Μεϊμάρογλου έχουν μια ελλειπτική αφήγηση που διεγείρει το ενδιαφέρον του θεατή, χωρίς ωστόσο να του δώσουν μια σαφή ιδέα εκείνου που συμβαίνει. Με τη σειρά του φαντασιώνεται, μπαίνει σε μια ατμόσφαιρα, γοητεύεται, επαναστατεί, μπλέκεται στο παιγνίδι της και στην κρίση του, δεν ξέρει τι να σκεφτεί. Συχνά οι εικόνες αυτές φτάνουν μέχρι την αφαίρεση και τότε ανακαλύπτουμε τις εξαιρετικές δυνατότητες του κομπιού-

τερ όταν βρίσκεται σε καλά χέρια.

Ωστόσο η αφήγηση, έστω κι αποσπασματική, είναι κυρίαρχη. Οι βεντέτες των εικόνων είναι θύματα και εκτελεστές. Η θέση του εκτελεστή είναι αμφίροπη: είναι ένας αντιήρωας σ' ένα χώρο όπου η ζέση του κόκκινου χρώματος αφθονεί. Τα θύματα είναι πιο δελεαστικά, ασκούν μια επικίνδυνη γοητεία – με την έννοια της γητειάς – στην καλλιτέχνηδα. Ο οίκτος, η ταυτοποίηση δίνουν στις αδύναμες και συγχρόνως ηρωοποιημένες μορφές τους μια ιδιαίτερη ακτινοβολία. Η άδική τους εκτέλεση, η απειλή που τα κατατρέπει τους προσδίδει μια ρομαντική διάσταση, μια παράξενη αποθέωση. Οι μοίρα των θυμάτων αυτών που είναι όλες γυναίκες αποτελεί το πιο σημαντικό θέμα της Μεϊμάρογλου: γυναίκες κατατρεγμένες, τυραννισμένες, γυναίκες δολώματα στην αυτοκρατορία του σεξ. Όμορφες σαν άψυχες κούκλες, εύθραυστες και εφήμερες πίσω απ' τη γυαλάδα του πλεξιγκλάς. Πώς άραγε θα μας κάνει να μοιραστούμε μαζί της σαγήνη και λύπησή;

Ένα άλλο εύρημα της Μεϊμάρογλου είναι η χρήση των κειμένων. Με ιδιαίτερα προσεγμένη τυπογραφία, τα κείμενα αυτά αποτελούν ένα ιδιόρρυθμο ρεπορτάζ δίπλα στις εικόνες: φράσεις αποσπασματικές, εμβληματικές, εμφαντικές, συνεργούν στο μήνυμά τους.

«Δεν υπάρχει καμιά περίπτωση να αποδράσει...» είναι ίσως η πιο συνθετική φράση που αφορά σ' όλες αυτές τις γυναίκες-θύματα που βιάζονται, που μένουν έγκλειστες σε φυλακές, που πεθαίνουν από έιτς κ.λπ. Σ' αυτά τα τόσο προσωπικά της χρονικά η καλλιτέχνηδα ανακατεύει τα αμερικάνικα με τα ελληνικά. Είναι γιατί μέσω του κινηματογράφου έχουν γίνει η γλώσσα της βίας; Ίσως γιατί η γλώσσα αυτή τείνει να καταβροχθίσει όλες τις άλλες;

Πρόκειται για έργο ηθικό; Διδακτικό; Αμφίροπο, διαλαλεί πόσο η βία είναι της μόδας και πόσο επικίνδυνο είναι να την επιδεικνύουμε έστω και για να τη δικάσουμε. Με εικόνες μάλιστα τόσο αισθητικοποιημένες και αναγνωρίσιμες από τα μίντια... Είναι κατά κάποιο τρόπο η σοφτ όψη μιας κοινωνίας που μας κάνει να καταπίνουμε τα ανήκουστα.

Η Δέσποινα Μεϊμάρογλου, η ίδια θύμα των συγκλονιστικών εικόνων που

μας μυδραλιοβολούν καθημερινά, μας χτυπάει τον κώδωνα του κινδύνου. Το έργο της εμπεριέχει επίσης έμμεσα μια σκέψη για το ρόλο του καλλιτέχνη. Ο καλλιτέχνης, ίσως πιο ευαίσθητος από μας με τα μέσα του, είναι κατά κάποιο τρόπο η συνείδησή μας.

Στον τίτλο της έκθεσης, ο όρος «πλησίον» έχει βέβαια την ευαγγελική σημασία. Η Μεϊμάρογλου κάνει συχνά αναφορές σε θρησκευτικά κείμενα, όπως στην Αποκάλυψη, που φωτίζουν μ' εύγλωττο τρόπο τις εικόνες της. Εδώ ο «πλησίον» συναντά εκείνο ακριβώς που η Κική Δημουλά έχει πει καυστικότερα στο ομώνυμο ποίημά της «Το πλησιέστερο». Το ποίημα μιλάει για κείνο το κατακουρασμένο ανόητο πουλάκι που ψάχνει το πλησιέστερο κλαδάκι για να ξαποστάσει. Κι εκεί η μεγάλη Πείρα τού απαντά: «...Το πλησιέστερο κλαδί είναι ο θάνατός σου ή ζωή μου».

Την έκθεσή της αυτή, με έργα που στο σύνολό τους ανήκουν στον συλλέκτη κ. Πορταλάκη, παρουσιάζει τις μέρες αυτές το Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας Ρεθύμνης στους χώρους της Δημοτικής Πινακοθήκης «Λ. Κανακάκης» στο Ρέθυμνο. Ο κ. Πορταλάκης ανήκει στην κατηγορία των μαικηνών που, σύμφωνα με μια αρχαία ελληνική συνήθεια, αυτόκλητοι αναλαμβάνουν να κάνουν εκείνο που δεν εκτελεί κανένας κρατικός φορέας. Κάτοχος μιας πολύ μεγάλης συλλογής σύγχρονης ελληνικής τέχνης επιτρέπει με τις αγορές του στους καλλιτέχνες να συνεχίσουν το έργο τους. Είναι συγκινητική η προσφορά του στο χώρο της πατρίδας του, και η παρουσίαση του έργου της Μεϊμάρογλου στην Κρήτη είναι ένα σημαντικό καλλιτεχνικό γεγονός που φέρνει το κοινό αντιμέτωπο με ένα ολοκληρωμένο σύγχρονο έργο. Θα ήθελα να πιστέψω πως το κοινό της Κρήτης θα ευαισθητοποιηθεί ανάλογα· κι αυτό βέβαια θα γίνει μόνο αν οι προσπάθειες είναι συνεχείς και γίνονται από διάφορους φορείς και σε όλα τα επίπεδα. Θα ήταν θαυμάσιο επίσης τέτοια έργα ελληνικών καλλιτεχνών με αντίστοιχη υποστήριξη να δείχνονται και στο εξωτερικό, έτσι ώστε η καλλιτεχνική παρουσία της Ελλάδας να πάψει να φαίνεται στους υπερόπτες ξένους περιθωριακή.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΤΡΙΣΟΝ-ΜΙΛΣΑΝΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Γ. Ι. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Τό 'Αντίστροφον Λεξικόν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Γ. Κουρμούλη εἶναι τό πρῶτο λεξικό αὐτοῦ τοῦ εἶδους στήν Ἑλληνική βιβλιογραφία. Σ' αὐτό οἱ λέξεις κατατάσσονται μέ βάση ὄχι τό πρῶτο γράμμα, δηλαδή, κατά τήν εὐθεῖα ἀλφαβητική τάξη τους, ἀλλά ἀντίθετα, μέ βάση τό τελευταῖο γράμμα τους καί κατά τήν ἀντίστροφη φορά τους ἀπό δεξιά πρὸς τά ἀριστερά. Ἔτσι π.χ. οἱ λέξεις ἀντιστρέφω, ἀντιστροφή, ἀντίστροφα κατατάσσονται ἡ πρώτη στό ω, ἡ δεύτερη στό η καί ἡ τρίτη στό α.

Β' Ἔκδοση, δεμένο, μέ 837 σελίδες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα

Τηλ.: 010 36.27.318

www.papadimasbooks.gr

e-mail: papadimas@atp.gr

Κάπου στο Ελσίνκι, σε έναν ανοιχτό, ουδέτερο χώρο. Τον ήρωα τον έχει πάρει ο ύπνος στο παγκάκι. Δίπλα του μια βαλίτσα, όλο το έχειν του. Μια συμμορία τον ληστεύει κακοποιώντας τον σχεδόν θανάσιμα. «Ανασταίνεται», με το πρόσωπο καλυμμένο με επιδέσμους. Δεν θυμάται τίποτα. Ούτε καν το όνομά του. Έχει χάσει τη μνήμη του από τον άγριο τραυματισμό.

Τρόποι αγάπης και μοναξιάς

Ο Μάρκου Πελτόλα και η Κάτι Ούτινεν στην ταινία του Άκι Καουρισμάκι *Ο άνθρωπος χωρίς παρελθόν*.

Τον περιθάλλει ένα απόκληρο ζευγάρι που ζει σ' ένα τσίγκινο τολ, στο περιθώριο της πόλης. Γύρω τους ζει και περιφέρεται ένας κόσμος λούμπεν, όμοιος με αυτούς. Ο μόνος φανερός είναι η παρουσία και το συσσίτιο του «Στρατού της Σωτηρίας».

Ο Ανώνυμος (Μάρκου Πελτόλα) βαθμιαία επανεντάσσεται στη ζωή, προσαρμοζόμενος στο καινούργιο περιβάλλον, σαν να έχει, στην ίδια σωματική σκευή, γεννηθεί ένας άλλος άνθρωπος. Ένας άνθρωπος, δίχως παρελθόν, δίχως όνομα, δίχως ταυτότητα. Το καινούργιο του περιβάλλον, μια κοινωνία, ταξικά όμοια με αυτόν, τον αποδέχεται. Το ίδιο τον αποδέχεται και η μοναχική (παραιτημένη;) Ίρμα (Κάτι Ούτινεν) του Στρατού Σωτηρίας. Η αποδοχή και η εκ μέρους της συμπαράσταση θα εξελιχθεί σε ερωτική ολοκλήρωση.

Όταν ο Ανώνυμος χρειαστεί τις επί-

σημες υπηρεσίες (Γραφείο Εργασίας, Αστυνομία, Τράπεζα κ.λπ.), τα προβλήματα που ανακύπτουν μοιάζουν αξεπέραστα· είναι ένας ανώνυμος, δεν υπάρχει. Εντούτοις υπάρχει ο άλλος, που ο ίδιος ο Ανώνυμος δεν θυμάται τον εαυτό του. Το κράτος, η εξουσία, τον βρίσκει. Τα γεγονότα, που σηματοδεύονται από διαδοχικές ανατροπές, απόλυτα σχηματικές, στις παρυφές αφηγηματικού μπουρλέσκ. Δίχως ο Καουρισμάκι να εγκαταλείπει στιγμή τον κεντρικό του ήρωα, γεμίζει την αφήγηση με εύστοχες σφήνες και με σύντομα περάσματα, κοινωνικά σχόλια και αντίστοιχες καταγγελίες που δικαιολογούν απόλυτα την επιλογή και την εμμονή σ' αυτό το περιβάλλον μιας παθητικής παραδοχής της μοίρας.

Ο Φινλανδός Άκι Καουρισμάκι δεν είναι ιδιαίτερα γνωστός στο ελληνικό κοινό, παρά μόνο σ' αυτό που ανεξήγητα έχει κατηγοριοποιηθεί ως *σινεφίλ*.

Σκηνοθέτης, από επιλογή του, των ελάχιστων μέσων, των –μη περαιτέρω– λιτών τρόπων, μιας «ασκητικής» αισθητικής, και μιας ιδεολογικής άνεσης από το μελό στο κωμικό κι ανάμεσά τους το πολιτικό πολυπλόκαμο και πολυδιάστατο περιβάλλον (ανεργία, αποξένωση, γραφειοκρατία), όλα σε μια σχεδόν σουρεαλιστική ανατρεπτική διαδικασία. Διάλογοι σχεδόν τηλεγραφικοί, πλάνα χωρίς ιδιαίτερη επεξεργασία – ούτε περύτεχνες γωνίες λήψης, ούτε οι φρενήρεις ρυθμοί της αμερικανικής βιομηχανίας. Έτσι, εκείνο το πεδίο που μένει ελεύθερο να πλουτίζει την ταινία, και να δικαιολογεί τη φήμη του δημιουργού της, είναι τα αισθήματα. Αν σ' αυτά θεωρηθεί ότι έχουν θέση και αυτά του κουρασμένου δυτικού ανθρώπου, του καταναλωτικού μοντέλου ή του αφυδατωμένου γραφειοκράτη με τις τυποποιημένες αντιδράσεις του, τότε ο Καουρισμάκι αρχίζει απ' αυτό το σημείο μηδέν για να φτάσει στους ανέστιους φίλους του ανώνυμου ήρωα με την πλούσια συντροφικότητα, και να κορυφωθεί με το ειδύλλιο της Ίρμα, του Στρατού της Σωτηρίας, και του όχι πλέον ανώνυμου, αφού η λογική συνέπεια της αφήγησης δεν επιλέγει εκδοχές απροσδόκητης κατάληξης. Η αισιοδοξία και η ελπίδα παραμένουν το αντίπαλο δέος της βίας, του παραλογισμού και του εγωισμού.

Παρά ταύτα, κάποιες φορές ο θεατής έχει την αίσθηση ότι ο σεναριογράφος και σκηνοθέτης Καουρισμάκι τελικά υπονομεύει συνολικά τη λογική της ταινίας του, σαρκάζοντας αυτό τον κοινωνικό ορίζοντα που περιγράφει. Ο μινιμαλισμός του ηχεί σαν μια απάντηση απελπισίας. Από το πλήθος όσων καθημερινά συμβαίνουν, ελάχιστα είναι αυτά που διαθέτουν ηθικό και αισθηματικό χυμό, και αυτός ο χυμός είναι ελάχιστος.

Προσωπικός αυστηρά ο κινηματογράφος του Καουρισμάκι θα μπορούσε να φέρει στο μυαλό του θεατή (ασφαλώς από άλλους δρόμους) το σινεμά του Ρουίζ, του Ολιβέιρα ή του Χάνεκε και κάποιων (ελάχιστων) άλλων «μοναχικών» που υπηρετούν με εμμονή το ανθρωπιστικό τους όραμα. Η απόγνωση και η αισιοδοξία δεν είναι τόσο ξένες μεταξύ τους όσο αρχικά δείχνουν.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

«Μπάαντερ» Ακόμα μία ταινία για τη RAF

Τα «μολυβένια χρόνια» επανέρχονται στον κινηματογράφο. Μετά την *Μάινχοφ* του Τ. Κούλμας, η *Ηρεμία μετά τον πυροβολισμό* του Φ. Σλαίντορφ, ο *Στάρμπακ - Χόλγκερ Μάινς* του Γκ. Κόνραντ, το *Black Box BRD* του Α. Βάιελ, που προβλήθηκε πρόσφατα στο Ινστιτούτο Goethe, αλλά ακόμα κι ο *Μπάαντερ* του Κ. Ροτ, είναι ταινίες που δεν θα μπορούσαν να είχαν γυριστεί τη δεκαετία του '80. Η γερμανική κοινωνία, μετά την ενοποίηση, δείχνει πιο ανεκτική (ακόμα και στις επιταγές του οίκου μόδας Prada, που επηρεάστηκε από την εμφάνιση των μελών της «Μπάαντερ-Μάινχοφ») στα ζητήματα της ένοπλης σύγκρουσης με το κράτος που έθεσαν, επιτακτικά αλλά και αδιέξοδα, τα μέλη της RAF, με αποκορύφωμα την απαγωγή και «εκτέλεση» του Χανς Μάρτιν Σλάυερ, την αεροπειρατεία στο Μογκαντίσου και τον θάνατο ιδρυτικών μελών της οργάνωσης στις φυλακές υψίστου ασφαλείας στο Στάμχαϊμ τον Οκτώβριο του 1977.

Ο κινηματογραφικός (σκηνοθετημένος) Μπάαντερ του Κρίστοφερ Ροτ είναι, πράγμα φυσικό, λιγότερο εκρηκτικός και λιγότερο αντιφατικός από τον πραγματικό Μπάαντερ. Παρουσιάζει τον εκ των πρωταγωνιστών των «μολυβένιων χρόνων» σαν ένα «είδωλο της πυρ», όπως προσάπτει βάσιμα η Άστριντ Προλ στον σκηνοθέτη: λίγο μπον βιβέρ, λίγο αλητάκο, λίγο κλεφτρόνι, λίγο

εραστή και λίγο «εξεγερμένο χωρίς αιτία». Η ιστορία της οργάνωσης, τα πρόσωπα, οι ιδέες, η δράση και οι σχέσεις τους αποκτούν τον χαρακτήρα ενός lifestyle του '60. Ο Μπάαντερ γίνεται ένας easy gunner, στο πρόσωπο του οποίου αποτυπώνεται η βιαιότητα και η επιθετικότητα των μελών της οργάνωσης, αλλά και το κίνημα διαμαρτυρίας, η πολιτική στράτευση και η χειραφέτηση μιας νεολαίας που αναζητεί την ταυτότητά της πρωτίστως μέσα από τη σύγκρουση γενεών και την αντιπαράθεση με το βεβαρυμένο ιστορικό παρελθόν.

Ο Μπάαντερ είχε αδυναμία στα ακριβά αυτοκίνητα, αλλά δεν φορούσε κοστούμι, όπως θυμάται η Προλ. Στη *Χαμένη τιμή της Καταρίνα Μπλουμ* των Σλαίντορφ-Τρότα, ο κινηματογραφικός Μπάαντερ οδηγεί μια Πόρσε, όπως και στην πραγματικότητα, όταν δεν οδηγούσε στη Φρανκφούρτη την κλεμμένη Ντάιμλερ του προϊστάμενου της Διεύθυνσης Νεολαίας. Ο Πέτερ-Γύργκεν Μπόοκ, που αργότερα συμμετείχε στην απαγωγή του Σλάυερ, οικότροφος τότε σε ίδρυμα, θα συναντηθεί μαζί του, λίγο μετά τον εμπρησμό του πολυκαταστήματος στη Φρανκφούρτη, και θα γοητευτεί από την παρουσία του, καθώς τον ακούει, μαζί με την Ένσλιν, να μιλάνε για την κατάργηση των οικοτροφείων και την επιστροφή των εφήβων στην πόλη σε αυτοδιαχειριζόμενες κατοικίες. «Ο Μπάαντερ και η Ένσλιν -θυμάται-

ενδιαφέρονταν για μας 24 ώρες το εικοσιτετράωρο. Οι «εμπρηστές» μάς είχαν πάρει στα σοβαρά». Στην ταινία ο Μπάαντερ συναντάται με τον αντίπαλό του, Χορστ Χέρολντ, που διευθύνει την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Δίωξης Εγκλήματος, μια συνάντηση που στην πραγματικότητα ουδέποτε υπήρξε. Ο Χέρολντ, απηνής διώκτης της RAF, θα δει στο πρόσωπο του τρομοκράτη το «παιδί που αναζητεί τον πατέρα», συνειδητοποιώντας το αδιέξοδό του, που επιτάχυνε το «ανθρωποκυνηγητό» της υπηρεσίας του και ολοκλήρωσε η σκληρή γραμμή του Χ. Σμιτ.

Ο Μπάαντερ, «παιδί του πολέμου», είναι ταυτόχρονα ένας χαρακτηριστικός εκπρόσωπος της «γενιάς του σκεπτικισμού», όπως θεωρούσε ο Χέλμουτ Σέλσκυ τη γερμανική νεολαία πριν την έκρηξη του '68, που αντιδρά ενστικτωδώς στις μεταπολεμικές κοινωνικές αλλαγές: δεν φέρει τα χαρακτηριστικά του διανοούμενου όπως διαγράφονται στην εκρηκτική προσωπικότητα της Μάινχοφ, δεν έχει καλλιτεχνικές ανησυχίες σαν τον νεαρό Μάινς, δεν διαθέτει το ανατρεπτικό χιούμορ του Τούφελ και του Κούντσμαν, ούτε διαπνέεται από την κομμουνιστική μαχητικότητα του Μάλερ. Οι εμπειρίες του δεν αντλούνται από το φοιτητικό κίνημα, αλλά, αντίθετα, σ' αυτές συσσωρεύονται προσωπικά βιώματα, που αναμειγνύονται με τη στράτευσή του για τα δικαιώματα της νεολαίας και τις συνθήκες διαβίωσής της στα ιδρύματα.

Ο ζωγράφος Πέτερ Χόμαν που γνώριζε προσωπικά τον Μπάαντερ αλλά και τη Μάινχοφ, δήλωσε γι' αυτόν ότι «ήταν ένα πρόσωπο από ένα κακό μυθιστόρημα του 19ου αιώνα». Ένα τέτοιο μυθιστόρημα, όχι απαραίτητως κακό και πάντως ευρηματικό, κυκλοφόρησε το 1981, με τίτλο *Ο γάμος της Γκούντρουν*, με πρωταγωνιστές την Ένσλιν και τον Μπάαντερ και με φόντο την Αλσατία.

Ο ίδιος διαβεβαίωνε κατηγορηματικά σε μια επιστολή του στο Γερμανικό Πρακτορείο Ειδήσεων: «Κάθε ανακοίνωση περί επιτυχίας εις βάρος μας μπορεί να είναι μόνο μία: σύλληψη ή θάνατος». Ο θάνατος, «Ein Meister aus Deutschland», τον συνάντησε στο κελλί του στις 18 Οκτωβρίου 1977.

ΚΩΣΤΑΣ Θ. ΚΑΛΦΟΠΟΥΛΟΣ

Η δίκη του Χένρι Κίσινγκερ

Το νέο βιβλίο του Κρίστοφερ Χίτσενς

Σύμφωνα με τη συντηρητική άποψη του Μπρους Γκολντ, ο Κίσινγκερ δεν θα παραμείνει στην ιστορία ως νέος Μπίσμαρκ, Μέτερνιχ ή Κάσλρι, αλλά ως ένας ελεεινός πολιτικάντης που διεξήγαγε πολέμους με ευχαρίστηση.
(Από το βιβλίο του Τζόζεφ Χέλερ, *Good as Gold*, 1976)

Σε λίγες μέρες κυκλοφορεί από τις εκδόσεις της «Εστίας» ένα σημαντικό βιβλίο που έχει μεγάλη απήχηση και επιτυχία και έτυχε επανειλημμένων εκδόσεων σε πολλές χώρες. Πρόκειται για το βιβλίο του άγγλου δημοσιογράφου Κρίστοφερ Χίτσενς *Η δίκη του Χένρι Κίσινγκερ*.

Η αρχική μορφή του βιβλίου ήταν τρία εκτενή άρθρα που δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό *The Nation*. Έκτοτε εμπλουτίστηκε με αρκετά νέα στοιχεία και ντοκουμέντα και σ' αυτή την εκδοχή κυκλοφορεί και στην Ελλάδα.

Στο βιβλίο καταγράφονται οι άμεσες πολιτικές ευθύνες και η εμπλοκή του Κίσινγκερ σε μια σειρά από εγκληματικές πράξεις των ΗΠΑ.

Περιπτώσεις όπως οι σφαγές στην Ινδοκίνα, η γενοκτονία και το πραξικόπημα στο Μπαγκλαντές, το πραξικόπημα και οι δολοφονίες στη Χιλή, η εισβολή στην Κύπρο, η άλλη εισβολή της Ινδονησίας στο Ανατολικό Τιμόρ και τέλος το ανθρωποκυνηγητό εις βάρος του έλληνα δημοσιογράφου Ηλία Δημητρακόπουλου είναι τα βασικά κεφάλαια του βιβλίου *Η δίκη του Χένρι Κίσινγκερ*.

Στις σελίδες που ακολουθούν δημοσιεύουμε ένα απόσπασμα από το κεφάλαιο «Δολοφονία στην Ουάσινγκτον;» που αναφέρεται στην περίπτωση του Ηλία Δημητρακόπουλου λόγω και του ειδικού ενδιαφέροντος για τον έλληνα αναγνώστη.

Για τη σημασία των καταγγελιών που αφορούν στον πρώην υπουργό των Εξωτερικών των ΗΠΑ ο Κρίστοφερ Χίτσενς σημειώνει στον πρόλογο του βιβλίου:

Όταν το μικρό αυτό βιβλίο πρωτοεμφανίστηκε την άνοιξη του 2001, εκείνη την προϊστορική, όπως ίσως φαίνεται πλέον, περίοδο, μερικοί το δέχτηκαν με χλευασμό, τον οποίο εξέφρασαν με δύο διαφορετικούς τρόπους. Κάποιοι κριτικοί αρνήθηκαν κατηγορηματικώς να πιστέψουν στα στοιχεία που παρατίθενται κατά του Χένρι Κίσινγκερ. Άλλοι, αν και πρόθυμοι να αναγνωρίσουν τουλάχιστον την αλήθεια που εμπεριέχεται στα επίσημα έγγραφα, χλεύασαν παρ' όλα αυτά την ίδια την ιδέα ότι θα μπορούσε μια τέτοια ισχυρή μορφή όπως ο Κίσινγκερ να πιαστεί στα δίκτυα του νόμου.

Ακολουθεί το απόσπασμα από το κεφάλαιο «Δολοφονία στην Ουάσινγκτον;»:

Το ίδιο ισχύει και για τη δεύτερη απόπειρα κατά του Δημητρακόπουλου, την οποία επίσης γνωρίζουμε. Έχοντας αποφύγει την παγίδα που του έστησαν το 1970, ο Δημητρακόπουλος εξακολούθησε ν' αφήνει να διαρρεύσουν στον Τύπο και να αποκαλύπτει πληροφορίες που είχαν σκοπό να δυσφημίσουν τη χούντα και να φέρουν σε δύσκολη θέση τους Αμερικανούς φίλους της. Υπήρξε επίσης από τις σημαντικότερες προσωπικότητες που προειδοποιούσαν σχετικά με τις μηχανορραφίες της χούντας όσον αφορούσε στην ανεξαρτησία της Κύπρου και στην αδιαφορία (ή συνειδητή) των ΗΠΑ ως προς αυτή την πολιτική. Για όλους αυτούς τους λόγους (που αναπτύσσονται λεπτομερώς στο κεφ. 7) ο Χένρι Κίσινγκερ τον θεωρούσε εξαιρετικά ενοχλητικό, πράγμα που αποδεικνύεται εύκολα. Σε ενημερωτικό έγγραφο που δόθηκε στον πρόεδρο Φορντ, τον Οκτώβριο του 1974, υπάρχουν αναφορές σ' ένα «έγγραφο παρακολούθησης» για τον Δημητρακόπουλο, σ' ένα «μειωτικό υπόμνημα, άνευ παραλήπτη» σε βάρος του και σ' ένα «εκτενές υπόμνημα του Κίσινγκερ» γι' αυτόν. Για μια ακόμη φορά, και παρά τις αλλεπάλληλες αιτήσεις δικηγόρων, ο Κίσινγκερ έχει αρνηθεί να απαντήσει πού βρίσκονται τα έγγραφα αυτά ή να μας διαφωτίσει ως προς το περιεχόμενό τους. Εντούτοις, το Εθνικό Συμβούλιο Ερευνών, υπό την ηγεσία του, ζήτησε από το FBI να συλλέξει κάθε λογής πληροφορία που ενδεχομένως να δυσφημούσε τον Δημητρακόπουλο, και από το 1972 ως το 1974, σύμφωνα με τα έγγραφα που έχουν έκτοτε αποχαρακτηριστεί, η ομοσπονδιακή αστυνομία πρόσφερε στον Κίσινγκερ συκοφαντικά και χαλκευμένα στοιχεία που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, σε υποτιθέμενο ειδύλλιο του Δημητρακόπουλου με μια γυναίκα που έχει πλέον πεθάνει και στην εξίσου

υποτιθέμενη σχέση του με τον Ντάνιελ Έλζμπεργκ, τον άνθρωπο που διοχέτευσε τα περιβόητα «Έγγραφα του Πενταγώνου» και τον οποίο δεν γνώριζε καν.

Αυτά θα φαίνονταν ίσως ασήμαντα, αν δεν υπήρχαν και τα απομνημονεύματα του Κωνσταντίνου Παναγιωτάκου, πρέσβη της χούντας στην Ουάσινγκτον, ο οποίος γράφει ότι όταν έφτασε εκεί για να αναλάβει καθήκοντα τον Φεβρουάριο του 1974:

Ενημερώθηκα για κάποια σχέδια σχετικά με την απαγωγή και τη μεταφορά του Ηλία Δημητρακόπουλου στην Ελλάδα, τα οποία μου θύμισαν μεθόδους της Κα Γκε Μπε... Στις 29 Μαΐου ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Εξωτερικών Άγγελος Βλάχος μου διαβίβασε έγγραφο όπου παρουσιάζονταν οι απόψεις του πρέσβη των ΗΠΑ Χένρι Τάσκα, με τις οποίες συμφωνούσε, ως προς τα αποδοτικότερα μέσα αντιμετώπισης των συνωμοσιών και της γενικότερης δραστηριότητας του Δημητρακόπουλου. Οι θέσεις του Τάσκα συμπεριλαμβάνονται σε υπόμνημα της συζήτησης της 27ης Μαΐου με τον υπουργό Εξωτερικών Σπυρίδωνα Τετενέ.

Τελικά, μια φαεινή ιδέα ενός εκ των εξυπνοτέρων μελών του υπουργείου Εξωτερικών στην Αθήνα, η οποία μου διαβιβάστηκε στις 12 Ιουνίου, ήταν να αναζητήσω χρήσιμες συμβουλές σχετικά με την εξουδετέρωση του Ηλία Δημητρακόπουλου, καταφεύγοντας στον διευθυντή του Γραφείου για την Ελλάδα Τζορτζ Τσόρτσιλ, του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, ο οποίος ήταν από τους πλέον άσπονδους εχθρούς του. (η έμφαση δική μου)

Ο πρέσβης Παναγιωτάκος έγραψε αργότερα λεπτομερή επιστολή, η οποία βρίσκεται στην κατοχή μου, όπου παραδέχεται ότι ήταν πλήρως ενημερωμένος για το σχέδιο απαγωγής του Δημητρακόπουλου από την Ουάσινγκτον. Η κατάθεσή του ενισχύεται και από μία ένορκη βεβαίωση, την οποία επίσης κατέχω, που φέρει, επί ποινή ψευδορκίας, την υπογραφή Χαράλαμπος Παπαδόπουλος. Ο Παπαδόπουλος ήταν εκείνη την εποχή πολιτικός σύμβουλος στην ελληνική πρεσβεία – η τρίτη σπουδαιό-

τερη θέση. Στα τέλη Μαΐου ή αρχές Ιουνίου 1974, είχε λάβει πρόσκληση σε γεύμα στο Τζόκεϊ Κλαμπ από τον πρέσβη Παναγιωτάκο, παρουσία και του βοηθού στρατιωτικού ακόλουθου αντισυνταγματάρχη Σωτήρη Γιούνη. Ο Γιούνης έθεσε το ζήτημα της απαγωγής του Δημητρακόπουλου, τον οποίο σκόπευαν να οδηγήσουν μυστικά σε ελληνικό υποβρύχιο της νατοϊκής δύναμης που ήταν σταθμευμένο σε λιμένα της Βιρτζίνια.

Ο Παπαδόπουλος, ο οποίος διατελούσε πρέσβης της Ελλάδας στο Πακιστάν την εποχή που έδωσε την ένορκη κατάθεση, δήλωσε αργότερα ότι τον διαβεβαίωσαν πως ο Χένρι Κίσινγκερ ήταν πλήρως ενήμερος για την προτεινόμενη επιχείρηση και «πιθανότατα διατεθειμένος να τη θέσει υπό την προστασία του». Ήδη τότε η χούντα είχε λίγες ακόμη εβδομάδες ζωής, λόγω των εγκλημάτων της στην Κύπρο. Μετά την πτώση της δικτατορίας έγιναν και άλλες αποκαλύψεις σχετικά με τα φονικά σχέδιά της, αλλά μονάχα από ελληνικής πλευράς. Όμως, δεν επρόκειτο για καθεστώς που θα δρούσε χωρίς την «κατανόηση» των ΗΠΑ. Απόπειρες να βρεθούν πιο λεπτομερή στοιχεία έγιναν και στην Ουάσινγκτον. Το 1975, οι γερουσιαστές Τζορτζ Μακγκόβερν και Τζέιμς Άμπουρεξκ, με την υποστήριξη του Ντον Έντουαρντς από την Επιτροπή Κατασκοπείας της Βουλής, ζήτησαν από τον γερουσιαστή Φρανκ Τσερτς να συμπεριλάβει και το σχέδιο απαγωγής του Δημητρακόπουλου στο ερευνητικό έργο της διάσημης επιτροπής του για την κατασκοπευτική δράση των ΗΠΑ. Όπως δημοσίευσαν πρώτοι οι Νιου Γιορκ Τάιμς (και επιβεβαίωσε αργότερα ο Σίμουρ Χερς), ο Κίσινγκερ μιλώντας αυτοπροσώπως στον Τσερτς, μνημόνευσε σοβαρά ζητήματα εθνικής ασφαλείας χωρίς όμως να τα προσδιορίσει, και ζήτησε να διακοπεί η έρευνα.

Ίσως ορισμένα από αυτά να φαίνεται ότι ανήκουν στη σφαίρα της φαντασίας, αλλά γνωρίζουμε με βεβαιότητα ότι ο Κίσινγκερ είχε προσωπική βεντέτα με τον Δημητρακόπουλο (όπως και ο πρέσβης Χένρι Τάσκα). Γνωρίζουμε με βεβαιότητα ότι ο Κίσινγκερ ήταν αναμειγμένος σε υψηλού επιπέδου συνεργασία με την ελληνική χούντα και ότι

είχε ενημερωθεί εγκαίρως για το σχέδιο δολοφονίας του αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Γνωρίζουμε ότι είχε χρησιμοποιήσει την πρεσβεία των ΗΠΑ στη Χιλή για να μεταφέρει λαθραία τα όπλα που θα χρησιμοποιούνταν στην κατά παραγγελία δολοφονία του στρατηγού Ρενέ Σνάιντερ. Για να συγκαλυφθεί και αυτή η περίπτωση, δηλώθηκε πάλι ότι οι πληρωμένοι μπράβοι θα επιχειρούσαν «απλώς» να τον απαγάγουν...

Γνωρίζουμε επίσης ότι δύο πελάτες της Επιτροπής των Σαράντα του Κίσινγκερ, ο στρατηγός Πινοσέτ και ο συνταγματάρχης Μανουέλ Κοντρέρας εκμεταλλεύτηκαν την πρεσβεία της Χιλής στην Ουάσινγκτον για να δολοφονήσουν τον διαφωνούντα ηγέτη Ορλάντο Λετέλιερ, λίγο καιρό αφότου τον είχε δεχτεί και κολακέψει –και σε μία περίπτωση ανταμείψει– ο ίδιος ο Κίσινγκερ μαζί με τους αναπληρωτές του.

Έτσι, η περίπτωση Δημητρακόπουλου, που αναφέρεται εδώ πλήρως για πρώτη φορά, στηρίζει *prima facie* την κατηγορία ότι ο Χένρι Κίσινγκερ ήταν, αν μη τι άλλο, ενήμερος του σχεδίου απαγωγής, ανάκρισης και πιθανότατα δολοφονίας ενός πολίτη δημοσιογράφου στην Ουάσινγκτον. Για να απαλλαγεί από τις υποψίες και για να εξηγήσει τη μυστηριώδη αναφορά των προσωπικών του αρχείων στο θάνατο του Δημητρακόπουλου, ο Κίσινγκερ δεν έχει παρά να επιτρέψει επιτέλους την πρόσβαση στα αρχεία αυτά – ή έστω να κλητευθεί να το πράξει.

Μια συζήτηση για την παράσταση του *Γλάρου*

Με αφορμή την παράσταση του *Γλάρου* του Άντον Τσέχωφ στο Θέατρο του Νέου Κόσμου είχαμε μια συζήτηση με τον σκηνοθέτη Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο, την ηθοποιό Ανθή Ανδρεοπούλου και την δραματολόγο Μαρία Παπαλέξη γύρω από τα ερωτήματα που το συγκεκριμένο έργο θέτει για τις ανθρώπινες σχέσεις, την τέχνη, την κοινωνία. Η παράσταση ανεβαίνει στις 5 Νοεμβρίου σε μετάφραση

Αντιγόνης Φιλιπποπούλου, σκηνοθεσία Β. Θεοδωρόπουλου σε συνεργασία με την Αγγελική Στελλάτου, σκηνικά Αντώνη Δαγκλίδη και κοστούμια Κλαίρ Μπρέισγουελ. Στους κεντρικούς ρόλους η Ανθή Ανδρεοπούλου (Αρκάντινα), Κώστας Γαλανάκης (Σόριν), Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος (Τριγκόριν), Θάνος Σαμαράς (Τριέπλιεφ), Μαρίσσα Τριανταφυλλίδου (Νίνα).

Τη συνέντευξη πήρε η Ειρήνη Μουντράκη

Ε.Μ.: Ποια υπήρξε η κύρια αιτία επιλογής του συγκεκριμένου έργου;

Β.Θ.: Είναι ένα έργο που παραμένει πάντα σύγχρονο μέσα από τις ανθρώπινες σχέσεις που πραγματεύεται, τους χαρακτήρες που αναπτύσσει και την οπτική του. Ο άνθρωπος κλεισμένος στον εαυτό του και τους εγωισμούς του δεν επικοινωνεί με άλλους ανθρώπους. Σε όλες τις εποχές τα ίδια πράγματα συμβαίνουν στις ανθρώπινες σχέσεις. Επίσης ασχολείται με το πώς οι μεγάλοι δεν αφήνουν χώρο για τους νεότερους, διεκδικώντας τα πάντα για τον εαυτό τους.

Μ.Π.: Το γοητευτικό και συναρπαστικό στο έργο είναι ότι ενώ βασίστηκε σε πολύ συγκεκριμένα στοιχεία βιοματικά, οι σχέσεις που περιγράφει και ο τρόπος με τον οποίο τις αντιμετωπίζει είναι τόσο πανανθρώπινα. Κανένας άνθρωπος οποιασδήποτε εποχής και χώρας δεν μπορεί να μείνει ανέγγιχτος.

Β.Θ.: Ο Τσέχωφ δεν κριτικάρει και δεν σατιρίζει τους άλλους. Μέσα στο έργο υπάρχει σε όλους τους ρόλους. Δεν κάνει ένα επικίνδυνο πολιτικό θέατρο. Σου ζητάει μέσα από αυτό που βλέπεις να γυρίσεις προς τον εαυτό σου. Αν αυτό σε κάνει να σκεφτείς, έχει καλώς. Κι αν όχι, πάλι καλώς.

Ε.Μ.: Φυσικά αυτό έχει πολιτική διάσταση.

Β.Θ.: Βεβαίως. Ο Τσέχωφ δεν πίστευε ότι ο άνθρωπος και η κοινωνία αλλάζουν άμεσα με μια επανάσταση. Πίστευε ότι μια επανάσταση θέλει πολλά χρόνια και πρέπει να ξεκινάει μέσα από τον άνθρωπο. Πρέπει ταυτόχρονα να αλλάζει ο άνθρωπος, όχι μόνο οι δομές της κοινωνίας.

Μ.Π.: Κάπου λέει ο Τσέχωφ ότι το κυριότερο είναι ο καθένας μας να προσπα-

θεί να είναι δίκαιος. Που σημαίνει ότι αν ο καθένας μας προσπαθήσει να είναι λίγο καλύτερος, όλο το σύστημα θα μπορούσε να γίνει λίγο καλύτερο. Πρώτο παράδειγμα ήταν ο ίδιος. Δούλευε δωρεάν ως γιατρός ή αργότερα από την Ευρώπη έστειλε χρήματα στη Ρωσία. Αυτό δεν ήταν φιλανθρωπία. Ήταν στάση πολίτη μέσα σε μια κοινωνία.

Ε.Μ.: Ο «Γλάρος» είναι ένα κείμενο με πολύ έντονο προβληματισμό γύρω από την τέχνη. Οι σκέψεις του Τσέχωφ είναι και σήμερα σε ισχύ.

Μ.Π.: Η ουσία της τέχνης στο βαθμό που είναι ανάγκη πανανθρώπινη δεν αλλάζει διαχρονικά. Εκείνο που αλλάζει είναι οι τρόποι, τα μέσα, οι φόρμες.

Β.Θ.: Είναι νομίζω κοινοί οι προβληματισμοί των καλλιτεχνών για το πώς προχωράνε στην τέχνη τους. Και εγώ ο ίδιος αμφισβητώ τον τρόπο που δουλεύω, θέλω να προχωράω, δεν ικανοποιούμαι. Πρέπει να είναι ουσιαστική ανάγκη η ανανέωση και όχι ο στόχος για να διαφοροποιείσαι από τους άλλους. Αυτό προκύπτει μέσα από τον τρόπο εργασίας και τη σχέση του καλλιτέχνη με την κοινωνία. Ο καλλιτέχνης δεν μπορεί να απέχει και να δημιουργεί έργο. Τα ερεθίσματα γεννιούνται μέσα από τη ζωή.

Ε.Μ.: Γυρνάς σ' αυτό που λέει ο Τριγκόριν ότι «κάθε στιγμή για μένα είναι πράγματα που μαζεύω για να χρησιμοποιήσω»;

Β.Θ.: Οι λογοτέχνες συνηθίζουν να κρατούν σημειώσεις είτε από λέξεις είτε από εικόνες. Το θέμα είναι πώς αυτά που ζεις, που σκέφτεσαι, που βιώνεις, περνάνε μέσα από το προσωπικό σου φίλτρο, γιατί αλλιώς είναι απλώς μεταγραφή σκόρπιων πραγμάτων.

Ε.Μ.: Γιατί επέλεξες να επιστρέψεις στη σκηνή ως ηθοποιός με τον ρόλο του Τριγκόριν, μετά από μεγάλο διάστημα απουσίας;

Β.Θ.: Σαν σκηνοθέτης δεν ζηλεύω τους ρόλους που παίζουν οι ηθοποιοί μου. Δεν έχω πιάσει τον εαυτό μου να λέει «εγώ αυτό θα το έπαιζα καλύτερα». Επειδή σ' αυτό το έργο ένιωσα την ανάγκη να παίζω το συγκεκριμένο ρόλο είναι πιο τίμιο να μην τον δώσω σε άλλον και να τον κάνω εγώ.

Ε.Μ.: Τώρα που και σκηνοθετείς και παίζεις πόσο δύσκολο είναι για σένα και για τους υπόλοιπους ηθοποιούς;

Β.Θ.: Μπορεί να μην τολμούσα να παίζω αν δεν υπήρχε η Αγγελική Στελλάτου. Έχουμε αποκτήσει μια συγγενική θεατρική γλώσσα από την ως τώρα συνεργασία μας. Όταν είμαι πάνω στη σκηνή δεν σκηνοθετεί την παράσταση που θα έκανε αυτή, αλλά σκηνοθετεί μέσα στο πλαίσιο της γραμμής που εγώ έχω ξεκινήσει. Υπάρχει εξάλλου ένα επιτελείο που δουλεύω αυτά χρόνια, που έχουμε δέσει και επικοινωνούμε.

Μ.Π.: Και οι περισσότεροι ηθοποιοί εντάσσονται σ' αυτό το κλίμα. Έχουν ξαναδουλέψει στο θέατρο του Νέου Κόσμου, μιλάνε την ίδια γλώσσα.

Ε.Μ.: Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για ένα θέατρο συνόλου;

Β.Θ.: Δεν θα ήτανε ειλικρινές αυτό. Το θέατρο έχει ξεκινήσει από μένα και δεν είναι κακό να το πω. Πιστεύω στην έννοια της ομάδας, του συνόλου αλλά η ομάδα είναι όπως οι ανθρώπινες σχέσεις. Διαμορφώνεται μέσα στην πορεία του χρόνου. Αυτό θέλει καθημερινό αγώνα για να μη βαλτώνει, να προχωρά και να αποδίδει.

Μ.Π.: Αυτό που θέλουμε είναι κάθε

δουλειά να έχει μία ενιαία άποψη, να απευθύνεται στον κόσμο με ένα συγκεκριμένο τρόπο. Το θέατρο από τη φύση του δεν μπορεί να είναι στάσιμο στους ανθρώπους που συνεργάζονται.

Ε.Μ.: Υπάρχουν κοινά στοιχεία στους χαρακτήρες του Τσέχωφ και στο σήμερα;

Α.Α.: Οι ρόλοι είναι τόσο σύγχρονοι που ο καθένας μπορεί να βρει πράγματα που τον αφορούν.

Β.Θ.: Ο ανθρώπινος ψυχισμός στους αιώνες δεν αλλάζει. Αλλάζουν εξωτερικά πράγματα. Εγώ λέω, μεταξύ αστείου και σοβαρού, αντί να ξοδεύει ο άνθρωπος λεφτά για ψυχανάλυση, ας αγοράσει Τσέχωφ, αρκεί να χωθεί εκεί μέσα βαθιά. Εκεί θα βρει τον εαυτό του και μπορεί να παλέψει με τα προβλήματά του.

Ε.Μ.: Αυτό θα μπορούσε να είναι και το διαφημιστικό σλόγκαν της παράστασης;

Μ.Π.: Με μια υποσημείωση. Το «να χωθεί» υπογραμμισμένο. Τέτοια κείμενα βοηθάνε και βοηθούνται όταν είμαστε ανοιχτοί.

Ε.Μ.: Αυτά τα κείμενα είναι επώδυνα για τον ηθοποιό;

Α.Α.: Σε υποχρεώνουν να κάνεις βουτιά στον εαυτό σου. Το ευχάριστο το έχουμε φέρει στο πρώτο επίπεδο της συνειδησης, το ξέρουμε και το χαιρόμαστε. Το επώδυνο είναι όταν ξεσκεπάζονται πράγματα που είναι κρυμμένα και δε θέλουμε να δούμε. Ξαφνικά αισθάνεσαι εντελώς αδύναμος, σαν να μην έχεις ξανακάνει ποτέ αυτή τη δουλειά. Είναι επώδυνο αλλά κρύβει και μεγάλη χαρά.

Β.Θ.: Στο θέατρο ένας ρόλος δεν είναι κοστούμι που το φοράς. Πρέπει να συναντηθείς με το ρόλο, πρέπει να ξετυλίξεις όσο μπορείς το προσωπικό σου μήνυμα, να βρεις τα σημεία συνάντησης. Είναι δύσκολη η διαδρομή. Εγώ ένιωσα πάρα πολύ έντονα το πρώτο διάστημα να μη ξέρω τη δουλειά μου. Τον Τσέχωφ δεν μπορείς να τον αντιμετωπίσεις με τις συνταγές ή με την τεχνική που έχεις αποκτήσει ως σκηνοθέτης. Πρέπει ν' αφήσεις να σε οδηγήσει εκείνος.

Ε.Μ.: Πιστεύετε ότι σήμερα υπάρχει χάσμα γενεών ανάμεσα στους ηθοποιούς;

Β.Θ.: Κοινός κώδικας είναι δύσκολο να υπάρχει και αυτό προσπαθούμε να δη-

μιουργούμε. Ένα ρόλο, έτσι και αλλιώς, σε διαφορετικές φάσεις στη ζωή σου τον διαβάξεις διαφορετικά. Το χάσμα προσπαθεί να το γεφυρώσει ο σκηνοθέτης. Είναι σημαντικό στη δουλειά να είσαι ανοιχτός και να επικοινωνείς με τους άλλους. Δουλεύεις συνεχώς με διαφορετικούς ανθρώπους και με διαφορετικές ηλικίες. Δεν χάνεις δηλαδή την επαφή σου με τις αγωνίες και τους προβληματισμούς ενός νέου ανθρώπου. Θεωρώ σχολείο για μένα ότι διδάσκω στη Σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Με κάνει να ξανακοιτάω τα πράγματα μέσα από τη δικιά τους ματιά και τις δικές τους αγωνίες.

Α.Α.: Το θέατρο από τη φύση του μειώνει αυτά τα χάσματα. Εξάλλου πολλές φορές συναντάς ανθρώπους που είναι 80 χρονών και είναι τόσο δυναμικοί και τόσο νέοι σαν παιδιά.

Μ.Π.: Ούτως ή άλλως ο τρόπος προσέγγισης του έργου από τον κάθε ηθοποιό είναι κάτι αρκετά ιδιαίτερο. Εξαρτάται από την ηλικία, από την σχολή που προέρχεται, τη μόρφωσή του. Η δουλειά του σκηνοθέτη είναι το πάντρεμα όλων αυτών των στοιχείων.

Ε.Μ.: Η Νίνα λέει πως το ουσιώδες για έναν καλλιτέχνη είναι να υπομένει.

Συμφωνείς;

Α.Α.: Νομίζω ότι σ' αυτή τη δουλειά αλλά και σε όλες τις δουλειές το να υπομένεις έχει την έννοια ότι μπορείς και να αντεπεξέλθεις στις δυσκολίες. Γιατί αν απλώς υπομένεις είσαι ένας παθητικός θεατής των πραγμάτων που σου συμβαίνουν. Το να μπορείς να βρεις τρόπο να ξεπεράσεις τη δυσκολία είναι δημιουργικό. Καλείσαι να κάνεις κάτι το οποίο δεν είσαι εσύ ή είσαι κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και πρέπει να το φέρεις κοντά σου. Αυτό δεν ξέρεις τι θα σου ξεδιπλώσει. Αν το δεις δημιουργικά μπορεί να είναι πάρα πολύ εποικοδομητικό. Αν το δεις αλλιώς είναι αφόρητο.

Ε.Μ.: Αγαπάς τους ρόλους που καλείσαι να ερμηνεύσεις;

Α.Α.: Αν δεν το δω με αγάπη κινδυνεύω να μην δω το πολύπλευρο που κουβαλάει. Πάντα αγαπούσα την Αρκάντινα και όσο την γνωρίζω την αγαπώ περισσότερο. Είναι πολύ αληθινή. Βέβαια, δεν την δικαιώνω. Ξεκινάω από αυτή τη θέση για να μπορέσω να την πλησιάσω

όσο το δυνατόν περισσότερο. Γιατί όταν δεν αγαπώ κάτι, δεν μπορώ καν να το κοιτάξω. Λέω απαίσιο είναι αυτό και φεύγω.

Β.Θ.: Εγώ δεν συμφωνώ. Δουλειά μας είναι να πλησιάζουμε κάποια πρόσωπα ακόμα κι αν διαφωνούμε κάθετα με τη στάση τους, με τον τρόπο που ζουν. Να τα καταλάβουμε χρειάζεται, να τα φωτίσουμε, αλλά όχι να τα αγαπήσουμε.

Α.Α.: Για να τα καταλάβεις πρέπει να τα αγαπήσεις. Αγαπώ δεν σημαίνει ταυτίζομαι. Αγαπώ σημαίνει μπορώ να μπω στη θέση του άλλου. Το συμπάσχω είναι προϋπόθεση για την αγάπη.

Ε.Μ.: Τι είναι αυτό που σε απασχολεί περισσότερο λίγο πριν την πρεμιέρα;

Α.Α.: Αυτό που πιο πολύ τριγυρνάει στο κεφάλι μου αυτό τον καιρό είναι ο Τσέχωφ. Τον έχω συνέχεια στο μυαλό μου, σαν να είναι ένας πολύ κοντινός μου άνθρωπος. Και σκέπτομαι συνέχεια πως ό,τι κάνω πρέπει οπωσδήποτε να του αρέσει. Έχω πιάσει τον εαυτό μου να καταβάλλει τρομακτική προσπάθεια μόνο και μόνο για να είμαι εντάξει απέναντί του. Η έγνοια μου την ώρα που παίζω είναι: πρόσεξε είναι από κάτω και σε κοιτάει.

ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστία. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

Κεντρική διάθεση, τηλ.: 010-72.32.819

Η ερμηνεία του αρχαίου χορού είναι, ως γνωστόν, πρωτεύον ζήτημα στην παράσταση της τραγωδίας. Στη χώρα μας, όπου η σύγχρονη ματιά πάνω στα έργα των τραγικών εξαντλείται κατά κύριο λόγο στην αναπαραγωγή του πομπώδους στερεοτύπου που επικρατεί κατά τη διάρκεια των θερινών φεστιβάλ, είναι πολύ σημαντική η επαφή του κοινού με προσεγγίσεις που αντανάκλουν την τελετουργική καταγωγή της τραγωδίας μέσα από την αξιοποίηση στοιχείων όπως ο ρυθμός, η σωματικότητα, η συλλογική ενέργεια. Η έννοια του Χορού είναι άλλωστε κεντρική για την τέχνη του θεάτρου εν γένει, όπου αναζητά διέξοδο η φωνή της κοινότητας σε δεδομένο τόπο και χρόνο.

«Ο χορός ως αφηγητής»

Στο πλαίσιο του συνεδρίου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου, ο νεοϋορκέζος Λη Μπρούερ, από τους ιδρυτές του θιάσου Μάμπου Μάινς και σημαντικότερους σκηνοθέτες της αμερικανικής πρωτοπορίας, προσέφερε μια σημαντική υπόθεση έρευνας στην ερμηνεία του τραγικού χορού, επιλέγοντας γι' αυτό τις *Χοηφόρους* από την Ορέστεια του Αισχύλου. Η παρουσίασή τους ήταν το αποτέλεσμα ενός εργαστηρίου δύο μηνών περίπου που οργανώθηκε από την Θεατρική Ομάδα «Αρμαδύλλος» με τη συμμετοχή επτά ηθοποιών (Ευαγγελία Ανδριτσάνου, Θάλεια Αργυρίου, Δανάη Δασκαλάκη, Φίλια Δενδρινού, Δέσποινα Σαραφείδου, Ευδοκία Στατήρη, Στέβη Φόρτωμα).

Η έννοια «χορός» στην οπτική του Λη Μπρούερ δεν αναφέρεται αποκλειστικά στον ομώνυμο πολυπρόσωπο χαρακτήρα του δράματος: το δρώμενο αντιμετωπίζεται ως χορός στην ολότητά του. Έτσι και στην παρουσίαση των *Χοηφόρων*, ο Ορέστης, η Ηλέκτρα, η Κλυταιμίστρα και οι υπόλοιποι χαρακτήρες, γνωρίζουν ταυτόχρονα επτά εκδοχές ο καθένας, όσες και οι ηθοποιοί επί σκηνής. Πέρα από μια ερμηνεία των ίδιων των ηρώων ο Μπρούερ αναζήτησε κυρίως μ' αυτό τον τρόπο τη δημιουργία μιας κατ' ουσίαν πολυφωνικής οντότητας, ακυρώνοντας την πεπερασμένη πλέον αντίληψη του χορού ως ομάδας χωρίς προσωπικά χαρακτηριστικά. Γι' αυτό το λόγο μάλιστα φαντάστηκε την καθεμία από τις ηθοποιούς εφοδιασμένη με μικροσκοπικά μικρόφωνα, που θα συνέβαλλαν στο να διατηρηθεί το «ιδιωτικό» ("intimate") ύφος της ερμηνείας σε μια τελική εκδοχή της παράστασης, όπως είπε.

Η αντίληψη αυτή για το χορό –αλλά και για το θέατρο ως συλλογικό δρώμενο–

έχει τις καταβολές της στη θεατρική εμπειρία των δεκαετιών '60-'70 (Μπρουκ, Γκροτόφσκι κτλ.), εμπειρία που αξιοποιήθηκε αργότερα από μεγάλο αριθμό σκηνοθετών στην Ευρώπη και στην Αμερική – μαζί με τα εργαλεία θεατρικότητας, που η κινησιολογία στις *Χοηφόρους* επικαλείται: τις τεχνικές ερμηνείας των παραδοσιακών θεάτρων φόρμας και μορφών χορού της Ασίας, όπως το Νο, το Κατακάλι, το Μπούτο κτλ.

Αρκεί να θυμίσουμε την ερμηνεία του χορού στους *Ατρείδες* της Μνουςκίν στις αρχές του '90, σύνολο κινησιολογικά και ενδυματολογικά εμπνευσμένο από το ινδικό Κατακάλι. «Ο χορός είναι σαν ζωντανός οργανισμός με μια φωνή και πολλαπλά μέλη»: αυτή η εικόνα καθόρισε την υποκριτική κατεύθυνση που ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια των προβών για τη δόμηση του χορού στους *Ατρείδες* που παρουσιάζονταν για τρία ολόκληρα χρόνια στο Θέατρο του Ήλιου στο Παρίσι. Άλλωστε η λειτουργία της θεατρικής ομάδας στο θέατρο της Μνουςκίν αντανάκλα αυτή ακριβώς τη σύλληψη για το χορό (κοινοβιακός τρόπος ζωής, ο ηθοποιός ως εργάτης του θεάτρου, κοινό όραμα κτλ.).

Πάνω σε ανάλογο concept είχε και ο ίδιος ο Λη Μπρούερ σκηνοθετήσει στα μέσα της δεκαετίας του '80 το *Gospel at Colonus*: Ως λειτουργία της Εκκλησίας της Πεντηκοστής, με πάνω από πενήντα ηθοποιούς-τραγουδιστές επί σκηνής και με τον τυφλό θρύλο της σόουλ Ray Charles ως μοντέλο του ηθοποιού που ερμηνεύει τον Οιδίποδα. Η αιρετική αυτή μεταφορά θα μπορούσε ν' αποτελέσει έργο προς μελέτη για την ερμηνεία του τραγικού στη σύγχρονη σκηνοθεσία. Ο Μπρούερ βρήκε την κοινή συνισταμένη μεταξύ της λαϊκής κουλτούρας και του τραγικού χορού εκεί που πολλοί

την έχουν αναζητήσει, συχνά όμως μη υπερβαίνοντας τα όρια του φολκλόρ: στο θρησκευτικό δρώμενο, όπου η κοινή πίστη δεν ισοπεδώνει τη διαφορετικότητα των πιστών, αλλά αντίθετα την επικυρώνει.

Η δράση και σ' εκείνη την παράσταση και σ' αυτό το σχεδίασμα των *Χοηφόρων* που είδαμε στα πλαίσια του συνεδρίου του Δ.Ι.Θ., δεν αναπαρίσταται απ' ευθείας, αλλά αποτελεί αντικείμενο αφήγησης. Ο χορός αφηγείται πράξεις, δεν ταυτίζεται με κανέναν από τους χαρακτήρες που διαδοχικά ερμηνεύει. Το πέρασμα δε από τον ένα χαρακτήρα στον άλλο σηματοδοτείται από τις αλλαγές στη φωνή και την κίνηση των ηθοποιών ως ενιαίου συνόλου.

Όπως το εξήγησε ο σκηνοθέτης και δάσκαλος των ηθοποιών πριν ξεκινήσει η παράσταση, εκείνο που τον ενδιαφέρει είναι μια προσέγγιση του χορού μη ακαδημαϊκή, ένα είδος ονειροφαντασίας για το πώς θα ήταν η τραγωδία πριν ο Αισχύλος προσθέσει τον δεύτερο υποκριτή. Το αποτέλεσμα μιας τέτοιας οπτικής κινδυνεύει βέβαια να είναι η ισοπέδωση του διαλογικού στοιχείου.

Παρά τη γοητεία αυτής της ιλιγγώδους οπτικής των ηρώων ως αντανάκλασεων του καθρέφτη μες στον καθρέφτη, κινητήριος δύναμη του θεατρικού γεγονότος παραμένει πάντα η σύγκρουση. Και η σύγκρουση μόνο μέσα από τη συνάντηση χαρακτήρων μπορεί να επιτευχθεί. Έτσι, ισχυρότερες στιγμές ήταν εκείνες του διχασμού του χορού σε δύο ομάδες: Ορέστης-Ηλέκτρα (αναγνώριση) και Ορέστης-Κλυταιμίστρα (μεταπτώσεις στην ψυχολογία του θύτη και φόνος). Η πολυπρόσωπη αναπαράσταση των ηρώων έχει κυρίως νόημα ως στάδιο στην πορεία του χισίματος αυτών των ρόλων στην αρχετυπική τους διάσταση. Όταν υιοθετείται και πέρα από τις πρόβες μπορεί να μείνει αισθητικό σχήμα. Αντίθετα, εκείνο που έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι η σωματοποίηση της εμπειρίας του χορού μέσα από μονοπρόσωπες ερμηνείες.

Πρόκειται για μια πρόταση εν εξελίξει στο παρόν στάδιο, που οι ηθοποιοί με θέρμη και ικανότητα υπηρέτησαν. Για μια «ολοκληρωμένη σκέψη», όπως την χαρακτήρισε η Ρούλα Πατεράκη. Ως τέτοια δεν επιδέχεται θεατρικής κριτικής. Θα είχε όμως πραγματικά νόημα να τη δούμε και ως ολοκληρωμένη παράσταση σε κάποια από τις αθηναϊκές σκηνές.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

Ο αριθμός των έργων που αναφέρονται στις εξαιρετικές περιπτώσεις μαθηματικής ιδιοφυΐας διογκώνεται διαρκώς, σε βαθμό που ν' αποτελούν πλέον συρμό. Πριν ακόμα μαραθούν οι δάφνες του στο αγγλοσαξονικό θέατρο, το *Proof* ήρθε στη χώρα μας. Αν κρίνω δε από τις τεχνικές αρετές του και από την προηγούμενη επιτυχία του Ένας υπέροχος άνθρωπος, στο οποίο ομοιάζει ως θεατρική συνέχεια, διαδέτει όλες τις προδιαγραφές μιας αντίστοιχα μεγάλης εισπρακτικής επιτυχίας του φετινού χειμώνα.

Ουφ, κι άλλη τρελή μαθηματική ιδιοφυΐα!

Ο λ' αυτά τα θαυμαστά επιτεύγματα της μαθηματικής διάνοιας θ' αποτολμούσαν το πολύ να γεμίσουν ως ντοκιμαντέρ τις μεταμεσονύκτιες ώρες των κρατικών καναλιών. Αυτό που μετατρέπει τα απροσέγγιστα ιερογλυφικά του επιστημονικού ιερατείου σε αισθητική ύλη είναι πως η διάνοια σχετίζεται σε ορισμένες περιπτώσεις με το θαυμαστό, με την τρέλα ή έστω με μερικές πικάντικες παραδοξότητες. Υπάρχουν πράγματι πολλοί τρόποι για να δει κανείς τον Αρχιμήδη, όπως αυτός τρέχει αλλοπαρμένος, φωνάζοντας *Εύρηκα!* στους δρόμους των Συρακουσών. Ένας απ' αυτούς είναι να δει πως ο Αρχιμήδης τρέχει ολόγυμνος. Κακά τα ψέματα, η μεγαλοφυΐα από μόνη της είναι ένα πολύ βαρετό φαινόμενο για τα λογιστικά μυαλά του Χόλιγουντ και του Μπρόντγουαι. Γι' αυτό, κάθε ιστορία που σχετίζεται με μια τέτοια ιδιοφυΐα οφείλει να συμπληρώνεται με μια δόση μελοδράματος, χιούμορ και ελαφρού κουτσομπολιού, που βαπτίζεται για την περίπτωση «ανθρώπινη στιγμή». Σ' αυτό βάλτε και λίγο από «πολιτικώς ορθή» φεμινιστική άποψη για να γίνει η τελική γεύση πιο μοντέρνα.

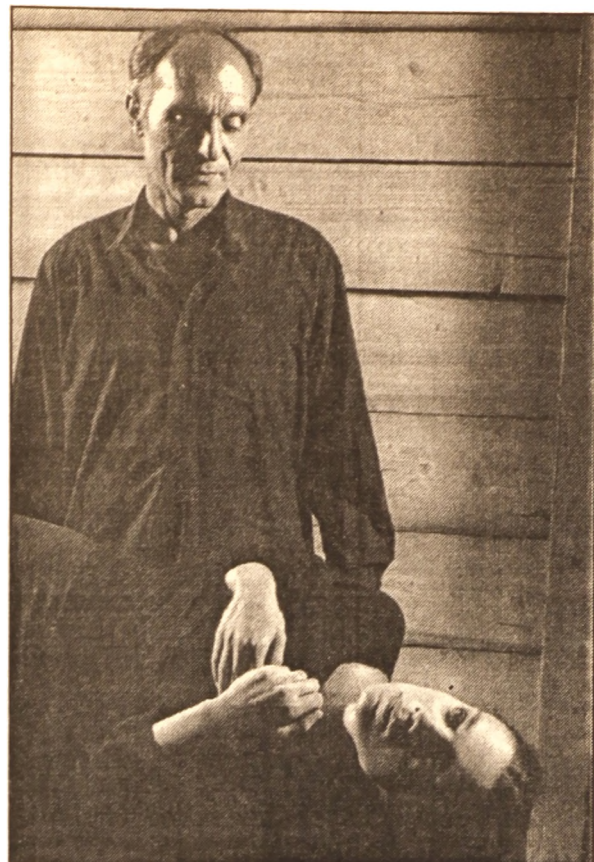
Στο έργο του Auburn η ταλαντούχα κόρη ενός μεγαλοφυούς αλλά και σχιζοφρενούς μαθηματικού έλκεται και απωθείται από τα μαθηματικά. Αν και η ίδια στερείται ανώτερων σπουδών, αφού ήταν ηθικά υποχρεωμένη να φροντίζει τον άρρωστο πατέρα της, βρίσκει με μοναδικό εφόδιο τη θέληση και το μυαλό της τη λύση ενός σημαντικού θεωρήματος. Διόλου όμως δεν την ενδιαφέρει αυτό, από ό,τι κατάλαβα και παρά τα όσα διατείνεται ο Auburn. Εκείνο που κατά

βάθος την απασχολεί είναι να βρει την «απόδειξη» της αγάπης και της εμπιστοσύνης των άλλων, κυρίως του έρωτα ενός σαφώς μετριοτέρου νοητικά από την ίδια συναδέλφου της. Είναι αυτός ένας τρόπος να ξεφύγει απ' τους εφιάλτες και τις υποψίες της πως μαζί με την εξυπνάδα του πατέρα της κληρονόμησε ίσως και την τάση του προς τη σχιζοφρένεια.

Θα υπάρχουν σίγουρα κάποιοι που θα βρουν τη βασική ιστορία αφελή και κάπως επιτηδευμένη. Ωστόσο κανείς δεν μπορεί ν' αρνηθεί την αποτελεσματικότητα της θεατρικής μηχανής του αμερικανού συγγραφέα. Ένα χάρμα τεχνικής, ένα υπόδειγμα ανάπτυξης, σταδιακής και ελλειπτικής πληροφόρησης, ανατροπών και αιφνιδιασμού. Αν μάλιστα ξεπεράσει κανείς την οσμή από σεμινάριο θεατρικής γραφής, που αναδίδει η απίστευτη αρτιότητα του έργου, εγγυημένα θα διασκεδάσει για δυο ώρες με τον καλύτερο τρόπο.

Απέναντι σε τέτοια καλοφτιαγμένα έργα, με ISO επιτυχίας, ο σκηνοθέτης δεν έχει να κάνει και πολλά πράγματα. Ο Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης έστησε το έργο, απέδωσε τη σωστή ατμόσφαιρα, κίνησε σωστά τους ηθοποιούς του. Υπέγραψε έτσι μια επιτυχία, που ωστόσο ελπίζω να μην ικανοποιεί βαθιά τις προσωπικές του ανησυχίες. Όσο για τη μετάφρασή του, οι ήρωες του Auburn εκφράζονται δυστυχώς με ελληνικά ομογενών της Αμερικής.

Στο κέντρο της παράστασης η νέα ενζενί του θεάτρου μας, Πέγκυ Τρικαλιώτη, σ' ένα αβανταδόρικο ρόλο. Για τα σκηνικά προσόντα της δεν αμφιβάλλει κανείς. Δυσκολεύομαι όμως να κατανοήσω γιατί αυτός ο ρόλος μιας οιονεί

σχιζοφρενούς ιδιοφυΐας, που φέρνει στο νου την απόδοση αντίστοιχων ρόλων από τον Γιώργο Κιμούλη, πρέπει να φέρνει και τον ίδιο τον Κιμούλη επί σκηνής. Άλλο πράγμα να έχεις επηρεαστεί από κάποιον και άλλο να τον μιμείσαι. Στην πρώτη περίπτωση υπενθυμίζεις πιθανόν τα προτερήματα του άλλου, στην δεύτερη περίπτωση θυμίζεις σίγουρα τα ελαττώματά του. Προσωπικά εκτίμησα περισσότερο τις στιγμές που η Τρικαλιώτη υπήρξε ο εαυτός της, λιγότερο εγωκεντρική και περισσότερο ουσιώδης και ειλικρινής.

Ο παθολογικός όσο και τρυφερός ρόλος του πατέρα, ταιριάζει γάντι στον Γιώργο Κέντρο. Η παρουσία του βέβαια δεν είναι τόση σε έκταση, όση σε σημασία. Απέναντι στους νέους ηθοποιούς ο Κέντρος δείχνει ν' αποτελεί έναν σκηνικά σταθερό πόλο, στον οποίο μπορούν να αναφέρουν με ασφάλεια την παρουσία τους. Το σημαντικότερο ωστόσο είναι πως ο Κέντρος φαίνεται να ξεπερνά εδώ τη μανιέρα του υπερνευρωτικού στην οποία κινδύνευε να εγκλωβιστεί.

Η παράσταση όμως επιφυλάσσει και δυο ευχάριστες εκπλήξεις. Μιλώ για τους δυο νέους ηθοποιούς, Γιώργο Καραμίχο και Φαίη Ξυλά, που αποτελούν κάτι παραπάνω από σκηνικό συμπλήρωμα των κεντρικών προσώπων του έργου. Κτίζουν πάνω στους καλοφτιαγμένους ρόλους του δυο ζωντανές υπάρξεις, με χαρακτήρα, ήθος, συνέπεια. Και οι δυο έχουν εκτός από άνεση, αξιοσημείωτο χιούμορ, μαζί με αυτοσυγκράτηση που προδίδει όχι αμηχανία, αλλά συγκέντρωση στο σκοπό.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Μια παράσταση που δε θυμίζει καθόλου «εμπορικό θέατρο» με την αρνητική σημασία του όρου, αλλά ακτινοβολεί ανθρωπιά, τρυφερότητα, αισθήματα, παρουσιάζει ο Σπύρος Παπαδόπουλος στον ανανεωμένο χώρο του θεάτρου Ακάδημος, χώρο που έχει υποστεί πολλά τα τελευταία χρόνια. Πρόκειται για το έργο του Miklos Lazlo *Το μαγαζάκι της γωνίας* στην απόδοση των Evelyn Fallot και Jean-Jacques Zilbermann για τις ανάγκες της παρισινής παράστασης στο θέατρο Montparnasse (Σεπτέμβριος 2001). Από το 1940 που έγινε η πρώτη του κινηματογραφική μεταφορά από τον Ερνστ Λούμπιτς (*Το αρωματοπωλείο*), το έργο του Λάζλο διασκευάστηκε κατ' επανάληψη τόσο για το θέατρο όσο και για τον κινηματογράφο.

Παράσταση παράδειγμα

Ο Σπύρος Παπαδόπουλος, όπως σημειώνει και στο πρόγραμμα της παράστασης που ασφυκτιά για χάρη των διαφημίσεων, είχε ως βασική επιδίωξη να μας διηγηθεί ένα παραμύθι και να φέρει στην επιφάνεια τα συναισθήματα που είχαμε όταν μας διηγούνταν παραμύθια η γιαγιά μας. Το στοίχημα το κέρδισε. Η παράσταση που σκηνοθέτησε ο Στέφανος Κότσικος έχει ακριβώς την επιζητούμενη παραμυθένια ατμόσφαιρα. Μια παράσταση μετρημένη σε όλα τα επίπεδα, χωρίς υπερβολές, αξιοπρεπής, με διακριτικό χιούμορ, τρυφερότητα και ζεστασιά.

Η υπόθεση εκτυλίσσεται στη Βουδαπέστη, τη δεκαετία του '30, σε ένα μικρό βιβλιοπωλείο. Αφεντικό και υπάλληλοι με τα προβλήματα, τις αγωνίες, τα όνειρα και τις καθημερινές δυσκολίες της ζωής. Άνθρωποι που ερωτεύονται, που προδίδονται, που πονούν και χαίρονται και που παραμένουν αυθεντικοί, διατηρώντας την αλήθεια στη ψυχή τους και στην καρδιά τους.

Η μετάφραση του Γιώργου Βούρου και του Στέφανου Κότσικου συνέτεινε στη δημιουργία της επιθυμητής ατμόσφαιρας. Λιτή αλλά καλοδουλεμένη γλώσσα, διάλογοι που έδεναν με φυσικότητα μεταξύ τους, αβίαστη ροή του λόγου, χωρίς φλυαρίες και περιττά στοιχεία. Λόγος που στα στόματα των ηθοποιών απέκτησε χρώμα και

μουσικότητα.

Οι ηθοποιοί ερμήνευσαν με θέρμη τους ρόλους τους, περιβάλλοντάς τους με αγάπη για να τους κάνουν υπαρκτούς και πιστευτούς με τον ίδιο τρόπο που οι γιαγιάδες μάς έκαναν να πιστέψουμε στην ύπαρξη των ξωτικών, σε πρίγκιπες, βασιλοπούλες και μάγισσες. Ο Σπύρος Παπαδόπουλος, με την άνεση αλλά και την εξαιρετική σεμνότητα που τον διακρίνει, έδωσε σάρκα και οστά στον κύριο Κράλικ, τον διευθυντή πωλήσεων του βιβλιοπωλείου. Έπλασε τον ρομαντικό άντρα που αναζητά την ιδανική του σύντροφο ανταλλάσσοντας ανώνυμα γράμματα, τον ευσυνείδητο

και ευγνώμονα υπάλληλο, τον συμπονετικό συνάδελφο, τον γοητευτικό άντρα. Ευτύχησε βεβαίως να έχει στο πλευρό του μια καταπληκτική παρτενέρ, τη Ντίνα Μιχαηλίδη, που από το 1983 αποτελεί σταθερό μέλος του Ανοιχτού Θεάτρου. Η Κλάρα της, δυναμική και ευάλωτη ταυτόχρονα, αναζητούσε τον έρωτα «δείχνοντάς του τα δόντια της», απόλυτα αληθινή. Ρόλοι τόσο καλά δουλεμένοι ώστε δύσκολα να μπορεί ν' ανιχνεύσει κανείς τη δουλειά που προϋποθέτει αυτή η σκηνική άνεση.

Αλλά και όλοι οι άλλοι ηθοποιοί ερμήνευσαν εξαιρετικά τους ρόλους τους, έτσι ώστε θα ήταν άδικο να ξεχωρίσει κανείς κάποιους. Από τον Σπύρο Σταυρινίδη (Μάτνιτσεκ), τον στοργικό εργοδότη και προδομένο σύζυγο, τον ανθρώπο που έχει κάνει το μαγαζί του σπίτι του και τους υπαλλήλους του οικογένειά του, την Μαίρη Νάνου (Φλόρα), συμπονετική και μοναχική ύπαρξη, τον Κωνσταντίνο Φλωκατούλα (Πίροβιτς), συνεσταλμένο φτωχό οικογενειάρχη, τον Μιχάλη Αλικάκο (Βάντα), άνθρωπο που προσπαθεί να εκμεταλλευτεί τις καταστάσεις και τους ανθρώπους, μέχρι τον Μανώλη Ιωνά (Πέπι), δαιμόνιο κλητήρα, και τους Μαρίνα Γαζεττά στο ρόλο της πελάτισσας, Στέλιο Πέτσο στο διπλό ρόλο του ντετέκτιβ και του σερβιτόρου και Θοδωρή Πολυζώνη (νέος κλητήρας).

Η Χριστίνα Κωστέα έδωσε λύση στο πρόβλημα της εναλλαγής των σκηνικών με μια διπλή περιστροφική σκηνή. Το βιβλιοπωλείο που έστησε άπλωσε το άρωμά του σ' ολόκληρο το θέατρο και η παράσταση «ντύθηκε» μ' ένα νοσταλγικό ένδυμα. Η μουσική του Στέφανου Κορκολή υπήρξε το μουσικό φόντο αυτής της συντονισμένης προσπάθειας για διαφυγή εκεί που ακόμα υπάρχουν αισθήματα.

Η προσπάθεια του Σπύρου Παπαδόπουλου αξίζει τα εύσημα και για έναν πρόσθετο λόγο. Δίνει μια απάντηση στα αδιέξοδα όπου οδηγούνται πολλοί ταλαντούχοι ηθοποιοί του ελληνικού θεάτρου προσπαθώντας να κυνηγήσουν την επιτυχία. Αυτό που χρειάζεται είναι ανθρωπιά και συναίσθημα, ειδικά όταν μιλάμε για τέχνη.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Σαν τουρίστες στο Αιγαίο

Κώστας Γκριτζώνας,
Ομάδες συμβίωσης 1925-1974.
Η συντροφική απάντηση στη βία και τον εγκλεισμό,
εκδόσεις Φιλίστωρ, Αθήνα 2001, σ. 160.

Μπερτ Μπερτλς,
Εξόριστοι στο Αιγαίο. Αφήγημα πολιτικού και ταξιδιωτικού ενδιαφέροντος,
πρόλογος Ντέιβιντ Κλόουζ, εισαγωγή
Άλκης Ρήγος, μτφρ. Γιάννης Καστανάρας,
εκδόσεις Φιλίστωρ, Αθήνα 2002, σ. 464.

Δεν θα ήταν υπερβολή να πει κάποιος ότι η ιδεολογία της ελληνικής αριστεράς εν πολλοίς διαμορφώνεται στα ξερονήσια του Αιγαίου, οργανώνεται γύρω από το ίδιο το γεγονός της εξορίας, είναι μια απάντηση στην πραγματικότητα του εγκλεισμού. Τα παρεπόμενα καθόρισαν σημαντικά την εξέλιξή της και σ' ένα βαθμό διαπερνούν ακόμα το λόγο της. Οι απάνθρωπες συνθήκες κράτησης και εκτοπισμού, που οδήγησαν πολλούς στο θάνατο και την αναπηρία, η αγωνιώδης και ευρηματική προσπάθεια επιβίωσης με ελάχιστα, οι διαδικασίες αυτομόρφωσης, που σε αρκετούς έμαθαν ανάγνωση και γραφή και σε μεγάλο βαθμό διαμόρφωσαν το στελεχιακό δυναμικό, όλα αυτά συνιστούσαν μια απάντηση ζωής στη βίαια έξοδο των αριστερών από το κοινωνικό σώμα. Όταν όμως δεν περιγράφουν μια προσωρινή και έκτακτη συνθήκη αλλά μάλλον τον κανόνα της ζωής ενός αριστερού για δεκαετίες, είναι φυσικό να τροφοδοτήσουν την αυτάρκεια, την περιχαράκωση, την ολοκληρωτική αυτονόμηση από τις κοινωνικές διαδικασίες.

Το βιβλίο του Κώστα Γκριτζώνα είναι από τα καλύτερα στο είδος του, γιατί είναι καλογραμμένο, φωτίζει λεπτομέρειες της καθημερινής ζωής των κρατουμένων, ανασυστήνει την εσωτερική ζωή της φυλακής, στέκεται ιδιαίτερα στις διαδικασίες αυτομόρφωσης και στον τρόπο που οι έγκλειστοι εισέπρατταν τις αλλαγές της κομματικής γραμ-

μής. Ταυτόχρονα όμως το βιβλίο πλησιάζει το όριο που μέχρι σήμερα συναντά κάθε ανάλογη προσπάθεια, όριο που είναι ενδεικτικό των δυνατοτήτων της αφήγησης, ακόμα και της πιο συναισθηματικά αποστασιοποιημένης, όταν αυτή γίνεται με τα εργαλεία και την κουλτούρα του εγκλεισμού.

Βαριά η κουβέντα και ίσως να ακούγεται σαν μια υποτιμητική κορώνα κάποιου νεότερου που δεν πέρασε τα βάσανα των ιστορικών κομμουνιστών και σήμερα εκ του ασφαλούς κρίνει και επικρίνει. Όμως το δεύτερο βιβλίο, γραμμένο από έναν Αυστραλό δημοσιογράφο και ποιητή χωρίς ιδιαίτερες περγαμηνές, αφηγούμενο τα ίδια πράγματα αποτυπώνει μια εντελώς διαφορετική εικόνα της ιστορικής στιγμής (Αύγουστος 1935 - Αύγουστος 1936), και μάλιστα το 1938, οπότε και εκδίδεται στα αγγλικά για να παραμείνει στην αφάνεια μέχρι τώρα.

Πρόκειται για ένα συναρπαστικό οδοιπορικό στην Ελλάδα του μεσοπολέμου, στα νησιά και στη μικρή κοινωνία τους, στον μικρόκοσμο των εξορίστων, στην Αθήνα της εποχής, στο πνευματικό της τοπίο, που αναλύει και τοποθετεί τις πολιτικές δυνάμεις, τον Βενιζέλο και το Βασιλιά, το μικρό σε δύναμη αλλά δυναμικό Κομμουνιστικό Κόμμα, τις εργατικές ενώσεις – ένα οδοιπορικό που κινείται στα όρια της λογοτεχνίας, του δημοσιογραφικού ρεπορτάζ και του μελετήματος. Ο Μπερτλς δεν είναι βέβαια Χεμινγκουαίη, αλλά δίνει το μέτρο μιας αφήγησης που θα περίμενε κανείς από τους έλληνες διανοούμενους που εκτοπίστηκαν και φυλακίστηκαν εκείνα τα χρόνια και η οποία αφήγηση δεν δόθηκε.

Ο Μπερτλς μαζί με τη γυναίκα του περιηγείται την Ελλάδα αναζητώντας τα γεγονότα τη στιγμή της δημιουργίας τους, ψάχνοντας τις αιτίες, όχι στις γενικές προδιαγραφές μιας κοινωνίας της ανατολικής Μεσογείου αλλά στους κρίσιμους πυρήνες. Επισκέπτεται την Ανάφη και τη Γαύδο, δίνοντάς μας έξοχες περιγραφές, καλύπτει δημοσιογραφικά την παλινόρθωση της Μοναρχίας, την προσπάθεια δημιουργίας Λαϊκού Μετώπου, συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις, συναντά ή σκιαγραφεί τα πρόσωπα που έχουν πρωτα-

Το σημαντικό από κάθε άποψη βιβλίο του καθηγητή κλασικών σπουδών και αρχαίας ιστορίας **Robert Browning**, *Η μεσαιωνική και νέα ελληνική γλώσσα* (μετάφραση: **Μαρία Ν. Κονομή**, εκδ. Παπαδήμα, 2002), στη νέα συμπληρωμένη με δύο άρθρα έκδοσή του τονίζει την ενότητα της ελληνικής γλώσσας και προσφέρεται ως εισαγωγή στη μελέτη του ελληνικού γλωσσικού φαινομένου κυρίως μέσα από την ιστορική σκοπιά της διαχρονικής εξέλιξής του.

Υφος λιτό, σχεδόν στεγνό συνδέει τα δυο διηγήματα που περιλαμβάνονται σ' ένα μικρό βιβλιαράκι: **Μάρω Δούκα**, *Στην αυλή του Αγίου, Δημήτρη* **Νόλλας**, *Η παναγίτσα του μπερντέ* (εκδ. Μεταίχμιο, 2002). Η αφηγηματική δύναμή τους και η κοινότητα της ευαισθησίας τους προσφέρει ένα παράδειγμα συγγραφικού ήθους και πνευματικής εγρήγορσης. Από διαφορετικές αφετηρίες οι δύο σημαντικοί μας πεζογράφοι αφηγούνται ένα παρόν που το στοιχειώνει διαρκώς το παρελθόν του.

Φτου, *Ξελευτερία...: «ένα εικονογραφικό αφιέρωμα για τους απανταχού παλίμπαιδες του '50 και το '60»* (εκδ. Ηλιοτρόπιο, 2002)· ο **Όθων Τσουνάκος** φτιάχνει ένα βιβλίο-λεύκωμα των παιδικών του αναμνήσεων. Σκόρπιες εικόνες, όπως οι μνήμες, αποσπασματική παράθεση φωτογραφιών και εντύπων της

δεκαετίας του '50, συγκροτούν –όσο κι αν ο συγγραφέας αποποιείται την ταξινόμηση– μια εικόνα αναφοράς. Ένα ερέθισμα είναι αυτό το βιβλίο, τρυφερό και μελαγχολικό συνάμα, που караδοκεί πίσω από κάθε νοσταλγική προσέγγιση της ζωής μας. Τα συνοδευτικά κείμενα ίσως είναι το αδύνατο σημείο του βιβλίου, καθώς περιορίζουν την πολυσημεία των εικόνων. Κάθε αναγνώστης θα μπορούσε να γράψει τα δικά του κείμενα· να προσθέσει και να αφαιρέσει σχόλια. Ωστόσο, η χειρονομία του βιβλίου αυτού παραμένει αξιοσημείωτη.

Χρονικό μιας οικογένειας στην Κρήτη, το μυθιστόρημα της Ρέας Γαλανάκη *Ο Αιώνας των Λαβυρίνθων* διεισδύει στην τοπική ιστορία του νησιού την κρίσιμη εκατονταετία από το 1878 ως το 1978. Η διάταξή του σε έξι κεφάλαια χρονολογημένα ανά εικοσαετία δίνει την έμφαση στο χρόνο και την ένταση στη διαπλοκή του ιδιωτικού με το δημόσιο βίο. Η προσφορά της Ρέας Γαλανάκη στο νεοελληνικό μυθιστόρημα έχει πολλαπλώς εκτιμηθεί· με αυτό το βιβλίο της επιχειρεί μια ευρύτερη σύνθεση, καθώς εισχωρεί στον «ανεξερευνήτο αιώνα» με τη διάθεση ν' αφήσει τις ατομικές εκδοχές ζωής να την οδηγήσουν, ενώ παράλληλα εγγράφει το βάρος του συλλογικού σώματος πάνω στην προσωπική ιστορία των ηρώων της. Παράλληλα, γίνεται εντονότερα φανερό η συμβολή της στην καλλιέργεια γραπτού νεοελληνικού

γωνιστικό ρόλο, όπως ο Κονδύλης, ο Παπαναστασίου, ο Γληνός, ο Μεταξάς, ο Σκλάβαινας, εστιάζει στην άποψη που έχουν οι έλληνες κομμουνιστές για τις σχέσεις ανδρών και γυναικών, στον τρόπο που αντιμετωπίζουν την Εκκλησία, παίρνει συνέντευξη από έναν απόγονο του Κολοκοτρώνη, απότακτο αξιωματικό, αλλά και από δύο ποιητές, τον Βάρναλη και τον Σεφέρη. Έτσι σε λίγες αράδες δίνει το προσωπικό προφίλ δύο χαρακτηριστικών πνευματικών προσωπικοτήτων, της μιας και της άλλης παράταξης: «τον περιέβαλλε ένας αέρας αυτοσυντήρησης», λέει για τον Σεφέρη, ενώ το στίγμα του Βάρναλη προκύπτει από τον τόπο συνάντησής τους, που είναι ένα καφενείο σε ένα σοκκάκι, πάροδος της Μητροπόλεως. Ζητά και από τους δύο τη γνώμη τους για τον Παλαμά, για να εισπράξει την επαγγελματικά διπλωματική απάντηση του Σεφέρη, «τον θεωρούμε ιστορική προσωπικότητα», ενώ ο Βάρναλης εγκωμιάζει το ποιητικό έργο του Παλαμά, αλλά θεωρεί ξεπερασμένες τις πολιτικές και φιλοσοφικές του απόψεις και ειρωνεύεται τη φιλοδοξία του να αρθεί πάνω από τις κοινωνικές και πολιτικές αντιθέσεις της εποχής, μέσω του ρόλου του «εθνικού ποιητή». Τέλος, ο Μπερτς περιγράφει μια δημόσια ομιλία του Βάρναλη για τον

Ρομαίν Ρολάν, επιμένει στον τρόπο που ο Βάρναλης, ως διανοούμενος, βίωσε την πρόσφατη εξορία του στον Άη Στράτη και εντυπωσιάζεται από τη δήλωσή του «μου στερήσαν όλα τα ατομικά μου δικαιώματα», ενώ με τη βοήθεια μιας αγγλομαθούς Ελληνίδας μεταφράζει *Το φως που καίει*.

Το βιβλίο του Μπερτ Μπερτς δεν έχει μόνο ιστορική αξία, ως τεκμήριο της περιρρέουσας ατμόσφαιρας του μεσοπολέμου, αλλά, επειδή διαρρηγνύει την κουλτούρα και το λόγο του εγκλεισμού, μας δίνει μια μοναδική εικόνα των αριστερών της εποχής, του τρόπου που σκέπτονται και ζουν. Όταν αφηγούνται σε έναν τρίτο την περιπέτειά τους, η αυτονόμηση από την κοινωνία ατονεί, το πρόσωπο του αριστερού προβάλλει λιγότερο μαρτυρικό, περισσότερο ανθρώπινο, πιο πλούσιο σε ερωτήματα αλλά και ιδέες. Δεν ξέρω τι θα είχε συμβεί αν το βιβλίο είχε μεταφραστεί τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, δεν ξέρω δηλαδή πόσος πλούτος χάθηκε από αφηγήσεις που πιθανόν να είχαν απελευθερωθεί κάπως από το ασφυκτικό ύφος του μαρτυρολογίου, που εν τέλει αδικεί τους ίδιους τους αριστερούς, εκείνης αλλά και της σημερινής εποχής.

Κώστας Βούλγαρης

Λέξεις με ιστορία

Νίκος Βαρδιάμπασης,
Ιστορία μιας Λέξης, τόμ. Ε',
εκδ. «Λιβάνη», Αθήνα 2002, σ. 426.

Στο πεντάτομο έργο του Νίκου Βαρδιάμπασης *Ιστορία μια Λέξης* ετυμολογούνται λέξεις της ελληνικής γλώσσας και παράλληλα ο συγγραφέας αναζητά την αλήθεια των λέξεων αυτών μέσα από τη διαχρονική ιστορία της γλώσσας, δεδομένου ότι το επίθετο «έτυμος» σημαίνει αληθής-πραγματικός. Κάθε λέξη έχει ως γνωστόν ένα νόημα χάρη στο οποίο αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο και επικοινωνούμε με το περιβάλλον μας. Αυτές λοιπόν τις έννοιες και ιδέες που υποδηλώνουν οι λέξεις, το περιεχόμενο των λέξεων καθώς και τις περιπέτειες που αυτές είχαν κατά καιρούς, ανιχνεύει συστηματικά στην *Ιστορία μιας Λέξης* ο συγγραφέας.

Πρόσφατα εκδόθηκε ο πέμπτος τόμος του έργου αυτού, που συμπληρώνει τους προηγούμενους. Τα περισσότερα κείμενα του τόμου γράφτηκαν ειδικά γι' αυτόν, ενώ μερικά έχουν δημοσιευθεί στην εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, στο περιοδικό *Γαίόραμα* καθώς

και σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές. Στον πέμπτο τόμο για πρώτη φορά δημοσιεύεται Ευρετήριο Λέξεων και των πέντε τόμων που διευκολύνει πολύ τον μελετητή.

Κατά τον Νίκο Βαρδιάμπαση, η άγνοια των λέξεων είναι πηγή ρατσισμού και φασισμού. Χωρίς το έτυμο, χωρίς δηλαδή την αλήθεια, ο νους δεν μπορεί να σκεφτεί, η σκέψη γίνεται «μηχανική» και πορεύεται στα τυφλά. Εφόσον η γλώσσα είναι κοινωνικό προϊόν, συμβάλλει στην επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων και παράλληλα δηλώνει την ανάγκη αυτής της επικοινωνίας.

Πολύ χαρακτηριστικά υποστηρίζει ότι οι λέξεις θυμούνται, έχουν μνήμη, είναι οχήματα εννοιών και μέσα από τις σελίδες του έργου του οδηγεί τον αναγνώστη στις διάφορες σημασιολογικές αποχρώσεις των λέξεων, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί μέσα στην αδιάκοπη ροή του χρόνου, στις χαμένες σημασίες των λέξεων, στα παλιά νοήματα που έχουν αποτυπωθεί στη γλώσσα, καθώς αυτή εξελίσσεται διαχρονικά, και μας έχουν παραδοθεί από γενιά σε γενιά. Ας μη λησμονούμε ότι η ελληνική γλώσσα, όπως ακριβώς και ο ελληνικός πολιτισμός, έχει

συνέχεια και για να καταλάβουμε το σήμερα χρειάζεται να γνωρίζουμε το χθες, με άλλα λόγια χρειάζεται να γνωρίζουμε τη γλωσσική παράδοση, να παρακολουθούμε αυτή την πολιτιστική διαδρομή της γλώσσας, προκειμένου ν' ανακαλύψουμε τον γλωσσικό πλούτο του νεοελληνικού λόγου.

Διαβάζοντας την *Ιστορία μιας Λέξης*, ο αναγνώστης εθίζεται σταδιακά σε ένα τρόπο σκέψης και παρακινείται και ο ίδιος στο να αναλύει τις λέξεις και φράσεις, στο να μη μένει στο πρώτο επίπεδο, αλλά να ανιχνεύει τις έννοιες που κρύβονται από κάτω, ψάχνοντας μέσα στη μνήμη τους. Με τον τρόπο αυτό θα φτάσει στον τελικό στόχο, που είναι η γλωσσική κάθαρση από τα ιδεολογήματα που για διάφορους λόγους βαραίνουν τις λέξεις.

Η παρουσίαση των λέξεων που γίνεται με χιούμορ και συχνά με μια καυστική ειρωνεία, προϋποθέτει καλή γνώση της ελληνικής ιστορίας, συγχρόνως όμως και της σημερινής πραγματικότητας και της καθημερινότητας. Τα θέματα που διαλέγει ο συγγραφέας, είναι, όπως και στους προηγούμενους τόμους, διαχρονικά, αλλά πολλά ανήκουν στην τρέχουσα επικαιρότητα. Τα θέματα αυτά εντάσσονται στις θεματικές ενότητες: Άτο-

μο, Κοινωνία, Πόλεμος, Δίκη, Θάλασσα, Κρητο-μυκηναϊκή διάλεκτος, Γλώσσα-Παιδεία, Εορταστικά.

Η *Ιστορία μιας Λέξης* δεν είναι κάποιο κλασικό, παραδοσιακό ετυμολογικό λεξικό, αλλά ένα πραγματικά πρωτότυπο βιβλίο, όπου ετυμολογούνται λέξεις, αναζητούνται συνώνυμα και αντίθετα, ανατρέχοντας στο παρελθόν, στην ελληνική μυθολογία, κάνοντας παράλληλα τις αναγκαίες συνδέσεις με το παρόν. Παράλληλα με την ετυμολόγηση των λέξεων, ο συγγραφέας αναζητά και το περιεχόμενο, το νόημά τους μέσα από τη διαδρομή του χρόνου.

Απαλλαγμένος από την ξύλινη γλώσσα των γλωσσολόγων, με λεπτό και έξυπνο χιούμορ παρασύρει τον αναγνώστη, ο οποίος μπορεί να προσεγγίσει το βιβλίο με πολλή άνεση. Το έργο αυτό που έχει πολύ αγαπηθεί από το αναγνωστικό κοινό, αποτυπώνει την προσωπικότητα του δημιουργού του, ο οποίος τονίζει, αλλά και προειδοποιεί ότι το έργο του «σε καμιά περίπτωση δε φιλοδοξεί να υποκαταστήσει λεξικά ή άλλα επιστημονικά συγγράμματα γλωσσολογίας».

Αννίτα Ν. Πρασά

λόγου, πλούσιου σε εκφραστική δύναμη, με συνυπολογισμό του χρόνου και του τόπου εκφοράς του, με την ανάσταση ξεχασμένων λέξεων και εκφράσεων, χωρίς όμως να ξεπέφτει σε γραφικότητες.

Ψάχνοντας βρίσκεις: ένα βιβλίο μνήμης αλλά και ουσιαστικής συμβολής στη γνωριμία μ' έναν άνθρωπο: *Τάκης Λαμπριάς. Στον ανοιχτό ορίζοντα* (εκδ. Ποταμός, 2002). Η συλλογή και παρουσίαση μαρτυριών για έναν άνθρωπο είναι μια δουλειά δύσκολη, συχνά παρακινδυνευμένη και στηρίζει την επιτυχία της σε δύο βασικές παραμέτρους: πρώτον, στην ίδια την προσωπικότητα της οποίας η μνήμη τιμάται και δεύτερον, στους ανθρώπους που καλούνται να μιλήσουν γι' αυτήν. Είναι γεγονός ότι η πολυσχιδής προσωπικότητα του Λαμπριά, η ανθρώπινη και επαγγελματική του παρουσία, ο ρόλος του στην πολιτική ζωή και η πνευματική του οντότητα πρόσφεραν επαρκή εχέγγυα για τη δημιουργία ενός ανάλογου τόμου· οι άνθρωποι που τον γνώρισαν, που συνεργάστηκαν μαζί του, που εκλήθησαν να συμβάλουν έχουν κι αυτοί το μερτικό της αξιοσύνης τους. Αν σ' αυτά προστεθεί η καλαίσθητη παρουσίαση του τόμου, η ποιότητα της εκδοτικής πρωτοβουλίας και η αγάπη, τότε καταλαβαίνουμε γιατί κρατάμε στα χέρια μας ένα βιβλίο υποδειγματικό στο είδος του.

Το βουλγαρικό ζήτημα και ο «φυλετισμός»

Παρασκευάς Ματάλας

Έθνος και Ορθοδοξία - Οι περιπέτειες μιας σχέσης. Από το [Ελλαδικό] στο βουλγαρικό σχίσμα, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Τον Σεπτέμβριο του 1872 η «Αγία και Μεγάλη Σύνοδος» στην Κωνσταντινούπολη ψηφίζει τον Όρο, καταδίκη του «φυλετισμού», κηρύσσοντας το σχίσμα: «Αποκηρύττομεν, κατακρίνοντας και καταδικάζοντας τον φυλετισμόν, τουτέστιν τας φυλετικές διακρίσεις και τας εθνικάς έρεις και ζήλους και διχοστασία εν τη του Χριστού Εκκλησία». Ο Όρος «ορίζει» για πρώτη φορά επίσημα την έννοια της καινοφανούς αίρεσης, του «φυλετισμού», που είναι «η λόγω διαφόρου φυλετικής καταγωγής και γλώσσης διάκρισις και διεκδίκησις ή εξάσκησις αποκλειστικών δικαιωμάτων παρ' ατόμων ή ομάδων ανθρώπων ομοχώρων τε και ομοταγών».

Το κείμενο του Όρου θα έχει μια περίεργη τύχη στη νεοελληνική βιβλιογραφία. Η πιο «παραδοσιακή» ιστοριογραφία (δηλαδή η πιο εθνικιστική), είτε εκκλησιαστική είτε πολιτική, το θεωρεί ένα κορυφαίο σημείο σε

μια διαχρονική πάλη των Ελλήνων ενάντια στον αιώνιο βούλγαρο εχθρό. Τα τελευταία χρόνια η αναζωπύρωση της συζήτησης για τον εθνικισμό έφερε και πάλι στο προσκήνιο την καταδίκη του «φυλετισμού», αυτή τη φορά όμως τόσο οι ορθόδοξοι κύκλοι όσο και πολλοί ιστορικοί την παρουσιάζουν σαν την πιο τρανή μαρτυρία της οικουμενικής και «αντιεθνικιστικής» διάστασης της ορθοδοξίας. Ο ίδιος ο σημερινός Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος μιλώντας για τη «σημερινή έξαρση του εθνικισμού» τονίζει συχνά ότι «η Ορθόδοξη Εκκλησία τον έχει καταδικάσει από το 1872 ως αίρεση». Κοινό στοιχείο όλων αυτών των σύγχρονων αναφορών στον «φυλετισμό» ή τον «εθνοφυλετισμό» είναι αφενός ότι ο όρος ταυτίζεται με τον καταδικαστέο εθνικισμό, στον αντίποδα του οποίου τοποθετείται ο ορθόδοξος οικουμενισμός, κι αφετέρου ότι αποσιωπάται ή παρακάμπτεται η ιστορική αφετηρία, το βουλγαρικό ζήτημα και το σχίσμα, για να προβληθεί η δογματική του βάση.

Το βιβλίο του Παρασκευά Ματάλα αναφέρεται στην ιστορία δύο εθνικο-θρησκευτικών σχισμάτων: της ρήξης της Ελλαδικής Εκκλησίας με το Πατριαρχείο Κωνσταντι-

Ωραία μεταφραστική στιγμή του ποιητή Γιώργου Κοροπούλη που αγγίζει με οίστρο τα πρωτότυπα ποιήματα: Η πρώτη στιγμή: Φλωρεντία, τέλη 13ου αιώνα. 12 Ποιήματα των Guido Cavalcanti & Dante Alighieri (εκδ. Astra/Αντιύλη, 2001): Dante Alighieri, La Vita Nuova, V «Για δύσκολο ταξίδι είχα κινήσει / και πήγαινα βαρύς με τ' αλογό μου / κι ο Έρωτας στη μέση ήταν του δρόμου / με ρούχα που η σκόνη είχε κεντήσει. // Σαν νά 'ταν βασιλιάς που 'χουν νικήσει / εβάδιζε, και σαν από του κόσμου / την άκρη έτσι σκυφτός νά 'φτασε εμπρός μου / χωρίς τον κόσμο νά 'χει αντικρίσει. // Μα εμένα με προσφώνησε κι εστάθη / και λέει: "Από τα πέρατα κομίζω / και πάλι την καρδιά σου, που είχα αρπάξει. // κι αλλού την πάω, αλλού την έχω τάξει." / Τους δυο μας ξαφνικά δεν ξεχωρίζω / δεν είδα που απ' τα μάτια μου εχάθη.»

ο χαρτοκόπτης

νουπόλεως από την κήρυξη του Αυτοκέφαλου του 1833 μέχρι τον Τόμο του 1850· και της σύγκρουσης του Πατριαρχείου με τον βουλγαρισμό, μέχρι την πανηγυρική καταδίκη του αιρετικού «φυλετισμού» το 1872. Από την εξιστόρηση αυτών των εκκλησιαστικών σχισμάτων προβάλλουν οι εσωτερικές ιδεολογικές και πολιτικές διαμάχες που διαπερνούν τη συγκρότηση του νέου ελληνικού έθνους. Διαμάχες ανάμεσα στους διαφορετικούς τρόπους που συλλαμβάνει ο καθένας το έθνος, τους φίλους και τους εχθρούς του, την πολιτική του υπόσταση, το «πεπρωμένο» του. Διαμάχες ανάμεσα σε διαφορετικούς τρόπους αφήγησης της εθνικής ιστορίας.

Μια γόνιμη έννοια που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας είναι αυτή της φαντασιακής κοινότητας την οποία είχε εισάγει ο Μπένεντικτ Άντερσον. Οι έννοιες του Άντερσον έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί στην ανάλυση του ελληνικού εθνικισμού: Η ορθόδοξη κοινότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, με εκφραστή το Πατριαρχείο κι ο ελληνικός εθνικισμός με εκφραστή το αθηναϊκό κράτος, αναλύονται ως δύο διαφορετικές φαντασιακές κοινότητες, οι οποίες βρίσκονται σε σχέση αντινομίας μεταξύ τους, είναι ασύμπτωτες κι εντελώς διαφορετικής φύσης.

Ο συγγραφέας επιχειρεί να προσδιορίσει τα στοιχεία με τα οποία συντίθενται οι διάφορες εκδοχές του έθνους κατά τη διάρκεια αυτής της «φάσης μετάβασης», του περάσματος από τις θρησκευτικές στις εθνικές φαντασιακές κοινότητες, τη «συνταγή» με βάση την οποία ανασυντίθενται οι πρώτες στις δεύτερες.

1. Η σχέση με τη θρησκεία. Πώς νοείται η

ορθοδοξία; Ποιο είναι το κέντρο της; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της; Ποιοι είναι οι αληθινοί ορθόδοξοι; Ποιοι είναι οι εχθροί της ορθοδοξίας;

2. Η σχέση με τη γλώσσα. Ποια είναι η εθνική γλώσσα; Ποια η σχέση της με τις καθομιλούμενες διαλέκτους; Κατά πόσο αποτελεί η μητρική γλώσσα κριτήριο για την εθνική ένταξη;

3. Η γεωγραφία. Ποια είναι τα γεωγραφικά όρια του «ελληνισμού»; Ποιοι οι στόχοι του; Ποιο είναι το «κέντρο» του, ποιο το ιστορικό του λίκνο;

4. Οι σχέσεις του με τα άλλα έθνη. Σε μια περιοχή όπως η Οθωμανική Αυτοκρατορία του 19ου αιώνα, η οποία εξαρτάται τόσο οικονομικά όσο και ως προς το πολιτικό της μέλλον από τις «Μεγάλες Δυνάμεις», η βαθύτερη σχέση των εθνικών οραμάτων προς τα κυρίαρχα και πρότυπα έθνη έχει καθοριστική σημασία.

5. Η αντίληψη για το κράτος. Πώς νοούνται τα υπάρχοντα κράτη (το ελληνικό κράτος, η Οθωμανική Αυτοκρατορία) ποια είναι και πώς νοούνται τα προγονικά μυθικά κράτη (Αρχαιότητα, Βυζάντιο) αλλά κυρίως το οραματικό μεγάλο κράτος του ελληνισμού και πως θα φτάσουμε σε αυτό;

Όλα αυτά είναι αλληλεξαρτώμενα. Η θρησκεία π.χ. ούτως ή άλλως δεν είναι ένα απλό δόγμα, έχει μια ιερή γλώσσα, μια ιερή γεωγραφία, μια πολιτική αντίληψη για τη σχέση της με το κράτος, μια αντίληψη για τις άλλες θρησκευτικές κοινότητες. Η ιστορία είναι κυρίως αυτή που κάθε φορά συμπυκνώνει και συνέχει όλα αυτά τα στοιχεία.

Ελευθέριος Κακλαμάνης

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

Τζαν Γιουτζέλ, *Ο ελεύθερος ποιητής*, (Γαβριηλίδης), Αθήνα 2002.

Μαρία Κούρση, *Έμεινα μέσα*, (Καστανιώτης), Αθήνα 2002.

Κάρλ Μάρξ - Φρήντριχ Ένγκελς, *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος*, (Νεφέλη), Αθήνα 2002.

Robert Browning, *Η ελληνική γλώσσα μεσαιωνική και νέα*, (Παπαδήμας), Αθήνα 2002.

Πλάτων (εισ., μεταφρ.: **N.M. Σκουτερόπουλος**), *Πολιτεία*, (Πόλις), Αθήνα 2002.

Robert A. Johnson, *Η Σκιά*, (Αρχέτυπο), Αθήνα 2002.

Γιώργος Γεωργίου, *Έσχατος Αδάμ*, (-), Αθήνα 2002.

Αργύρης Αρχάκης, Μαριάννα Κονδύλη, *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*, (νήσος), Αθήνα 2002.

Σέργιος Μαυροκέφαλος, *Χέρια τα λόγια ζωγραφίζουν όνειρα*, (Γαβριηλίδης), Αθήνα 2002.

Έλενα Βενιζέλου, *Στη σκιά του Βενιζέλου*, (Ωκεανίδα), Αθήνα 2002.

Έγγελος, *Η αισθητική της μουσικής*,

(Εστία), Αθήνα 2002.

Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη, *Ευεργετισμός και προσωπικότητα*, (Παπαζήσης), Αθήνα 2002.

Σανέχ Σανγκσούκ, *Φαρμάκι*, (Χατζηνικολή), Αθήνα 2002.

Χάρης Μεγαλυνός, *Καλοκαιρία και ενιαυτοί*, (Οδός Πανός), Αθήνα 2002.

Μάρω Δούκα, *Στην αυλή του Αγίου - Δημήτρης Νόλλας*, *Η Παναγίτσα του μπερντέ*, (Μεταίχμιο), Αθήνα 2002.

Νίκος Λάζαρης, *Το αόρατο Νήμα*, (Πατάκη), Αθήνα 2002.

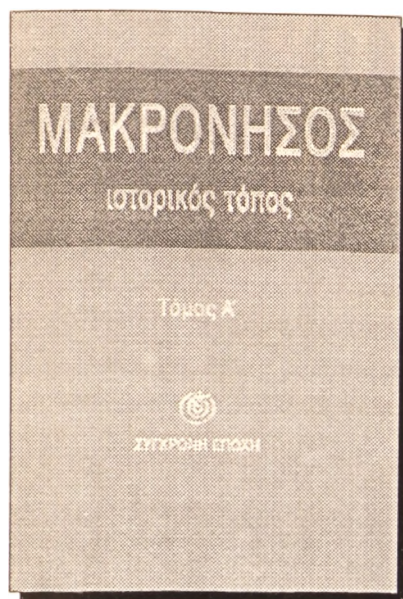
Θανάσης Τριαρίδης, *Η παγωμένη καρδιά των ευτυχισμένων ανθρώπων*, (Πατάκη), Αθήνα 2002.

Jean-Noel Foulin, Serge Mouchon, *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*, (Μεταίχμιο), Αθήνα 2002.

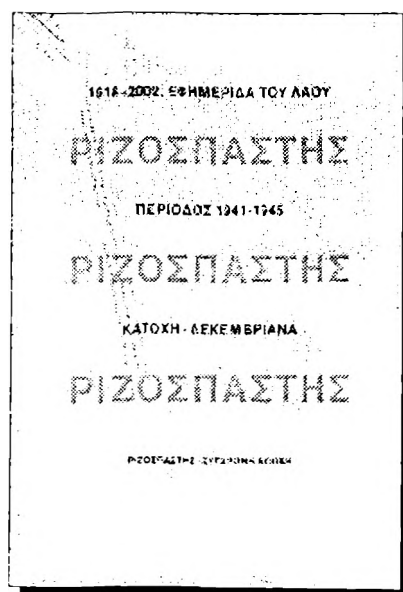
Σταύρος Σταυρίδης, *Από την πόλη οθόνη στην πόλη σκηνή*, (Ελληνικά Γράμματα), Αθήνα 2002.

Ηρώ Χατζή, *Εσείς Εμείς εσείς*, (ΕΡΟΪΚΑ), Αθήνα 2002.

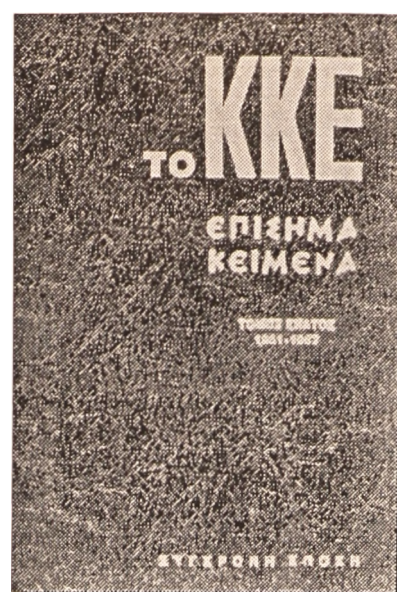
Σάδας Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων, *10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο*, (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας), Αθήνα 2002.

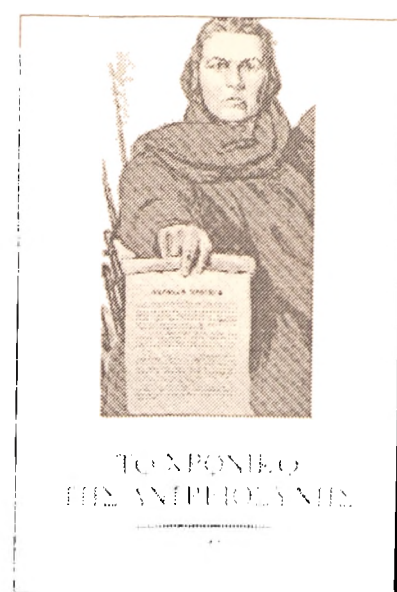
ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ
ιστορικός τόπος
Τόμος Α

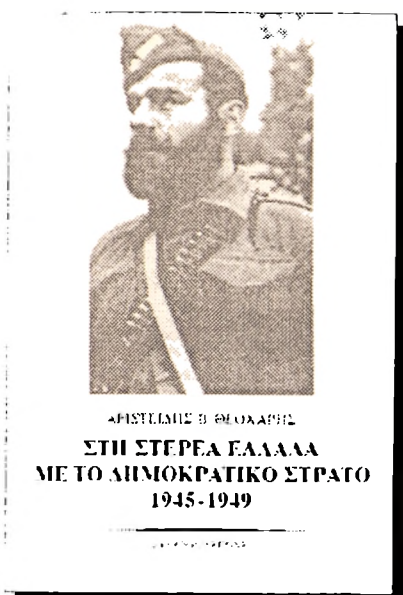
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
Περίοδος 1941-1945
Κατοχή-Δεκεμβριανά

Το ΚΚΕ.
ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
Τόμος 9ος (1961-1967)

Ιλία Ξοφνιτοπούλου
Το χρονικό
της αντρείθυνας

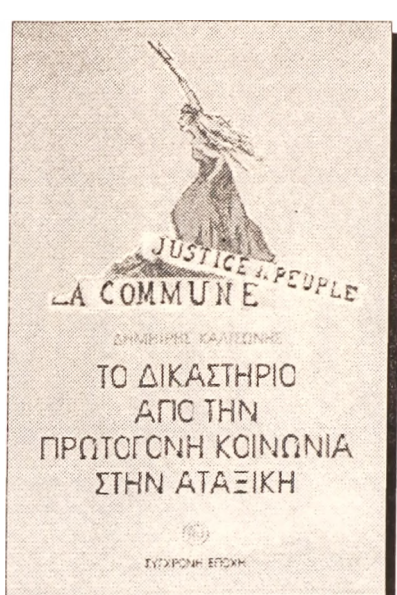
Α. Β. Θεοχάρης
Στη Στερεά Ελλάδα με το
Δημοκρατικό Στρατό, 1945-1949

Θ. Α. Πολιτόπουλος
Το τελευταίο σιωπητήριο
Σελίδες του αγώνα

Α. Χαρίσης
Θρησκεία και πολιτική
στην Ελλάδα

Δ. Καλιτσόνης
Το δικαστήριο από την
πρωτόγονη κοινωνία στην αταξική

Δ. Παπαβασιλείου
Στα εργαστήρια
κατασκευής πολέμων

Α. Ζαμοϊσκι
Τα κρυφά ελατήρια
της διεθνούς τρομοκρατίας

Δ. Μόλλας
Ο Καραγκιόζης μας
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ

Τ. Ζομπολάς
«Εξ οικείου σφάλματος»

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 0103820835, 0103823649, Fax: 0103813354, <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

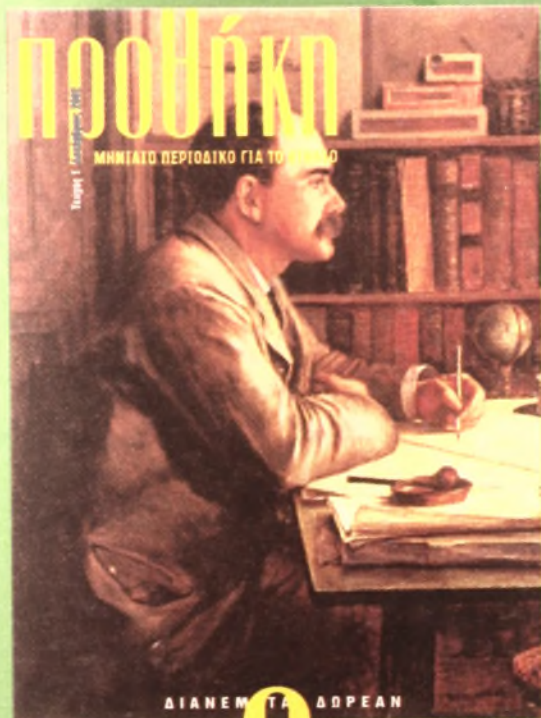
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 0103829835, 0103808132, Fax: 0103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 0103829835, 0103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Μπακατσέλου 3 & Εγγατία 65, Τηλ.: 0310283810. 3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 0651038090.

ΕΙΣΤΕ ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ ΚΙ ΑΝΑΖΗΤΑΤΕ ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Περιοδικό «προθήκη»

κάθε μήνα στο σπίτι σας **ΔΩΡΕΑΝ**

Η πλούσια βιβλιοπαραγωγή της χώρας μας, δημιουργεί δυσκολίες στην ενημέρωση των βιβλιόφιλων, αλλά και των απλών αναγνωστών, σχετικά με τις νέες εκδόσεις. Το περιοδικό «προθήκη» σας παρουσιάζει σχεδόν το σύνολο των νέων εκδόσεων όλων των ελληνικών εκδοτικών οίκων, αμέσως μόλις κυκλοφορήσουν. Η ταξινόμηση των βιβλίων ακολουθεί το Διεθνές Σύστημα, διευκολύνοντας έτσι αναζητήσεις και τα ειδικά ενδιαφέροντά σας. Η παρουσίαση των βιβλίων γίνεται με τρόπο σύντομο και σαφή, αφήνοντας στην αξιολόγηση και την τελική επιλογή. Με το δωρεάν μηνιαίο περιοδικό «προθήκη» ενημερώνεστε για τις νέες εκδόσεις ενώ, παράλληλα, αρχειοθετώντας τα τεύχη δημιουργείτε μια πολύτιμη βάση δεδομένων για τη βιβλιοθήκη σας. Ειδικές στήλες της «προθήκης» σας ενημερώνουν συνοπτικά για τις βιβλιοκριτικές στον ημερήσιο, περιοδικό και ειδικό τύπο. Τα θεματικά Αφιερώματα σας προσφέρουν συγκεντρωτικά στοιχεία για την ελληνική βιβλιογραφία. Εξάλλου, βιβλία που είναι πολύ σημαντικά, ανεξάρτητα από το θέμα τους, παρουσιάζονται αναλυτικά.

Το περιοδικό «προθήκη» έρχεται κάθε μήνα στο σπίτι σας, **ΕΝΤΕΛΩΣ ΔΩΡΕΑΝ**, αρκεί εσείς να συμπληρώσετε το παρακάτω **ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ** και να το στείλετε

Στην ταχυδρομική θυρίδα
ΤΘ 70201 Γλυφάδα – Τ.Κ. 166 10

Μ. ΠΙΤΣΙΛΙΔΗΣ-ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

προθήκη

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Τεύχος 1 Δεκέμβριος 2002

ΔΕΛΤΙΟ ΔΩΡΕΑΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ στο μηνιαίο περιοδικό «προθήκη»

Επώνυμο _____

Όνομα _____

Ηλικία _____ Επάγγελμα _____

Διεύθυνση _____

Πόλη _____ ΤΚ _____

Τηλέφωνο _____ e-mail _____

Ενδιαφέρομαι για ειδικότερη ενημέρωση σχετικά με τις νέες εκδόσεις, στους παρακάτω τομείς:

☐ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

☐ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

☐ ΔΙΚΑΙΟ

☐ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

☐ Η/Υ-INTERNET

☐ ΘΕΑΤΡΟ-ΣΙΝΕΜΑ

☐ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

☐ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΥΓΕΙΑ

☐ ΙΣΤΟΡΙΑ

☐ ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

☐ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

☐ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

☐ ΛΕΞΙΚΑ

☐ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

☐ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ

☐ ΜΜΕ-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

☐ ΜΟΥΣΙΚΗ

☐ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

☐ ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

☐ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

☐ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΞΕΝΗ

☐ ΠΟΙΗΣΗ

☐ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

☐ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

☐ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

☐ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

☐ _____